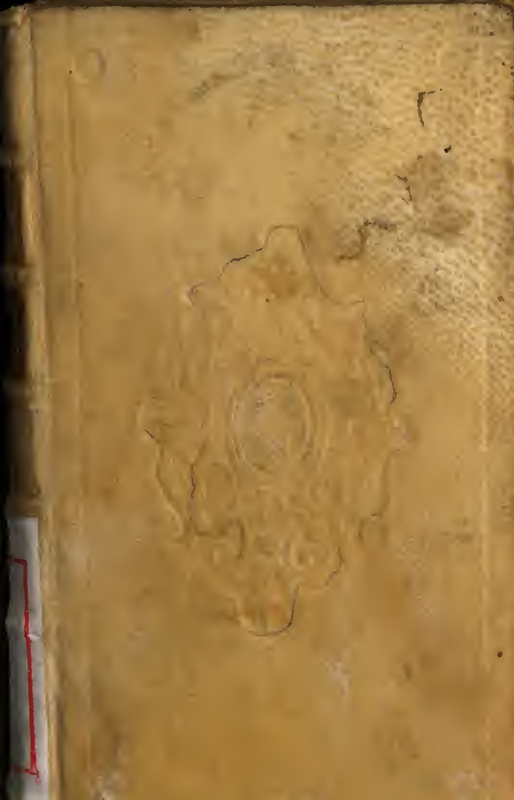


ACTA ET DECRETA

SECUNDÆ SYNODI

PROVINCIÆ ULTRAJECTENSIS.

fue suelto...

ACTA ET DECRETA

SECUNDÆ SYNODI

PROVINCIÆ ULTRAJECTENSIS;

In Sacello Ecclesiæ Parochialis Sanctæ Gertrudis, Ultrajecti, celebratæ.

Die XIII. Septembris M. DCC. LXIII.



ULTRAJECTI,

SUMPTIBUS SOCIETATIS.

M DCC LXIV.





BREVIS HISTORIA

ECCLESIÆ ULTRAJECTINÆ,

AB EDITORE CONCINNATA.

I. *De Ultrajectensis Ecclesiæ Sedisque antiquitate. Qualis olim & quàm latè extensa fuerit; quo tempore in Metropolim erecta, & quibus Suffraganeis.*

NDECIM ferè sæcula sunt ex quibus perdurat Ecclesia Ultrajectensis, à beatissimo Willibrordo fundata. Is nempè à Sergio Papa I. consecratus anno DC. XCVI per totam Frisiam Episcopus, Ultrajecti Sedem fixit. Et quidem, cum pallio, Archiepiscopi etiam nomine fuerat insignitus; quibus tunc temporis decorari incipiebant magnarum Provinciarum Episcopi, nullis licèt Sedibus Episcopalibus sub se constitutis. Verùm procedente evangelicæ prædicationis successu, ita his in lo-

cis excrevit gentium ad Christi fidem conversarum multitudo ; ut tanto oneri impar Willibrordus, quosdam Episcopos sibi in partem sollicitudinis sociandos consecrare necesse habuerit, *regionarios* scilicet, nec ulli Sedi specialiter addictos. Quinquaginta annis in Episcopatu transactis, in Cœlum assumptus, successorem habuit Sanctum Bonifacium ; qui cùm olim Presbiter sub ipso per tres annos meruisset, & deinde à Zachariâ Pontifice ad Archiepiscopatum Moguntinum fuisset evectus, eo tandem abdicato, Ecclesiam Ultrajectinam specialiter rexit, apostolicâ verè sollicitudine. Unde uterque meritò, *Willibrordus* æquè ac *Bonifacius*, hujus conditores & Apostoli passim nominantur.

Metropoli Coloniensi subjecta posteà fuisse legitur Ecclesia Ultrajectensis ; nusquam tamen interruptâ

Præſulum ſuorum ſucceſſione. Siquidem à Sancto Willibrordo ad uſque tempora Philippi II, Hiſpaniarum Regis, ſexaginta numero computantur (è quibus plures Sanctorum catalogo adſcripti) : imò anterioribus illis ſæculis, Juriſdictione civili ſimul & eccleſiaſticâ potiebantur Epiſcopi Ultrajectenſes.

Porrò ex illâ temporalis ſpiritualiſque Poteſtatis conjunctione, bella ſubindè exorta ac ingentium turbarum ſeges. Atque hæc inter alias cauſa fuit celeberrimi illius pacti, anno M. D. XXVIII inter Carolum V Imperatorem initi ex unâ parte, & Henricum Bavarum ex alterâ (is quinquageſimus-octavus erat à Willibrordo Epiſcopus Ultrajecenſis); cujus pacti tenore, ſuprema Poteſtas & *omnis temporalitas & Juriſdictio ſæcularis* ab Epiſcopo in Principem Succeſſoreſque ejus, ut Bra-

bantiæ Ducem & Hollandiæ Comitem transcripta est (1). In ipsâ transcriptione expressa fuit stipulatio, Capitulum Ultrajectinum prærogativas suas omnes conservaturum, non solùm quæ juris communis sunt, sed etiam *omnia privilegia atque jura quæ illi antehàc à Romanis Regibus & Imperatoribus concessa fuerant* (2). His verbis apertè continebatur *jus eligendi & instituendi Episcopum* (3) juxta Concordata Germaniæ; quibus jam aliundè cautum erat per omnia Ecclesiæ Ultrajectensi (4).

Nec obstat quòd eidem Imperatori paulo post, in Bullâ Clementis Papæ VII, jus *nominandi* concessum

(1) Batavia sacra, part. 1. p. 240. & seqq.

(2) Defensio Ecclef. Ultrajectin. p. 279, & 284.

(3) Diploma Conradii apud Willel. Hedam. *Hist.* Episcoporum Ultraject. p. 164,

(4) Bulla Sixti IV. 13 Jul. an. 1472. *in Defens. Eccles. Ultraj.* p. 271.

eſt ; contra paſtorum fidem, & ex clauſulâ abſque conſenſu partium quarum præcipuè intererat appoſitâ. Scilicet cùm & ipſa Imperatoria nominatio illum tantùm deſignare deberet qui eſſet à Capitulo *eligendus*, *aſſumendus & præficiendus* (1) ; ſtetit inconcuſſum ſemper in Capitulo jus eligendi.

Verùm cùm latiſſimè extenderetur temporibus illis Ultrajectina Diœceſis, ad totam ferè regionem illam quæ ſub Provinciarum *Belgii fœderati* nomine hodiè novimus ; jamdiu in votis erat ut, juxta antiquam Eccleſiæ praxim mentemque perpetuam, *ob Populorum incrementa, & quò faciliùs ſacra curarentur* (2), novi in

(1) Bulla Clementis VII in fine vitæ Lamberti Hortenſii. Apol. ſecunda Epiſc. Babylon. p. 180. 181. Ant. Matthæus de reb. Amisfurt. Batavia ſacra part. 1. p. 244.
(2) Grotius Annal. de rebus Belg. lib. 1. edit. *in-fol.* p. 15. edit. *in*-24. p. 21.

his Provinciis erigerentur Episcopatus. Id tandem, regnante Philippo II, feliciter perfectum est per Paulum Papam IV, Bullâ datâ anno M. D. LIX. die 12 Maii. Ultrajectensem Sedem in Metropolitanam erexit, creatis de novo Episcopatibus quinque ipsi Suffraganeis (1): quod totum ejus Successor Pius Papa IV confirmavit. Hæ sunt novæ Sedes illæ Episcopales: Harlemensis in Hollandiæ Provinciâ, Daventriensis in Trans-Issalaniâ, Leovardiensis in Frisiâ, Groningensis in Provinciâ ejusdem nominis, & Middelburgensis in

(1) Hac eâdem Bulla, Paulus IV Sedem Cameracensem in Metropolim erexit, cui assignavit quatuor Suffraganeos; Atrebatensem scilicet & Tornacensem Episcopos, cum duobus aliis de novo creatis Audomarensi & Namurcensi. Creavit item Archiepiscopatum Mechliniensem, eique Suffraganeos addixit recens creatos Antuerpiensem, Gandensem, Brugensem, Yprensem, Boscoducensem, & Ruremondensem Episcopos. Batav. sacra. part. 2. p. 3.

Zelandiâ. Cumque populosæ admodum essent Provinciæ illæ, quamplurimas unaquæque Diœcesis civitates vicosque complexa est; Ultrajectina videlicet 300, Harlemensis 162, Daventriensis 164, Leovardiensis 272, Groningensis 214, Middelburgensis 110.

Unum hoc in exoptatâ illâ novarum Sedium erectione venit conquerendum; quòd Principibus (quemadmodum & suprà Imperatori Carolo V) concessa fuerit à Summo Pontifice Episcoporum *nominatio*, contra jus non solùm Ecclesiis omnibus olim commune, sed & per Germaniæ Concordata expressè sancitum, in quibus electio generaliter Capitulo Diœcesano totius Cleri nomine reservabatur. Hoc jure mutato, totidem ambages Ecclesiis invectæ.

II. Nondum ab illâ nova creatione II. Concilium

Ultrajectense primum. Factâ posthac Belgii confœderatione, quis fuerit Cleri Catholici status.

sex anni effluxerant, quum illustr. Fredericus Schenk, è Baronibus à *Toutemburg*, qui in Archiepiscopum à Philippo II *designatus* (1) *debitè* per Capitulum *electus* fuerat, Ultrajecti Concilium indixit anno M. D. LXV. Adfuere Suffraganei ejus omnes, quamvis tres tantummodò ex ipsis fuissent consecrati (2). Nimirùm instabat necessaria omninò deliberatio de receptione Concilii Tridentini, mox finiti, cujus Decreta à Summo Pontifice publicata præcedenti anno M. D. LXIV, aut, ut loquuntur, *confirmata*, ad omnes Ecclesias vulgabantur. De his ergò actum in primâ quam dicimus Ultrajectensis Provinciæ Synodo, simulque de restituendâ disciplinâ ecclesiasticâ. *Unanimis Episcoporum Prælatorumque con-*

(1) Batavia sacra. part. 2. p. 11. Hist. Episcoporum Fœder. Belgii. tom. 1. p. 40. & seq.

(2) Bat. sacra. part. 2. p. 25. col. 1.

ſenſus fuit in Decreta de fide orthodoxâ, Sacramentis eorumque ritibus, & vitæ morumque reformatione (1). At à multis è Synodo conteſtatum eſt, & denuntiatione ſolemni in actis relatum, pro conſervatione jurium & privilegiorum Cleri ſecundi Ordinis; non obſtantibus Decretis quibuſdam in contrarium ſancitis à Concilio Tridentino, & ad meram diſciplinam ſpectantibus.

Obiit Illuſtr. Schenk 25 Aug. anni M. D. LXXX. Nota omnibus & pervulgata eſt, quæ noviſſimè facta fuerat (anno ipſo M. D. LXXIX) ſacrarum civiliumque rerum permutatio.

Hac ſciſſione, interrupta ſucceſſio novorum Epiſcoporum Ultrajectinæ Metropoleos Suffraganeorum. Cùm enim per regionem totam, prohibito

(1) Ibid. p. 16. Hiſt. Epiſc. Fœd. Belg. t. 1. p. 40.

Catholicæ Religionis exercitio publico, bona ecclesiastica fisco addicta fuissent; cùmque abjurati & mutati Provinciarum illarum pristini Domini, quibus concessam in ipsâ erectione fuisse diximus Episcoporum *nominationem*; consequens fuit ut à designatione illâ, quasi inutili, prorsùs cessaretur: vel etiam, si qui adhuc designati sunt, ipsi propriâ consecratione abstinuerunt, deficiente plerumque necessariâ pecuniæ summâ, quâ se sustentarent, & annata Summo Pontifici persolverent, & in Sedium suarum possessionem ex more, impensisque solitis introducerentur (1). Hinc ergò est (neque ullam aliundè causam repeti fas sit) cur à primâ novarum Sedium erectione tam paucis ante annis ad effectum per-

(1) Hist. Episc. Fœd. Belg. tom. 2. p. 23. Hist. Episcop. Daventr. &c. Lindeborn, p. 46. & seq.

ductâ, duo tantùm numerantur Episcopi Harlemenses, duo item Daventrienses, & tertius quidem designatus, sed non consecratus; Leovardienses duo; unus Groningensis, & duo designati; tres Middelburgenses, quorum tertius vixit ad annum duntaxat M. D C. XVI.

Aliundè verò tria postremarum illarùm Dioecefeon Capitula Cathedralia, per Beneficiorum aut etiam Fidei Romanæ desertionem factam à Canonicis, extincta paulatim fuere. Daventriense longiùs, ad annum usque M. D C. LXV. perduravit; quo anno ultimus qui illi præerat Decanus, morte sublatus est (1). Harlemense solùm, absque ullâ interruptione, ad hodiernum usque diem extitit & perdurat, cum Metropolitano Ultrajectino.

Superfuit tamen in singulis illis

(1) Lindeborn. p. 34. 38. &c.

Diœcesibus ingens *Pastorum* numerus; ad quos, celebrandi divini Officii causâ, plus minus liberè, conveniebant Catholici. Vetus quoque servatus est Ordo hierarchicus, cum variâ Archipresbiteratuum divisione, &c. Pastores hi, in spiritualibus, Capitulorum Cathedralium Jurisdictioni suberant; & quidem propriorum immediatè, quamdiù per rerum naturam licuit, his nondum extinctis; postea verò in Ultrajectensis Archiepiscopi aut (Sede vacante) Capituli ditionem, juxta canonicas sanctiones, transierunt.

Ad Metropolitanum Capitulum quod attinet, vetus in illo Capituli forma ad annum usque M. D C. XXXIII servata est; nisi quòd multorum Canonicorum titulum redditusque ad se traxerant Acatholici; imò & interdictum fuerat à Supremo Dominio an. M. D C. XXII,

ne in posterum vacaturam Canonici cujuslibet dignitatem locumve Catholicus ullus occuparet. Omnes tamen ferè qui priùs Collegio adscripti fuerant Catholici, redditus suos, quamdiu vixere, perceperunt. At brevi res eò deventura erat ut ex eorum morte totius Metropolitani Capituli sequeretur interitus. Huic fato prospiciens Illust. Rovenius, tertius Ultrajectensis Archiepiscopus, id cogitavit animo, & opere executus est, ut in hac Ecclesiâ, bonorum licèt temporalium possessione destitutâ, Corpus Cleri *Cardinalis* constaret semper, & in spiritualibus saltem, veteris Capituli *juribus* posset succedere. Die itaque sexta Novembris supradicti anni M. D C. XXXIII, plures è dignioribus ejusdem Capituli, stante adhuc pristinâ formâ, Canonicis elegit, aliósque aliunde ipsis socios adjunxit, qui Ar-

chiepiſcopòrum proprium eſſent *Conſilium, perpetuuſque hujus Eccleſiæ Senatus*. Corpus illud ſub diverſo prout ex circumſtantiis deſignari potuit nomine, ad noſtram uſque ætatem perſeverans, ab omnibus omnino Rovenii Succeſſoribus reverenter excultum confirmatumque eſt; nimirum ut *in juribus* (quoad ſpiritualia) *conſervandis auctoritatem haberet ad inſtar Capituli Cathedralis, eodemque loco haberetur quo Capitulum Cathedrale eſt apud Ordinarium* (1).

III. Series Archiepiſcoporum Ultrajectinorum, uſque ad D. Petrum *Codde*.

III. Intereſt jam ut de ipsâ Archiepiſcoporum Ultrajectenſium ſucceſſione pauca delibemus.

Mortuus erat anno M. D. LXXX, ut ſuprà dictum eſt, *Fredericus Schenk*; quem primum, creatis novis Sedibus, Metropolitanæ præfectum vi-

(1) Broëderſen tract. hiſt. I. de Capitulo Cathed. Eccl. Metrop. Ultraject. p. 323. 331. Hoynck Hiſt. Eccleſ. Ultraj. p. 100. & ſeq.

dimus. Extincto illo, Archiepiscopi duo successivè nominati, sed nec confirmati, nec consecrati, neque in suæ Sedis possessionem venere, neque etiam in his regionibus residere ausi sunt; quorum posterior, Joannes *Bruhesius*, Coloniæ obiit anno M. D C. die 2 Septembris.

Per hanc viginti annorum vacationem, Capitulo Metropolitano devolutum Jurisdictionis spiritualis exercitium; & *Sasboldo Vismero* præcipuè obtigit administrationis cura, ex quo scilicet *Archiepiscopalis Sedis vacantis constitutus est* Vicarius Generalis die prima mensis Maii ann. M. D LXXXIII (1). Eo nomine agnitus ab ipso Nuntio Coloniensi (2), per ipsum etiam posteà (anno M. D XCII. die 3 Julii) accepit faculta-

(1) Broëdersen tract. hist. 1. p. 9. & 230. Defensio Eccl. Ultraj. p. 306.
(2) Idem. ibid. p. 11. & 12.

tes Summo Pontifici ex jure novo reſervatas ; quæ *Vicarii Apoſtolici* nomen & jus ipſi indiderunt (1). Tandem anno M. D C. II Sasboldus creatus Archiepiſcopus Ultrajectinus, facultates illas retinuit ; quibus ſimiliter potiti ſunt omnes illius Succeſſores, tanquam aut velamento, aut additamento quodam ſibi propriæ Ordinariorum Juriſdictioni.

Sasboldus Romæ conſecratus eſt die 22 Septembris ejuſdem anni M. D C. II. ſub aſcititio titulo Archiepiſcopi Philippenſis. Et quamvis in Decreto Conſiſtoriali ſcriptum fuerit, *quod non poſſet exercere Pontificalia niſi in Inſulis Hollandiæ & Zelandiæ* (2) ; ſimul tamen ipſi declaravit Summus Pontifex Clemens VIII, *ſe eum non promovere titulo Ec-*

(1) Idem. ibid. p. 242. 274.
(2) Hiſt. de rebus Eccleſ. Ultraject. p. 94.

clesiæ Ultrajectensis ne Hæret . . . magis exacerbaret, sed posse eum titulum omni tempore assumere cum beneplacito Serenissimi Ducis (2) : quod reipsà sæpissimè usurpatum ab ipso legitur.

Cum sanctimoniæ famâ defunctus Sasboldus die 3 Maii ann. M. D. C. XIV, successorem habuit eodem anno & sub iisdem titulis Philippum *Rovenium* (de quo jam suprà) *Clero eligente* (2). Verùm ejus inauguratio solemnis anno demum M. D C. XX. perfici potuit, die Novembris 8.

Datus illi Coadjutor anno M. D C. XL ex ejusdem *Cleri electione* (3) Jacobus *de la Torre*, cum Archiepiscopi Ephesini titulo, ipsi posthàc mortuo successit pleno jure, 11 Octobr. ann. M. D C. LI.

Torrius è vivis sublatus ann. M.

(1) Batavia sacra part. 2. p. 48. 49.
(2) Relatio Jacob Torrii, apud Histor. *de rebus Ecclesiæ Ultraj.* p. 87.
(3) Ibid. p. 88.

D. C. LXI. die Septemb. 16, Successores habuit Balduinum *Catz* & Joannem *de Neercassel* (inter hos enim duos Ecclesiæ totius administrationem dividi commodius visum fuerat); hunc Castoriensis Episcopi, illum Archiepiscopi Philippensis nomine occultatos magis quàm insignitos. Hanc administrationem illi mutuo inter se consensu & conspirante Clero ita partiti sunt, ut prior *Harlemensis*, alter *Ultrajectensis* Diœceseos curam susciperet. Mortuo verò Illust. D. Catz 18 Maii an. M. D C. LXIII, solus Neercassellius omnes Fœderatarum Provinciarum rexit Ecclesias ad annum usque M. D C. LXXXVI. quo decessit die 16 Junii; vir doctrinæ nomine sapientiæque ac sanctitatis opinione æquè venerandus.

Anno M. D C. LXXXVIII. (cùm per biennium destituta Pastore ja-

cuiſſet Eccleſia) præſentatus Innocentio Papæ XI à Capitulis Ultrajectino ſimul & Harlemenſi Petrus *Codde*, qui in mortui locum ſufficeretur, ſub Archiepiſcopi Sebaſteni titulo conſecratus eſt, Batavamque per annos quatuordecim gubernavit Eccleſiam; donec graſſante in ipſum inauditâ, de quâ mox dicemus, perſecutione, ab adminiſtratione ceſſare ſpontè ipſe deſtinavit anno M. D. CC. non tamen ab Archiepiſcopali Sede aut dignitate.

Horum omnium Præſulum feriem, ſub *Archiepiſcoporum Ultrajectenſium* nomine & titulo reperire eſt apud Hiſtoricos Eccleſiæ Batavæ. Ubi illud annotatur ſedulò obſervandum; quod, quamvis Sedibus ſuis *inthronifari nequiverint* juxta communem hodiè cæterarum Eccleſiarum uſum, coactique ſæpiùs fuerint Ultrajectenſem titulum alieno Sedis alicujus

in partibus infidelium deperditæ nomine commutare, non ideo minus erant Episcopi Ultrajectenses proprii, ac Sancti Willibrordi Successores (1).

IV. Jesuitarum in Illust. Petrum Codde persecutio; & Curiæ Romanæ adversus illum processus.

IV. Dùm Coddæus Ultrajectinam Ecclesiam regeret, Pastori simul & gregi perniciem minata est sævissima tempestas; cujus haud scio an ullum in totâ Annalium Ecclesiasticorum serie exemplum reperiri queat. Res altiùs repetenda.

(1) *Willibrord. Bosschaerts*, Abbas Tongerlonensis, *Diatriba de primis veteris Frisiæ Apostolis*, &c. Mechliniæ, 1650.

Sacra Belgii Chronologia, &c. auctore L. *de Castillon*, Episc. Brug. Bruxell. 1719. p. 484.

Histoire de D. J. d'Autriche, Amsterd. 1690. p. 161. » Le premier Archevêque » (d'Utrecht) fut Frederic Schenk; le der- » nier, du moins quant à la Jurisdiction, P. » Codde «.

D. Molina, *Rooms Catholyken Mondstopper*, &c. aut *Compendium controversiarum*, &c. edit. *in*-12. *Lovanii*, apud Nicol. Braau, cap. 68. ubi refert seriem Episcoporum Ultrajectensium posito P. Codde sub n. 70.

Ex quo in Belgium irrepſerant anno M. D. XCII. ſubdoli illi, qui ſe *Jeſuitas* dicunt, Religioſi; variis modis Ultrajectinæ Eccleſiæ Clerum vexare nunquam deſtiterunt, ſive in odium ſanæ doctrinæ cujus tenaciſſimus erat, ſive potiùs ut ſubverſo illic omni ordine hierarchico ſoli ipſi dominarentur. Nimirum unanimiter conſpiraverant, in Eccleſiâ Batavâ omnem omninò auctoritatem declinare, Epiſcopatum extinguere funditùs, nullum, qui *ordinarius* eſſet, *Sacerdotem ad miniſteria* animarum Sacramentorumque *admittere* (1), *nullius pati imperium*, *neque* ullum *ferre Eccleſiæ ordinem*. Quinimò jactitabant, *impoſſibile eſſe* ullam *in illis locis ſervare diſciplinam* (2) *aut or-*

(1) Epiſt. *Sasboldi* ad *Janſon*, 9 Maii 1611. *Broëderſen* tract. 5. *de actis Jeſuitarum in Fœd. Belgio*. Epiſt. Arch. Ultraj. ad Bened. XIV. 13. Feb. 1758.

(2) Epiſt. *Sasboldi* ad *Gravium* 5. Octob. 1613.

dinem ecclesiasticum, nec esse illic Pastores nisi fictitios (1), &c. Ex his Jesuitarum artibus plurima jam oriri cœperant scandala : verùm antè sæculi quod decurrimus initium, nondum illos ita prævalere contigerat, ut contrà Episcopatûs aut Cleri hierarchici existentiam auctoritatemque potuerint quidquam perficere. Testantur ipsi auctores adversariis haud recusandi, in adumbrato illo Ecclesiæ Batavæ usque ad XVIII sæculum specimine : *Florentissimus erat*, inquiunt, *Fœderati Belgii Ecclesiarum status* . . . *Mutuâ inter se concordiâ & pace floruerant ; & pietate ac sanctitate primorum Ecclesiæ sæculorum imaginem præ se tulerant* (2).

At sub finem anni M. D. CC,

(1) Epist. *Rovenii* ad Archiep. Mechlin. in *Hist. Eccl. Ultraj.* D. Hoinck p. 107.

(2) Epist. *Spinelli*, Internunc. Bruxell. ad Cathol. Fœderati Belgii, 4. Maii 1724. in Hist. Eccl. Ultraject. D. Hoinck, p. 168.

Clemente Papâ XI in Sedem Apostolicam evecto, certa spes Jesuitis illuxit propositum olim suum exequendi; nimirùm Ecclesias Batavas in *nudam missionem* vertendo, Pastoresque earum omnes in *Missionarios* qui ad nutum amoverentur, sub immediatâ Romanæ Congregationis, quæ *de propagandâ fide* dicitur, jurisdictione. Quo facilè eveniret, ut propriis Pastoribus expulsis cunctas oves auctoritatemque omnem Jesuitæ ad se adducerent, & supremo cum imperio liberè exercerent insitam sibi *dominandi in Cleris* cupiditatem.

Cunctis igitur ad libidinem illorum apprimè compositis, de repentè in Hollandiâ supervenit anno M. DCC. II, mense Junio, Breve quoddam sub nomine Summi Pontificis datum die 13 Maii. Inscriptum erat *Theodoro de Cock*, Pastori Leydæ,

qui (utpotè totus in Jesuitas homo) palàm Coddæo adversabatur, præcipuisque ejus cooperatoribus. Et tamen hæc legebatur Rescripti summa, ut Illust. P. Codde *ab omni exercitio & administratione regiminis suspensus* fieret; Theodorus verò de Cock *in ejus locum constitutus.* Caussam si quæras, nullam aliam exprimit Summus Pontifex quàm *nostrum* (inquit) *& Sanctæ Sedis beneplacitum.* Quasi verò unum idemque sit Sancta & Apostolica Sedes, cum personâ solâ aut arbitrariâ voluntate Pontificis qui illam occupat.

A duobus circiter annis tunc versabatur Romæ Coddæus; specie quâdam urbanitatis, occasione Jubilæi invitatus, sed subdolè, & reverâ ut Romæ detentus suâ faciliùs insciusque spoliaretur dignitate (1). Per

(1) *Denuntiatio apologet.* P. Codde p. 22.

Breve

Breve itaque ſupradictum ; nullo judiciario ordine, nullo accuſatore coram ſtante, nullo teſte, imò totius Cleri ſui teſtimoniis honorificè expurgatus (1) ſi quæ erant adverſus ipſum criminationes (præcipuè circa dogmata quædam quæ Jeſuitis exoſa fuere ſemper), ſubitâ ſuſpenſione damnatur. Quin & ipſa Cardinalium major pars quibus commiſſum fuerat rei examen, palam declaraverant nullius momenti eſſe contextas clanculùm & contra ordinem juris in Coddæum accuſationes, Archiepiſcopumque ad Eccleſiam ſuam quantociùs dimittendum (2).

His tamen accuſationibus, re confectâ, aliquod veluti pondus addere

(1) *Batavia ſacra*, part. 2. p. 518. col. 2.
Recueil de témoignages en faveur de l'Egliſe Catholique du Clergé des Provinces - Unies, 1763, part. 2.
(2) Ibid. part. 3. p. 89.

tentaverunt Romani Inquisitores per Decretum biennio post promulgatum, anno scilicet M. D CC. IV. die Maii septima; ubi damnantur Illust. Præsulis scripta duo, quæ ipse ante annos tres Romæ *typis cameræ apostolicæ* vulgaverat, communi bonorum omnium plausu, ad diluendas hujusmodi cavillationes. Scriptis sub vagâ & indefinitâ cujusdam *doctrinæ suspectæ & singularis* appellatione damnatis, in auctorem acerbissimè invehuntur Decreti fabricatores; ansamque inde arripiunt, quasi ex novo crimine, sed omni prorsus neglecto novo examine aut processu, *Petrum Coddæum ab omni* Ecclesiæ Batavæ *regimine penitùs removendi.* Unicam nimirùm æstimavere juris regulam, quòd Summus Pontifex ad *beneplacitum* posset Præsulis istius dignitatem, quam sub solo *Vicariatûs Apostolici* nomine designabant, vel dare, vel revocare.

Tota hæc agendi ratio apud omnes eruditos quotquot in ipsâ Româ degebant, æquitatis amantes, nec partium ſtudio abrepti, juri cuilibet adverſari viſa eſt; præcipuè in virum magnæ Sedis Archiepiſcopum & Nationalis Eccleſiæ Præſidem, quem ſic interdictione primùm mulctari, deinde etiam dignitate ſpoliari, nefas eſſe duxerunt (1). Et certè Decreti nullitatem quis rerum gnarus in dubium revocare audeat? De jure naturali ſimul & divino eſt, neminem abſque juridicâ ſententiâ ſpoliari. Quale porrò in ſupradicto Inquiſitionis Decreto judicium, qualis ſententia! ubi nec legitima in Tribunali poteſtas, cùm juxta Canones antiquos, hodieque in celebrioribus Eccleſiis uſurpatos, nemo Epiſcopus

(1) *Conſult. Jurid. Hiacynth. de Archangelis* fiſcalis Campidoglii & Procuratoris reorum S. Officii, &c. Cauſa Codd. p. 85. *Recueil des Témoignages*, part. 3.

nisi à comparibus Episcopis in Synodo Provinciæ suæ congregatis debeat judicari (1). Sed nec contra reum quemlibet ferri judicium potest, absque delicto certo & probato, partibus non auditis, nullâ denique servatâ juris formâ. Si quid sibi in contrarium arroget Romanæ Inquisitionis Tribunal, hoc ipso omnibus legibus tùm ecclesiasticis tùm civilibus contraire convincitur.

Hinc passim Doctores in jure canonico versatissimi, quorum consilium in causâ Coddæi requiri placuit, omnes absque hæsitatione ullâ responderunt ; posse illum nihilominus suo munere defungi, omissâ etiam appellatione, aut aliâ quâlibet solemnitate juris : neque enim appellationi locum esse, ubi nulla juri-

(1) Van-Espen part. 3. tit. 3. c. 4. *Procès-Verbaux des Assemblées du Clergé de France* de 1645. & 1650. David *Jugement des Evêques*, p. 19.

dica ſententia eſt (1). Ad Eccleſiæ autem ſuæ ædificationem ac populi inſtructionem, poſſe illum utiquè, ſi liberet, in *Paſtorali Documento* cauſas ſuæ agendi rationis exponere; aut ad ſummum publicâ aliquâ proteſtatione intercedere Decreto adverſus ſe in publicum emanato (1). At verò à paſtoralibus curis abſtinere nedum teneretur, quaſi damnatus aut ſuſpenſus; imò ſalvâ conſcientiâ, nequaquam illum commiſſi ſibi gregis regimini renuntiaturum, nonnulli audenter affirmabant (2). Vicit tamen in Coddæo pacis amor, & (ex locorum temporumque circumſtantiis petita, ne quid pejus eveniret) in Romanam Sedem obſervantia; tutiùs exiſtimans, ſi ab omni Archie-

(1) Van-Eſpen, ſuprà. *Recueil des Témoignages*, &c. part. 3. n. 4.
(2) *Denuntiat. apolog. Archiep. Sebaſt.* p. 40. 41.
(3) Ibid. p. 117.

piſcopali munere abſtineret *ultrò* : ita tamen ut *à legitimâ ſui honoris & juris*, *& innocentiæ defenſione* nunquam deſtiterit (1). Illam enim verò defenſionem inſeparabiliter conjunctam vidit habuitque ſemper cum ipſius populi ſui ſalute ; ad ſacrorum ſcilicet orthodoxæ fidei dogmatum, ſaluberrimarumque Diſciplinæ eccleſiaſticæ regularum propugnationem & conſervationem, quæ velut *errores pernicioſos*, *damnoſaſque & peſtiferas opiniones*, adverſarii, Paſtore ob hæc ipſa percuſſo & damnato, traducere conabantur (2). In hac conſtanti vitæ ratione perſeverans Coddæus, deceſſit die 18 Decemb. ann. M. D C C. X.

V. Proceſſus adverſariorum in Ultrajectenſe & Harle-

V. Jam ante hunc deceſſum, cùm de facto vacaret Sedes abſtinente Epiſcopo, *Juriſdictio Epiſcopalis*,

(1) Ibid. p. 196. 119. 72. 42.
(2) Ibid. p. 46. 127. 132.

atque Ecclesiæ administratio ad Capitulum devoluta fuerat (1). Verùm, cùm ab ipso Coddæo, decem ante annos Romam proficiscente, commissa fuisset selectis viris quatuor (ex Ultrajectensi Harlemensique Capitulis quæ sola in Provinciâ superérant) sub *Pro-vicariorum* nomine; huic dispositioni nihil immutandum censuerunt ambo Capitula, sed ratam illam habuerunt, & in quantum opus fuit, renovaverunt.

mense Capitula. Schisma incde subortum. Protectione summi Dominii, & Jesuitarum expulsione, jura sua Clero conservantur.

Hi sunt ergo quatuor Vicarii generales, quibus, statim ab initio persecutionis in Archiepiscopum exortæ, mandaverat Internuncius Bruxellensis, ut *Theodorum de Cock* tanquam Ecclesiæ Caput agnoscerent, abstinerentque (nisi novis ab ipso Theodoro acceptis facultatibus) *à quâcumque administratione & regimine*

(1) Card. de Luca disc. 31. in Conc. Trid. n. 1.

iſtius Eccleſiæ (1). Hi ſunt qui, de utriuſque Capituli conſenſu, ante omnia tempus ſibi dari poſtulaverant; donec à legitimo ſuo Præſule, qui tùm Romæ erat, litteras acciperent, & Summo Pontifici, cujus nomine mandata ſignificabantur, cum omni reverentiâ exponerent manifeſta quæ in illis deprehendebantur tùm obreptionis tùm ſubreptionis indicia. Ad has petitiones, quantumlibet juſtas, reſponſum eſt per nova mandata prioribus longè acerbiora: ſiquidem *criminoſæ* illæ habitæ ſunt, & *tanquam nota contumaciæ indelebilis* (2). Exiit à Congregatione *de propagandâ fide* Decretum die 13 Februarii ann. M. D CC. III. quo Vicariis Generalibus denuò injungebatur ut ab omni juriſdictionis ſpiritualis exercitio abſtinerent,

(1) Broëderſen, tract. hiſt. 1. p. 378.
(2) Idem. ibid. p. 363. 377.

ſub pœnâ excommunicationis incurrendæ IPSO FACTO ſine ullâ aliâ declaratione : comminatoriumque illud Decretum confirmavit Clemens Papa XI per Breve datum 7 Aprilis ejuſd. anni.

Bruxellenſis Internuncius, D. de Buſſy, quem paucis antè menſibus Ultrajectenſe & Harlemenſe Capitulum pluries nuncupaſſe certum eſt *præclara & venerabilia Capitula* (1), repentè mutatus eò devenerat, ut in Epiſtolâ datâ die 25 Januarii præcedentis (2) affirmaret eadem illa penitùs intercidiſſe. Quam Nuntii ſui allegationem, etſi notoriè falſam, & factis æquè ac juri repugnantem, Curia Romana amplexa & proſecuta eſt; quaſi ſibi liberum eſſet, ſub eo prætextu quidlibet in Clerum Batavum decernere. Imò prætenſam il-

(1) Idem. ibid. p. 360. 361.
(2) Idem. ibid. p. 389.

lam abolitionem & extinctionem Capitulorum à centum annis & suprà contigisse, postea commenti sunt hujus Ecclesiæ adversarii. Atque hoc fuit omnium quæ contra Clerum illum gesta sunt, veluti fundamentum.

Ex his processibus schisma penè ortum est lugendissimum. Jesuitæ siquidem aliique ex Religiosis mendicantibus Missionarii, Curiæ Romanæ nimiùm servientes, jurisdictionem antiqui Cleri declinare cœperunt; imò in divinis communicare cum illo abnuerunt, reluctante licèt & à præscindendâ unitate prorsus alieno; & *Theodorum de Cock* pro Vicario Apostolico se gerentem, tanquam solum Ecclesiæ Batavæ Superiorem legitimum ubique prædicarunt. Missionarii illi, primùm in hanc Ecclesiam adrepserant quasi in Pastorum subsidium; deinde multiplicati ad-

modum & paſtoralia uſurpare aggreſſi, in tantum excreverant, ut ſæculi decurrentis initio ſtationes aut Parochias pluſquam centum ſoli adminiſtrarent ; ubi oves quamplurimas congregabant callidè, & fraudulenter ad ſe adductas. Ex his porrò ſtationibus, ſeptem ſupra quadraginta in Jeſuitarum devenerant ditionem. At occaſione ſuborti ſchiſmatis multò plures à propriis Paſtoribus ſubtractæ ; quin & Paſtores quidam ſæculares, luporum illorum artibus inſtigationibuſve decepti, deceptoreſque aliorum facti, ſeipſos à Confratribus ſuis, ordinariiſque Superioribus ſegregarunt. Unde ſubſecuta eſt rerum perturbatio non minima.

Sedandis hujuſmodi motibus auctoritatem ſuam interponere neceſſarium duxerunt ſupremi Reipublicæ ordines, ne quid publicæ tranquil-

litati officeret. Sed & antiqui Cleri membra in jurium suorum possessione servari debere, humaniter illis visum est; & contra omne persecutionis oppressionisve genus ita protegi, ut ne quid in Catholicos Bataviæ subditos Curia Romana exerceret arbitrariæ illius potestatis qualem nusquam paterentur ipsi Principes Romano-Catholici. Publico igitur Edicto statim à die 17 mensis Augusti anni M. D. CC II, interdictum fuerat *Theodoro de Cock* ne *Vicariatum* suum Apostolicum *aliquo modo exerceret*; & cuilibet alteri personæ, *ne illum in dictâ qualitate agnosceret aut ei obediret* (1). Hoc eodem Edicto generaliter præscribitur *quòd nullus Vicarius* (aut Superior Ecclesiasticus) *agnosci poterit, nisi qui secundùm mo-*

(1) Vide in *Hist. de reb. Eccles. Ultraj.* hoc Edictum Suprem. Dominorum Holl. & Westfr. 17. Aug. 1702.

dum in his Provinciis usitatum debitè (à Clero) *fuerit electus, & per Dominos Consiliarios, Deputatos nostros* (inquiunt) *admissus.* Renovatum est identidem præscriptum illud, quoties Curia Romana Provinciarum harum Vicarios Apostolicos designare voluit absquè antiqui Cleri Batavi consensu (1).

Cùmque Magistratus Supremos latere non possent præcipui tumultuum auctores Jesuitæ, sæpiùs illis exilium minati sunt, nî quies Catholicis ablata brevi redderetur (2). Ubi verò repetitis comminationibus nihil promoveri patuit, perpetuo exilio pœna sancita est in ipsos per Decretum à Supremis Hollandiæ & Westfrisiæ Dominis datum die 19 Julii anni M.

(1) Vid. Edicta *eorumd.* 26. April. 1709. & 3. Maii 1718. Item Statut. Ultraj. Feb. 1720.

(3) Vid. Resolut. dier. 24. Feb. 1703. 25. Mart. & 30. Jul. 1705. ac 18. Feb. 1708.

D CC. VIII; quæ, utpotè justissima, in generalibus Provinciarum Comitiis renovata est Maii die 7. anni M. D CC. XX. & iterum à supradictis Dominis Hollandiæ & Westfrisiæ, ejusdem mensis die 25. Atque utinam his Decretis ad executionem procedentibus, penitùs exturbata fuisset à toto Bataviæ dominatu pestifera illa Ecclesiis soboles!

VI. Cleri defensiones appellationesque, & animi moderatio eximia. Quibus tandem motivis ad exequendum jus suum fuerit impulsus.

VI. Antiquus intereà (qui & verus erat) Ecclesiæ Batavæ Clerus, cùm per supplicationes vel humillimas nihil quidquam proficeret, ut in suâ defensione audiretur, *ad Summum Pontificem meliùs consultum* appellavit ipso anno M. D CC. III. die 6 Martii (1).

Varias posthac declarationes & protestationes, subindè in lucem protulit (2) contra pœnas illas, aut

(1) Broëdersen, tract. 1. p. 395.
(2) Vide librum cui titulus: *Recueil des Témoignages*, &c. part. 2.

potiùs minas excommunicationis *ipso facto* sibi passim illatas; quas *anathemata* vocabant adversarii, ut totum illum quasi *manifestè schismaticum* infamarent: dum ipse palam apertissima non semel edidisset, ederetque sæpiùs professionis suæ testimonia, quâ & omnibus fidei catholicæ dogmatibus, & Apostolicæ Sedi tanquam unitatis Catholicæ centro inviolabiliter addictum se demonstrare non destitit. Veras nempè ac sanctissimas Successoris B. Petri prærogativas sedulò distinguebat à novis illis *Curiæ Romanæ* (ut vocant) *prætensionibus*, quas tot ac tanti quotidie Catholici oppugnant, non solùm salvâ fide & unitate, verùm etiam ad ipsius Sanctæ Sedis honorem vindicandum. Anno denique M. D CC. XIX. die 9 Maii *ad futurum generale Concilium* appellavit Clerus ab omnibus & singulis gravaminibus, quæ per acta

tione, quæ multis nimia visa est; abstinuit ab instituendis cum titulo Pastoribus, si quæ Parochia vacaret, à concessione litterarum dimissoriarum ad sacros ordines, &c. satis existimans Presbiteros idoneos, quamdiu licuit, in defunctorum Pastorum locum Vicarios aut Vicegerentes substituere. Verùm sæpius eveniebat ut per subreptionem, per vim, aut aliâ iniquâ ratione, stationes vacantes protinùs occuparent adversarii; intrusis in illas devotis sibi per omnia Presbiteris sive sæcularibus, sive regularibus, quos & defectus scientiæ & suspecti mores, & doctrina perversa aut laxior, & opiniones contra legitimam quæ Potestatibus temporalibus debetur obedientiam longiùs à sacro ministerio removere debuissent. Unum illis ferè omnibus pro merito cedebat, quod opinionibus, quæ *Ultra-*

montanæ dicuntur, instituti, cæcam devoverent potentiæ Romani Pontificis quasi illimitatæ subjectionem.

His attentè pièque consideratis Ultrajectense Capitulum, postquàm, mortuo Illust. Coddæo, frustrà omnia enixè tentaverat ut sibi alius præficeretur Episcopus; tandem propriæ suæ jurisdictioni liberiùs exercendæ intendere cœpit, tuendisque validiùs Ecclesiæ suæ juribus & privilegiis. Ingentiores illi animos subministravit ipsa necessitas, & rerum deinde subsecutarum angustia: maximè cùm brevi post tempore debilitari ac labare vidisset, quod priùs sibi arctissimè conjunctum fuerat, Harlemense Capitulum, cessantibus ab omni jurisdictionis exercitio Vicariis ejus generalibus; ita ut paulatim in ditionem & arbitrium Nunciorum Romani Pontificis transierit, qui in vicinorum Principum aulâ degentes,

immediatam hujus Ecclesiæ jurisdictionem usurpaverant; quasi non alios illa deberet aut posset habere superiores (1). Causa Ecclesiæ Ultrajectensis eo major ac necessaria magis visa est; præsertim, cùm ex officio & sub jurisjurandi religione tenerentur singula hujus Capituli Membra ad defensionem jurium illorum quæ Ordinariis competunt, & quorum conservatio indissolubiliter cohærere videbatur evangelicis etiam dogmatibus & præceptis, ex quibus pendet ipsa Fidelium salus. Occurrendum prorsùs erat, ne tota rueret

(1) Hinc magnâ ex parte mutata est Ecclesiæ Harlemensis forma pristina; quamvis ad hodiernum usque tempus, Capituli sui titulos, successionemque Decanorum & Canonicorum retinuerit.

Vide Epistolam ducentorum & quinquaginta aut circiter Presbiterorum in his Provinciis degentium, ad Cardinalem Valenti, anno 1753 scriptam.

Ecclesia Batava, lupisque aut mercenariis traderetur.

Hæc igitur prima cogitatio, hoc primum consilium fuit, providere sibi Sacerdotes doctrinæ morumque laude commendatos; ab extraneis quidem Episcopis (cùm proprios habere non liceret) ordinandos in hujus Ecclesiæ ministerium, sed à Capitulo probatos & litteris ab eo *dimissoriis* instructos. Atque ut id faciliùs obtineret, quum nota fierent omnibus Ultrajectensis Ecclesiæ causa & jura, Consultationes adhibitæ sunt infinitorum propè numero Theologorum simul & Juris Canonici peritissimorum ex celebrioribus Ecclesiæ Catholicæ Universitatibus (1). Quibus perlectis Hibernus

(1) Vide has Consultationes in libro cui titulus : *Recueil des Témoignages*, &c. scilicet judicia variorum Theologorum & Jurisperitorum Galliæ ann. 1715. 1716.

quidam Episcopus primùm, postea Archiepiscopus Dublinensis factus, tum nonnulli Galliæ Episcopi (1), multos sic à *Capitulo ritè dimissos* sacris Ordinibus initiarunt: quod maximo fuit Ecclesiæ Ultrajectinæ subsidio.

VII. At neque in perpetuum neque in totum hujus Ecclesiæ necessitatibus id subvenire poterat; imò temporariè duntaxat, & ex parte (si dicere fas sit) minimâ: ni proprius tandem, juxta formam à Christo Apostolisque præscriptam, & in cæteris omnibus christianis regionibus perpetuò servatam, imò juxta pristi-

VII. Electus tandem Archiepiscopus Ultrajectensis consecratur; & ab ejus successore novissimo, duo ex antiquis sibi Suffraganeis ordinantur Episcopi.

Facultatis Canonicæ Lovaniensis anni 1717. & plusquam centum Theologorum Facultatis Theolog. & totius Facultatis Jurium Universitatis Paris. ann. 1717. 1718. &c.

(2) Episcopus Bajocensis [D. de Lorraine] cum licentiâ Eminent. Cardin. de Noailles Paris. Archiepiscopi. Episcopus Blesensis [D. de Caumartin]. Episcopus Senecensis [D. Soanen], &c.

num hujusdem ipsius Ecclesiæ morem, non ita pridem violenter ac de facto interruptum, ordinaretur Episcopus.

Hanc veluti gratiam pluries efflagitavit ab Innocentio Papa XIII Ultrajectense Capitulum, missis ad eum instantioribus litteris, votisque ardentissimis. Sed nec verbum quidem à Curia Romana responsum.

Igitur anno M. D CC. XXIII, exquisito rursùs & adhibito consilio Prælatorum & Theologorum, aliorumque plurimorum ex variis Europæ partibus, qui in Jure tùm Canonico tùm Civili erant versatissimi (3); Decretum à Capitulo est ut, communibus omnium de gremio suffragiis, Archiepiscopus eligeretur ex prærogativâ juris sibi antiquitùs competentis, nec ullâ unquam legi-

(3) Vide lucubrationem cui titulus: *Recueil des Témoignages*, &c. part. 5.

timâ viâ præſcripti. Vota conſenſerunt in unum ex ſenioribus hujus Ecclesiæ Paſtoribus D. Steenoven, multis quidem dotibus commendatiſſimum; ſed inſuper in ipsâ Româ olim Collegii *Propagandæ fidei* alumnum, & poſtea SAPIENTIÆ Doctoris titulo decoratum: quo ſpes erat ut & Curiæ Romanæ acceptior foret, & illius confirmatio benigniùs impetraretur. Per menſes decem & octo continuos petitâ illâ, & conſtanter recuſatâ, electus Archiepiſcopus tandem conſecratus eſt die 15 Octobris an. M. D CC. XXIV. ab Illuſtriſſimo DD. *Varlet*, Epiſcopo Babylonienſi, qui ad has oras non ſine quodam divinæ Providentiæ inſtinctu aſportatus fuerat. Inſtanter ille à Clero ſollicitatus, complurium Prælatorum & Theologorum Juriſque peritorum ſententiâ adjutus, & de jure ac neceſſitate certior fac-

tus (1), servatis, in quantum fieri potuit, usitatis de jure & de facto solemnibus ac formulis, tantum negotium confecit.

Cornelio *Steenoven* brevi sublato, successit Cornelius-Joannes *Barchman Wuytiers* die 30 Septembris anni M. D CC. XXV consecratus; qui & ipse successorem habuit *Theodorum Van-der-Croon*, consecratum anno M. D CC. XXXIV. die Octobris 28: & post illum *Petrus-Joannes Meindarts* die 18 Octob. anni M. D CC. XXXIX. consecratus est. Omnes hi à prælaudato Illust. D. Babyloniensi Episcopo inaugurati.

Diem ultimum cùm & hic clausisset anno M. D CC. XLII. die 14 Maii; superstes in his Provinciis solus Episcopus D. *Meindarts*, Ecclesiam suam in eo esse prævidit statim, ut, deficiente Episcopali caractere,

(1) Ibid. part. 4.

ad

ad priſtinum calamitatis turbarumque ſtatum deſolanda recideret. Itaque initum jam anno M. D CC. XXVI propoſitum, fortiter conſummare aggreſſus; quod omnino neceſſarium eſſe multi melioris notæ Doctores judicaverant (1), & multò plures exequendum urgebant; *Hieronymum de Bock* ſub titulo Epiſcopi Harlemenſis, qui primus erat Eccleſiæ Metropolitanæ Suffraganeus, conſecravit die ſecunda Septembris ejuſdem anni M. D CC. XLII, & illi mortuo *Joannem-Petrum VanStiphout*, qui etiam nunc Sedem Harlemenſem occupat, ſucceſſorem dedit.

Idem Archiepiſcopus noviſſimè, anno M. D CC. LVIII. die 25 Januarii, *Bartholomæum-Joannem Byeveld* ſacravit Epiſcopum Daventrienſem, Suffraganeum ſuæ Metropoleos

(1) Ibid. part. 6.

ex antiquâ creatione secundum. Episcopi, Theologi complures, celebrioresque Jurisperiti, quorum consilio id perfecit, sic censebant, posse illum eodem modo, & debere si per tempora liceret, omnibus ejusdem creationis Sedibus vacantibus prospicere, ne in posterum legitimo Pastore destituerentur (1).

VIII. Nullitas censurarum quæ à Curiæ Romanæ Ministris, occasione illâ subreptæ fuerunt.

VIII. In his omnibus quæ de Archiepiscopi electione & Suffraganeorum ab ipso factâ consecratione mox dicta sunt, vix credibile est quanto sedulitatis officio, quantæ reverentiæ testimoniis Clerus omnis Summum Pontificem prosecutus fuerit; in sanctæ unionis quæ primæ Sedi secundùm doctrinam catholicam debetur, argumentum; imò etiam in signum subjectionis humillimæ.

At præjudicatis opinionibus irretita & adversariorum Ecclesiæ Ba-

(1) Ibid. part. 7.

tavæ capta fallaciis Romana Curia ; nusquam flecti potuit ut iterata illa obsequii testimonia grata sibi haberentur. Quoties novi Episcopi electio aut consecratio facta est ; toties adjuratum est non semel per litteras ad Summi Pontificis pedes provolutas sive à Clero , sive ab ipsis Episcopis , nihil à se in toto negotio factum, nihil omissum, quo summa in Sedem Apostolicam observantia lædi posset vel minimè. Verùm obstantibus usquequaque Jesuitis, aut potius propellentibus, toties erupere informia Brevia ad Catholicos Fœderati Belgii ; ut omnem Episcoporum illorum auctoritatem, naturalem quamvis & legitimam, & tanquam suis immediatè Superioribus quoad spiritualia competentem, omninò detrectarent. Absit porrò ut à sanctissimâ B. Petri Sede, ne ullum quidem ex illis Brevibus dicatur pro-

cessisse ! Tot & tanta in omnibus ac singulis scaturiunt obreptionis subreptionisque argumenta, tot juris & facti errores intolerabiles, tot nullitatis vitiis laborant per omnia, ut in illis fabricandis circumventioni & fraudi locum fuisse apertissimè demonstretur.

Sed & comminatorias quæ in illis fulminantur excommunicationes *ipso facto*, de mero stilo procedere quis nesciat ? Quæ cujus sint ponderis, nec ipsi Curiæ Romanæ ignorare hodie licitum est. Quales nempe in Bullis *Cœnæ Domini*, contra quodlibet hominum genus ita passim aggerantur ut neminem feriant : aut si effectum aliquem sortiri possint, ab unitate Sanctæ Sedis penitùs avulsos dici debeat Catholicos innumeros, ex Judicum præsertim & Magistratuum politicorum ordine, cum quibus tamen absque cunctatione ullâ

Sedes Romana communicat in cunctis per totum orbem christianum regnis ; adde & universos regnorum illorum Principes, ipsos etiam quos Summus Pontifex ultrò agnoscit ut suos & Ecclesiæ primogenitos.

Nihil contrà opposuerunt Ecclesiæ Batavæ Episcopi, præter defensiones legitimas & debitam ubique reverentiam spirantes; canonicas ad generale Concilium, aut aliud quodlibet Tribunal competens, appellationes ; & novas iteratasque declarationes, quibus se Ecclesiæ Catholicæ & communioni & fidei inviolabiliter adhærere professi sunt. Simulque communionis illius signa, quanto potuere studio, ex omnibus Ecclesiæ partibus, ad solatium & robur suum conquirentes ; sedulò collegerunt ea quæ sibi undequaque, & vel in ipso maximarum angustiarum tempore, concessa sunt bene-

volentiæ & unitatis teſtimonia. Vulgata illa fuere, & à compluribus data reperies S. R. E. Cardinalibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Univerſitatibus, Facultatum Theologiæ aut Juris Doctoribus; ab Eccleſiarum ſive Cathedralium ſive Collegiatarum Capitulis, Dignitatibus & Canonicis; à Parochis, Abbatibus, Regularium aut Eccleſiaſticarum domorum præpoſitis; à Magiſtratibus denique & Juriſperitis, aliiſque omnium ordinum viris ſpectatiſſimis (1). Quæ omnia quaſi totidem indicia ſunt & vincula intimæ illius conjunctionis quam habet Eccleſia Batava, ſervabitque ſemper, cum omnibus ubique Eccleſiæ Catholicæ

(1) Vide hanc teſtimoniorum collectionem typis mandatam Ultrajecti apud Guillelmum Wanderveyde ann. 1763. ſub hoc titulo: *Recueil des divers témoignages, &c. en faveur de la catholicité & de la légitimité des droits du Clergé Catholique, &c. des Provinces-Unies*, in-4°.

membris. Indè verò & ipsi Sanctæ Apostolicæque Sedi unitam se meritò gloriatur : de cætero expectans & ardentissimè expetens ut qui in illâ insidet communis Fidelium Pater, exteriora sibi & immediata caritatis suæ singularis signa aliqua exhibere velit, quibus se huc usque privatam non sine magno dolore potest intueri.

IX. Solatio quoque non minimo sublevatus est Clerus ille Catholicus; dum legitima quæcunque tentavit & prosecutus est media ad retinendam pristinæ suæ administrationis formam, benignis oculis consoverunt Supremi harum Provinciarum Domini. Et certè forma illa cæteris omnibus Ecclesiis communis, & ex ipsâ institutione divinâ pendens, non solùm nativæ conditioni hominum in christianâ societate degentium, verùm ipsi rerum publicarum utilitati

IX. Supremi Provinciarum Dominii protectio in Ecclesiam Batavam, utpote ex cujus hierarchico regimine nil gravari possit Respublica.

longè conducibilior eſt quàm immediatum quod ſibi Curia Romana in hanc Eccleſiam competere volebat juriſdictionis exercitium. Natura hierarchici regiminis, quale in Eccleſiâ Batavâ temperatur & pacificè cuſtoditur, nuſquam civili Provinciarum Dominio gravior eſſe poteſt, quàm Romanis Imperatoribus inimica æſtimari debuit aurea illa Reipublicæ Chriſtianæ adminiſttratio quæ prioribus obtinebat Eccleſiæ ſæculis. Ecquid enim Poteſtatibus Sæcularibus, non dico metuendum, ſed ingratum eſſe queat in eccleſiaſticâ Batavorum Catholicorum gubernatione ? ubi Epiſcopi nullam niſi quæ merè ſpiritualis ſit, poteſtatem ambientes, totam illam in id unum impendere ſatagunt, ut veri Chriſtiani efficiantur, ut fideles ſubditi : Ubi lex ſumma eſt ſedulò diſtinguere & colere Poteſtates duas quibus totus hic mun-

dus regitur, ab ipſo Deo æqualiter inſtitutas, & objectis finibuſque propriis omnimodè diverſas, eccleſiaſticam nempè & civilem ; quarum neutra ab altera pendeat, nec alterius fines invadere poſſit : Ubi proinde legitimam quæ Poteſtatibus ſæcularibus, ut à Deo ordinatis, debetur obedientiam, palam adſtruere verbo & exemplo Paſtores aſſiduè laborant, nec in ullo à gregibus ſibi commiſſis violari patiuntur, tanquam non minùs ſacratam Evangelii lege, quàm naturali jure præſcriptam.

Supremi autem Fœderatarum Provinciarum Moderatores, qui permiſsâ ſingulis ſibi ſubditis libertate conſcientiæ, Religionis Romano-Catholicæ profeſſionem intra ſui Dominii fines tolerari voluerunt ; conſequenter etiam paſſi ſunt, æquitate dictante, ut regimini eccle-

siastico conveniens aut necessaria disciplinæ forma ab hujus Religionis Pastoribus servaretur. Nequaquam igitur obstitere quominus, si quid ipsis in pascendo grege, ad tuendum stabiliendumque privatum ordinem, spiritualiter expedire visum est, exitum suum sortiri posset; & ad illum assequendum adhiberentur media, evangelicæ rationi Patrumque regulis consentanea. Cùm porrò ad hanc Fidelium utilitatem nihil aptiùs conducat, quàm Pastorum inter se consentientium concordia unanimis sive in docendi modo, sive in gubernandi ratione; sæpè numero convenerunt privatim Cleri catholici membra præcipua, ut inter se decernerent de iis quæ communi Fidelium bono & paci congrua viderentur. Atque hoc, utpote regimini publico & civili nullatenus adversum, nec de illo quidquam

minuens aut usurpans, benignè semper tulerunt Supremi Reipublicæ Magistratus.

X. De Ultrajectinæ quæ novissimè celebrata est Provincialis Synodi necessitate.

X. At omnium certè negotiorum quæ in his Cleri Conventibus agitari potuerunt, nullum gravius unquam, nullum religioni, societati, moribus, utilitati publicæ conducentius extitit, ad honorem fidei Romano-Catholicæ; quàm illud cujus occasio & causâ locum dedit generali totius Provinciæ Synodo, quæ Septembri mense proxime elapso celebrata est. Ex actis subsequentibus id apertè declarabitur. Necessariam fecit ipsa negotii gravitas, membrorum totius corporis conjunctionem; ut, communicatis viribus atque consiliis, res tanta cum eâ quæ decebat dignitate, cum maturâ examinis discussione, cum prudenti & providâ discretione, procederet. De hoc siquidem consultum priùs ac

deliberatum sæpè fuerat in particularibus qui fieri assolent Cleri Conventibus, necnon in Archipresbiteratûs cujusque cœtibus separatis. Ibique mutuò Pastores omnes & singuli statuerant de necessitate Synodum Cleri totius Provinciæ generalem convocandi; tanquam naturali ac legitimâ viâ quæ & Canonibus & perpetuâ Ecclesiæ praxi sanciretur, & sola posset in re tanti momenti sufficere; simulque aptior foret ad efficaciorem eorum executionem quæ communiter, consentientibus omnibus, decreta fuissent.

Sed & sic definitâ inter se sententiâ, Clerus omnis Ultrajectensis Provinciæ, quasi sibi ipsi diffidens, insuper ab aliis etiam Ecclesiis consilium eâ de re mutuari voluit, ne quid deesset ad integerrimam saluberrimamque propositi sui ordina-

tionem. Quoad igitur fieri potuit, undecunque adſcivit ſibi conſultationes Prælatorum ex more in talibus uſitato, & Theologorum ſimul ac Canoniſtarum ; ut in negotio quod aliquatenùs ad univerſam Eccleſiam in ſolidum pertineret, quaſi ex præſumptâ communi Eccleſiarum omnium mente cuncta gererentur.

His rectè ita paratis ac diſpoſitis, Provincialem habuit Synodum Clerus Eccleſiæ Batavæ ſub invocatione Spiritus Sancti ; ſervatis ſervandis omnibus tùm ex jure, tùm ex chriſtianæ prudentiæ vel temperamento vel præſcripto : tandemque feliciter abſolutam vidit & gaviſus eſt rem totam, ad gloriam Dei & commune Fidelium commodum, unanimi cum ſuffragio ; cumque illâ quæ à Patre luminum deſcendit ubertate ſcientiæ, tutioriſ-

que doctrinæ notitiâ certâ ; in pace denique & caritate Christi. Atque hæc sunt illius acta Synodi, quæ hodiè publicam in lucem vulgari placuit.



INDEX ACTORUM ET DECRETORUM SECUNDÆ SYNODI ULTRAJECTENSIS.



ACTA



ACTA ET DECRETA

SECUNDÆ * SYNODI

PROVINCIALIS ULTRAJECTENSIS.

EPISTOLA CONVOCATORIA

AD SYNODUM

ULTRAJECTENSEM.

PETRUS-JOANNES, *divinâ Providentiâ Archiepiſcopus Ultrajectenſis, omnibus has Litteras viſuris, Salutem & pacem in Domino.*

ILLUSTRISSIMI ET REVERENDISSIMI EPISCOPI, AC AMPLISSIMI ET REVERENDI FRATRES.

CUM muneris ſit noſtri, quos *Spiritus Sanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei*, ſemper invigilare ac

* Prima Synodus Ultrajectenſis celebrata

providere ne dominicus ager devaſtetur ; jamdudùm in animo erat, ſi per tempora liceret, ſacro-ſanctis Conciliorum Decretis obedire, & convocatis Comprovincialibus noſtris, totius Cleri Conventum celebrare. Nihil enim [ut ex Chriſti promiſſis, ſæculorum hiſtoriis & Conciliorum ſanctionibus manifeſtiſſimè patet] efficaciùs eſſe conſtat, ut ſancta fides in Eccleſia conſervetur & creſcat; ut ſana doctrina perverſis non corrumpatur dogmatibus, aut ſi quid fortè ſcandali ſubnaſci cœperit, evellatur aut opprimatur. Licet enim nullum ſit catholicum dogma quod non unanimi ac ſincero animo profiteamur, tamen, quia multa quotidie in Eccleſiâ emergunt reprehendenda, aut, quâ pollemus aucto-

fuit menſe Auguſt. 1565. ſub Frederico SCHENKIO, primo Archiepiſcopo Ultrajectenſi, ad recipiendum Concilium Tridentinum, &c.

ritate, emendanda, necessarium ducebamus, id potius Cooperatorum nostrorum communi consensu, quàm quâvis aliâ viâ esse præstandum. Recordabamur tum veterum statuta Canonum, sanctorumque Patrum consuetudinem, tum Illustrissimi ac Reverendissimi JOANNIS NEERCASSELII antecessoris nostri vota & Litteras convocatorias, quas sexto Aprilis anni 1676 dedit ad Primores Cleri tum Ultrajectini, tum Harlemensis, singulos alloquens in hunc modum:

» Venerande Domine, nosti, pro
» eâ quâ instructus es scientiâ rerum
» ecclesiasticarum, sanctos Patres,
» ab ipsis Ecclesiæ incunabulis, in
» istâ fuisse sententiâ, ut existima-
» verint Concilia, ad quæ Presbi-
» teri cum suo conveniunt Episco-
» po, ingenti pollere virtute, tùm
» ad fidem in suâ puritate servan-

» dam, tùm ad disciplinam in Clero
» & Populo sanciendam, tùm ad
» fraternæ caritatis vinculum arc-
» tiùs astringendum. Hinc Canoni-
» bus statutum & moribus fuit re-
» ceptum, ut bis in anno laudata
» comitia encyclicis Episcoporum
» Litteris indicerentur, & ea ne-
» quidem tunc fuerint intermissa,
» cùm tyranni suis minis atque sup-
» pliciis ea maximè disturbarent.
» Dùm istas Ecclesiæ leges & pio-
» rum attendo consuetudinem, &
» dùm unà considero, quantis do-
» nis misericors Deus Ultrajectini
» & Harlemensis Cleri Primores
» instruxerit, animo præsentio quan-
» ta solatia meæ infirmitati, & quan-
» ta bona Clero & Populo illorum
» sit allaturus conventus, judicavi
» mei esse officii hisce ipsos litteris
» invitare, ut HUSSIAM ad Conci-
» lium velint convenire «.

His omnibus vehementer excitati, dum quâ viâ quæ corrigenda sunt corrigi, aut quæ timenda sunt præveniri possint, animo revolvebamus, in corde nostro posuit misericors Deus, ut quam viam anteà nec ausi sumus, nec facilè potuimus ingredi, tandem insequeremur; his maximè temporibus, ubi fidem labi undique, sacra fidei ac pietatis dogmata impugnari; damnatas sæpiùs hæreses renovari, bonos mores depravari, ecclesiasticæ Disciplinæ regulas aut ignorari aut negligi accipimus. His de causis, placuit nobis ad Illustrissimos Suffraganeos nostros, ad Capitulum nostrum, necnon ad Archipresbiteros nostros has Literas dare, invitantes eos ut ipsi atque delegati in Conventu suo delecti, ecclesiasticarum rerum scientissimi & amantissimi, nobiscum conveniant, quorum prudentiâ adjuti,

quidquid Ecclesiæ noſtræ, communique Catholicorum fidei conducere poterit, ſtatuamus, adverſariorum noſtrorum maledictis, quibus nos in multis neceſſariò credendis inſimulamur errare, occurramus; ſimulque ſinceram noſtram in univerſos eccleſiaſticæ Hierarchiæ gradus, ac imprimis in Summum Pontificem B. Petri ſucceſſorem reverentiam palàm teſtemur.

Rogamus igitur vos, ut ad indicta comitia die decimo tertio menſis Septembris accedere non gravemini, eum habituri itineris veſtri ducem, quem confidimus futurum Conventûs noſtri præſidem, lumen & unitatem.

Hac de cauſâ, univerſis noſtræ Diœceſis Presbyteris mandamus, ut ſtatim à Litterarum noſtrarum ſibi factâ ſignificatione uſque ad finitum Conventum noſtrum, in ſingulis

Miſſis tùm ſolemnibus, tùm privatis, recitetur Collecta *de Spiritu Sancto.*

Datum Ultrajecti die 20 Auguſti, anni Domini milleſimi ſeptingenteſimi ſexageſimi-tertii.

† PETRUS-JOANNES, Archiepiſcopus Ultrajectenſis.

De Mandato.

JALLON.



ORATIO HABITA

A Reverendiſſimo & Illuſtriſſimo DD. Archiepiſcopo Ultrajectenſi ad Synodum Provincialem jam congregatam, 13 Septembris 1763.

DILECTISSIMI FRATRES.

DIvinæ bonitati gratias agimus, quod vos, cùm veſtra caritas, tùm Eccleſiæ permovit neceſſitas, ut ad hunc ſacrum cœtum bono animo conveniretis. Quid enim nobis jucundiùs quàm Fratres in unum canonicè congregatos afflictæ Eccleſiæ utilitatibus poſſe conſulere ac providere?

Non poteſt non fieri acrior hic noſter lætitiæ ſenſus, ſi præſentem hujus Eccleſiæ conditionem, Do-

minorum nostrorum beneficio factam meliorem, cum præteritis temporibus ubi undequaque omnium formarum ac nominum agglutinabantur nobis calamitates; conferamus. Omitto quæ primùm tùm ex humanarum opinionum quasi eluvie, tùm ex alienâ Populorum fide, tùm ex variis tentationibus & contradictionibus quas passi sumus, nobis supervenere incommoda: & quasi hæc parva sint, his malis superaddita alia, & multo majora.

Quis enim temperet à lacrymis, quis intimo dolore non conficiatur, recogitando quanta fuerint in ipso ejusdem Ecclesiæ sinu dissidia inter Fratres, præsertim ex quo quidam Jesuitæ in patriam nostram subdolè irrepserunt? hi primùm à Sasboldo, Archiepiscopo Ultrajectensi & Philippensi, prædecessore nostro, quem falsâ specie pietatis, humilitatis ac

ſtudii animarum deceperant, excepti, tamen vix ad adjutorium Paſtorum hujus Eccleſiæ ſunt admiſſi. Dein, ubi detractâ larvâ cognitum eſt pro pietate hypocriſin, pro humilitate ſuperbiam, pro ſtudio animarum avaritiam ſibi ſumpſiſſe, atque in eos animadverti neceſſe eſſe; tunc omnem pudorem exuentes, & tempora difficiliora in rem ſuam vertentes, ſpretis Sasboldi monitis, redargutionibus ac decretis, atque etiam Summorum Pontificum Clementis VIII, Pauli V, Urbani VIII & Alexandri VII diſpoſitionibus aut Conſtitutionibus, etiam poſt promiſſam Summis Pontificibus obedientiam, pro nihilo habitis, in Eccleſiam noſtram, furentium leonum inſtar irruere, cuncta perturbare, Parœcias occupare, in alienis paſtoralia exercere, agrum Dominicum vaſtare, oves à propriis Paſtoribus

alienare, ad se adducere: nec satis: fallacias & solitas technas retractare cœperunt; apud Summos Pontifices nihil non moliri clanculùm, ut in Ecclesiâ Batavâ tota prorsùs subverteretur hierarchia. Quam lugendam malorum seriem fusè ac dilucidè exposuimus in nostrâ ad Benedictum XIV epistolâ. Hanc autem epistolam Sanctissimo Pontifici scripsimus, ut manifestum esset non ex aliis causis suprà memoratas calamitates à Jesuitis nobis suscitatas, quàm ob inviolabilem fidelitatem, quâ pretiosissimis fidei ac morum dogmatibus, jam diu ab illorum Societate acriter oppugnatis, adhæsimus; deinde ob eam animi firmitatem ac constantiam, quâ jura nostra ac sacræ Hierarchiæ ipsis invisa, pro debito tuiti sumus, illamque regiminis formam, quam à Christo institutam omnes Ecclesiæ Catholicæ usu perpetuo te-

nuere, apud nos obſervari curavimus.

Quapropter, FRATRES DILECTISSIMI, confortamini & eſte robuſti. Si quid nimiâ timiditate peccavimus, conſtanter corrigamus; ſi conſideratiùs quæ officii noſtri ratio à nobis poſtulabat omiſimus, reparemus. Quod ut aſſequamur, nullum eſſe medium efficacius quàm Epiſcoporum & Sacerdotum Conventus, nemo neſcit qui eccleſiaſticarum rerum ſtudio aliquantulùm verſatus, omnium ferè ætatum conſuetudini, & ſacrorum Canonum Decretis attendit.

Hinc primis Eccleſiæ ſæculis frequenter habita Concilia, præſertim ut liberiùs haberi potuerunt. Hinc ex Canonibus apoſtolicis, qui magnam tùm apud Orientalem Eccleſiam, tùm apud Occidentalem ſemper obtinuere auctoritatem, bis in

anno : hinc ex Concilio Toletano IV ſingulari reverentiâ digno , ſemel ſaltem : hinc ex Concilio Germanico, præſidente Sancto Bonifacio, cui etiam interfuit Epiſcopus Ultrajectenſis qui ſecundus poſt Sanctum Willibrordum noſtram rexit Eccleſiam, bis : hinc ex Concilio generali Nicæno II° (ut alia multa omittamus) ſemel, Metropolitani Concilia Provincialia convocare tenebantur. Quocircà mirâ Providentiâ Spiritu Sancto Eccleſiam regente, ſacrum Concilium Tridentinum *pro moderandis moribus, corrigendis exceſſibus, controverſiis componendis, aliiſque ex ſacris Canonibus permiſſis, Concilia Provincialia, ſicubi omiſſa ſunt* (1), ſingulis trienniis, Diœceſana verò ſingulis annis renovari mandavit. Quare poteſtate nobis à Deo conceſſâ, & ſapientiſſimis Con-

(1) Seſſ. 24. c. 2.

ciliorum Decretis obedire volentes, huncce Conventum indicare necessarium duximus.

Nihil nos de hac re statutum ac deliberatum habuimus, nisi priùs cum Illustrissimis Collegis nostris longo ac maturo examine, omnibus coram Deo perpensis; nisi (ut in omni negotio semper anteà) aditis per litteras pluribus Episcopis tùm doctrinâ tùm consilio commendatissimis; nisi de legitimiore procedendi modo consultis in Jure Canonico totius Europæ Viris versatissimis; nisi tandem adhibitis Theologis doctrinæ catholicæ addictissimis.

Jam vobis ex magnâ parte notum fuit, quâ mente quove consilio nobiscum vos convenire voluerimus. Non equidem ut Ecclesiæ nostræ depauperationem lugeremus, hujusque meliùs dotandæ rationibus con-

fuiſeremus. Quid enim bonorum noſtrorum jactura eſt aliud, niſi gloriatio noſtra, corona noſtra ? Convenimus, DILECTISSIMI FRATRES, ut teſtes malorum quibus & à quodam auctore alienigenâ apud nos fortuitò degente, Eccleſia Batava variis dehoneſtatur erroribus : & ab impiis hominibus quos dudum deſignavimus, non tantùm Batava, ſed univerſalis miſerum in modum agitatur ac dilaceratur Eccleſia, doloris ejus tamquam ejuſdem corporis membra, in partem veniamus. Tot enim jam diù tamque peſtiferos ex ſuâ officinâ anhelitus eduxere & ſparſere undique errorum fabricatores, ut totam ferè Eccleſiam quaſi contaminatam videamus : eamque, niſi fide noſtrâ certum eſſet per Dei promiſſa immotam permanere ſemper, jam convulſam moxque perituram credamus. Nihil enim ab eis intactum,

nihil non tentatum, ut genuinum ſcripturarum ſenſum interverterent, ſacroſancta Chriſtianæ Religionis Myſteria impugnarent, Diſciplinam eccleſiaſticam, omnemque morum regulam ſophiſmatibus ac præſtigiis deſtruerent. Hoc totum perverſæ doctrinæ corpus iteratis anathematibus fruſtrà percuſſere Summi Pontifices: fruſtrà Paſtoralibus documentis damnavere quàmplurimi Galliarum Epiſcopi: fruſtrà Sacra Theologiæ Pariſienſis Facultàs ſapientiſſimo Decreto proſcripſit: quæ perverſa dogmata falſi illi Doctores audacter primùm ſtruxerant, impudenter ac pertinaciter etiam nunc defendere audent.

Pudeat nos in tantis Eccleſiæ malis extremos veniſſe ad pugnam. Si dum cæteri clamant, tacuerimus, digni certè ſumus in eorum numero reputari qui in ſacris paginis ap-

pellantur *speculatores cæci .... canes muti non valentes latrare* (1).

Cùm igitur Catholicorum hoc verè proprium sit, *deposita Sanctorum Patrum servare, & damnare profanas novitates* (2), sicut dixit Apostolus, elaboremus, ut quæ non minùs ex peccatorum nostrorum merito quàm ex temporum calamitatibus exorta sunt zizania, penitùs tollamus. Nihil nisi quod verum, justum & sanctum est, nihil nisi quod antiquis Canonibus, sacris Conciliorum Decretis, ac sapientissimis Prædecessorum nostrorum Constitutionibus conforme erit, statuamus. Quæ statuta fuerint, ipsi observemus, ac Fidelibus quibus præest unusquisque nostrûm, observanda curemus.

Hortamur vos imprimis, ut si quæ in deliberando natæ fuerint contro-

(1) Isaiæ 56. 10.
(2) Vinc. Lirin. c. 32.

versiæ, ita possint terminari, ut contentio nulla resideat, sed solida inter Fratres caritas coalescat; & sicut concordibus votis hoc tam salubre opus susceptum est, concordibus quoque animis exequamur.

REQUISITIO

D. Ludovici Van-Zeller, Ecclesiæ Metropolitanæ Canonici, & Sanctæ Synodi Procuratoris, ut Synodus incœpta declaretur.

Reverendissimi Patres ac vigilantissimi Pastores.

Placetne vobis, ad laudem & gloriam Sanctæ & individuæ Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus Sancti ad tuendam fidem, augendam Christianæ Religionis disciplinam, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, & controversiis

componendis aliisque ex Sacris Canonibus permissis, Sacram Ultrajectensem Provincialem Synodum incipere?

DECRETUM.

De initio Sanctæ Synodi.

Nos PETRUS-JOANNES, Archiepiscopus Ultrajectensis, ad Dei omnipotentis laudem & gloriam decernimus, de consilio & consensu Reverendissimorum DD. Coepiscoporum nostrorum & D. Deputatorum, hoc ipso die, qui dies decimus tertius est mensis Septembris, adjutrice divinâ misericordiâ, initium fieri, atque adeo jam factum esse Synodi Provincialis Ultrajectensis, quam die 20

mensis Augusti proximè elapsi nostrâ Metropolitanâ auctoritate indiximus, inhibentes ne quis ab eâ recedat sine nostro & Synodi consensu.

† Petrus-Joannes, Archiepiscopus Ultrajectensis, Præses.

REQUISITIO

D. Procuratoris, ut Decretum de modo vivendi in Synodo promulgetur.

Illustrissime ac Reverendissime in Christo Pater & Domine Metropolitane.

Illud in more positum est, initio cujusque Synodi Provincialis Decretum de modo vivendi, legi & edici. Ideo ab Illustrissimo & Reveren-

dissimo Archiepiscopo petimus, ut, quemadmodum moris est, legatur, edicatur & promulgetur ejusmodi Decretum.

DECRETUM

Illustrissimi ac Reverendissimi DD. Archiepiscopi Ultrajectensis,

De modo vivendi in Synodo.

Cùm Christus *in medio eorum* qui fuerint *in* ejus *nomine congregati* (1), adesse promiserit; aliundeque certum sit, nos, nec *sufficientes esse cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, sed omnem sufficientiam nostram ex Deo* esse (2); non nostris viribus, sed Domini atque divini Capi-

(1) Matth. 18. 20.
(2) 2. Cor. 3. 5.

tis nostri clementiæ & promisso fidentes ; ad sanctam hanc Synodum accedere omnes debemus. Ad quid enim huc in unum deliberaturi convenimus ? Nempè non sæculare negotium acturi, verùm de fidei integritate, de morum doctrinâ ac praxi, de ecclesiasticâ demùm disciplinâ, quibus nobis antiquiùs nihil est, tractaturi ; eoque animo ac voto, ut hujus Provincialis Ecclesiæ saluti & paci, necnon universali Catholicæ Ecclesiæ bono, quantùm in nobis est, consulamus. Quò verò tantum opus & faustè incipiatur & feliciter perficiatur, Spiritu Sancto opus nobis est, qui mentes nostras illuminet, & in omnem inducat veritatem ; consilio & prudentiâ opus est, ut *probemus potiora* (1) & noxia vitemus, ut sciamus *quæ sit vo-*

(1) Philip. 1. 10.

luntas Dei bona, beneplacens & perfecta (1) : concordia opus eſt, ut communi utilitati providere aggredientes, ad id communem niſum communemque ſententiam adhibeamus : pietate opus eſt, ut non noſtram, ſed Dei gloriam & animarum ſalutem, in tam ſancto negotio requiramus : precibus deniquè opus eſt, ut hæc omnia à divinâ bonitate impetremus. Quidni autem illud ſperemus, præſertim ſi morum ſanctitate ac bonis operibus precibus noſtris vim addamus ?

Obſecramus ergò Reverendiſſimos Epiſcopos, & Compresbiteros hortamur atque monemus, eo quo poſſumus paterno & paſtorali animi affectu, ut orationi inſtantes, & frequenti ſacro-ſancti Sacrificii oblatione Dominum placantes, divinæ benedictionis opem ac perpetuum

(1) Rom. 12. 2.

influxum in Patres omnes congregatos, totamque hanc Synodum alliciant, ut *ſollicitudine non pigri & ſpiritu ferventes* (1), iis omnibus quæ agenda ſunt, ſedulò incumbant: ut caritate fraternitatis invicem diligentes, honore, manſuetudine ac benevolentiâ invicem præveniant: *ut ſobriè, piè & juſtè vivant* (2), ſicut decet Chriſtianos; ut canonicè congregati, ad normam Canonum mores componant, ſicut decet Clericos, virtutumque omnium, exemplo Chriſti, bonum odorem diffundant.

Præterea, cùm Apoſtolus monuerit, ut *obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones* fiant *pro omnibus qui in ſublimitate ſunt* (3), pias preces ad Deum noſtrum fun-

(1) Rom. 12. 11.
(2) Tit. 2. 12.
(3) 1. Tim. 2. 1.

damus; primùm pro Ecclesiâ sanctâ Dei, ut detur nobis eam videre sicut erat in diebus antiquis; pro SS. D. N. Clemente Papâ XIII; pro diversis hierarchici Ordinis Ministris, ac præsertim pro gregibus nobis commissis; deinde pro Dominis nostris, Supremisque omnium Catholicorum Regnorum Potestatibus; ac demum pro iis qui ab Ecclesiâ aut à Christiano nomine alieni sunt, etiam Judæis & Infidelibus; *ut quietam & tranquillam vitam* (1) agentes pace fruamur, fidemque catholicam ac sinceram pietatem, juxta divina promissa ubique disseminari cernamus, ut *in omnibus & per omnia glorificetur Deus & Pater Domini nostri Jesu-Christi, qui est super omnia benedictus in sæcula.* Amen.

Eos verò qui *Congregationibus interesse debent aut possunt*, eâ modera-

(1) Ibid.

tione animi & lenitate quâ viros Spiritu Dei afflatos decet, ſine ullâ altercatione aut contentione ſenſa ſua proferre, vehementer *peroptamus* (1), enixeque rogamus ut ea omnia devitent quæ quæſtiones præſtant magis quàm ædificationem Dei, quæ eſt in fide.

† PETRUS-JOANNES, Archiepiſcopus Ultrajectenſis, Præſes.

(1) Concil. Burdigal. 1624. de modo viv. in Conc.



ACTA ET DECRETA

Synodi Provinciæ Metropolitanæ Ultrajectensis.

PARS PRIMA.

REQUISITIONES D. LUDOVICI VAN-ZELLER, Ecclesiæ Metropolitanæ Canonici & Sanctæ Synodi Procuratoris, pro tribus prioribus Decretis proponendis.

PRO PRIMO DECRETO.

CUM plures sint Canonici, Pastores, & forte alii in Provinciâ ecclesiasticâ hujus Metropoleos Ultrajectensis, quos de jure ad hunc Conventum generalem Cleri Romani Catholici fœderati Belgii, con-

vocari oportuisset, & huic Venerabili Cœtui assistere, si Episcoporum suorum auctoritatem agnovissent, requirimus ut per aliquod Decretum à Sanctâ Synodo eorum jura sarta-tecta declarentur, si postea (quod summoperè exoptamus) eis placuerit nobiscum convenire.

PRO SECUNDO DECRETO.

Quoniam ex Christi ordinatione & ecclesiasticâ consuetudine, omnia in Ecclesiis ex mutuo consilio & assensu Fratrum ordinanda sunt, & Concilium Tridentinum (1) præcipit ut singulis trienniis Concilia Provincialia celebrentur, postulamus ut à Sanctâ Synodo Decretum detur pro convocatione Conventûs generalis Cleri Romani Catholici fœderati Belgii, singulis trienniis.

(1) Concil. Trid. Sess. 24. cap. 2. de reform.

PRO TERTIO DECRETO.

§ I.

Quia *ſine fide impoſſibile eſt placere Deo*, (1) [*eſt* enim *fides humanæ ſalutis initium*, ex quâ *tanquam à fundamento pendet vita ſpiritualis & religio noſtra* (2),] petimus ut à ſancto Conventu, exemplo ſacrorum Conciliorum, præmittatur profeſſio fidei quam Conſtantinopolitanam vocant, quæ à Sanctâ Romano-Catholicâ & Apoſtolicâ Eccleſiâ in omnibus Eccleſiis inter Miſſarum ſolemnia legitur.

§. II.

Cùm non ſufficiat Eccleſiæ Miniſtris *fidelem Sermonem amplecti* & *exhortari in Doctrinâ ſanâ*, (3) ſed

(1) Heb. 11. 6.
(2) Concil. Trid. Seſſ. 6. c. 8. Syn. Gand. 1650. c. 1.
(3) Tit. 1. 9. 1. Tim. 6. 20. Tit. 1. 9.

& oporteat *profanas vocum novitates* rejicere, & *eos qui contradicunt arguere*; postulamus ut Sancta Synodus omnes hæreses à Sacris Canonibus & generalibus Conciliis, præcipuè à Sanctâ Synodo Tridentinâ (1) damnatas, detestetur & anathematizet, simulque adhæreat (sicut semper adhæsit Ecclesia Batava,) professioni fidei quæ Pii Papæ IV nomine inscribitur. In quâ professione continetur summa Decretorum Concilii Tridentini, quæ ab omnibus ferè Conciliis Provincialibus accepta est, ab omnibus Episcopis & aliis qui ad Ecclesiæ Dignitates accedunt, emittitur, & ab omnibus qui ab hæresi ad Ecclesiæ sinum redeunt, exigitur.

§. III.

Rursus, cum *debitores simus Græcis*

(1) Conc. Trid. Sess. 25. cap. 2. de reform.

& Barbaris, ſapientibus & inſipientibus (1), nec ſatis poſſimus ingenuè & enucleatè Catholicam fidem quam profitemur exhibere, tum prætenſè reformatis qui quorumdam *luxuriantium ingeniorum licentiam* (2), ac errores *animarum perniciem inferentes* toti Eccleſiæ Romano-Catholicæ attribuunt, tum etiam Catholicis aliquibus de nobis circa fidem noſtram multa mentientibus; poſtulamus ut ſacer Conventus ſuum faciat Librum Illuſtriſſimi Meldenſis Epiſcopi, Jacobi Benigni Boſſueti, cui titulus: *Expoſitio Doctrinæ Eccleſiæ Catholicæ.* Primò, quia fidem Catholicam fideliter expoſuit: deinde, quia ſanctæ memoriæ Præſules noſtri Neercaſſelius & Coddæus conſilium & manum dederunt Illuſ-

(1) Rom. 1. 14.
(2) Decr. Alex. VII. 24. Septemb. 1665.

triſſimo auctori, tum pro verſionibus ex Gallicâ Linguâ in Latinam & Belgicam, tum pro impreſſione & editione hujus Libri, in quo conſervatum agnoſcimus fidei noſtræ depoſitum.

§. IV.

Cùm poſt Concilium Tridentinum jam à pluribus annis inter ipſos Catholicos ortæ ſint controverſiæ, & ex divi Petri monitis *parati ſemper* (1) eſſe debeamus *ad ſatisfactionem omni poſcenti nos rationem de eâ quæ in nobis eſt, ſpe :* illuſtriſſimus Coddæus, tam ſuo quàm Cleri ſui nomine, expoſitionem Doctrinæ initio hujus ſæculi Eminentiſſimis Eccleſiæ Romanæ Cardinalibus dudùm obtulerat : hoc & deinde fecerunt omnes Archiepiſcopi Ultrajectenſes variis inſtrumentis in lucem editis : tan-

(1) 1. Pet. 3. 15.

dem anno 1744 menſe Octobri, Capitulum Cathedrale Ultrajectinum aliam Benedicto XIV exhibuit Doctrinæ expoſitionem eâdem mente concinnatam, quæ (ut ex non contemnendis teſtimoniis didicimus) Benigniſſimo Pontifici minimè diſplicuit. Ideo poſtulamus ut inter illas expoſitiones dogmaticas, hæc ultima expoſitio actis hujuſce Conventûs inſeratur; tum quia nihil aliud continet quàm quod Eccleſiæ Catholicæ celebriores Epiſcopi & Theologi tanquam antiquum fidei & ſanæ Doctrinæ depoſitum nobis reliquerunt; tùm quia quidquid in eâ reperire eſt, jam variis temporibus SS. Romanæ Eccleſiæ Pontificibus Alexandro VII, Alexandro VIII, Innocentio XI, Innocentio XII, &c. oblatum eſt, & ab ipſis approbatum.

DECRETA

Synodi Provinciæ Metropolitanæ Ultrajectensis.

In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus Sancti. Amen.

NOS PETRUS-JOANNES MEYNDARTS, Archiepiscopus Ultrajectensis, JOANNES VAN-STIPHOUT, Episcopus Harlemensis, BARTHOLOMÆUS BYEVELD, Episcopus Daventriensis. (Tribus aliis Episcopalibus Sedibus nostræ Provinciæ, Leovardiensi scilicet, Gruningensi & Middel-

burgensi adhuc, ob temporum calamitates, vacantibus.) Necnon Decanus & Canonici Capituli Metropolitani, cum Archipresbiteris & Pastoribus Deputatis Diœcesium Ultrajectensis & Harlemensis, in Spiritu Sancto legitimè & canonicè in hoc Sacro Cœtu congregati, quæ sequuntur statuenda duximus.

DECRETUM Ium.

Quod nulli præjudicium fiat ex iis quæ in hoc Conventu acta fuerint.

Cùm inimicus homo, jam ex multo tempore, in his Ecclesiis zizania inter Fratres se-

minaverit, & multi ſint curæ animarum incumbentes, qui falſis præjudiciis circumventi *non recipiant nos* (1); cùmque non deſperemus fore ut, opitulante & adjuvante omnipotente & miſericordiſſimo Deo, tandem *uno ore Deum honorificemus, & non ſint in nobis ſchiſmata* (2), declaramus, quidquid in præſenti Conventu actum vel definitum fuerit, id omne futurum ſalvis, ſi quæ ſint, cujuſcumque juribus ſupradictorum diſcordantium Fratrum, quæ ſarta-tecta remanebunt, cùm eis in unum nobiſcum convenire placuerit, ſecundum ordinem

(1) Epiſt. 3. Joann. 9.
(2) Rom. 15. 6. 1. Cor. 1. 10.

ab Ecclesiæ incunabulis huc usque observatum; quod, quantum in nobis erit, precibus, exhortationibus, omnibusque caritatis & benevolentiæ effectibus, ut promptè eveniat, satagemus; toto corde exoptantes ut simul dicamus omnes: *Ecce quàm bonum & quàm jucundum habitare fratres in unum* (1).

DECRETUM II^um^.

Ut Clerus noster frequentiùs congregetur.

Quoniam ex Christi Domini nostri ordinatione & ecclesiasticâ consuetudine, omnia in Ecclesiis ex mutuo consilio &

(1) Psal. 132.

assensu Pastorum ordinandæ sunt, dùm totius Romano-Catholicæ Ecclesiæ convocationem totis desideriis expectamus, ut omnes *vepres, spinas & tribulos hæreseon* (1), *errorum & schismatum extirpet, excessus corrigat, deformata reformet, vineam Domini ad frugem uberrimæ fertilitatis adducat* (2), *nec aliquid ultra sit vel in fide dubium, vel in caritate divisum*, Deusque dignetur juventutem Ecclesiæ ut aquilæ renovare (3), statuimus universi Cleri nostri frequentiores Conventus cogere, *pro moderandis moribus*,

(1) Conc. Const. sess. 39.
(2) S. Leo & Syn. Rom. ad Theod. Epist. 40. nov. edit.
(3) Psal. 102.

corrigendis excessibus , controversiis componendis , &c. (1) eosque, quantum & temporum circumstantiis supremorumque Dominorum nostrorum benevolentiâ licuerit, ad minus quolibet triennio agere.

DECRETUM IIIum.

De Fide Catholicâ , & eandem profitendi ratione.

I.

Fides , *sine quâ impossibile est placere Deo* , est *humanæ salutis initium* (2) , ex quâ *tanquam à fundamento pendet vita spiritalis & religio nostra* (3).

(1) Conc. Trid. sess. 24. c. 2.
(2) Heb. 11. 6.
(3) Conc. Trid. sess. 6. c. 8. Synod. Gand. 1650. c. 1.

Unde ante omnia ſtatuimus præmittendam eſſe Confeſſionem Fidei, Patrum, ſacrorumque Conciliorum exempla ſecuti, qui Fidei Confeſſionem principio ſuarum actionum apponere conſueverunt. Hoc autem Symbolum Fidei, quo Una, Sancta, Romano-Catholica & Apoſtolica Eccleſia utitur, totidem verbis quibus in omnibus Eccleſiis legitur, exprimendum eſſe cenſuimus, quod quidem ejuſmodi eſt.

Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, viſibilium omnium & inviſibilium: & in unum Dominum Jeſum-Chriſtum, Fi-

lium Dei unigenitum ; & ex Patre natum, ante omnia sæcula ; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero ; genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt : Qui propter nos homines, & propter nostram salutem, descendit de cœlis ; Et incarnatus est de Spiritu Sancto, ex Mariâ Virgine : ET HOMO FACTUS EST. Crucifixus etiam pro nobis, sub Pontio Pilato passus & sepultus est ; & resurrexit tertiâ die secundùm Scripturas ; & ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris ; & iterum venturus est, cùm gloriâ, judicare vi-

vos & mortuos, cujus regni non erit finis: Et in Spiritum Sanctum Dominum & vivificantem; qui ex Patre, Filioque procedit; qui cum Patre & Filio simul adoratur & conglorificatur; qui locutus est per Prophetas: Et unam, Sanctam, Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum: Et expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

II.

At cùm non sufficiat Christi & Ecclesiæ Ministris *fidelem sermonem amplecti & exhortari in*

Doctrinâ sanâ (1), oporteatque adhuc *profanas vocum novitates* rejicere (2), & *eos qui contradicunt arguere* (3) : hinc necessarium duximus *omnes hæreses à sacris Canonibus & generalibus Conciliis, præsertimque à sanctâ Synodo Tridentinâ, damnatas detestari & anathematizare* (4), sicut semper detestati sumus & anathematizavimus. Cùmque summa Decretorum fidei hujus ultimi Concilii, à S. D. N. Pio Papa IV, proposita in Bullâ *Injunctum nobis*, die 9 Decembris 1564 Ro-

(1) Tit. 1. 9.
(2) 1. Tim. 6. 20.
(3) Tit. 1. 9.
(4) Synod. Provinc. Mechlin. 11. Junii 1570. Synod. Diœc. Busc. 8. Maii 1571.

mæ publicata; eaque fidei professio, *juxta receptum Ecclesiæ universalis ritum* (1), *ab omnibus Catholicis sit emittenda* (2), *ipsâque fide qui intrà Ecclesiam sunt ad Ecclesiæ Dignitates ipsasque adeo Episcopales Cathedras promoveantur, & qui extrà sunt ad Ecclesiæ castra revocentur* (3): hinc rursum Fidei huic catholicæ sincerè adhærere decrevimus, sicut semper indivulsè adhæsimus.

I I I.

Rursus, cùm *debitores simus*

(1) Conc. Narbonn. anno 1609. tom. 15. Concil. col. 1575.

(2) Concil. Burdigal. anno 1624. ibid. col. 1634.

(3) Opera Bossueti tom. 14. append. p. 2.

Græcis & Barbaris, *ſapientibus & inſipientibus* (1), non incongruum exiſtimavimus Doctrinam Eccleſiæ Romano-Catholicæ, ab Illuſtriſſimo Boſſueto, Epiſcopo Meldenſi, fideliter expoſitam, noſtram facere, eamque ob oculos ponere, tum Fratribus Proteſtantibus à Communione Eccleſiæ Catholicæ ſeparatis, tum his qui in eâ Communione viventes, Doctrinam noſtram diris & falſis imaginibus deformatam traducere non erubeſcunt.

Ad hanc autem agendi rationem multiplici animo adducimur.

(1) Rom. 1. 14.

1°. Ut discant Acatholici, integri ferè sæculi experientiâ, Illustrissimum illum Episcopum non mitigasse Ecclesiæ Catholicæ dogmata, nec conciliandis omnibus temperamenta conquisisse, sed sincerè & integrè ea Doctrinæ capita tradidisse, quæ summâ auctoritate stabilita sunt, quæque omnes Romano-Catholici & credere & observare tenentur; atque cognoscant ex æquitate & suorum Doctorum testimonio, *iniquum esse privatorum sententias universæ Societati tribuere* (1), ac proinde toti Ecclesiæ Romano-Catholicæ, quæ tantùm docentur à

(1) Dall. apol. c. 6.

privatis ingeniis, etiamsi ingens esset eorum numerus. Manifestum est enim ea ferè omnia propter quæ Acatholici à nobis maximè diffident, quæque privatis Doctoribus Communionis Catholicæ objicere solent, nec à nobis, nec ab universis Romano-Catholicis admitti; imo eos qui inter Catholicos zelo, doctrinâ ac pietate eminent, *summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam animarum perniciem inferentem* (1), quæ in dies excrescere videtur, abominari, tanquam illas *doctrinas dæmoniorum* (2), quas sancti

(1) Decret. Alex. VII, 24. Septembris 1665.
(2) Ad Tim. 1, c. 4. v. 1.

Apostoli in novissimis temporibus exsurrecturas prædixerunt.

2°. Ut attendant omnes, ac præsertim quidam ex Catholicis qui nos velut in fide nostrâ suspectos insimulant, quod cùm nemo sciat *quæ sunt hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est* (1), fides adhibenda est probis hominibus de suâ mente testimonium perhibentibus.

IV.

Cùm ex divi Petri monitis, *parati semper* (esse debeamus) *ad satisfactionem omni poscenti nos rationem de eâ quæ in nobis est spe* (2) : cùmque ex Sancto

(1) 1. Cor. 2. 11.
(2) 1. Pet. 3. 15.

Hieronimo

Hieronimo (1), aliisque Sanctis Patribus in materiâ fidei nemini liceat, ac multò minus Sacerdotibus, calumnias silenter pati; quam sæpè tradidimus, hanc nos duximus, & quidem solemniùs renovandam explanationem Doctrinæ nostræ, quoad controversias quæ inter Catholicos agitantur. Hoc pluriès fecerunt Prædecessores nostri, specialiter Illustrissimus Coddæus, præcipuè initio hujus sæculi, dum suo Clerique sui nomine Declarationem & Responsiones Eminentissimis Ecclesiæ Romanæ Cardinalibus obtulit, in quibus nonnisi quasdam pro-

(1) Nolo in suspicione hæreseos quemquam esse patientem. Epist. 38.

positiones nobis ignotas, quas generatim tantum ac confusè *suspectas* vocant, ipsimet adversarii reprehendere potuerunt. Hoc & deindè fecerunt omnes Archiepiscopi Ultrajectenses cum Clero suo, variis instrumentis in lucem editis. Hoc tandem egit Capitulum Ultrajectense, mense Octobri 1744, dum S. D. N. Benedicto XIV *Expositionem Doctrinæ*, &c. exhibuit, quæ (ut ex non contemnendis testimoniis didicimus) benignissimo Pontifici lecta ac recitata minimè displicuit. Hanc ultimam ex omnibus Expositionem hîc inserendam selegimus, utpotè in quâ nihil reperire sit,

nisi quod fortiores & fideliores Exercitus Israel, celebriores scilicet Ecclesiæ Catholicæ Episcopi & Theologi, tanquam antiquum fidei & sanæ Doctrinæ depositum, nobis reliquerunt; quodque Sanctissimis Ecclesiæ Romanæ Pontificibus Alexandro VII & VIII, Innocentio XI & XII, necnon Benedicto XIII & XIV variis temporibus oblatum, & ab ipsis indubitanter approbatum est.

Huic autem expositioni adhæremus, non tam ut adversariorum calumnias repellamus, quàm ut, gloriam nostram alteris non daturi, ligemus testimonium, signemus legem in

Discipulis Domini, & jungamur iis omnibus qui Domini sunt, quique aiunt, sicut olim Propheta: *in manu forti erudivit me* (Dominus) (1), *ne irem in viâ* hominum illorum *corruptorum mente, reproborum circa fidem* (2), dicentium *conjuratio*, cùm *omnia* quæ loquuntur ipsi, *conjuratio sit* (3): quorumque *insipientia* brevi *manifesta erit omnibus* (4).

Hæc autem sic habet.

(1) Isai. 8. 11. 12.
(2) 1. Tim. 6. 5. 2. Tim. 3. 8.
(3) Isaiæ 8. 12.
(4) 2. Tim. 3. 8.



EXPOSITIO
DOCTRINÆ

Quoad controversias quæ inter Catholicos agitantur, oblata SS. D. N. BENEDICTO Papæ XIV.

Romam missa mense Octobri 1744.

CUM non desinant adversarii quidam integritati fidei nostræ inferre calumnias, quæ in aliis ex malevolentia, in aliis ex præjudicatis Scholæ suæ opinionibus, in aliis denique ex facilitate credulitatis oriuntur; non immeritò metuimus, ne dum talia audent in his etiam locis ubi accusationum falsitas facilè deprehendi potest, audaciùs eadem ista, aut fortè etiam pejora dissemi-

nent in longinquioribus locis, ac præsertim apud Sanctæ Sedis administros, quos adversum nos exasperare præcipua semper eis cura fuit. Si autem veris Catholicis durum est in suspicionem pravæ doctrinæ vocari apud quemcumque Catholicum, multo duriùs est, si id fiat apud legitimos Superiores; at longè durissimum, si apud Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum matrem ac magistram. Quod etsi nesciamus an & quousque factum sit [sæpiùs enim clam quàm palam venena sua diffundunt calumniatores] ipse tamen in re tam gravi metus non infundatus, ipsa erga Apostolicam Sedem reverentia postulare videtur, ut coram illâ calumnias ejusmodi, vel jam suggestas confutemus, vel fortè suggerendas præveniamus, sincerâ & apertâ doctrinæ nostræ expositione, quoad omnia dissentionum capita

quæ toto jam ſeculo tot in Eccleſiâ Catholicâ turbas pepererunt.

Sæpè quidem conteſtati ſumus, publicis etiam actis, nos firmiſſimè tenere omnia & ſingula dogmata quæ filiis ſuis credenda proponit Eccleſia Romano-Catholica; ac viciſſim nos toto animo damnare omnia & ſingula dogmata, quæ Eccleſia Catholica damnat. Sæpè provocavimus adverſarios omnes, ut ſine vagis clamoribus, ſine ambiguis phraſibus, vel unicum catholicæ fidei articulum exhibeant, qui à nobis negatus, vel in dubium vocatus fuerit: neque quiſquam fuit, qui in apertum prodiens id ſolummodò tentaverit, nedùm ut probaverit. Sufficere hoc abundè queat æquis rerum æſtimatoribus, ut ſaltem de fidei noſtræ integritate non dubitent. Sed non inutile forſan fuerit, ut omne vel iniquum ſuffugium calumniæ præ-

cludatur, specialiùs & distinctiùs mentem nostram explanare quoad illas sententias, de quibus jam diu diffident & fervidissimè disputant Theologi Catholici. Nam quin omni cordis affectu amplectamur omnes & singulas sanctæ œcumenicæ Synodi Tridentinæ Definitiones, atque omnia & singula dogmata quæ in Professione fidei Pii Papæ IV continentur, ne ullum quidem adversariorum nostrorum seriò ambigere existimamus, de eorum saltem numero quibus aliqua adest modernarum dissentionum notitia.

Cùm tamen nihil invidiosiùs jactare soleant iidem adversarii, etsi vagis & ambiguis plerumque vocibus, quàm nos de auctoritate Sedis Apostolicæ & Summi Pontificis non rectè sentire, hanc imprimis calumniam, quæ cuilibet animo sincerè catholico non potest non videri in-

tolerabilis, amoliri æquum eſt. Quâ de re non exiſtimamus, vel apertiùs vel feliciùs nos poſſe fidei noſtræ integritatem declarare, quàm iiſdem planè verbis quibus in ſuâ Expoſitione Doctrinæ Catholicæ uſus eſt invictus ille Eccleſiæ Catholicæ propugnator Boſſuetus, Condomienſium ac dein Meldenſium Epiſcopus, cujus libellus ille verè aureus, non ſolum à pluribus S. R. E. Cardinalibus, ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, præcipuique nominis Theologis ſummoperè commendatus, ſed & ab ipſo ſanctæ memoriæ Pontifice Innocentio XI. ſingulari Brevi ad Auctorem dato 4 Januarii 1679, ſummis laudibus ornatus ac probatus fuit; quo in Brevi his inter cætera verbis Auctorem dignatus eſt optimus Pontifex : » Libellus de Catho-» licæ Fidei Expoſitione à Fraterni-» tate tuâ compoſitus, nobiſque

» oblatus, eâ doctrinâ eâque me-
» thodo ac prudentiâ ſcriptus eſt,
» ut perſpicuâ brevitate legentes do-
» ceat, & extorquere poſſit etiam
» ab invitis catholicæ veritatis con-
» feſſionem. Itaque non ſolùm à
» nobis commendari, ſed ab omni-
» bus legi atque in pretio haberi
» meretur «. Quo teſtimonio tanti
Pontificis abundè conſtat, nihil prorſùs eo libello contineri quod pontificiæ auctoritati ullatenus deroget; præſertim cùm in eodem Brevi Pontifex ſpeciatim laudet Auctoris devotionem atque obſervantiam erga Sanctam Sedem. Securi itaque hîc deſcribemus & adoptabimus totum ejus libelli de hâc materiâ articulum, nihil illius omittentes, ne vel malignantium ſuſpicionibus locus aliquis relinquatur. Sic itaque catholicam de Sanctiſſimâ Petri Cathedrâ doctrinam illic exponit Illuſtriſ-

ſſimus Boſſuetus, cui lubentiſſimè ſubſcribimus.

» (1) Cùm Chriſtus Eccleſiam
» ſuam unam eſſe voluerit, & fir-
» miter in unitate fundatam, Pri-
» matum B. Petri ad illam continen-
» dam coagmentandamque inſtituit.
» Quare eumdem agnoſcimus Pri-
» matum in Principis Apoſtolorum
» Succeſſoribus, quibus idcircò ea
» ſubjectio debetur, ea obedientia,
» quam ſancta Concilia, ſanctique
» Patres Chriſtianos ubique docue-
» runt.

» Ea porrò de quibus in Scholis
» quæri omnes norunt, licet in me-
» dium afferre Calviniani Doctores
» non deſinant ad conflandam illi
» poteſtati invidiam, hîc comme-
» morare nihil attinet, cùm è fide

(1) Expoſitio Doctrinæ Cathol. Art. 21. ex latinâ interpretatione Claudii Fleuri, ab ipſo Boſſueto recognita.

» catholicâ non sint. Sufficit agnos-
» cere Caput & Pastorem à Deo
» constitutum, ut gregem omnem in
» viam ejus dirigat : quod libenter
» ii facient omnes qui fraternæ ec-
» clesiasticæque concordiæ student.

» Equidem si fuissent unitatis stu-
» diosi novæ hujus reformationis
» auctores; nec episcopale regimen
» antiquassent ab ipso Christo insti-
» tutum, & ab Apostolorum tem-
» poribus omnibus Ecclesiis notum;
» nec Cathedram B. Petri sprevis-
» sent, cujus auctoritas & funda-
» mentum in Evangelio tam firmum
» habeat, & in Traditione tam ma-
» nifestam, tamque continuam om-
» nibus seculis testificationem. Imò
» servassent potiùs diligenter & Epis-
» copatûs auctoritatem quâ unitas
» in singulis Ecclesiis constat, &
» Sedis Petri Primatum qui Catho-
» licæ omnis unitatis commune vin-
» culum est.

Quoad eas verò quæ post Pii IV tempora inter Catholicos ortæ sunt, & hactenus fervent controversiæ, nihil videmus posse in tantis dissentionum nebulis clariùs & tutiùs eligere ad mentem nostram declarandam, quàm illos ipsos doctrinæ & disciplinæ Articulos, qui quoad omnes illas materias diversis temporibus Sanctæ Sedi Apostolicæ fuerunt oblati, & quorum ne unus quidem ab eâdem Sede condemnatus aut rejectus fuit.

Quos dum sincerè adoptamus, simul confidimus omnem de doctrinâ nostrâ suspicionem sublatam fore: quo facto minus erit difficile reliqua ecclesiasticæ paci obstantia elucidare & componere.

Exordiemur à celeberrimis quinque Articulis qui anno 1663 à quibusdam Theologis Gallicanis exhibiti fuere Illustrissimo Episcopo Con-

venarum, & ab illo Antistite missi ad Pontificem Alexandrum VII; quos hîc, etsi sæpissimè typis editos, inseremus.

ARTICULUS PRIMUS.

» Cùm ex S. Augustini sententiâ,
» quam tota S. Thomæ Schola de-
» fendit, gratia efficax voluntatem
» indeclinabiliter & infallibiliter,
» citrà tamen necessitatem, vi di-
» vinæ motionis flectens & deter-
» minans, ad singulos christianæ
» pietatis actus necessaria sit, nun-
» quam contingit ut vel oremus si-
» cut oportet, nisi cum ea operatur
» ut oremus, nobisque interpellan-
» di & gemendi inspirat affectum;
» nec ut Dei mandata servemus, nisi
» cùm illa facit ut in præceptis ejus
» ambulemus; nec denique ut ini-
» mici tentationes superemus, nisi
» cùm nobis victoriam largitur: Et

» tamen cùm nonnunquam Justi ten-
» tationibus succumbant, & in va-
» ria peccata prolabantur, etiam
» cum illa vitare imperfectè ac re-
» missè volunt atque conantur;
» manifestum est Justis illis, in illo
» imperfectæ ac remissæ voluntatis
» statu, vitio licet suo mandatum
» violantibus, efficacem illam &
» victricem, quâ præsente num-
» quam vincimur, gratiam non
» adesse.

» De his ergo Justis quibus illa
» magna non adest gratia, licet
» parva & imperfecta non desit,
» verè utrumque dici potest, &
» potuisse illos Dei mandata servare
» tentationique resistere, eosdem-
» que alio sensu non potuisse. Po-
» tuerunt enim prorsùs, quia non
» solum liberi arbitrii virtutem &
» gratiam habitualem habuerunt,
» sed etiam gratiam actualem quæ

» ſufficiens dici poteſt Thomiſtarum
» ſenſu, qui gratiæ per ſe efficacis
» neceſſitatem ſupponit.

» At quia, abſente gratia efficaci,
» nunquam contingit ut voluntas
» ſicut oportet tentationi reſiſtat,
» conſtanſque eſt apud Thomiſtas
» dogma, gratiam ſufficientem ab
» efficaci ſeparatam non complecti
» omnia ad piè agendum neceſſaria;
» ideo uſitatiſſimâ ſcripturis Patri-
» buſque locutione, & Thomiſtis
» omnibus probatâ, hoc ſenſu dici
» poteſt, Juſtos illos ejuſmodi ſuffi-
» cienti gratiâ inſtructos, tentationi
» cui ſuccubuerunt reſiſtere non po-
» tuiſſe : quia nimirum ejuſmodi
» poteſtatem non habuerunt quæ
» complecteretur omnia ad agen-
» dum neceſſaria; cùm gratiam effi-
» cacem ad agendum utique neceſ-
» ſariam non habuerint.

» Quare cùm dicimus, nos ſine

» gratiâ per se efficaci non posse
» agere, id hoc uno sensu intelligi-
» mus, eum cui deest gratia illa
» per se efficax, non habere omnia
» quæ requiruntur ad actu agendum.

I I.

» Gratia interior duplex est; alia
» efficax quæ semper producit illum
» effectum ad quem impellit volun-
» tatem; alia inefficax, quæ volun-
» tatem excitat ad effectum quem
» non producit.

» Prior gratia ea est, quam sim-
» pliciter, propriè & absolutè effica-
» cem Thomistæ vocant. Huic re-
» sisti quidem semper potest, ut ii-
» dem docent; at nunquam ita re-
» sistitur ut effectu illo privetur ad
» quem impellit voluntatem: quod
» aliis verbis sic exprimunt, ut re-
» sisti posse dicant in sensu diviso,
» non autem in sensu composito.

» Secunda autem ea eſt, quam tum
» excitantem, tum inefficacem, tum
» ſufficientem, idem ſignificantibus
» verbis, vocant. Huic verè reſiſtit
» ac renititur voluntas, eamque eo
» effectu privat ad quem excitat, &
» ad quem poteſtatem largitur, ſu-
» periùs explicato Thomiſtarum ſen-
» ſu, ſufficientem. Poteſt quidem
» illi voluntas conſentire, nec ta-
» men, ſi abſit gratia efficax, un-
» quam conſentit, non defectu an-
» tecedentis poteſtatis, ſed liberâ
» ſui ipſius in oppoſitum determi-
» natione.

» Sed quamvis illa gratia per ſe
» ſpectata, effectu illo careat ad
» quem tendit, ad quem volunta-
» tem excitat, & ad quem per ante-
» cedentem Dei voluntatem deſti-
» natur, adeoque falſum ſit hoc ſen-
» ſu, omnem Chriſti gratiam ſem-
» per habere eum effectum quem

» Deus vult ; si tamen spectetur ut
» cum absoluta Dei voluntate con-
» juncta, meritò hoc sensu efficax
» dici potest, quia semper id in cor-
» de hominis operatur quod Deus
» absolutâ voluntate intendit. Cer-
» tum est enim apud Thomistas, au-
» xilium sufficiens respectu unius ac-
» tûs, semper esse efficax respectu
» alterius ad quem efficiendum de-
» creto absoluto divinæ voluntatis
» destinatur ; adeòque apud illos
» omnis gratia est efficax alicujus
» effectûs, ejus nimirùm ad quem
» proximè ordinatur, & quem Deus
» absolutâ voluntate intendit, juxta
» illud Isaïæ : *Verbum quod egreditur*
» *de ore meo, non revertetur ad me va-*
» *cuum, sed faciet quæcumque volui*.

I I I.

» Ad merendum & demerendum
» in statu naturæ lapsæ, non sufficit

» libertas à coactione, sed requiri-
» tur libertas à necessitate. Quamvis
» enim gratia per se efficax infalli-
» biliter & insuperabiliter volunta-
» tem ad agendum determinet, at-
» que ità numquam voluntas illi actu
» dissentiat; non tamen inducit ne-
» cessitatem, quia non tollit dissen-
» tiendi potestatem. Est ergo perpe-
» tuò in homine lapso illud quod
» Thomistæ statuunt activæ indiffe-
» rentiæ genus, quam proximam di-
» cere nihil vetat, dummodo ab hoc
» verbo semoveas illum sensum, ut
» voluntas per efficacem gratiam
» mota credatur nunc consentire,
» nunc dissentire, sive quod idem
» est, nunc actualem consensum,
» nunc verò actualem dissensum cum
» ejusmodi gratiâ componere.

I V.

» Tantum abest ut Semipelagiani

» ideò hæretici fuerint, quod dice-
» rent gratiæ nos consentire & dis-
» sentire posse; ut potiùs certum &
» minimè dubium sit, cuicumque
» gratiæ, etiam efficaci, resisti posse;
» id est, cum quâcumque gratiâ si-
» mul remanere activam, atque ut
» suprà dictum est, proximam dis-
» sentiendi potestatem : licèt actu,
» ut etiam suprà dictum est, nun-
» quam efficaci gratiæ dissentiatur.

V.

» Gratuitæ prædestinationis doc-
» trina maximam jure meritò apud
» omnes Scholas catholicas auctori-
» tatem obtinet. Hujus autem doc-
» trinæ hæc summa est ab omnibus
» ejus defensoribus recepta : Solis
» electis, si spectetur non antece-
» dens, sed absoluta & efficax Dei
» voluntas, salutem æternam abso-
» luto Dei decreto destinatam esse,

» cum eâ gratiarum ac beneficiorum
» ſerie quibus certiſſimè liberantur
» quicumque liberantur ; quorum
» beneficiorum utique præcipuum
» eſt perſeverantiæ donum , quod
» nemo proprium eſſe prædeſtina-
» torum inficiatur. Hinc ſequitur,
» Chriſtum, cujus abſoluta voluntas
» paternæ ſemper conformis exti-
» tit, hoc decretum, nec precibus
» nec morte ſuâ, ſimpliciter & ab-
» ſolutè mutare voluiſſe. Itaque ſo-
» lis illis abſolutè & efficaciter pro-
« mereri voluit ſalutem æternam &
» perſeverantiæ donum, quos ſibi à
» Patre datos, & de manu ſuâ à ne-
» mine raptum iri in Evangelio dicit.
» De his capitibus apud omnes gra-
» tuitæ prædeſtinationis defenſores
» convenit, quibus ea tantùm Chriſti
» mortis omnibus impenſæ genera-
» litas excluditur, quâ collatæ om-
» nibus hominibus aſſeruntur gratiæ

» iſtæ ſufficientes, ut præterea efficacem ad volendum ſeu operandum non requirant.
» Sed hac opinione demptâ, nihil » obſtat, imò prorſùs veritati conſentaneum eſt, dicere Chriſtum » pro omnibus omninò hominibus » mortuum eſſe ac ſanguinem fudiſſe ; tum quia antecedenti voluntate ſalutem omnium voluit, tùm » quia ſufficiens pro omnibus pretium obtulit. Falſum autem eſt & » hæreticum dicere, Chriſtum pro » ſalute dumtaxat prædeſtinatorum » mortuum eſſe; cùm multis reprobis omnibuſque adeò juſtificatis » gratias traditâ à Thomiſtis notione » ſufficientes meruerit, quibus ad » ſalutem pervenire poſſent : quamvis nemo iis benè utatur, & in acceptâ juſtitiâ perſeveret, niſi uberioribus illis & efficacibus auxiliis » adjuvetur.

Hos articulos laudarunt & adoptarunt præcipui Thomisticæ Scholæ Scriptores, qui post annum 1663, de materiis illis tractavere, uti Gonetus tom. 1. Clypei Theol. Thom. in Apolog. art. 8, n. 134. Contensonus Theol. mentis & cordis lib. 8, Dissert. 5, §. 1. Seraphinus Picinardus, tom. 3, de Approb. Doctrinæ S. Thomæ, lib. 2, art. 2. Jacobus à S. Dominico in Compendiaria Theol. Mor. explicat. lib. 2, cap. 3 & 11. Norbertus d'Elbecque in Thesibus de locis Theologicis defensis montibus Hannoniæ 15 Julii 1699, edit. 2. Quibus addi possent non pauca alia Thomistarum nomina; quin imò universa Schola Thomistica in testimonium advocari posset, uti patebit omnibus Doctrinæ illius Scholæ peritis, qui eam cum dictis articulis seriò conferre voluerint. Unde & cùm Romæ à quibusdam

dam Thomisticæ Doctrinæ adversariis contrà articulos illos aliquid tentaretur sub Innocentio XII, eorum defensionem suscepere præcipui quique Dominicanæ Familiæ Præpositi, atque imprimis celeberrimus Theologus Antoninus Massoulié.

Eosdem articulos adoptarunt, & pluries suis Opusculis aut Thesibus integros inseruerunt præcipui quique Doctores Lovanienses, in quibus singulatim considerari meretur Martinus Steyartius Janseniani voluminis acerrimus impugnator, qui & articulos adoptat in ipsis suis contra Jansenium scriptis, ut in responsione brevi ad redargutionem, quæ inter ejus Opuscula extat.

Sed & insuper, quod hîc præcipuum est, dicti articuli ter fuere oblati sanctæ Sedi, & illius jussu examinati. Primum, uti supra diximus,

ſub Alexandro VII, anno 1663 : iterum anno 1689, adjuncto libello ſupplice ad Alexandrum VIII, qui libellus, à verbo initiali, *Coram* dictus eſt : ac denique ſub Innocentio XII, anno 1692, memoriali in eum finem oblato à Doctore Hennebel Deputato Academiæ Lovanienſis. Non ſolum verò poſt quodlibet examen illæſi abierunt articuli, utpotè qui nullos unquam habuere accuſatores præter gratiæ per ſe efficacis hoſtes, ſed & ſatis explicitè ab Alexandro VII approbati videntur, dum illorum occaſione Brevi dato ad Gallicanos Epiſcopos 29 Julii 1663, gaudium ſuum teſtatus eſt Pontifex, quòd Theologi quos longè aliter ſentire ſuggeſtum erat ſuæ Sanctitati, jam ad ſaniorem Doctrinam inducti eſſent : quo omninò declarare vidètur Pontifex, ſanam eſſe articulorum Doctrinam. Unde mi-

rum non eſt, quòd libellus pſeudonymus adverſus articulos illos ex profeſſo ſcriptus ſub hoc titulo, *Fraus quinque articulorum . . . . . . demonſtrata* per Cornelium à Craneberg, à Congregatione S. Officii prohibitus fuerit 19 Martii 1692.

Non eſt itaque dubitandum quin & hodie ſanctæ Sedi grata ſit ea Doctrina de gratiâ, de libertate, de prædeſtinatione, quæ articulis illis continetur. Quoad alias autem controverſias, quæ tamen vel omnes vel penè omnes aliquam cum his affinitatem habent, adoptamus ſequentes articulos anno 1677 oblatos Innocentio XI à Doctoribus Theologis Deputatis ab Academia Lovanienſi, Franciſco Van Vianen, Chriſtiano Lupo, ex Ordine PP. Auguſtinianorum Scriptore eruditiſſimo, & Martino Steyartio: quorum articulorum ne unus quidem à ſanctâ Sede im-

probatus fuit, dum interea adversariorum opiniones 65 ex iis quæ à dictis Deputatis Pontifici denuntiatæ fuerant, ab eodem Pontifice fuerunt proscriptæ.

ARTICULI THEOLOGICI,

Quos Theologica Facultas Almæ Universitatis Lovaniensis, Innocentio Papæ XI, per suos Deputatos, anno 1677, transmisit ac obtulit judicandos.

De Ignorantiâ, Probabilitate, & malitiæ actûs humani inadvertentiâ.

ARTICULUS PRIMUS.

» Duo innata sunt vitia originalia; concupiscentia & naturalis ignorantia.

» 2. Uti nulla concupiscentia est insuperabilis, ita nulla ejusmodi ignorantia est invincibilis.

» 3. Quippe ſicuti omnis illa per » divinæ gratiæ auxilium, ita omnis » hæc per ejuſdem gratiæ lumen ſu- » perari poteſt.

» 4. Opera igitur noſtra naturali » legi contraria, quæ ex tali igno- » rantiâ procedunt, à peccato plenè » excuſari nequeunt, ne favore qui- » dem illius veriſimilitudinis aut pro- » b. bilitatis.

» 5. Ad ſummum poſſet ſubindè » mortalis macula dilui in venialem.

» 6. Quod ipſum tamen locum non » habet in his peccatis, quæ primis » naturalis & æternæ legis princi- » piis aut manifeſtioribus ejus præ- » ceptis adverſantur.

» 7. Ut de peccatis carnalibus di- » lucidè docet S. Aug. Expoſit. in- » choata in Epiſt. ad Rom. ea, ne » in ipſis quidem pueris & adoleſ- » centibus, à mortali malitiâ expur- » gari per ignorantiam.

» 8. Si autem actum legi æternæ
» & naturali contrarium nunquam
» plenè excuset istius legis ignoran-
» tia, multò minus simplex inadver-
» tentia, seu non reflexio ad mali-
» tiam.

De Virtutibus Theologicis.

ARTICULUS PRIMUS.

» Fundamentale ac primarium le-
» gis æternæ Mandatum est : diliges
» Dominum Deum tuum ex toto
» corde tuo, & proximum sicut te-
» ipsum.

» 2. Vocem *caritas* tametsi aliqui
» Scholastici accipiant pro sola illa
» dilectione, quæ est nostra cum eo
» per peccatorum remissionem ami-
» citia, S. Augustinus & alii Patres
» eam sumere solent pro quavis su-
» premi boni castâ propter se dilec-
» tione : *Quasi vero* (inquit Aug.)

» *aliud ſit bona voluntas quàm cari-*
» *tas.*

» 3. Hinc idem S. Doctor diſtin-
» guit caritatem natam, nutritam,
» adultam, robuſtam, perfectam;
» & hanc duplicem, aliam præſen-
» tis, aliam futuræ vitæ: quæ diſtin-
» ctio frequenter placet etiam San-
» cto Thomæ.

» 4. Itaque caritas & cupiditas ge-
» neratim ſumpta non ſunt aliud
» quàm bona & mala voluntas:
» Sunt bona & mala radix, quarum
» hæc ſolos malos, illa proferre poſ-
» ſit ſolos bonos fructus.

» 5. Omne opus, ut plenè bonum
» ſit, & ne venialiter quidem in eo
» delinquatur, debet ex tali cari-
» tate procedere, ac per ipſam re-
» ferri in Dominum Deum: *nec* enim
» teſte Auguſtino, *fructus eſt bonus,*
» *qui de radice caritatis non ſurgit.*

» 6. Attamen iſta relatio per cari-

» tatem perfectam fieri non debet :
» sufficit eam fieri per caritatem im-
» perfectam.

» 7. Sed neque necessaria est rela-
» tio ex caritate actuali, sive ex ca-
» ritate super quam fiat actualis re-
» flectio.

» 8. Hæc namque continua in ope-
» ribus nostris reflectio est multis
» hujus vitæ distractionibus impos-
» sibilis.

» 9. Sufficit ergo quod opera nos-
» tra per caritatem virtualem in
» Deum referantur.

» 10. Continua virtualis dilectio
» versari debet non solum circa
» Deum, sed etiam circa proximum.
» Absit ut Christiana justitia conten-
» ta sit hunc solummodò non odisse;
» aut illi sola externa impendere
» officia.

» 11. Par nobis obligatio est fidei
» & spei : etiam per hos obligamur

» Divinæ Majeſtati continuò, ſal-
» tem virtualiter, adhærere.

» 12. Fides debet eſſe aſſenſus fir-
» miſſimus. S. Clemens Alexandri-
» nus rectè docet firmiorem eſſe
» omni demonſtratione. Quare,
» quicumque cenſet eſſe poſſe pro-
» babilem dumtaxat æſtimationem,
» jam pridem damnatus eſt in Petro
» Abaïlardo.

» 13. Debet eſſe non naturalis aut
» latè dicta, ſed omninò ſupernа-
» turalis & innixa auctoritati Dei lo-
» quentis, per quam credantur quæ
» divinitùs revelata & promiſſa ſunt.

» 14. Ad juſtitiam & ſalutem ne-
» ceſſaria fides debet expreſſè ten-
» dere in unam Divinæ Majeſtatis
» eſſentiam, ac in tres perſonas,
» item in Deum remuneratorem,
» etiam in Chriſtum mediatorem.
» Noviſſe debet ejus Incarnationem,
» Paſſionem, Mortem, Reſurrectio-
» nem, &c.

» 15. Horum omnium expressa » fides est necessarium justificationis » medium. Quicumque vel unum » eorum ignorant, licet baptisati » sint, sunt ex illorum numero de » quibus ad S. Petrum Alexandri- » num clamavit olim Angelus : *Ut* » *quid hùc jactatis vacua marsupia ?*

» 16. Hinc Episcopi, Presbiteri, » Curati, aliique animarum directo- » res, rigidissimè obligantur fidelem » populum de iis omnibus plenè » instruere : quod præceptum me- » ritò innovavit Synodus Triden- » tina.

De Juramento, Mendacio, Homicidio, Luxuriâ, &c.

ARTICULUS PRIMUS.

» Sic verbis utendum est, ut id » quod dicitur, consideratis simul » circumstantiis quas obviè possit

» audiens intelligere, sit conforme
» menti loquentis.

» 2. Si aliter fiat cum juramento,
» perjurium est; si citrà juramen-
» tum, mendacium: quorum neu-
» trum ullâ utilitate, aut necessitate
» excusari potest.

» 3. Non dedit Dominus vitæ &
» necis homini privato potestatem,
» ut res suas temporales, aut hono-
» rem, imò pudicitiam, cum inva-
» soris cæde tueatur.

» 4. Aliqui affirmant, injustum
» vitæ aggressorem posse occidi, ali-
» qui negant: Hi S. Augustinum,
» illi S. Thomam sibi favere arbi-
» trantur.

» 5. Circa luxuriam specialiter do-
» cent, post S. Augustinum, S. Tho-
» mam, & alios Patres ac Docto-
» res, actum conjugii, ut omni de-
» fectu veniali careat, exerceri de-
» bere, vel generandæ prolis gratiâ

» quæ deindè Christo regeneretur ;
» vel ut debito conjugali justitiæ sa-
» tisfiat.

De Contritione, Confessione, &c.

ARTICULUS PRIMUS.

» Frequens Confessio & Commu-
» nio, dum rectè fiunt, plurimùm
» laudandæ sunt & fructuosæ.

» 2. Venialium etiam peccato-
» rum, licet citrà culpam taceri &
» multis aliis remediis expiari pos-
» sint, frequens Confessio, rectè ac
» utiliter fit & citrà omnem præ-
» sumptionem.

» 3. Servilis gehennarum metus
» nequaquam in substantiâ suâ malus
» est, sed bonus & utilis : attamen
» ipsi soli insistens attritio, etiam
» cum Sacramento, non sufficit ad
» justificationem ; quia ad accipien-
» dam hanc gratiam oportet crede-

» re, ſperare, ac Deum propter ſe
» diligere.

» 4. Vera attritio debet eſſe do-
» lor animi ac deteſtatio de peccato
» commiſſo, cum propoſito non
» peccandi de cætero, excludens
» voluntatem peccandi. Attamen
» non debet includere perfectam ca-
» ritatem, quæ hominem Deo re-
» conciliet, priùs quàm hoc Sacra-
» mentum actu ſuſcipiatur.

» 5. Nihilominus eſſe debet, licet
» imperfecta, tamen vera Dei cari-
» tas, quâ pœnitens Dominum
» Deum tanquam omnis juſtitiæ fon-
» tem diligat, ideoque peccata ſua
» deteſtetur & oderit. Eam aliqui
» appellant caritatem affectûs ſuper
» omnia.

» 6. Pœnitens Confeſſario circa
» priorem, inveteratam præſertim,
» peccandi conſuetudinem, ex con-
» ducentibus ad ejus medelam ratio-

» nibus interroganti, debet obedire.

» 7. Etiam exprimendæ ſunt cir-
» cumſtantiæ intra eandem ſpeciem
» notabiliter aggravantes.

» 8. Abſolutionis denegatio aut
» dilatio quandoque eſt neceſſaria,
» quandoque utilis, quandoque per-
» nicioſa. Quare Confeſſario non
» ſolum ſcientia eſt neceſſaria, ſed
» etiam prudentia. A Domino Deo
» gratiam poſtulare debet diſcer-
» nendorum ſpirituum.

» 9. Dicta dilatio aut negatio,
» dum eſt dumtaxat utilis, non po-
» teſt exerceri in pœnitentem in-
» vitum.

» 10. Cauſæ quæ ipſam faciant
» neceſſariam, ſunt præſertim tres.
» Prima, eſt ignorantia neceſſario-
» rum articulorum fidei. 2ª. Defec-
» tus diſpoſitionis, puta Contritio-
» nis. Et 3ª. Proxima peccandi occa-
» ſio, quæ vel ex natura rei, vel

» ex qualitate perſonæ eſt talis.

11. Aliquot duarum poſtremarum exempla adducit in ſuâ Romanâ Synodo Gregorius VII. « Falſas pœnitentias dicimus, quæ non ſecun-
» dum auctoritatem SS. Patrum pro
» qualitate criminum imponuntur.
» Ideoque quicumque miles & ne-
» gotiator vel alicui officio deditus,
» quod ſine peccato exerceri non
» poſſet, ſi culpis gravioribus irre-
» titus ad pœnitentiam venerit, vel
» qui bona alterius injuſtè detinet,
» vel qui odium in corde gerit,
» recognoſcat ſe veram pœniten-
» tiam non poſſe peragere, per
» quam ad æternam vitam valeat
» pervenire, niſi arma deponat,
» ulteriuſque non ferat, niſi conſilio
» Religioſorum Epiſcoporum pro
» defendenda juſtitia; vel negotium
» derelinquat; vel officium deſerat,
» & odium ex corde dimittat, bo-

» naquè quæ injuſtè abſtulit, reſti-
» tuat. Ne tamen deſperet, interim
» quidquid boni facere poterit, hor-
» tamur ut faciat, ut omnipotens
» Deus cor illius illuſtret ad pœni-
» tentiam.

» 12. Confeſſarius obligatur pro
» qualitate criminum & Pœniten-
» tium facultate ſalutares & conve-
» nientes injungere ſatisfactiones.
» Qui indulgentiùs agit, & leviſſi-
» ma quædam opera injungit pro
» graviſſimis delictis, communicat
» peccatis alienis.

» 13. Iſtius modi ſalutares Pœni-
» tentias peccator acceptare, &
» adimplere tenetur.

» 14. Graviorum delictorum pœ-
» nitentiam ante abſolutionem ex-
» plere, eſt ex variis cauſis ſanctiſ-
» ſimum. Iſtius tamen moris neceſ-
» ſitatem jampridem abſtulit mater-
» na Eccleſiæ clementia, nec vide-

» tur reducenda, nisi sic Ecclesiæ
» Romanæ videretur.

Si quid verò adhuc superest controversiarum, quod in prædictis articulis non occurrat, id exprimitur in celeberrimis duodecim Articulis qui ab Eminentissimo Cardinali Noallio ad Apostolicam Sedem missi, & Romæ diligenter examinati fuerunt : quique non modo nullâ sanctæ Sedis censurâ affecti sunt, sed insuper Benedicto Papæ XIII adeo placuerunt, ut Pontificem optimum ad eorum positivam & publicam approbationem propensissimum fuisse omnis tunc Europa didicerit. Proindè confidimus SS. D. N. Benedicto XIV non ingratum fore, si & illos Articulos hîc inseramus & adoptemus. Continent illi quidem nonnulla quæ etiam in præ-insertis articulis expressa sunt; sed malumus bis eadem dicere, quàm aliquid resecando malevolis

occasionem suspicionum præbere.

DUODECIM ARTICULI.

ARTICULUS PRIMUS.

» Post Adæ peccatum, nemo dein-
» ceps veram justitiam aut salutem
» æternam adipisci potuit, absque
» Mediatoris & Redemptoris fide,
» modò magis modò minus expli-
» cita seu distincta, pro varietate
» temporum & personarum.

» 2. Lex Moysis vi propriâ neces-
» sariam ad implenda Dei præcepta
» gratiam non conferebat.

» 3. Absolutæ Dei voluntati nemo
» resistit.

» 4. Ut in statu naturæ lapsæ li-
» berum hominis arbitrium peccare
» aut mereri censeatur, non requi-
» ritur æqualis ad bonum & malum
» facilitas, aut æqualis utrimque
» propensio, nec æquales in volun-
» tate vires requiruntur.

» 5. Cœcis & obduratis omnem
» gratiam interiorem aliquando ſub-
» trahi in pœnam præcedentium
» peccatorum, multi & celebres
» Theologi, ſine erroris periculo,
» propugnant. Qui autem omni gra-
» tiâ deſtituti gravia peccata contra-
» herent, coram Deo reos non ne-
» mo dicere audeat.

» 6. Præcipuum Religionis caput
» eſt divinum mandatum de dilec-
» tione Dei, à cæteris præceptis
» diſtinctum.

» 7. Omnium noſtrarum actionum
» ad Deum directio, res eſt præ-
» cepti, non conſilii tantùm : nec
» ſufficit ſi tendunt ſolum interpre-
» tativè ad Deum.

» 8. Qui Deum ignorans, vel de
» Deo actu non cogitans, vel ex-
» preſſè ad malitiam peccati non
» advertens graviter peccat, Deum
» offendit.

» 9. Tutam ſalutis viam minimè
» ſectantur, qui in Sacramento Pœ-
» nitentiæ non requirunt eam Dei
» dilectionem, quam ad juſtificatio-
» nem in Baptiſmo ab adultis exigunt
» Concilium Arauſicanum ſecun-
» dum & Concilium Tridentinum.

» 10. Evangelicis præceptis &
» Eccleſiæ Regulis conſentanea eſt
» praxis, quâ differtur abſolutionis
» Beneficium Pœnitentibus graviſſi-
» morum aut publicorum ſcelerum
» reis ; vel iis qui in peccati lethalis
» conſuetudine, aut occaſione pro-
» xima verſantur, vel iis qui inimi-
» citias deponere, ablata proximo
» ſuo bona vel famam honoremve
» reſtituere, ſcandala reparare re-
» nuunt, aut ſuâ culpâ procraſti-
» nant; vel qui ſinceræ converſionis
» animi dubia exhibent ſigna ; vel
» iis qui Myſteria Fidei aut Chriſ-
» tianæ vitæ præcepta addiſcere ne-

» gligunt ; vel generatim omnibus
» quos non ſicut oportet præparatos
» prudens Confeſſarius judicaverit.

» 11. Scripturæ Sacræ lectio per ſe quidem utilis eſt, ſed omnibus & ſingulis hominibus neceſſaria non eſt ad ſalutem. Nec unicuique licet ſcripturas pro ſuo arbitrio aut ex privato ſpiritu interpretari, aut eas legere abſque debitâ Paſtoribus reverentiâ & obedientiâ, aut ſine ſincerâ animi ſubmiſſione erga Eccleſiam, cujus eſt de vero ſenſu & interpretatione Scripturarum judicare.

» 12. Si qua excommunicatio maniſeſtè prohibeat veræ virtutis actum, aut à vero præcepto avertat, injuſta ſimul ac invâlida cenſenda eſt juxta Eccleſiæ Decreta. »

Cùm ergo omnes illi Articuli, quos huic Memoriali inſeruimus & adoptavimus, à ſancta Sede diligen-

ter examinati fuerint, ac ne unus quidem illorum fuerit ab eâdem Sede condemnatus vel reprobatus; cùmque contineant quæſtiones omnes de quibus præcipuè controverſia fervet inter Catholicos; confidimus apud æquos judices, ac præſertim apud Sedem Apoſtolicam, per hanc apertiſſimam mentis noſtræ declarationem diſſipandas fore omnes ſuſpicionum nebulas, ſi quæ tamen illic offuſæ fuerint integritati Fidei & Doctrinæ noſtræ. Præſertim cùm liberè audeamus provocare quoſlibet adverſarios, ut oſtendant nos quidquam docuiſſe aut docere quod vel uni dictorum articulorum ſit contrarium. Quod ſi fortè, nonobſtante tam apertâ Declaratione, in aliquo Doctrinæ Articulo apud ſanctam Sedem clanculùm accuſemur aut ſuſpecti reddamur, ſuppliciter rogamus ut Sanctitas ſua id nobis jubeat ſigni-

ficari atque explicari. Omninò ſperamus nos illud tam dilucidè expoſituros, ut nulla prorſùs ambiguitas ſupereſſe poſſit.

Sicuti autem ſollicitè cavemus, non modò ne ulli adhæreamus opinioni quæ contraria ſit alicui definitioni Eccleſiæ Catholicæ aut Fidei profeſſioni, ſed etiam ut ex illis ſententiis quæ inter Catholicos controvertuntur, eas ſequamur quæ perpetuæ Traditioni Eccleſiæ videntur conformiores; ita non minus ſtudemus ſervandæ Unitati Spiritûs in vinculo pacis. Hinc etſi in Articulis quos adoptamus, non pauci ſint qui à multis Theologis impugnantur, non pauci quos exiſtimamus ad integritatem Doctrinæ Catholicæ haud levis momenti eſſe, & ad ſalutem animarum plurimùm conferre; abſit tamen ut eos qui contrarias opiniones tuentur, vel ab Eccleſiæ Communione

alienos censeamus, quamdiu Ecclesia controversias illas supremâ autoritate suâ non determinavit ; absit & multo magis ut condemnemus eos qui de illorum Articulorum quibusdam quoad verba potius dissentiunt quàm quoad sensum. Atque ut paucis omnia complectamur , omnem Doctrinam quam Ecclesia Romano-Catholica tenet , tenemus ; omnem quam illa damnat , damnamus , omnem quam tolerat , toleramus.



ACTA ET DECRETA

Synodi Provinciæ Metropolitanæ Ultrajectensis.

PARS SECUNDA.

De variis erroribus circa Fidem & Mores à Synodo damnatis.

REQUISITIO GENERALIS

D. Procuratoris Sanctæ Synodi, ac primùm circa errores libelli inscripti : *Précis d'un acte de dénonciation solemnelle*, &c.

REVERENDISSIMI PATRES AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

ADMONET nos Sanctus Petrus, *quemadmodum fuerint pseudo-Prophetæ in populo Israël, ita futuros in nobis Doctores mendaces qui intro-*

ducent sectas perditionis. (1) Hanc formidandam vidit quælibet ætas impletam prædictionem. Ecclesiâ ab Apostolis ad nos usque semper habuit Fidei, morum, ac disciplinæ impugnandos hostes; & hæc prælia omni ævo renovata, in quibus juxtà Christi promissa semper Victrix fuit, ac semper erit, ad finem usque temporum perdurabunt. Si hæc scandala permittit Deus, non deserit suos; imo ex ipsis tentationibus magis elucet eorum fides. Ubi nefandi illi errorum fabricatores insidias suas in ruinam animarum struunt, Deus ipsis semper opponit Pastores ac *Doctores, quos dedit ad consummationem Sanctorum, in ædificationem Corporis Christi, ut Fideles non circumferantur omni vento Doctrinæ, in nequitiâ hominum, in astutiâ ad circum-*

(1) 2. Pet. 2. 1.

ventionem erroris (1). In hoc igitur verſatur Paſtorum officium, *ut permanentes in ſanis Sermonibus Domini Noſtri Jeſu Chriſti* nihil doceant *niſi quæ didicerunt & credita ſunt ſibi* (2), & oves ſuas deterreant *à falſis Prophetis qui veniunt in veſtimentis ovium, intrinſecùs autem ſunt lupi rapaces* (3), id eſt, qui veritatis vultum mentiti, nonnihil moliuntur, ut incautos à Chriſto, qui eſt æterna veritas, abducant, eoſque ſpiritibus erroris ac mendacii tradant. Itaque ut omnes impleatis Paſtoralis Officii partes, nihil prætermittendum eſt vobis, ut in Eccleſiis quibus præeſtis Catholica fides quam profitentur, integra ſervetur, & vel minima zizaniorum veſtigia quæ inimicus homo diſſeminare ſtudet, tollantur.

(1) Ad Eph. IV. 11. 12. & 14.
(2) 1. Tim. 6. 3.
(3) 2. Tim. IV. 14. Math. VII. 15.

Inter hæc graviſſima quæ lugemus mala, hinc ſacri conventûs animadverſionem provocant cujuſdam alienigenæ apud nos degentis errores, quibus Eccleſiæ Batavæ integritatem maculare tentavit : Illinc Harduini ac Berruyerii è Jeſuitarum Societate falſæ Scripturarum interpretationes, hæreſes ac blaſphemiæ ; nec-non & Pichonii ex eâdem familiâ oriundi circà diſpoſitiònes ad Sacramenta Pœnitentiæ & Euchariſtiæ requiſitas, molliores ac perniciosæ regulæ ; aliorumque Caſuiſtarum laxa nefandaque principia, ad nihil aliud, tùm in Eccleſiâ tùm in Republicâ, niſi ad morum tranquillitatiſque publicæ ſubverſionem ſpectantia.

Ut autem in tantâ rerum copiâ ordinatè procedamus, denuntiationem noſtram exordiri juvat breviſſmâ errorum expoſitione illius alienigenæ, qui dùm ſe profitetur eſſe

ex nobis, de multis tamen, contra quæ ſentimus, temerè effutire auſus eſt in libro cui titulus eſt : « Précis » d'un Acte de dénonciation ſolem- » nelle faite à l'Egliſe, 1°. D'une » multitude de Bulles, de Brefs, » &c. des Evêques de Rome, leſ- » quels renverſent la Religion & » les Loix divines & humaines : » 2°. Des Evêques de Rome eux- » mêmes & de leur Cour, comme » auteurs des maux & des ſcandales » qui déſolent tout dans le troupeau » du Seigneur, dans le Temple & » dans le Sanctuaire : » Id eſt, *compendium actûs quo ſolemniter ad Eccleſiæ univerſalis Tribunal deferuntur ; 1°. Magna multitudo Bullarum, Brevium, &c. Epiſcoporum Romæ, quæ Religionem & jura tùm divina tùm humana convellunt : 2°. Ipſimet Epiſcopi Romæ nec-non Romana Curia, tanquam malorum & ſcandolorum auc-*

tores qui omnia devaſtant, ſive in grege Domini, ſive in Templo & Sanctuario (1).

Peſtilentis hujus operis auctor in Præloquio ſic admonet (2) : « J'ai » fait un acte en forme, par lequel » je dénonce ſolemnellement à l'E- » gliſe les Papes, leur Cour, leurs » ſuppôts & leurs attentats : mais » comme je ne publierai peut-être » pas ſitôt ledit Acte, & que d'ail- » leurs les maux croiſſent chaque » jour avec rapidité, à la faveur du » ſilence & de l'inaction dans leſ- » quels tout le monde reſte enſeveli » comme dans un ſommeil léthar- » gique . . . je déclare que le précis » très-court que je vais faire de mon » Acte, doit paſſer lui-même pour » une dénonciation juſte, véritable » & ſolemnelle, que je fais à l'Egliſe.

(1) P. 1.
(2) P. 6. 7.

» universelle, de tous les maux que » j'y exprime, & de tous ceux que » je ne fais qu'indiquer, & de tous » les Auteurs de tous ces maux & » de tous leurs fauteurs ». Id est : *actum formulis omnibus instructum excudi, quo ad Ecclesiam solemniter defero Romanos Pontifices, eorumque Curiam, fautores ac facinora. Quia verò non citò hunc denuntiationis actum fortè in lucem proferam, & omnibus quasi in lethargiâ jacentibus, magis ac magis prolabitur malorum lues; admoneo istud brevissimum actûs mei compendium, ipsummet habendum esse ut denuntiationem ad Ecclesiam, justam, veram & solemnem scandalorum omnium quæ ibi expressa aut tantùm indicata continentur.*

Si spectes totius operis formam, videas solùm quamdam rerum farraginem, nihil benè digestum, nihil uno tenore subsequens, sed hûc illûc

vagantem orationem. Ut autem iis tenebris lucem aliquam inferat Auctor, ad calcem ferè cujuſque paginæ dilucidationes annectere, notas notis aggerere, pluribus in locis monita dare, ſæpè addere nova, digredi atque emendare neceſſarium duxit; undè compendium denuntiationis, quod hujus operis ſumma eſt, partem totius vigeſimam vix attingit.

Verùm ſi libellus iſte hâc ſolâ parte vitioſus eſſet, judicio publico eum permitteremus. Deploraremus tantùm hominis vanitatem qui, à nemine miſſus, ſeipſum dat tamquam Fratrum ſuorum lumen ac Doctorem, dùm ſola ejus ſcribendi ratio legentibus perpetuam incertitudinem parit & obſcuritatem. Non parva hæc vitia, ſed ſunt multò majora; totus enim libellus impotentis animi furiis ardet, totus ſophiſmatibus, contumelioſis aut malignis dictis, factis

adulteratis, mendacibus Scripturarum, Conciliorum, Patrum interpretationibus, denique & erroribus hæresibusque scatet. Si quæ vitia coarguit, quam longè abest ab illâ modestiâ exhibendâ, quàm Pastoribus commendat Apostolus! Asperioribus verbis & effrænâ protervitate in ea semper desævit, ita ut ad acerbandos animos accommodatior, quàm ad eosdem in viam veritatis revocandos videatur. Denique Auctor adeò errore captus est, ut portentosa sua somnia inauditâ audaciâ proferat. Quidquid fatur, evidentissimum, demonstratum, sole clarius esse clamitat: ubi principium aliquod falsum in medium projecit, ad illud tamquam ad fontem luminis indesinenter mittit.

Verùm raptim persequamur denuntiatoris hujus opinationum seriem.

Bullæ & Brevia Summorum Pon-

tificum quæ initio sui operis ad Ecclesiam defert, versantur circa ea quæ Ecclesiam à 150 annis exagitant.

Olim homo iste, nulli par, velut cæteri Catholici censuræ æquissimæ quinque Propositionum Innocenti X, Alexandri VII, &c. Constitutionibus proscriptarum, assentiebatur; hodiernâ die propositiones illas in se spectatas nihil nisi sensum catholicum exhibere vociferatur; quin etiam hos Romanos Præsules, illorumque Successores impudenter insimulat, quod doctrinam de gratiâ efficaci ac prædestinatione gratuitâ à Sancto Augustino propugnatam, suis Constitutionibus *formaliter damnaverint* (1). Frustrà Summi Pontifices, præstantissimas illas veritates, quas semper tenuit Apostolica Sedes, multimodis testimoniis, sive privatim, sive publicè

(1) P. 177.

in Scriptis, quorum ſinceritas neminem latet, confirmarunt : iſte ſibi animo altè infixit Romanos Pontifices huic Doctrinæ infenſos eſſe ; ejus calumniæ cœcâ mente excipiendæ ſunt, aut ab illo tela venenis infecta effugere nequeas.

Auctor ultra progreſſus, ad Eccleſiam univerſalem defert ipſoſmet Summos Pontifices, eorumque curiam, fautores & facinora (2) : quod propriè operis corpus totum conſtituit. Hic probris & contumeliis nullum modum adhibuit. Modò ſævit contra titulos *Papæ*, *Summi Pontificis*, *Vicarii J. C.*, *Capitis Eccleſiæ*, *Paſtoris cui tota Eccleſiæ cura commiſſa eſt* (3). Non concedit hos titulos Romanis Præſulibus, niſi ſenſu latiſſimo, qualis cæteris Epiſcopis convenire poteſt. Vocat autem eos

(2) P. 6.
(3) P. 25. & ſeq.

Despotas ac tyrannos (1), quæ nomina ipsi videntur aptiora, ac magis consona dominationi, quam, juxtà illum, jam dudum usurparunt Romani Pontifices. Modò magnâ vehementiâ cæremonias in electione & inauguratione Summorum Pontificum usitatas insectatur (2). Ritus per se irreprehensibiles, si rectè intelligantur, ab homine isto in nefaria scelera convertuntur (3). Modò in Cardinalium Collegium tamquam sacræ Hierarchiæ destructivum invehitur, non attendens à primâ origine Cardinales fuisse Episcopos Papæ assistentes, Presbiterosque ac Diaconos Romæ Titulares, & usque ad id temporis hos titulos ab eis præferri (4). Modò ingenti sævitiâ ruit in Indulgentias Jubilæi & cæteras

(1) P. 11.
(2) P. 25 & seq.
(3) P. 57.
(4) P. 45.

ejusmodi Romæ concessas, & in plurimas quæ ibi contorquentur excommunicationes. (1) Qui æquo animo esset Theologus, saltem non prætermisisset, Summos ipsos Pontifices conquestos esse quod pluries his de rebus abusus in Curiam Romanam irreperent; complures Pontifices seriò operam dedisse, ut hos abusus emendarent, eosque, ubi de his agebatur quæstionibus, sanæ ac luculentæ Concilii Tridentini Doctrinæ standum esse, semper voluisse. Idem Theologus, inter hæc quæ ad fidem pertinent & illa quæ disputationibus Scholarum relinquuntur; inter hæc quæ formam tantùm spectant, & illa quæ ad verbum observanda sunt, discrimen posuisset, & scrupulos suos ac querimonias objecisset eâ modestiâ quæ pacis & unitatis ami-

(1) P. 166.

cum decet, non eâ feritate quæ immanem accusatorem sapit.

Verùm intra hos criminationis fines non se continet Denuntiator. Totam schismatis Græcorum culpam in Summos Pontifices conjicit (1). Quem si audias, *Ecclesia Græca semper amore pacis flagravit ; & ipsi sunt Præsules Romani à quibus non tantùm inter utramque Ecclesiam (Græcam scilicet & Latinam) exorta est discordia, sed etiam interpositi obices quibus perfecta, quæ deberet inter eas esse, Communio submovetur* (2). Qui vel levem Historiæ notionem habeat, haud difficilè intelliget quàm falsa & insana sit tam insolens criminatio. Quò abripit denuntiatorem hic error ! nimiâ affectione in Græcos propensus, nullatenùs ad certissima Catholicæ Doctrinæ principia

(1) P. 42.
(2) P, 46 & 42.

attendit : eòque devenit, ut Græcos, licet ſchiſmaticos, verè cum Eccleſiâ Catholicâ in unum corpus coire affirmet. Ut autem tàm inaudita commenta ſtatueret, neceſſe habuit nova de ſchiſmate excogitare principia. Diſtinguit itaque duplicis generis ſchiſmata. Prius eſt, cùm quis à *centro Eccleſiæ Catholicæ diſcedit ;* illud autem centrum non eſt, juxta illum, Sedes Apoſtolica, ſed *Hierarchia, fides, profèſſio fidei, Tribunal ejuſdem Eccleſiæ, & omnibus ejus Sacramentis participatio* (1). Ejuſmodi ſchiſma, ſolum eſt quo ab Eccleſia univerſali divellimur. Aliud ſchiſmatis genus, illud eſt *quod ſpectatur veluti factum cum quadam Eccleſiæ portione, Eccleſiam non deſèrendo, id eſt, neque illius fidem, neque profeſſionem fidei, neque Hierarchiam, neque Tribunal, neque Sacra-*

(1) P. 126.

mentis omnibus participationem abjiciendo (1). Atqui, pergit denuntiator, Græci cùm habeant eamdem fidem, eamdem Hierarchiam, idem Tribunal, eadem Sacramenta quæ habet Ecclesia Latina, centro Ecclesiæ universalis uniuntur. Ad hanc igitur Ecclesiam pertinent. Eorum schisma, utpotè cum portione tantùm Ecclesiæ factum (2), non impedit quin Catholicæ Ecclesiæ membra sint. Hinc concludit, cùm Concilium non sit generale ubi abest ingens Ecclesiæ portio, nulla alia Concilia Œcumenica esse, quàm ea quibus adfuere Græci cum Latinis. Fatetur quidem denuntiator, schisma Græcorum, licet eos ab Ecclesia universali non segreget, scandalum tamen esse; sed id scandalum, si fidem ei adhibeas, non à Græcis qui à vero schismate

(1) P. 130.
(2) P. 133.

quam maximè alieni sunt (1) proficiscitur, verùm à Romanis Pontificibus qui illud promoverunt, quique reconciliationi obstant (2), & de malis quæ ex eo nasci possunt, Deo reddituri sunt rationem (3).

Si centrum unitatis Catholicæ nihil aliud est quàm professio unius fidei, & iisdem Sacramentis participatio, ut ostendere prætendit denuntiator, quivis à Sede Apostolicâ & ab omnibus Ecclesiis quæ Summum Pontificem ut Caput visibile totius Ecclesiæ agnoscunt, separari potest, & tamen in Ecclesiâ Catholicâ permanere. Imo nullum unquam esset schisma propriè dictum inter Ecclesias quæ nullam haberent inter se communicationem, modò eandem doctrinam tenerent.

(1) P. 42.
(2) P. 134.
(3) P. 42. & seq.

Eò tendunt hæc falſa principia, ut primatus jure divino Petri ſucceſſori denegetur. Si quis enim profiteretur S. Petrum, ejuſque Succeſſores à Chriſto conſtitutos fuiſſe, ut eſſent Eccleſiæ Catholicæ Caput viſibile, illiſque attributam fuiſſe in alios Epiſcopos auctoritatem, is ſanè profiteri cogeretur neminem poſſe eſſe Catholicum, niſi hæc jura primæ Sedis agnoſcat, ac proindè cum eâ communicet. Prætereà eadem principia eò ſpectant, ut ſummi Pontificis primatus etiam Jure Eccleſiaſtico non admittatur; nam dici non poteſt Eccleſiam univerſalem Romanis Præſulibus primatum tribuiſſe, ſi hujus Eccleſiæ portio notabilis illum primatum ſemper eis denegaſſet, ac etiam nunc denegaret.

Et reverà hanc falſam Doctrinam, conſequenter ad ſua de ſchiſmate principia, pleno ore tradit denun-

tiator. Ut invidiam concitet in Sedem Apoſtolicam cujus molitur excidium, primùm exaggerat vitia quæ ſe in Curiâ Romanâ deprehendiſſe exiſtimat : ſummos Pontifices ùt tyrannos, uſurpatores, Eccleſiæque hoſtes exhibet, eòque recidit is calumniarum fragor, ut, ad ſervandam fictitiam Græcorum Catholicitatem, Primatum Romani Pontificis neget tum divino, tum eccleſiaſtico jure. Quæ res illi tàm cordi eſt ut perpetuò dictitet, *nullo Scripturarum textu probari poſſe, S. Petrum habuiſſe primatum ac ſuperioritatem ſupra cæteros Apoſtolos :* (1) *Romanum Epiſcopum, quemadmodum alii Præſules, Epiſcopum eſſe particularem, nullamque habere Juriſdictionem, nullam ſuperioritatem jure ſive divino, ſive eccleſiaſtico* (2) *ſupra cæteros Epiſcopos ;*

(1) P. 75. 80.
(2) Pluribus in locis denuntiator docet

(1) *uno verbo Romanum Episcopum nihil potestatis habere, nihil Jurisdictionis, nihil honoris, quod non habeat simul & in eodem gradu quivis Episcopus* (2).

Attamen quisquis sacræ Traditionis monumenta perlegit, inficiari non potest, Concilia & SS. Patres primatum Romani Pontificis tanquam Petri successoris, & quidem jure divino, suo testimonio confirmasse, hancque Doctrinam ab Apostolis in Ecclesiâ semper & ubique receptam & prædicatam fuisse. Hic consensus omnium sæculorum æquitatis ac veritatis amicum movisset; sed

Jure ecclesiastico primatum honoris habere Summos Pontifices; sic sæpe in suo Compendio contra seipsum pugnat prout furore magis aut minus in Sedem Apostolicam actus est; sed Primatum honoris & jurisdictionis Jure divino in toto opere constanter negat.

(1) P. 92.
(2) P. 86.

denuntiator qui nullâ aliâ re quàm ſui ingenii deliramento ducitur, nedùm regulæ ſeſe accommodet, eam è contrario ad ſua principia inflectere non veretur : Patres ad arbitrium ſuum explanat, alioſque opponere aliis conatur; ſed cùm videat hinc facilè expugnari poſſe, nullum modum ſervat, docetque conſenſum unanimem aut ferè unanimem SS. Patrum circa aliquod Doctrinæ caput certam non eſſe regulam; ut autem latior campus adhuc ſibi pateat, idem aſſerit *de quâvis Doctrinâ generatim receptâ, & ſine ullâ reclamatione, in Eccleſiâ diſperſâ* (1), quamvis hæc Doctrina tanquam ad revelationem ſpectans prædicetur. Denique ut magis ac magis illud erroris ædificium conſolidet, ſtatuit huic doctrinæ tantum ut articulo fidei adhærere nos teneri, quæ ut talis ab Eccleſiâ

(1) P. 83.

definita eſt : Eccleſiam verò nihil definire niſi in Conciliis Œcumenicis.

His principiis velut armatus denuntiator, nihil reformidat, neque objecta, neque SS. Patrum textus, neque teſtimonia, ſive antiqua ſive nova quibus aſſeritur ſummi Pontificis primatus jure divino. Nam ſeptem prima Concilia generalia tantùm admittit quibus adfuere Græci. Vult aliundè, ut modò dicebamus, nos ea dumtaxat credere teneri dogmata quæ ab Eccleſia definita ſunt, Eccleſiamque nulla dogmata definire, niſi in ejuſmodi Conciliis : cùm autem ſeptem prima Concilia generalia nihil de primatu ſummi Pontificis jure divino definierint, quia hæc quæſtio in diſputationem nondum venerat, ſequitur, & ipſe denuntiator expreſſis terminis aſſerit, hanc doctrinam tanquam *dubiam* & incertam

habendam esse, licet testimoniis SS. Patrum atque Ecclesiæ dispersæ documentis confirmetur.

Sic vulgò longiùs quàm primùm existimabant, rapiuntur quicumque Doctrinâ Catholicâ tantisper aberrant. Omnia Christianæ Religionis dogmata, tanquam ejusdem corporis membra, indivisè connectuntur. Si unum divellas, abrumpitur traditionis catena, atque invitus, ni pedem referre audeas, ex errore in errorem præceps ruas.

Denique denuntiator, postquam omne acerbitatis suæ in summos Pontifices virus evomuit, impotenter aggreditur Episcopos, ita ut absque injuriâ annumerari possit iis hominibus, de quibus ait sanctus Juda, *dominationem spernunt, Majestatem autem blasphemant* (1). Nullâ re magis irritatur contrà primos Pas-

(1) Jud. 8.

tores, quàm quod, ut ait, in Præsbiteros *dominationem exercent*, (1) quam dominationem atris depingit coloribus.

Verùm etsi in Ecclesiâ reperirentur Episcopi quales exhibet, cùm malis quæ tam deploranda illi videbantur mederi non posset, quid ei reliquum esset, nisi, servatâ Episcopis debitâ reverentiâ, gemitus edere, omnibusque votis exoptare ut hos abusus reformaret Ecclesia. At denuntiator qui semper ad extrema descendit, nedum mala quæ sibi fingit in Ecclesiâ versari, deflere satis habeat, erumpit in ipsam Episcoporum auctoritatem. Cum hæretico Aërio contendit, *Episcopatum non esse institutionis divinæ, ac Christum nullum inter eos quos Sacerdotes instituit discrimen posuisse, ita ut Episcopi & Præsbiteri, omnes & singuli, Sacerdotii*

(1) P. 150.

plenitudinem

plenitudinem integram, ſolidam, totam ac prorſus individuam poſſideant (1).

Itaque, ex denuntiatore, Chriſtus, ſacrum Miniſterium inſtituendo, voluit in Eccleſiâ perfectam eſſe Anarchiam. Papa, Epiſcopi & Presbiteri, ſi tantùm jus divinum ſpectetur, omninò pares ſunt, ſive quoad caracterem, ſive quoad dignitatem & juriſdictionem. Si hodie, ut omnibus retrò ſæculis, variis auctoritatis gradibus Sacerdotes diſtinguntur, id oritur, juxta eumdem denuntiatorem, ex inſtitutione merè humanâ quæ pro variis temporibus mutari poteſt, quamque, ſi poſſet, ipſe exinaniret.

Hi ſunt præcipui errores quos in opere inſcripto : *Précis d'un Acte de dénonciation ſolemnelle*, &c. annotavimus. Auctor inficias ire non poteſt

(1) P. 145.

errores illos quos *veritates* appellat, ab omni Ecclesiâ catholicâ repudiari; sed ille non solum consentione illâ Pastorum & populorum qui primatum Petri Successoris jure divino agnoscunt, &c. non motus est: verum etiam eâ ipsâ adductus ut ad Ecclesiam illos omnes deferat tamquam fautores facinorum quæ ementitè Summis Pontificibus exprobrat; scilicet quâdam vertigine perculsus, Ecclesiam ad Ecclesiam defert. Id, credò, sufficeret ut contra tot errores & calumnias, Fideles præmunirentur; at denuntiatoris in dicendo audacia, sophismata quibus totum ejus opus refertum est, facta falsò exposita, textus depravati aut ad arbitrium contorti, quosdam qui non satis à novitate præcavent, decipere fortassè possent.

Quapropter planè necessarium existimavimus, ut pericula quæ Fi-

delibus imminent, avertantur, & ſacrum fidei depoſitum integrum ſervetur, deferre ad hanc ſanctam Synodum opus illud erroribus & fallaciis ſcatens : & requirere ut perverſa quæ in eo continetur doctrina, cenſurâ ſolemni notetur.

Aliud etiam addere neceſſarium ducimus, nempè denuntiatorem his præteritis diebus miſiſſe ad nos circularem Epiſtolam typis impreſſam, quam miſit quoque ad omnes Paſtores nobis adhærentes. In hâc Epiſtolâ, quæ præcipuè videtur ſcripta ut concitet inter ſanctæ Synodi membra diſcordiam, omnes errores quos ad vos modò denuntiavimus, confirmat, iiſque novos adjicere non veretur, aſſerendo *profeſſionem fidei nihil continere debere niſi veritates fidei revelatas & contentas ad Litteram in ſcripturâ :* (1) *omnem traditionem*

(1) P. 98.

circà Doctrinam quæ non est scripta in libris sanctis, non posse vocari Traditionem Evangelicam, nec Traditionem Apostolicam : (1) *Concilium Tridentinum* (quod contrarium definivit), *posuisse inter dogmata fidei res oppositas Scripturis à Spiritu Sancto inspiratis, &c.* (2) Scilitet denuntiator absolutè rejicit traditionis auctoritatem.

Hunc novum errorem Synodo deferimus, quo magis ac magis auctor ille exhibet se Ecclesiæ catholicæ Doctrinæ adversarium.

Nota. *Auditâ requisitione generali D. Procuratoris, plures Congregationes instituit sancta Synodus ad expendendam Doctrinam operis inscripti :* Précis d'un Acte de dénonciation solemnelle, *&c. Nec-non varios errores Harduini & Berruyerii, Pichonii, & recentiorum Casuistarum circa fidem & mores,*

(1) Ibid.
(2) P. 94.

RELATIONES
*DEPUTATORUM**
PRIMÆ CONGREGATIONIS,

De Libello cui titulus : *Précis d'un acte de dénonciation solemnelle*, &c.

RELATIO PRIMA.

De quinque Propositionibus ab Innocentio X & Alexandro VII damnatis.

D. FRANCISCUS MEGANCK, amplissimus Ecclesiæ Metropolitanæ Ultrajectensis Decanus, votum primæ Congregationis exponens, dixit :

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

EXCUSSA, prout à Synodo mandatum fuit, sententiâ auctoris libelli cui titulus præfigitur : *Précis*

* Etsi relationes Deputatorum non ab

d'un Acte de dénonciation solemnelle, &c. de quinque propositionibus damnatis Summorum Pontificum Innocentii X & Alexandri VII Constitutionibus (1), animadvertimus auctorem, temeritate inauditâ, asserere propositionum istarum germanum ac *naturalem sensum* prorsùs esse catholicum, seque id posse *evidentissimè demonstrare* (2).

universâ Synodo, sed à privatis tantùm Congregationibus elaboratæ sint ac concinnatæ, attamen statuit sacer Conventus, ut, ad majorem Doctrinæ quam asseruit intelligentiam, in acta referrentur & ante unumquodque Decretum describerentur.

(1) Constitutio Innocentii X, *Cum occasione*, datâ die 31 Maii 1653. Constitutio Alexandri VII *Ad sacram*, datâ die 16 Octob. 1656.

(2) Opus inscriptum : *Réponse de l'Auteur du renversement*, &c. Illud opus denuntiatoris reperitur in eodem volumine ante opus inscriptum : *Précis d'un acte de dénonciation solemnelle*, &c. Item. *Renversement de la Religion*, &c. tom. 1. p. 194. tom. 2. p. 393. & alibi.

Non idcircò denuntiatorem incusamus, quod gratiam necessitantem inducat, aut alium quemvis errorem V Propositionibus comprehensum; quamvis enim subinde locutionibus utatur minus accuratis, idem omninò ac Theologi catholici de doctrinâ gratiæ per se efficacis & prædestinationis gratuitæ sentire videtur. Verùm sibi finxit in animo, licet ipsâ evidentiâ reluctante, V Propositiones in seipsis spectatas nihil aliud quàm sanam hanc doctrinam enuntiare. Quo falso præjudicio abreptus, omnium consensu & ipsissimis etiam Propositionum vocibus impugnato, furens insectatur Summos Pontifices quos exhibet velut infensissimos Ecclesiæ hostes qui ab annis centum & quinquaginta omnia experti sunt ut veram de gratiâ Christi doctrinam è medio tollerent, ac *tandem eò devenere iniquitatis &*

audaciæ, ut eam FORMALITER *damnaverint* (1).

Mendaci hac insimulatione prodit denuntiator animum imperitiâ vel anticipatis opinionibus vehementer occupatum. Quem enim latet divi Augustini doctrinam de gratiâ & prædestinatione indesinenter ab Ecclesiâ Romanâ fuisse probatam? Quem latet Summos Pontifices quâlibet ætate sanctissimi Doctoris contra Pelagianos & Semipelagianos volumina iis indixisse qui circà tanti momenti quæstiones Catholicum dogma addiscere cupiebant? Fatemur quidem, desinente sæculo decimo sexto, hæc documenta ipso in Ecclesiæ gremio impugnata fuisse. Attamen quidquid moliti fuerint adversarii, doctrinam de gratiâ per se efficaci & prædestinatione gratuitâ

(1) Précis d'un acte de dénonciation solemnelle, p. 176. 177.

in Catholicis Scholis, ab his etiam temporibus, traditam videmus; nec obſtitit unquam Eccleſia Romana, quinimò laudavit. Hanc ſaluberrimam doctrinam Conſtitutionibus Innocentii X & Alexandri VII adeo non intendit *damnare* ſancta Sedes Apoſtolica, multò minus *FORMALITER damnare*, quemadmodum aſſeruit denuntiator, ut etiam memorati Pontifices palam declaraverint, Doctrinæ Chriſtianæ capita de gratiâ & prædeſtinatione ab Auguſtino tradita & defenſa, à ſe ne minimum quidem attentata fuiſſe, eaque apertè vocaverint *inconcuſſa*, *tutiſſimaque dogmata* (1).

Norunt omnes hæc Apoſtolicæ Sedis teſtimonia. Norunt etiam Summos Pontifices poſt Conſtitutionem *Unigenitus*, quam objicit denuntia-

(1) Brev. *Litteras* Alexandri VII ad Doctores Lovanienſes. 7. Aug. 1660.

tor, nunquam ab eâdem cessisse doctrinâ. Hic temerarius auctor damnat tanquam insufficiens quidquid in hoc negotio, ut hæ veritates in tuto servarentur, verè filialiter suo loco & tempore tùm in Episcopali, tùm in quocunque Clericali Ordine actum fuerit. Quod ad nostras verò attinet Ecclesias, satis abundè constat nos his vestigiis inhærentes in talibus nec sanctæ Sedi, nec universali Ecclesiæ, nec præsertim ipsi unquam veritati aut Christianæ sinceritati defuisse. Sed nùm ideò impediri possumus quin hominis pervicacem retundamus temeritatem, dum ait *summos Pontifices tandem eò devenisse iniquitatis & audaciæ*, ut doctrinam de gratiâ per se efficaci ac prædestinatione gratuitâ *FORMALITER damnaverint?*

Quid enim validiùs Benedicti XIII testimonio nostrâ hac ætate prola-

to, quid luculentiùs? In Brevi *Demissas preces* (1), & in Bullâ *Pretiosus* (2) manifestè declarat sanctissimus Pontifex, *sententias de gratiâ per se & ab intrinseco efficaci, ac de gratuitâ prædestinatione ad gloriam sine ulla prævisione meritorum à sanctis Doctoribus Augustino & Thomâ* sancitas, *verbo Dei, summorumque Pontificum & Conciliorum Decretis & Patrum dictis consonas esse* (3); ac *sub divini interminatione judicii, iterumque sub canonicis pœnis, omnibus & singulis Christi fidelibus* mandat, *ne* hanc certissimam *doctrinam ullatenùs dicto vel scripto contumeliosè impetant* (4). Verba sole clariora, quæ non indigent commentariis illustrari.

(1) Brev. *Demissas preces* Benedicti XIII. 6. Nov. 1724.
(2) Bull. *Pretiosus* Benedicti XIII. 26. Aug. 1727.
(3) Brev. *Demissas preces*. supra.
(4) Bull. *Pretiosus*. supra.

Clemens XII & Benedictus XIV eandem doctrinam nunquam ab Apostolicâ Sede *reprobatam* ac *damnatam* fuisse (1) disertis verbis enuntiant; quodque insigniùs est, eam nedum proscripserint doctissimi Pontifices, aut ejus infregerint auctoritatem, è contrariò ipsam, Antecessorum exemplo, laudibus innumeris adornarunt. Bulla *Verbo Dei scripto* (2), & Brevia *Apostolicæ Providentiæ* (3), & *dum præterito* (4) id evidenter demonstrant.

Quî posset denuntiator, renitentibus tam claris testimoniis, summos Pontifices accusare quod doctrinam de gratiâ per se & ab intrinseco ef-

(1) Brev. *Apostolicæ Providentiæ* Clementis XII. 2. Octob. 1733. Brev. *Dum præterito* Benedicti XIV. 31. Jul. 1748.

(2) Bulla *Verbo Dei scripto* Clementis XII. 28. Aug. 1733.

(3) Brev. *Apostolicæ Providentiæ*. supra.

(4) Brev. *Dum præterito*. supra.

efficaci ac de prædeſtinatione gratuitâ *FORMALITER damnaverint* ? Sin ei haud ſatis eſſet, quin Româ ad nos uſque delata ſcripta perſpiceret ? Ex his, ſicut ex cæterarum regionum, quæ Catholico nomine gloriantur, teſtimoniis, pro certo habuiſſet has pretioſiſſimas veritates Italicis in Scholis vulgò edoceri, conſignari in theſibus, & in libris Theologicis publicâ auctoritate comprobatis, nec-non omnimodè Sedis Apoſtolicæ tutelâ fulciri. Ipſum tunc conviciorum quæ tam impudenter evomit, profectò puderet. Si votis expetiiſſet tantummodo inſulſus auctor ab Eccleſiâ procul amandari doctrinam Auguſtinianæ diſſentaneam, adeo ut Paſtores hanc heſternam nullomodo tolerarent novitatem, tali ejus ſtudio toto pectore plauderemus. At in Summos Pontifices, denuntiatoris more, debacchari, eoſdemque toti

Ecclesiæ quasi juratissimos erroris patronos denuntiare, sanè convicium est cunctis veritatem & justitiam colentibus, & unitati sincerè addictis detestandum.

Itaque propositiones sequentes ex opere cui titulus est : *Précis d'un Acte de dénonciation solemnelle*, &c. excerptas sanctæ Synodo deferimus.

I.

Voila ce que renferment en racourci les vérités de la grace (efficace par elle-même) & de la prédestination (gratuite). Ce sont-là les vérités que Dieu ordonne de publier de race en race .... Cependant ce sont ces mêmes vérités que les Evêques de Rome défendent, sous les punitions les plus terribles, d'annoncer, d'enseigner & de publier sous quelque prétexte que ce soit. Page 176.

II.

Les Evêques de Rome, par un progrès de hardiesse & d'iniquité, en (sont) venus jusqu'au point de les condamner FORMELLEMENT (ces vérités de la grace & de la prédestination). P. 176, 177.

I.

En compendium veritatum de gratiâ (per se efficaci) ac de prædestinatione (gratuitâ). Hæ sunt veritates quas Deus omnibus & singulis generationibus pervulgari mandavit .... attamen Episcopi Romani prohibent, pœnâ gravissimâ constitutâ, ne quis sub quovis prætextu has ipsissimas veritates annuntiet, doceat vel prædicet.

II.

Romani Pontifices eò devenerunt iniquitatis & audaciæ, ut eas (gratiæ & prædestinationis veritates) FORMALITER *damnaverint.*

Eadem reperitur doctrina in alio ejuſdem auctoris opere inſcripto : *Renverſement de la Religion & des Loix divines & humaines par toutes les Bulles & Brefs donnés depuis près de 200 ans* , &c. Préf. p. IX, XII, XV, & tom. 2. p. 412, 413, 414, 426.

DECRETUM I[um].

I.

Declarat ſancta Synodus, doctrinam de *gratiâ per ſe & ab intrinſeco efficaci*, *ac de gratuitâ prædeſtinatione ad gloriam ſine ullâ prævifione meritorum*, *à ſanctis Doctoribus Auguſtino & Thomâ* traditam, *verbo Dei*, *Summorumque Pontificum & Conciliorum Decretis*, *& Pa-*

trum dictis consonam esse. (1)

II.

Deteſtatur ſacer Conventus falſas criminationes eorum qui dicunt hanc ſanam & orthodoxam de *gratiâ per ſe & ab intrinſeco efficaci*, *ac de gratuitâ prædeſtinatione ad gloriam ſine ullâ præviſione meritorum* doctrinam fuiſſe à Summis Pontificibus *formaliter damnatam.*

Itaque damnat ſancta Synodus propoſitiones quæ ſibi denuntiatæ ſunt

Nempè :

(1) Brev. *Demiſſas preces* Benedicti XIII.

I.

Voilà ce que renferment en racourci les vérités de la grace (efficace par elle-même) & de la prédestination (gratuite). Ce sont-là les vérités que Dieu ordonne de publier de race en race...... cependant ce sont ces mêmes vérités que les Evêques de Rome défendent, sous les punitions les plus terribles, d'annoncer, d'enseigner & de publier sous quelque prétexte que ce soit.

II.

Les Evêques de Rome, par un progrès de hardiesse & d'iniquité, en (sont) venus jusqu'au point de les *condamner formellement* (ces vérités de la grace & de la prédestination).

Has propositiones damnat sancta Synodus, ut falsas, calumniosas, in sanctam Sedem & Summos Pontifices contumeliosas.

I.

En compendium veritatum de gratiâ (per se efficaci) ac de prædestinatione (gratuitâ). Hæ sunt veritates quas Deus omnibus ac singulis generationibus pervulgari mandavit . . . . . attamen Episcopi Romani prohibent, pœnâ gravissimâ constitutâ, ne quis sub quovis prætextu has ipsissimas veritates annuntiet, doceat, vel prædicet.

II.

Romani Pontifices eo devenerunt iniquitatis & audaciæ, ut eas (gratiæ & prædestinationis veritates) formaliter damnaverint.

RELATIO II.

De Schiſmate Græcorum.

D. FRANCISCUS MEGANCK, ampliſſimus Eccleſiæ Metropolitanæ Ultrajectenſis Decanus, votum primæ Congregationis exponens, dixit :

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

AUCTOR operis inſcripti : *Précis d'un Acte de dénonciation ſolemnelle*, &c. cujus diſcutiendi Provinciam accepimus, probare aggreditur Græcos, qui tot ab hinc annis à nobis diſceſſerunt, non eſſe Schiſmaticos. Quod ut conſequi poſſit, duo in medium profert. Primò de ſchiſmate ponit principia quæ to-

tidemſunt errores. Deinde facta profert veris Hiſtoriæ monumentis contraria. Primum ejus principium, nempè quod fides ſit Communionis eccleſiaſticæ centrum, cum hæreſi ſchiſma confundit. Qui pertinaciter aberrat à fide, is præciſè non eſt Schiſmaticus, Hæreticus eſt. Ex ſecundo autem denuntiatoris principio : nefas non eſt à magnâ Eccleſiæ parte diſcedere, hoc eſt, licet ſchiſma facere ; factum ſubjicit, Græcos nempe ab Eccleſiâ non diſceſſiſſe.

I.

Horum principiorum prius jacet in paginâ 138. *Eo ipſo quod*, ait auctor, *aliquis eſt Hæreticus, etiam Schiſmaticus eſt, quia ab unionis centro, quod eſt Eccleſiæ fides, digreditur. Qui autem ab eo non digreditur, Schiſmaticus eſſe non poteſt.* Atqui Græci fidem ſervaverunt. Ergo non

possunt esse Schismatici. Absurda sanè & erroneo principio fulta argumentatio.

Duo in Ecclesiâ distinguenda sunt. 1°. Quod veram fidem teneat. 2°. Quod sit societas visibilis, cujus membra exteriori Communione coalescunt. Iisdem enim participare Sacramentis, unitatem Ministerii à Christo instituti agnoscere, iisdem adesse conventibus; iisdem legibus adstringi, se unius ejusdemque corporis membra profiteri, imprimisque simul orationibus vacare : in his exterioribus ac publicis Religionis actibus posita est Communio exterior.

Unum etiam aliud Communionem illam exteriorem præcipuè adstruit & denotat, nempè Cathedræ Petri Communione consociari. *Ego*, inquit S. Hieronimus in Epistolâ ad Damasum Romanum Pontificem,

Beatitudini vestræ, id est, Cathedræ Petri Communione consocior. Super illam petram ædificatam esse Ecclesiam scio; & quisquis in hac domo non manducat agnum, ille profanus est. Et sanctus Optatus ad Parmenianum: *Negare non potes, scire te in urbe Româ Petro primò Cathedram esse collatam, in quâ sederit omnium Apostolorum Caput Petrus, unde & Cephas appellatus est: in quâ unâ Cathedrâ Unitas ab omnibus servaretur, ne cæteri Apostoli singulas sibi quisque defenderent; ut jam Schismaticus & peccator esset qui contra singularem Cathedram, alteram collocaret* (1).

Unde Doctissimus Bossuetus in hæc Optati verba: « Absit ut sanctus » ille vir suam singulis Apostolis » Cathedram fuisse negaverit; si- » quidem erant mundi Principes. » Attamen non habebant Cathe-

(1) Optat. Milevit. contra Parm. l. 2.

» dram, id eſt, unam illam & ſingularem Cathedram in quâ Unitas ab omnibus ſervanda eſt. Uni Petro propria erat illa Cathedra ; & ne quis ſibi fingat eam cum Petro ruituram eſſe, ſubjicit (Optatus) eorum nomina qui poſt Petrum in hâc Cathedrâ ſederant. *Ergo*, inquit, *Cathedra unica eſt : Sedit prior Petrus, ſucceſſit Linus*, &c. (1). »

Mutuò ſibi auxiliantur unitas fidei & unitas Communionis. Longè autem

(1) Boſſuet tom. 5. *in*-4°. p. 459. Ce ſaint homme (S. Optatus loco cit.) ne veut pas nier que tous les Apôtres n'ayent eu leur Chaire, puiſqu'ils étoient les maîtres du monde. Toutefois ils n'avoient pas la Chaire, dit-il, c'eſt-à-dire, cette Chaire unique & principale, en laquelle l'Unité doit être gardée. Elle n'appartenoit qu'à S. Pierre : & de peur qu'on ne s'imagine qu'elle devoit finir avec cet Apôtre, il rapporte tous ſes Succeſſeurs qui s'y ſont aſſis après lui. *Ergo Cathedra unica eſt. Sedit prior Petrus, ſucceſſit Linus*, &c.

tem ſunt diverſæ. Poterit quis eoſdem conventus frequentare, iiſdem participare Sacramentis, eundem cultum exhibere, Cathedram Petri agnoſcere, & tamen de aliquibus fidei capitibus aliter ab Eccleſiâ ſentire. Et viciſſim eandem habere fidem poterit, & ab exteriori Communione ſeparari.

Qui Eccleſiæ Communionem abdicat, etiamſi in ejus fide perſeveret, Schiſmaticus eſt, & ex eorum numero de quibus ait Cyprianus: (1) *Qui Eccleſiæ Unitatem non tenet, nec veritatem tenet ad ſalutem.* Hoc à ſecundo Concilio generali definitum eſt: *Hæreticos* (*) *dicimus & eos qui ſe ſanam quidem fidem confiteri præ ſe ferunt: avulſi autem ſunt & abſciſſi, & adverſus Canonicos noſtros*

(1) De Unit. Eccleſ.
(*) Hæc vox *hæreticos*, idem ſonat hic quod *ſchiſmaticos.*

Episcopos Congregationem faciunt (1).

Videas etiam plurimos in præcipuis fidei capitibus aberrare, qui Unitati Ecclesiæ firmissimè adhæreant. Hoc ipsum divo Cypriano contigit, qui circa collatum ab Hæreticis Baptismum errabat. Ita affectis hominibus, errores minoris sunt ad salutem impedimenti. Cujusmodi errore quamvis aberraverit magnus ille vir, non ideò minore sanctitatis flore emicuit. Mirum sanè quod tam simplices, tam lucidæ, tam tritæ hoc temporis veritates, denuntiatorem decretorio modo judicantem latuerint.

Veniamus nunc ad alterum quod astruit principium, ut Græcos Schismatis crimine absolvat. « Ea pars,
» inquit, quæ in hoc casu ab illâ
» parte discedit quam nocentem ju-

(1) Concil. Constantinop. gen. II. c. 6. apud Labb. Conc. t. 2. p. 949.

» dicat, non seipsam ab Ecclesiâ
» realiter separat; quando quidem
» eo fine discedit ut illibatas servet
» veritates quas ab alterâ parte cre-
» dit oppugnari. » (1) Quid sibi vo-
lunt hæc verba? nisi licere aliquan-
do schisma facere. Fortè non me-
minit auctor, librum sancti Cypriani
de Unitate Ecclesiæ totum esse in hâc
veritate asserendâ, nempè schisma
quod ab Ecclesiæ Unitate disjungit,
horrendum esse scelus, iis etiam qui
de fidei integritate nihil detrahe-
rent. *Inexcusabilis*, inquit, *& gravis
culpa discordiæ, nec passione purgatur.
Esse martyr non potest qui in Ecclesiâ
non est* (2).

Quamdiù vixit S. Augustinus in
hoc semper elaboravit, ut Donatis-
tis probaret nefas esse præscindere
Unitatem : *Præscindendæ Unitatis*

(1) Précis, p. 134.
(2) S. Cyprian. de Unit. Ecclesiæ.

nulla est justa necessitas. (1) Principium est Ecclesiæ constitutivum, sanctè & inviolatè servandam esse Communionis unitatem : *In hoc cognoscent omnes*, ait Christus, *quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem* (2). Quævis privata societas unitatem dividens, ab aliis Ecclesiis discedendo, dogmata quidem fidei servare, caritatem autem, quæ in Unitate tantùm reperitur, servare nequit. Inde ab Episcopis in Concilio Cyrtensi congregatis dictum est : *Quisquis ergo ab hac Ecclesiâ Catholicâ separatus, quantumlibet laudabiliter se vivere existimet, hoc solo scelere quod ab Unitate Christi disjunctus est, non habebit vitam æternam, sed ira Dei manet super eum* (3).

(1) S. Aug. l. 2. cont. Parmen. c. 4.
(2) Joan. 13. 35.
(3) Concil. Cirtense. ann. 412. apud Labb. Concil. t. 2. p. 1550.

Hinc patet quantum à veritate ſit alienus Denuntiator, qui dum fatetur Græcos ab Eccleſiæ Latinæ Communione ſeceſſiſſe, nihilominus hoc juſtâ de cauſâ fuiſſe factum inſinuat, ſcilicet ut integras Græci tuerentur veritates, quas à Latinis adulterari putabant (1).

Schiſma dicitur Communionis diviſio. Cùm magna quædam ſocietas in duas partes ſcinditur, ea pars quæ alteri dicit, *nihil mihi & tibi*, illam eſſe Schiſmaticam manifeſtum eſt. Sic ſe habet Eccleſia Græca.

Hanc quidem ſolam omnibus aliis ſimul extendi latiùs dicit alicubi compendii denuntiationis auctor (2): his tamen verbis contrarium admittit: « Poſſuntne (Græci) ut Œcu-
» menica admittere Concilia qui-
» bus nec interfuit, nec audita eſt

(1) Précis, p. 134.
(2) Précis, p. 128.

» media *ferè* pars universalis Eccle-
» siæ (1) ? » Hoc confesso, quærere non est opus quàm longè diffundatur Ecclesia Græca, ratione habitâ Ecclesiæ universalis. Satis est concessisse auctorem, Ecclesiam Græcam esse Latinæ numero imparem ; atque aliundè constet eandem Ecclesiam Græcam Communionem nostram renuisse, & velut illam mentitam matrem de quâ in sacris Litteris mentio, conclamasse : *dividatur.* Quæ quidem vox quovis tempore certum fecit Schismatis indicium.

Ubi semel disciderunt Unitatem Græci, ex Ecclesiæ Legibus ab utraque Communione ante schisma & postea admissis, debuit Ecclesia Latina suis prohibere ne ullomodo cum Græcâ communicarent. Hæc autem

(1) Précis, p. 139. Epist. ab Auct. relatâ & adoptatâ.

prohibitio schisma jam completum supponebat, nedum illius esset causa. Ecclesiæ Latinæ immotum semper infixumque fuit, ut ea prohibitio rescinderetur, cùm primùm Græci Schismatica corda deponerent. Etiamsi concederemus plus minusve in hac re peccasse summos Pontifices, peccare non est idem ac schisma facere, neque justam præscindendæ Unitatis necessitatem inferre. Irrepserant in duabus Ecclesiis abusus. Erant tolerandi, admovendaque in pace erant hisce malis remedia. Utra majoribus fuerit vitiata abusibus, parvi interest inquirere. Ipsimet Summi Pontifices ambas Eccelsias assimilaverunt duabus illis meretricibus quarum litem diremit Salomon; in exemplum etiam adduxerunt decem tribuum schisma, regnante Roboam, confectum (1).

(1) Leo IX. tom. 9. Concil. Gregorius

Utra duarum meretricum fuerit nocentior, nihil ad rem pertinet. Hoc certò perſpicuum eſt, non fuiſſe veram matrem quæ petiit ut infans divideretur. Quantumvis durè & injuſtè in decem Tribus egerint Roboam ejuſque ſucceſſores, non ideò excuſandæ erant de Schiſmate, non de diſceſſu à Templo Hieroſolimitano, non de erectione altaris Bethel ac vitulorum aureorum, contra altare & unicum Dei Templum quod Hieroſolimis in monte Sion juſſerat Deus ædificari. Judæi verum Dei cultum tenentes, judicibus Prophetis, (1) nocentiores fuerunt ipſis Schiſmaticis tribubus; non ex hoc Schiſmatis natura immutatur. Nihilominus in Judâ reſedit vera Communio, verum Templum, cultus

IX. tom. 2. Concil. ad Germanum Patriach. Conſtantinop.

(1) Ezech. 23.

legitimus : nihilominus erant Schiſmaticæ tribus quæ à Templo abſceſſerant. Quodcumque igitur fuerit judicium de Summorum Pontificum factis, ac de abuſibus qui in Eccleſiam Latinam graſſati fuerant, quorumque immunis fortè fuit Eccleſia Græca, illud omninò à Communionis ſeparatione diſtinguitur; neque juſta potuit eſſe ratio à Latinis diſcedendi, cùm ſemper nefas ſit perrumpere Unitatem.

I I.

Quod ad facta attinet, duo à Denuntiatore proferri videmus. 1°. Quidem *nihil Eccleſiam Græcam egiſſe ut Schiſma provocaret ac compleret : Pacem ſemper cupiiſſe ac quæſiviſſe, imò etiam nunc ambire ; ſoloſque Romanos Pontifices inter utramque Eccleſiam ſemina ſparſiſſe diſſentionum.* 2°. Græcos, *ſi defecerint à Curiâ Ro-*

manâ, non ab Ecclesiâ Latinâ defecisse (1).

De his factis quid sit sentiendum ab Historiâ doceamur.

I.

Præparatio ad Schisma.

Paratum à Photio Schisma, Michael Cerularius instauravit; longoque postea tempore consummatum est.

Photius, Patriarcha Constantinopolitanus, Ecclesiæque Græcæ Princeps, primus Schismatis auctor reputandus est. Accusationes enim in Ecclesiam Romanam conflavit, quas posteà semper prætexuerunt quicumque fuere scissuræ cupidi. Cùm Constantinopolitanam Sedem invasisset, audissetque se à Nicolao Papa primo, cujus approbationem postula-

(1) Précis, p. 42. 43. 136. 139.

rat, damnatum ac dejectum esse in Concilio Romæ habito anno 863, Œcumenicum Concilium finxit, in quo, auctore ipso, lata est in Summum Pontificem sententia depositionis cum excommunicatione in omnes qui cum eo communicarent (1). En igitur Curiam Romanam, nec illam solam, sed & omnes Latinos à Photio sejunctos & excommunicatos.

Ille Patriarcha Schismatis auctor est. Frustrà autem dixerit aliquis, non fuisse in summo Pontifice, Romano etiam Concilio accedente, tantam auctoritatem, ut eum Episcopali dignitate deponeret. Verum hæc depositio, justissimis ac gravissimis innixa momentis, non erat à Communione separatio; sententia enim Photium non prohibebat à

(1) T. 8. Concil. p. 1388. & seq.

Communione in mortis articulo (1). Præterea à Communione non ſeparabat privatam aliquam Eccleſiam, multòque minus totam Eccleſiam Græcam, ſed unum hominem, Photium nempè, aut certè paucos rebellionis ejus conſcios.

Ficti ſui Concilii Decretum munivit Patriarcha Conſtantinopolitanus circulari Epiſtolâ Orientalibus Eccleſiis inſcriptâ in quâ non Summis Pontificibus privatim, ſed omnibus Latinis multos errores objicit, qui eò tendunt, aiebat, *ut omnem Religionem evertant :* Sabbato jejunare, abſtinere à jejunio primâ Quadrageſimæ Hebdomade, cœlebs Presbiterorum vita, Confirmatio ſolis Epiſcopis reſervata, addita ſymbolo Conſtantinopolitano, quod impietatis cumulum dictitat, particula *Filio-*

(1) Nicol. I. Epiſt. 7. n. 1. tom. 8. Conc. p. 287.

que. Ea eſt errorum iſtorum Summa. Obſervat illuſtriſſimus Abbas Fleuri illud eſſe primum, quod ſciat, opus in quo Latini à Græcis de erroribus incuſentur (1). Vanæ illæ ac nullius momenti accuſationes ab ipſomet auctore pugnantia loquente ſatis diluuntur. Agnoſcit enim in ſecundâ ad Nicolaum Papam Epiſtolâ, quâ invaſionem ſuam approbari poſtulabat, ſingula hæc patienter & in ſpiritu lenitatis eſſe toleranda. Contra ipſum igitur convertuntur ejus convicia, hominemque tantùm Schiſmatis anhelantem produnt (2).

I I.

Renovatio Schiſmatis.

Sopitâ primâ illa diviſione paulo

(1) Fleuri l. 50. n. 26.
(2) V. Steph. de Altimura Ponticenſis Panopl. cont. Schiſma Græcorum. Centur. ſeu Sæcul. IX. c. 1. & ſeq.

post Photii mortem, elapsis duobus ferè sœculis exsuscitata est à Michaele Cerulario Constantinopolitano Patriarcha. Is, motu proprio ac nullo lacessente, ad Joannem Tranensem Episcopum in Neapolitano regno Epistolam scripsit, in quâ contra Latinos iterat exprobrata toties à Photio, multis additis æquè vanis ac futilibus. (1) Eò longiùs processit Cerularius, quod æstuanti ac immoderato zelo supinam ignorantiam adjiceret. Summus igitur Pontifex Leo IX non minori sapientiâ quàm animi vigore exprobravit illi certa divisionis apertæ vestigia. Quam eâ de re ad Cerularium misit Epistolam; ea inter pretiosissima Traditionis monumenta reputanda est, cùm Græcos tantùm, non verò Latinos, Schismatis

(1) Baronius ad ann. 1053. tom. XI. p. 201.

animo concitatos esse testetur. » Ut
» enim fertur, inquit, omnes Latinorum
» Basilicas penes vos clausistis.
» Monachis Monasteria & Abbatibus
» tulistis, donec vestris viverent
» institutis. Ecce in hâc parte
» Romana Ecclesia quantò discretior,
» moderatior & clementior
» vobis est! Siquidem cùm intrà &
» extrà Romam plurima Græcorum
» reperiantur Monasteria sive Ecclesiæ,
» nullum adhuc siorum perturbatur
» vel prohibetur à paternâ traditione,
» sive suâ consuetudine,
» quin potiùs suadetur & admonetur
» eam observare: nec enim animositatem
» impiæ hæreseos habet,
» quæ semper divisione gaudet, dicens
» per patricidam meretricem:
» *nec mihi nec tibi sit*, sed *dividatur*:
» sed pietate veræ matris, sic
» Salomonem deprecatur: *obsecro*,
» *Domine, date huic infantem vi-*

» *vum, & nolite interficere eum.* Scit
» namque quia nihil obſunt ſaluti
» credentium, diverſæ pro loco &
» tempore conſuetudines, quando
» una fides per dilectionem operans
» bona quæ poteſt, uni Deo com-
» mendat omnes (1)«.

Cerularius ab agendi ratione tam ſapienti & moderatione verâ Chriſti Sponſâ tam dignâ longè diſſitus, ſuis cum Sectatoribus aiebat, *extra Græcam Eccleſiam, toto orbe terrarum, inveniri nec Chriſti Eccleſiam, nec verum Sacrificium, nec verum Baptiſma*, &c. (2). Hæreſim, ut videre eſt, ſchiſmati annectebat. Tres verò Romani Pontificis Legati res è contrariò non permiſcentes, ipſo in excommunicationis inſtrumento quam ferunt, dilucidè fecer-

(1) Conc. Labb. t. 9. p. 966.
(2) Baronius ad annum 1054. t. xj. p. 215.

nunt Michaelem Cerularium, ejuſque fautores, ab aliis omnibus qui ex Græcâ Eccleſiâ erant, quam nedum vel anathemate percutiant, vel à Communione divellant, ut contra ejus fidem rectam teſtentur (1).

A Græcis igitur eſt ſciſſura, etiam hâc in ſchiſmatis renovatione.

I I I.

Schiſmatis conſummatio.

Haud ſecus in ejuſdem conſummatione. Nimis longum foret ac ſubneceſſarium, habitâ ratione finis propoſiti, omnia enarrare quæ pro Græcorum cum Latinis conjunctione tentata ſunt; quantoperè ab utraque parte aliquoties acce-

(1) Conc. Labb. t. 9. p. 99. & ſeq. Baronius ſupra p. 214. V. Panop. cont. ſchiſm. Græcorum. Cent. ſeu ſæcul. XI. cap. 2. & ſeq.

deretur ; quî in dies accrescerent dissidia ; quot impedimenta pacifici Græci à suis experirentur ; quot reconciliationes sancitæ & posteà solutæ ab anno 1053 , quo vigebat Cerularius, usque ad annum 1204 , quo propter expugnatam à Latinis Constantinopolim penitùs exulcerati sunt animi Græcorum , & ab illo quoque die ad tempus usque Concilii Florentini , in quo adfuerunt anno 1438 Græci septingenti, qui omnes , uno excepto Marco Ephesino , semper immansueto & pervicaci , unionem amplexi sunt. Unum sat erit dicere, quod quidem Græcos reos esse demonstrat, novam hanc unionem (quæ in specie tantùm successit) schismaticis Græcis consummandi & universè propagandi schismatis occasionem dedisse, ita ut perfidos & apostatas habue-

rint omnes qui unioni ſubſcripſerant (1).

Anno 1453 cùm Conſtantinopolim expugnaſſet Mahumedes II, à ſuperſtite Clero Patriarcham eligi juſſit. Electus eſt inſignis Senator Georgius Scholarius, qui audacter amplexus fuerat conſtitutam Florentiæ unionem, quique cùm fruſtrà per annos quinque deſudaſſet, ut Græcos Communione jungeret cum Latinis, tam rebellis Eccleſiæ regimen abdicavit (2). Ab hinc,

(1) Ducas hiſt. Byzant. c. 36. & ſeq. V. etiam t. 13. Concil. p. 677. & ſeq. & Leo. Allat. l. 3. c. 4.

(2) Biblioth. PP. tom. 26. p. 560. Hæc dicuntur juxta communem opinionem, quâ Georgius Scholarius, qui factus Patriarcha Conſtantinopolitanus *Gennadii* nomen ſumpſit, poſtquam in Concilio Florentino unioni faventem ſe præbuiſſet, redux in Orientem in ſuâ ſententiâ ad mortem uſque perſeveravit. Sed Auctores quidam, inter quos D. *Renaudot*, (Gennadii Homiliæ, &c. Pariſiis 1709.) è contrariò ſentiunt Gennadium etiam, antequam Conſtantinopolita-

velut mortua jacet, nec ullo modo concordiam expetit Conſtantinopolitana Eccleſia, quam alii tres Orientis Patriarchatus imitantur, exceptis quibuſdam & admodum paucis Eccleſiis particularibus.

Qui contendunt à Græcis ſchiſmaticis unionem exoptari, neque eoſdem à Communione ſuâ Latinam Eccleſiam remotam velle, id nullis unquam poterunt argumentis evincere. Atque utinam poſſent! hoc enim ſublato Græcorum ſchiſmatico ſpiritu, pax conſtitueretur; & qui unicus ferè ſtat paries maceriæ & diviſionis inter utramque gentem ſolveretur. De his enim

nam Sedem obtinuiſſet, mutaſſe ſententiam & mortuum eſſe ſchiſmaticum. Quæ opinio, ſi vera eſt, illis qui contendunt Orientalem Eccleſiam à ſchiſmate eſſe excuſandam, nedum faveat, adverſatur: eâ enim poſitâ tollitur celeberrimi omnium Græcorum, qui his temporibus inter unionis fautores annumerari poſſent, auctoritas.

etiamnum dici poteſt quod olim dicebat Divus Bernardus de Græcorum pertinaciâ : *nobiſcum ſunt*, *&* *nobiſcum non ſunt : juncti fide* , *pace diviſi*, *quanquam & in fide ipsâ claudicaverint à ſemitis rectis* (1).

Denique narrant quidam Scriptores , ab Eccleſiâ Ruſſanâ quæ eaſdem omninò ac quatuor Orientis Patriarchatus leges & conſuetudines obſervat, cujuſlibet anni quadrageſimâ Latinam Ecceleſiam excommunicari.

Conſtat ergo in Græcos refundi debere Eccleſiarum ſchiſma, ſeu cùm *incœpit* ſub Photio, ſeu cùm per Cerularium *revixit*, ſive cùm poſt Concilium Florentinum , & expugnatam à Turcis Conſtantinopolim *conſummatum eſt ;* ac multis ſaltem à ſæculis completum eſſe atque perfectum.

(1) S. Bernard. l. 3. conſid c. 1. n. 4.

» Si sermo sit de Græcis, inquit
» Illustrissimus Bossuetus, negari
» non potest quin unâ vixerimus,
» & unanimi consensu Petri Cathe-
» dram agnoverimus. Eam itaque
» deserendo, ut & cæteri schisma-
» tici, novatores facti sunt, eo-
» rumque est manifesta defectio.
» Nos autem tuti sumus ab hujus-
» modi exprobrationibus, solaque
» potest Ecclesia Catholica se uni-
» cam in terris esse Societatem glo-
» riari, cui, tot inter Sectas, nul-
» lo ex facto quod sit indubitatum,
» possit unquam quovis in capite
» commonstrari, ipsam se à Christi
» cœtu jam constituto ejusque Pas-
» toribus segregasse. Illa ergò una
» ex Pastorum serie à Christo pro-
» missâ nunquam excessit; unaque
» per eandem continuatam Pastorum
» seriem & successionem, etiam
» nunc his novissimis temporibus,

» eos audit qui ab Apostolis aut » etiam ab ipso Christo edocti fue- » runt (1) ».

Schismatico suo systemati addictus Denuntiator, non plura agnoscit quàm septem Concilia generalia; illaque omnia repudiat quæ post septem priora celebrata sunt, ac spe-

(1) D. Bossuet. tom. 5. *in*-4°. p. 23. » Si nous parlons des Grecs, on ne peut » nier que nous n'ayons vêcu ensemble, & » reconnu d'un commun accord la Chaire » de S. Pierre. Ils se sont donc faits nova- » teurs en la quittant, comme les autres » schismatiques, & leur défection est no- » toire. Nous sommes à couvert de tels » reproches : & l'Eglise Catholique se peut » glorifier d'être la seule Société sur la ter- » re, à qui, parmi tant de Sectes, on ne » peut jamais montrer, en quelque point » que ce soit, par aucun fait positif, qu'elle » se soit détachée des Pasteurs qui étoient » en place, ou du Corps du Christianisme » qu'elle a trouvé établi. Elle est donc la » seule qui n'est point sortie de la suite » promise par J. C. & qui, par la succes- » sion, écoute encore, dans les derniers » tems, ceux qui ont oui les Apôtres, & » J. C. même.

ciatim Concilium Tridentinum, contendens nonnisi septem priora Concilia acceptata fuisse ab Ecclesiâ universali, tùm Græcâ tùm Latinâ (1). Quâ in re duos simul profert errores. I°. Etenim octavum generale Concilium in gratiam Sancti Ignatii, Constantinopolitani, celebratum ab universâ Ecclesiâ, tam Græcâ quàm Latinâ, exceptis Photio & ejus Sectatoribus, acceptatum fuit. Quorsum ergò illud œcumenicorum numero non adscribit? Alter ejus error in eo sistit quod dicat Ecclesiam Latinam seu Romanam non esse Catholicam seu universalem Ecclesiam. Id autem proferre non potest quin veram damnet Ecclesiam, & absolvat Græcos, quorum tamen schismaticos animos demonstravimus.

Quæ cùm ita sint, denuntiamus

(1) Précis, p. 47. 49.

sancto

ſancto Cœtui Synodico ſequentes propoſitiones ex opere inſcripto : *Précis d'un acte de dénonciation ſolemnelle*, &c. excerptas.

I.

On peut considérer le Schisme sous deux faces différentes: ou comme schisme d'avec l'Eglise universelle, ou comme schisme dans l'Eglise. Le premier est une séparation avec le centre qui réunit toutes les parties dans l'Eglise Catholique. Ce centre est la hiérarchie, la foi, & la profession de foi de cette Eglise, son Tribunal & la participation à tous ses Sacremens.... Un tel schisme rend étrangers à l'Eglise & à tous ses avantages, ceux qui le font. C'est-là le schisme proprement dit.

2°. On peut considérer le schisme comme étant fait avec quelque portion de l'Eglise, sans sortir de l'Eglise, c'est-à-dire, sans se séparer de la foi, de la profession de foi, ni de la Hiérarchie de cette Eglise, sans cesser de participer à tous ses Sacremens, ni de reconnoître son Tribunal. Le schisme dans ce sens, quoiqu'il puisse être un grand mal, ne sépare point cependant de l'Eglise ceux qui se séparent de quelque particulier, ou de quelque por-

I.

Sub duplici respectu considerari potest schisma : aut tanquam schisma ab Ecclesiâ universali, aut tanquam schisma in Ecclesia. Primum est separatio à centro in quod confluunt omnes Ecclesiæ Catholicæ partes. Centrum illud est Hierarchia, est fides & Fidei professio hujus Ecclesiæ , ejus Tribunal & omnium Sacramentorum participatio. Tale schisma separat ab Ecclesiâ , atque ab Ecclesiæ bonis : & est schisma propriè dictum.

Deindè potest considerari schisma tanquam factum cum aliquâ Ecclesiæ portione , ab Ecclesiâ non discedendo , id est , à fide , fidei professione , ejusdem Ecclesiæ Hierarchiâ , Sacramentorum participatione , atque ab ipsius Tribunali. Schisma in hunc sensum acceptum , quamvis ingens sit malum , non separat ab Ecclesia eos qui separant se ab aliquo membro seu ab aliquâ Ecclesiæ portione , eo quod illam in aliquâ re gravi reprehendendam putant ; & quamdiu conjuncti ma-

tion, parce qu'ils la croiroient repréhensible en quelque chose de grave; & tant qu'ils resteront attachés au centre de l'Eglise de la maniere que je viens d'expliquer, on doit les regarder comme faisant partie de l'Eglise Catholique. P. 126 & suiv.

II.

Dès-lors que quelqu'un est Hérétique, dès-là il est Schismatique; puisqu'il quitte le centre d'union qui est la foi de l'Eglise &c.: & quiconque ne le quitte point, ne peut être Schismatique..... Ces deux qualités sont inséparables, & l'une ne va pas sans l'autre. P. 138.

III.

On ne peut pas dire que la partie qui se sépare dans ce cas (semblable à celui des Grecs) de cette portion qu'elle regarde comme coupable, se sépare en effet de l'Eglise; puisqu'elle ne se sépare de cette portion, que pour conserver intactes les vérités qu'elle croit être attaquées par elle. P. 134.

nent Ecclesiæ centro, eo quo suprà exposuimus modo, habendi sunt tamquam membra Ecclesiæ Catholicæ.

II.

Ubi primùm quis fuerit Hæreticus, fit statim Schismaticus; quia deserit unitatis centrum, fidem scilicet Ecclesiæ, &c.: quicumque illud non deserit, non potest esse Schismaticus.... Duæ illæ qualitates sunt inseparabiles, & non potest esse una sine aliâ.

III.

Dici non potest partem quæ se separat in hoc casu (qualis Græcorum est) ab eâ parte quam reprehendendam judicat, sese reipsà ab Ecclesiâ segregare: quando quidem ab hac parte non se segregat, nisi ut intactas servet veritates, quas ab eâdem oppugnatas existimat.

I V.

Les Evêques de Rome ont été les ſeuls qui ont mis la diſcorde entre les deux Egliſes, & les ſeuls qui ont poſé des obſtacles invincibles à la parfaite concorde qui devroit régner entr'elles. P. 42.

V.

Je ferai voir par les démonſtrations les plus lumineuſes, que l'Egliſe Grecque n'a jamais fait aucun Acte pour former & pour conſommer le ſchiſme que les Evêques de Rome ont allumé entre les deux Egliſes, Latine & Grecque. P. 43.

V I.

Tous les Conciles où l'Egliſe Grecque n'a point aſſiſté, & n'a point pris de part, ne peuvent être regardés comme des Conciles généraux où toute l'Egliſe ait aſſiſté. P. 135.

V I I.

J'entends par Concile général, non un Concile général de l'Egliſe Latine, mais un Concile général de l'Egliſe univerſelle..... & dans lequel, par conſéquent, ſoient réu-

IV.

Romani Episcopi soli inter utramque Ecclesiam dissentionem commoverunt ; soli opposuerunt invincibilia obstacula perfectæ concordiæ quæ inter eas regnare deberet.

V.

Evidentissimis demonstrationibus ostendam, Græcam Ecclesiam nullum actum unquàm fecisse, quo vel inciperet vel consummaret schisma à Romanis Episcopis, inter Ecclesias Latinam & Græcam, conflatum.

VI.

Concilia omnia in quibus non adfuit Ecclesia Græca, quibusque nullam habuit partem, censeri non possunt ut generalia Concilia in quibus adfuerit tota Ecclesia.

VII.

Generale Concilium voco, non Ecclesiæ Latinæ generale Concilium, sed Concilium generale Ecclesiæ universalis.... in quo consequenter, per deputatos aut aliter, coadunentur omnes

nies toutes les Eglises Catholiques de l'Univers par députés, ou autrement..... Telle est l'Eglise Grecque que Rome a rejettée de sa Communion sous de faux prétextes. P. 184.

VIII.

Je trouve que si les Grecs sont en effet Schismatiques, les conséquences sont infiniment funestes à l'Eglise universelle. Je ne trouve aucun accord dans plusieurs de ses Conciles généraux sur des points essentiels. Les premiers ont formellement & distinctement nié, par exemple, touchant la supériorité des Evêques de Rome dans l'Eglise au-dessus des autres Evêques, ce que d'autres Conciles, que nous appellons universels, ont décidé formellement & distinctement être des dogmes de foi. P. 137.

*Catholicæ orbis universi Ecclesiæ.......
Talis est Ecclesia Græca quam Roma falsis sub prætextibus à Communione suâ rejecit.*

VIII.

Censeo quod si Græci realiter Schismatici sint, hinc sequentur incommoda universali Ecclesiæ funestissima. Inter multa generalia ejus Concilia in essentialibus capitibus concentum nullum inveniam. Priora formaliter & distinctè negarunt, verbi gratiâ, circa Romanorum Episcoporum in Ecclesiâ superioritatem in alios Episcopos, quod posteriora alia Concilia, quæ universalia dicimus, formaliter & distinctè fidei dogma pronuntiarunt.

DECRETUM II.

Declarat sancta Synodus :

I.

Ecclesiam visibilem, à Christo fundatam, esse Unam, Sanctam, Catholicam & Apostolicam, *quæ nec à caritate decidere potest, nec ab orthodoxâ fide deviare* (1).

II.

Aliud esse schisma, aliud hæresim : & ideo veræ & orthodoxæ fidei professionem non esse propriè centrum exterioris Communionis quæ debet esse inter omnia hujus Ecclesiæ Ca-

(1) Concil. Paris. 1528.

tholicæ membra ; ſed illud centrum eſſe *Cathedram Petri*, ab illo Apoſtolo Romæ collocatam : *unde unitas Sacerdotalis exorta eſt* (1).

III.

Eum eſſe *ſchiſmaticum & peccatorem, qui contra hanc ſingularem Cathedram, alteram collocat* (2).

IV.

Præſcindendæ unitatis cum hâc ſingulari Cathedrâ, aut cum Eccleſiis quæ ipſi adhærent, *nullam eſſe juſtam neceſſitatem* (3).

(1) S. Cyprian. l. de Unit. Eccleſiæ.
(2) S. Optat. cont. Parmen. l. 2.
(3) S. Auguſt. l. 2. cont. Parmen. c. xj.

V.

Proinde Christianos Græcos, qui hanc unitatem disciderunt, & in hâc scissione perdurant, sive veram & orthodoxam fidem profiteantur, sive non, esse verè & propriè schismaticos.

Et ideò damnat sancta Synodus sibi denuntiatas propositiones, nempè:

I.

On peut considérer le schisme sous deux faces différentes : ou comme schisme d'avec l'Eglise universelle, ou comme schisme dans l'Eglise. Le premier est une séparation avec le centre qui réunit toutes les parties dans l'Eglise Catholique. Ce centre est la hiérarchie, la foi & la profession de foi de cette Eglise,

I.

Sub duplici respectu considerari potest schisma : aut tanquam schisma ab Ecclesiâ universali, aut tanquam schisma in Ecclesiâ. Primum est separatio à centro in quod confluunt omnes Ecclesiæ Catholicæ partes. Centrum illud est Hierarchia, est fides & fidei professio hujus Ecclesiæ, ejus Tribunal & omnium Sacramentorum participatio. Tale

ſon Tribunal, & la participation à tous ſes Sacremens....... Un tel ſchiſme rend étrangers à l'Egliſe & à tous ſes avantages, ceux qui le font. C'eſt là le ſchiſme proprement dit.

2°. On peut conſidérer le ſchiſme comme étant fait avec quelque portion de l'Egliſe, ſans ſortir de l'Egliſe, c'eſt-à-dire ſans ſe ſéparer de la foi, de la profeſſion de foi, ni de la hiérarchie de cette Egliſe, ſans ceſſer de participer à tous ſes Sacremens, ni de reconnoître ſon Tribunal. Le ſchiſme dans ce ſens, quoiqu'il puiſſe être un grand mal, ne ſépare point cependant de l'Egliſe ceux qui ſe ſéparent de quelque particulier ou de quelque portion, parce qu'ils la croiroient repréhenſible en quelque choſe de grave : Et tant qu'ils reſteront attachés au centre de l'Egliſe de la maniere que je viens d'expliquer, on doit les regarder comme faiſant partie de l'Egliſe Catholique.

II.

Dès-lors que quelqu'un eſt Héré-

ſchiſma ſeparat ab Eccleſiâ atque ab Eccleſiæ bonis : & eſt ſchiſma propriè dictum.

Deinde poteſt conſiderari ſchiſma tanquam factum cum aliquâ Eccleſiæ portione, ab Eccleſiâ non diſcedendo, id eſt, à fide, fidei profeſſione, ejuſdem Eccleſiæ Hierarchiâ, Sacramentorum participatione, atque ab ipſius Tribunali. Schiſma in hunc ſenſum acceptum, quamvis ingens ſit malum, non ſeparat ab Eccleſiâ eos qui ſeparant ſe ab aliquo membro, ſeu ab aliquâ Eccleſiæ portione, eo quod illam in aliquâ re gravi reprehendendam putant : Et quamdiu conjuncti manent Eccleſiæ centro, eo quo ſuprà expoſuimus modo, habendi ſunt tanquam membra Eccleſiæ Catholicæ.

II.

Ubi primùm quis fuerit Hæreticus,

tique, dès-là il est Schismatique, puisqu'il quitte le centre d'union qui est la foi de l'Eglise, &c. Et quiconque ne le quitte point, ne peut être Schismatique. Ces deux qualités sont inséparables, & l'une ne va pas sans l'autre.

III.

On ne peut pas dire que la partie qui se sépare dans ce cas (semblable à celui des Grecs) de cette portion qu'elle regarde comme coupable, se sépare en effet de l'Eglise; puisqu'elle ne se sépare de cette portion que pour conserver intactes les vérités qu'elle croit être attaquées par elle.

IV.

Les Evêques de Rome ont été les seuls qui ont mis la discorde entre les deux Eglises, & les seuls qui ont posé des obstacles invincibles à la parfaite concorde qui devroit régner entr'elles.

V.

Je ferai voir par les démonstrations les plus lumineuses, que l'Eglise Grecque n'a jamais fait aucun

fit ſtatim Schiſmaticus, quia deſerit unitatis centrum, fidem ſcilicet Eccleſiæ, &c. Quicumque illud non deſerit, non poteſt eſſe Schiſmaticus. Duæ illæ qualitates ſunt inſeparabiles, & non poteſt eſſe una ſine aliâ.

III.

Dici non poteſt partem quæ ſe ſeparat in hoc caſu (qualis Græcorum eſt) ab eâ parte quam reprehendendam judicat, ſeſe reipſà ab Eccleſiâ ſegregare; quando quidem ab hac parte non ſe ſegregat, niſi ut intactas ſervet veritates quas ab eâdem oppugnatas exiſtimat.

IV.

Romani Epiſcopi ſoli inter utramque Eccleſiam diſſentionem commoverunt; ſoli oppoſuerunt invincibilia obſtacula perfectæ concordiæ quæ inter eas regnare deberet.

V.

Evidentiſſimis demonſtrationibus oſtendam, Græcam Eccleſiam nullum actum unquam feciſſe, quo vel inciperet

acte pour former & pour consommer le schisme que les Evêques de Rome ont allumé entre les deux Eglises Latine & Grecque.

VI.

Tous les Conciles où l'Eglise Grecque n'a point assisté, & n'a point pris de part, ne peuvent être regardés comme des Conciles généraux où toute l'Eglise ait assisté.

VII.

J'entends par Concile général, non un Concile général de l'Eglise Latine, mais un Concile général de l'Eglise universelle.... & dans lequel par conséquent soient réunies toutes les Eglises Catholiques de l'Univers par députés ou autrement. Telle est l'Eglise Grecque que Rome a rejettée de sa Communion sous de faux prétextes.

VIII.

Je trouve que si les Grecs sont en effet Schismatiques, les conséquences sont infiniment funestes à l'Eglise universelle. Je ne trouverai aucun accord dans plusieurs de ses Conci-

vel consummaret schisma à Romanis Episcopis inter Ecclesias Latinam & Græcam conflatum.

VI.

Concilia omnia in quibus non adfuit Ecclesia Græca, quibusque nullam habuit partem, censeri non possunt ut generalia Concilia in quibus adsuerit tota Ecclesia.

VII.

Generale Concilium voco, non Ecclesiæ Latinæ generale Concilium, sed Concilium generale Ecclesiæ universalis .... in quo consequenter per deputatos aut aliter coadunentur omnes Catholicæ orbis universi Ecclesiæ. Talis est Ecclesia Græca quam Roma falsis sub prætextibus à Communione suâ rejecit.

VIII.

Censeo quod si Græci realiter Schismatici sint, hinc sequentur incommoda universali Ecclesiæ funestissima. Inter multa generalia ejus Concilia in essentialibus capitibus concentum nullum

les généraux ſur des points eſſentiels. Les premiers ont formellement & diſtinctement nié, par exemple, touchant la ſupériorité des Evêques de Rome dans l'Egliſe au-deſſus des autres Evêques, ce que d'autres Conciles, que nous appellons univerſels, ont décidé formellement & diſtinctement être des dogmes de foi.

Has propoſitiones damnat ſancta Synodus, tanquam falſas, calumnioſas, in Concilia generalia, in Sanctam Sedem Apoſtolicam & in Summos Pontifices contumelioſas, ſchiſmati faventes, erroneas ac etiam hæreticas, quatenus centrum exterioris Communionis Eccleſiæ tantùm conſtitueretur in veræ & orthodoxæ fidei profeſſione, excludendo Cathedram Petri.

inveniam. Priora formaliter & distinctè negarunt, v. g. circa Romanorum Episcoporum in Ecclesiâ superioritatem in alios Episcopos, quod posteriora alia Concilia, quæ universalia dicimus, formaliter & distinctè fidei dogma pronuntiarunt.

RELATIO III.

De Summi Pontificis Primatu.

D. FRANCISCUS MEGANCK, ampliſſimus Eccleſiæ Metropolitanæ Ultrajectenſis Decanus, votum primæ Congregationis exponens, dixit :

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

CUM à ſanctâ Synodo onus nobis impoſitum ſit accuratè legere & recognoſcere librum qui inſcribitur : *Précis d'un Acte de dénonciation ſolemnelle*, &c. Atque ad vos referre quæ denuntiator dicit de Romanorum Epiſcoporum primatu, in tot propoſitiones incidimus notari dignas, ut quò enodatiùs vobis res

exponatur, neceſſarium duxerimus eas in plures claſſes diſtribuere. Præmonemus vos uno verbo, denuntiatorem non vereri renovare & adoptare ſibi quidquid de hâc re à fide Catholicâ alienum, & in ſummos Pontifices injurioſiſſimum infenſiſſimi S. Sedis Apoſtolicæ adverſarii protulère.

1°. Denuntiator qui præ ſe fert ubiquè ingenium delirans & perplexum, primùm in ſummi Pontificis primatum invehitur; ideas ideis intermiſcens, confundit primatûs notionem cum notione Epiſcopi *Œcumenici* ſive univerſalis, quam ſemper reſpuère omnes ſummi Pontifices, maximè S. Gregorius Magnus, qui ut efficaciùs eam à ſe excluderet, ſibi ſumpſit, & ſuis ſucceſſoribus traditum reliquit nomen *Servi Servorum Dei*. Falsò exiſtimavit denuntiationis auctor, nomen *Œcume-*

nici five universalis à S. Gregorio rejectum, nihil aliud esse, quàm Titulum qui denotat quamdam in alios Episcopos superioritatem (1); dum apud S. Gregorium nihil aliud significat quàm Episcopum qui solus est Episcopus. Sic enim scribit SS. Pontifex ad Joannem Jejunatorem, Episcopum Constantinopolitanum qui nomen Episcopi universalis sibi vindicabat. « Qui enim indignum te » esse fatebaris ut *Episcopus* dici de» buisses, ad hoc quandoque per» ductus es, ut, despectis fratri» bus, Episcopus appetas solus vo» cari. (2) » Evidens igitur est S. Gregorium, rejecto Œcumenici, id est, unici Episcopi nomine, non respuisse titulum qui denotat aliquam in alios Episcopos superioritatem.

(1) Précis, p. 29.

(2) Gregorius Epist. 18. ad Joan. C. P. Item Ep. 20. ad Mauric. imp. l. 6. Epist.

Idem

Idem auctor confundit iterùm primatum cum jure imperandi despoticè Episcopis eodem modo quo Rex summo cum imperio in sibi subditos dominatur (1). Dùm suis argumentis despoticam evellit auctoritatem (quod non minus inutiliter quàm facilè facit), supino errore credit, se prorsùs primatum jure divino sustulisse.

2°. Postquam umbras frustra diverberavit, dùm confusione suarum idearum primatum vult impugnare, illum imperitis telis aggreditur, contendens septem priora Concilia generalia definiisse, Romanos Episcopos frui tantùm ex humanâ institutione primatu honoris absque ullâ prorsùs auctoritate. Citat Canones IV, V & VI Concilii Nicæni anno 325 habiti, in quibus ne unum quidem verbum de primatu Papali re-

(1) Précis, p. 47.

periatis: præcipit tantùm IV Canon, *ut Episcopus, si fieri potest, à totius Provinciæ Episcopis ordinetur . . . . . ita tamen ut Metropolitani Episcopi maximè vel præsentia, vel auctoritas habeatur.* Præcipit V Canon, ut causæ Ecclesiasticæ, ubi agitur de personâ Episcoporum, Clericorum, & Laïcorum, in Concilio Provinciali terminentur. VI Canon præcipit, ut cuique, sivè Metropolitano, sive Patriarchæ, propria servetur Jurisdictio: prohibetque ne alius alterius partes sive jura præoccupare præsumat. *Honor suus unicuique servetur Ecclesiæ.* Nullibi præcipitur, ut Romam deferatur omnium harum causarum judicium; hinc infert Denuntiator, Concilium Nicænum nullum omnino in Episcopo Romano agnoscere primatum sive Jurisdictionem in totâ Ecclesiâ. Tales sunt quas vocat formales definitiones Conci-

liorum generalium (1); quæ ad ſummum nihil aliud ſunt, quàm meræ inductiones, imò falſiſſimè & mendoſiſſimè collectæ. *Si Epiſcopus Romanus vel minimam*, inquit, *habuiſſet in alios Epiſcopos Juriſdictionem, nonne in Canonibus facta fuiſſet illius exceptio* (2)? Ad quod reſpondetur, minimè: id ſolum ex Patrum ſilentio inferri poteſt, quod Concilium non agnoſcebat in Epiſcopo Romano illimitatam & inordinatam Juriſdictionem; prætereà quod nulla de eâ re erat quæſtio. At inter omnem Juriſdictionem & nullam Juriſdictionem magnum diſcrimen eſt.

Concilium generale II Conſtantinopoli habitum anno 381 non plus favet Denuntiatori. Hujus Concilii Patribus placuit, prorſùs nihil im-

(1) Précis, p. 89. 94. 99.
(2) Précis, p. 97. 99.

mutando in Nicænorum Canonum dispositionibus, Constantinopolitanis Episcopis tribuere secundariò, (eò quod tunc Constantinopolis Imperatorum & Senatûs erat Sedes) eosdem honores quibus Roma primariò fruebatur: quod Summorum Pontificum primatui Jure divino plus favet quàm adversatur; etverò difficiliùs non erat Concilii Patribus Sedem Constantinopolitanam superiorem facere Romanæ Sedi, quàm Anthiochianæ & Alexandrinæ Sedibus, si Roma sicut Antiochia & Alexandria fuisset tantum simplex Patriarchatus. Sed supponamus quod Episcopus Romanus ex divinâ institutione primatum habeat, tunc evidens est ratio cur Constantinopolitana Sedes non facta fuerit Romanæ superior, licet (cum eo tempore civitas Constinopolitana esset Imperii caput) quantum ad jus civile fuerit superior.

Concilium generale Calcedonense, seù potius aliqua pars hujus Concilii quæ 28um Canonem instituit, non magis Denuntiatoris opinionem firmat. Episcopi hujus Canonis auctores, nullâ habitâ ratione Decretorum Nicæni Concilii, cùm in gratiam Episcopi Constantinopolitani novum vellent creare Patriarchatum, plures ei assignavere Provincias, non sine Metropolitanorum detrimento : hanc afferentes causam, ut fatetur denuntiator, quod quemadmodum Patres antiquæ Romæ Sedi jura merito tribuerant, eo quod esset Imperii caput, eâdem ratione nova Roma quæ Imperii & Senatûs Sedes erat, iisdem frui debebat privilegiis; scilicet placet his Patribus in gratiam Episcopi Constantinopolitani creare Patriarchatum, quemadmodum in Romanorum Episcoporum gratiam antiqui fecerant. Hæc

ſunt de quibus hîc agitur privilegia. Nulla prorſùs quæſtio eſt de Summi Pontificis primatu, quidquid effuciat Denuntiator, qui demonſtrandum ſuſcipit contra celeberrimum noſtratem D. Opſtraet, primatum quo fruitur Romanus Epiſcopus, nihil aliud eſſe quàm hæc privilegia ab antiquis Patribus Romanæ Sedi conceſſa : quibus verbis Papæ primatum ad humanam tantùm inſtitutionem reducit, excluſo omni Jure divino (1). Addit Denuntiator, S. Leonem ejuſdem eſſe de hâc re cujus ipſe eſt, ſententiæ; nempè hoc canone impugnari primatum Jure divino, ad cujus rei confirmationem hujus SS. Pontificis citat Epiſtolas nominatim 78, 87, 92 (2). Hæc allata teſtimonia, dum ſemel & iterum legendo, expendere voluimus, cum

(1) Précis, p. 31. 34. 99. 16.
(2) Précis, p. 100. & ſeqq.

quodam ſtupore vidimus ne ullum quidem eſſe verbum aut ſimile aut proximum quod ad primatum ſpectet. Unde inferri poteſt, Denuntiatorem aut has Epiſtolas non legiſſe, aut quæ legerit non intellexiſſe.

Conciliorum V. VI. & VII. auctoritas ad quam Denuntiatôr confugit, non magis nobis obſtat, quàm Canon 28 Concilii quarti, ut non dicamus aliquorum hujus Concilii Patrum. Poſitò enim quod omnes Concilii Cânones, ne excepto quidem 28, qui tamen quaſi extrà cauſam haberi poteſt, approbaverint Patres, certum eſt 28 Canonem de quo ſolum quæſtio eſt, non approbatum eſſe niſi in ſuo genuino ſenſu, eo nempe quem ſuprà expoſuimus. Unde ſequitur Concilia hæc generalia, nihil omninò definiiſſe contra Romanorum Epiſcoporum primatum Jure divino.

3°. Ut efficaciùs primatum Rom. Pontificis expugnaret Denuntiator, ei necesse fuit ut etiam S. Petri inter Apostolos superioritatem attentaret: quod tribus modis aggreditur. 1°, Contendit non eodem sensu interpretari Patres Scripturæ loca quibus maximè fundatur primatus S. Petri. 2°. Scripturam non æquabiliter & constanter primum locum S. Petro tribuere. 3°. Profert quædam Scripturæ verba quæ, juxta illum, liquidò probant, saltem suorum ope Sophismatum, nullum fuisse in Apostolis primum.

SS. Patres, inquit Denuntiator (1), cum Antonio de *Dominis*, omninò discrepant inter se, cùm hæc verba interpretantur : *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam* (2). Quamplurimi eam interpretantur de Con-

(1) Précis, p. 76. & seqq.
(2) Matth. 16. 18.

feſſione S. Petri quam modò fecerat. Plures per hanc petram intelligunt Chriſtum ipſum, alii S. Petrum, alii tandem, juxtà illum, cùm uni interpretationi adhæſerunt, mutatâ ſententiâ aliam ſequuntur. Attamen, ut quod verum eſt dicamus, omnes interpretationes unam faciunt Patres, quia licet diverſæ videantur illæ interpretationes, velut variæ ejuſdem ædificii frontes exhibent nobis undèquaque S. Petri primariam dignitatem. Si de Confeſſione Petri intelligantur hæc verba, attendendum eſt quod non eſt hæc Confeſſio Joannis, Andreæ, Jacobi, ſed Petri omnium nomine loquentis, quod eſt proprium capitis officium, ut corporis humani caput pro toto corpore loquitur. Cùm dicitur Petram illam eſſe Jeſum Chriſtum, qui vera eſt fundamenti Petra, hæc interpretatio evidentem habet ad

Petrum relationem qui hujus petræ imago eſt, quique ſolus inter Apoſtolos hanc Petræ ſeu fundamenti proprietatem nomine ſuo, quód Cephas aut Petra eſt, expreſſam habet. Si Jeſus Chriſtus ſolus eſt proprium ac eſſentiale fundamentum, Petrus ſolus ſuo nomine hanc qualitatem fundamenti exhibet, quod ſaltem duodecim fundamentorum, id eſt Apoſtolorum duodecim, primum eſt fundamentum.

Deinde Denuntiator objicit nobis (1), S. Ambroſii teſtimonium, qui explicans hæc verba, *paſce oves meas* (2), ſic loquitur : *Quas oves & quem gregem non ſolùm tunc ſuſcepit Beatus Apoſtolus Petrus ut illum cuſtodiret & paſceret ;* (hæc eſt Juriſdictionis auctoritas) *ſed & nobiſcum eas accepit, & cum illo eas nos*

(1) Précis, p. 77.
(2) Joann. 21. 17.

accepimus omnes. Denuntiator citat hæc verba quasi excerpta ex libro S. Ambrosii *de dignitate Sacerdotii*, quem librum non reperimus inter genuina opera S. Doctoris. (1) Ut ut sit, in his verbis videt Denuntiator æqualitatem inter Apostolos contra S. Petri primatum & superioritatem : verùm non attendit quod si Petrus solus accepisset oves pascendas, non esset tantum Pastorum primus, esset quoque solus Pastor. Verùm cum alii simul cum eo & in ejus personâ pascendas oves acceperint, inde sequitur Petrum omnes repræsentasse Pastores, ipsumque esse omnium caput, (& hic est primatus). Quod contra nos

(1) De hoc Opere sic loquuntur Monachi ex Ordine S. Benedicti, in novâ Operum Divi Ambrosii editione : « Non omninò perfunctoriè hanc opellam dispicienti, ambiguum non erit, eam S. Ambrosio suppositam fuisse ».

objicit Denuntiator, certum fit veritatis ſententiæ noſtræ argumentum; arma miniſtrat, ſuis ipſe telis perfoditur.

Eodem modo exponendus eſt alius hic Scripturæ locus quem ultimum Denuntiator exhibet. J. Ch. dicit Petro: *Tibi dabo claves regni cælorum* (1); ubi ſic annotat: S. Auguſtinus omneſque alii Patres aſſerunt ipſi Eccleſiæ Chriſtum dediſſe claves (2). Fatemur: ſed quæ dixit Petro, cenſetur toti dixiſſe Eccleſiæ, quod fieri non poteſt, niſi in perſonâ unius Capitis & primarii. His primariæ dignitatis ſignis manifeſtè omnibus apparet primatus Petri. Dum claves promittit Chriſtus, regimen, auctoritatem, Juriſdictionem promittit. Data eſt omnibus Apoſtolis Juriſdictio: ſoli Petro da-

(1) Matth. 16. 19.
(2) Précis, p. 77.

tus eſt in hac Juriſdictione primatus. En primatus divinæ inſtitutionis.

Poſtquam omnibus nervis fruſtrà contendit Denuntiator, ut ex Scriptis SS. Patrum quædam teſtimonia contra S. Petri primatum excerperet, aut ut ſaltem illos non ſibi conſtitiſſe deprehenderet, probare conatur, non conſtare ſibi de hâc re Scripturæ textus. Aſſerit enim non ubique primo loco nominatum fuiſſe Petrum; quod, inquit, neceſſarium eſſet ut evidenter probaretur primatus (1). Omnes omnino Sacræ Scripturæ textus, in quibus de S. Petro mentio eſt, patienti animo expendimus, tres etiam quos nobis opponit Denuntiator, nempè Joannis c. 1, v. 44, capitis II. D. Pauli ad Galatas, v. 9, & capitis IX, v. 5, primæ ad Corinthios. Omnes & ſinguli hi textus innumeris conſiderationi-

(1) Précis, pag. 78.

bus locum præberent, quæ multum afferrent ad confirmandum primatum, si, ut in dissertationibus fit, ità in simplici & nuda relatione uberiùs ac fusiùs disputare liceret.

Omnia argumenta quibus ex Scripturâ Sacrâ primatus S. Petri confirmatur, quasi in pulverem contrivisse Denuntiator existimans, iterum concludit, primatum Episcopis Romanis tributum ex humanâ tantum esse institutione, & fundatâ in eo quod Roma caput erat Imperii. *Si non Roma*, inquit, *sed v. g. Alexandria fuisset urbs caput Imperii Romani, nunquam Episcopo Romano, sed Alexandrino, S. Marci Successoris, honoris prærogativa fuisset concessa . . . tuncque Romanus Episcopus, quamvis S. Petri Successor, nunquàm fuisset tanto honore insignitus* (1).

4°. Ultrà progreditur compendii

(1) Précis, p. 87. 88.

auctor; veritus enim ne plus quàm vellet per Scripturæ testimonia probetur primatus Petri : & proindè ne Episcopi Romani in jura Petri succedentes, hæreditate primatum ex institutione divinâ possideant, probandum suscipit Pontifices Romanos non esse Petri Successores.

» Mentionem feci, inquit, de Ro-
» manis Episcopis quasi reverâ es-
» sent Petri Successores, sed mo-
» nitum volo me designasse illos
» hoc nomine ut communi sermone
» uterer, licet mihi persuasissimum
» esset rem non ita esse; quidquid
» enim fecerim ut ne dubitare qui-
» dem possem S. Petrum verè fuisse
» Episcopum Romanum, nulla de
» hâc re mihi occurrit inexpugna-
» bilis probatio (1). Scilicet Denuntiatori placet in dubium revocare id de quo nullum amplius du-

(1) Précis, p. 143.

bium eſt ; & controverſias renovare , cùm , conſentiente Doctorum catervâ , cauſa ita finita ſit , ut Grotius ipſe , quem nemo ſuſpectum habebit , declaret quod nullus unquam verè Chriſtianus de hoc facto dubitabit , cùm interpretatur hæc verba : *Salutat vos Eccleſia quæ eſt in Babylone collecta* (1). » Veteres , inquit , » Romam interpretantur , ubi Pe- » trum fuiſſe , nemo verus Chriſ- » tianus dubitabit «. Fatetur etiam Blondellus S. Petrum totius Collegii Apoſtolici habitum fuiſſe Caput (2) ; non autem quòd Roma erat Imperii Caput ; ergo ex inſtitutione divinâ. Primatus ille eſt etiam Juriſdictionis Primatus : etenim qui dicit *Caput* , non dicit honorem ſine re , ſine auctoritate.

5°. Tam levibus momentis fretus

(1) 1. Petr. c. 5. v. 13.
(2) Blondel. Traité de la Prim. p. 319.

Denuntiator, confidentiſſimè invehitur in Primatum divinis Oraculis, Traditionis auctoritate, unanimi Theologorum conſenſu, omnium ſæculorum conſuetudine & profeſſione, atque generalium Conciliorum definitione fundatum. Juxta Origenem data eſt Petro præcipua & univerſa cura paſcendi gregis : » à » Petro, inquit, cùm ſumma re-» rum de paſcendis ovibus tradere-» tur, & ſupra *ipſum* velut petram » fundaretur Eccleſia, nullius con-» feſſio virtutis niſi caritatis exigi-» tur (1). Quid S. Irenæus, Tertullianus, S. Cyprianus qui tam multus & creber in eo eſt, & cujus ſunt hæc trita verba *Exordium ab unitate proficiſcitur, ut Eccleſia una monſtretur* (2). S. Cyrillus Hyero-

(1) Origen. in cap. 6. Rom.
(2) S. Cypr. de Unitat. Eccleſ. Vide etiam Epiſt. 70. 40. 48. 55. 73.

ſolimitanus S. Petrum appellat *Principem & Supremum Apoſtolorum* (1). Idem teſtatur Baſilius (2). Item Hyeronimus : *Propterea*, inquit, *inter duodecim unus eligitur*, *ut Capite conſtituto*, *ſchiſmatis occaſio tollatur* (3), & S Chryſoſtomus ad illa verba, *ſurgens Petrus* (in electione Apoſtoli Mathiæ in locum Judæ) : » quàm » eſt fervidus, (ait) quàm agnoſcit » *creditum gregem !* quàm in hoc » choro *Princeps* eſt ! » & ubique *primus omnium incipit loqui* (4). S. Ambroſius Petrum vocat *Eccleſiæ fundamentum* (5). S. Optatus Milevitanus loquens de Petro ad Par-

(1) Cyrill. Hyer. Catech. 2. 17.

(2) Baſil. Epiſt. 52. ad Athan. & Epiſt. ad Damaſum. Item. Ep. 77.

(3) Hieron. l. 1. ad Jovin. c. 12. 14. & in Epiſt. ad Galat.

(4) Chryſoſt. Homil. 3. in acta. Homil. 5. in Math. n. 86. Homil. 88. in Joan.

(5) Ambr. l. 2. de Spiritu Sancto. c. ultimo.

menianum, Donatiſtam: » negare » non potes in urbe Româ Petro » primò Cathedram Epiſcopalem » eſſe collatam, in quâ ſederit om- » nium Apoſtolorum Caput Petrus, » unde & Cephas appellatus eſt; in » quâ unâ Cathedrâ unitas ab om- » nibus ſervaretur: ne cæteri Apoſ- » toli ſingulas ſibi Eccleſias defen- » derent; ut jam ſchiſmaticus & » peccator eſſet, qui contra ſingu- » larem Cathedram alteram collo- » caret (1) «. Teſtes etiam appel-lari poſſunt S. Epiphanius, S. Ful-gentius, & multi alii: unum ſat erit verbum S. Auguſtini proferre: » *agnoſcitur Petrus in figurâ geſtaſſe perſonam Eccleſiæ ob Primatum quem in Diſcipulis habuit* (2).

Inter Theologos Scholaſticos de

(1) Optat. Milevit. l. 2. ad Parmen. Donatiſt.

(2) S. Aug. in Pſ. 108. n. 1. Item Tract. 124. in Joann. n. 5. &c.

hâc quæſtione nulla eſt controverſia; ne unus fortaſſe inter verè Orthodoxos reperietur, qui Primatum Summorum Pontificum jure divino non agnoverit.

6°. Quapropter ab Eccleſiæ exordio Summi Pontifices hanc in omnibus Eccleſiæ partibus, ſive in Oriente, ſive in Occidente, auctoritatem exercuêre.

Primo ſæculo, anno Chriſti 97, curam ſuam intendit S. Clemens in Corinthiorum Eccleſiam domeſticis diſſentionibus agitatam, ad quam de reſtituenda pace ſcripſit Epiſtolam.

Poſteriori ſæculo anno 200. Victor, vigilantiſſimus Pontifex, adhibitâ paſtorali ſollicitudine apud Eccleſias Aſiæ, ut uſus celebrandi Paſcha quartâ decimâ die Lunæ, ad conſuetudinem Romanæ Eccleſiæ transferretur, ubi proximâ ſequenti Dominicâ celebrabatur, efficere conatus eſt.

Nemo nescit quanta tertio sæculo fuerit de iterando hæreticorum baptismate disceptatio, & quam maximè res illa per S. Stephanum gesta sit. Non multo post Dyonisius Papa, de erroribus Dyonisio Alexandrino à quibusdam Fidelibus attributis, cognovit.

Sæculo quarto, Julius Papa causam suscepit S. Athanasii, toties in Arianorum Conciliis damnati. Eustathius Sebastenus, in Armeniâ ab Arianis injustè depositus, cum ad Ecclesiæ Occidentalis Episcopos causam suam detulisset, & Symbolo Nicæno subscripsisset, per Epistolam Liberii, Julii Successoris, in Concilio Thianensi exhibitam, fuit in Sedem suam restitutus.

Quinto sæculo, S. Joannes Chrysostomus, similiter, Sede suâ dejectus, ad Summum Pontificem confugit, quem his verbis alloquitur :

» Scribite, precor, & auctoritate » vestrâ decernite, hujusmodi ini» qua gesta, nobis absentibus & ju» dicium non declinantibus, nullius » esse roboris; eosque qui talia gesse» sere, Ecclesiæ censuræ subjici» te... » Idem fecere S. Flavianus in latrocinio Ephesino atrocissimè tractatus, Theodoretus ab hæretico Dioscoro, tandem Talaia, Episcopus Alexandrinus, ab Acacio Constantinopolitano Sedibus suis injustè pulsi.

Sexto sæculo, S. Gregorius Magnus Joannem Jejunatorem, ejusdem Sedis Episcopum, grandiora præsumentem reprimit.

Jam horrendâ Monothelismi tempestate, tota septimo sæculo agitabatur Ecclesia. S. Sophronius, Episcopus Hyerosolimitanus, Stephanum, Dorensem Episcopum, primum suum Suffraganeum, ad Sedem

Apostolicam Legatum misit, quâ de causâ S. Martinus Papa, ingens Concilium Lateranense convocans anno 649, suum in Palestinâ Vicarium constituit Stephanum, & post illum Joannem Philadelphium. In hoc Concilio anathemate percussi sunt Theodorus Pharanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius Constantinopolitanus, cum ejus Successoribus Pyrrho & Paulo.

Octavo sæculo, Tharasius, Patriarcha Constantinopolitanus, Episcopi Romani nomine, septimo Concilio contrà Iconomachas habito præfuit. Sexta hujus Concilii sessio Primatui multum favet; nec huic uni Concilio per Legatos præfuêre Pontifices Romani.

Nono sæculo, non solùm Concilium VIII generale contra Photium habitum favet Primatui, verum etiam Photius ipse eum agnovit.

Apud Nicolaum Papam I. egit tùm per se, tùm quoque per Michaelem Imperatorem, ut ab eo suæ electionis, seu potiùs suæ in Sedem Constantinopolitanam intrusionis, confirmationem obtineret. Posteà cum vidit se à Papa damnatum, non potuit Primatum despicere, quin pugnaret secum, & quamvis fastidiosè ejus auctoritatem contemneret, nihilo secius à Joanne Papa VIII. postulavit ut ejus in Sedem Constantinopolitanam approbaret restitutionem. Consensus omnium Orientalium Ecclesiarum ad stabiliendum Jurisdictionis Primatum conspirat. Hæc veritas ab his etiam schismaticis, quorum plus interest illam impugnare, accipit testimonia. Inter innumeras criminationes quas ad diluendum separationis crimen congerunt, ne ullum quidem verbum reperias contra primatum & auctoritatem Episcopi Romani.

Romani. Multi censebant servandam esse cum Latinis communionem, & non nisi per gradus imminuta est erga Pontifices Romanos reverentia, donec tandem his ultimis sæculis inter schismaticos videtur collapsa. Adeo altè mentibus insculpta erat hujus dogmatis veritas, ut etiam nunc qui illud impugnant, nihil oderunt in Primatu, nisi fastuosam dominationem.

Probato hactenus Summos Pontifices perpetuo possessionis jure auctoritatem in omnes Ecclesias particulares habuisse, duo nunc nobis consideranda videntur: 1°. Quosdam SS. Patres aliquando necessitate fuisse coactos illis exprobrare præcipitationem & nimiam severitatem, numquam verò ipsammet auctoritatem negasse, quod maximo argumento est non posse Primatum eorum attentari: 2°. Episcopos & Ecclesias

Orientales ad Episcopos Romanos sæpiùs confugisse ; nusquam verò seu Pontifices Romanos, seu etiam alios Occidentis Episcopos provocasse ad Alexandrinos, Antiochenos, aut Constantinopolitanos ; quod manifestè denotat in Episcopis Romanis superioritatem, cujus nulla origo reperitur, nisi in institutione Christi, qui constituit S. Petrum omnium Apostolorum Caput.

7°. Præter ea quæ supra breviter retulimus veterum Conciliorum de Primatu testimonia, in ultimorum temporum Conciliis hoc dogma formaliter definitum reperimus. Concilium Constantiense, inter cœteros articulos Joannis Hus, hunc damnavit numero septimum : *Petrus non est, nec fuit Caput Ecclesiæ Sanctæ Catholicæ.* Item hunc numero 41. Wiclefi : *Non est de necessitate salutis, credere Romanam Ecclesiam esse Su-*

premam inter alias Ecclesias. » Error » est . . . . pro quanto negaret Primatum Summi Pontificis super » alias Ecclesias particulares (1) «.

Merito igitur Illustrissimus Meldensium Episcopus, in suâ *Expositione*, &c. inter catholicæ fidei dogmata refert Summi Pontificis Primatum Jure divino : » Cum Christus Ecclesiam suam unam esse voluerit & firmiter in unitate fundatam, Primatum B. Petri ad illam continendam, coagmentandamque instituit; quare eumdem » agnoscimus Primatum in Principis Apostolorum Successoribus, » quibus idcircò ea subjectio debetur, ea obedientia quam sancta » Concilia, sanctique Patres Christianos ubiquè docuerunt (2).

(1) Tom. 12. Concil. Labb. p. 265. 266.

(2) Bossuet Exposit. n. 21.

Item Clerus Gallicanus dogma istud tamquam ad fidem spectans agnovit in suâ celebri Declaratione anni 1682. » Hanc verò Fidei Ca-
» tholicæ summam à Clero Gallica-
» no fundamenti loco sincerè esse
» positam nemo negaverit, inquit
» Bossuetus, cùm Romanos Ponti-
» fices, Petri Successores Christique
» Vicarios ubique prædicent, cum-
» que Primatum B. Petri ejusque
» Successorum Romanorum Pontifi-
» cum, à Christo institutum, iisque
» debitam ab omnibus Christianis
» obedientiam ... agnoscant (1).

Jam antea anno 1542 hanc Doctrinam adscripserat Articulis Fidei Sacra Theologiæ Facultas Parisiensis (art. 23.). » Nec minus certum est
» unum esse Jure divino Romanum
» in Ecclesiâ Militante Pontificem,

(1) Bossuet appendix ad Declarat, Cleri Gallic. l. 1. c. 1. p. 2,

» cui omnes Christiani parere te» nentur«. Addimus Censuram Sorbonicam in hanc propositionem *Antonii de Dominis :* » Erat Ecclesia » Romana præcipua nobilitate, » existimatione & dignitatis aucto» ritate, non regiminis & jurisdic» tionis principatu ». Quam propositionem sic reprobat Facultas Parisiensis : » Hæc propositio est hæ» retica & schismatica, quatenùs » expressè insinuat Romanam Eccle» siam Jure divino auctoritatem in » alias Ecclesias non habere.

Nihil accuratiùs ac disertiùs expressum, quàm quod de hoc doctrinæ articulo exponunt Parochi Parisienses, in suâ Apologiâ, » Ponti» ficem Romanum tanquam Eccle» siæ Caput accepisse à Christo pri» matum honoris & jurisdictionis » ad invigilandum in omni Ecclesiâ » tam fidei & unitatis conservationi,

» quàm ſacrorum Canonum obſer-
» vationi (1).

In hâc ipſâ Eccleſiâ Reverendiſſimus Coddæus in ſuâ Declaratione apologeticâ docet : *Summum Pontificem ex inſtitutione divinâ eſſe omnium Epiſcoporum Caput.* Idem teſtimonium confirmat D. Erkelius, totius Cleri nomine, in ſcripto cui titulus eſt : *Proteſtatio denuo aſſerta* (2). Eandem quoque doctrinam videre eſt in actis hujus Eccleſiæ poſterioribus.

» Qui in Summo Pontifice nullam
» aliam agnoſcunt ſuperioritatem
» niſi juris humani, miſeri ſunt, ait
» Boſſuetus, cùm non videant Pri-
» matum quem experientia docet
» eſſe Eccleſiæ adeo neceſſarium,
» dignum eſſe ut à Chriſto inſtitue-
» retur ; præterea id quod in om-

(1) Apol. p. 138. 139.
(2) P. 2. & 95.

» nibus ſæculis reperitur confirma-
» tum non poſſe oriri niſi à Chriſ-
» to (1).

Igitur ſacræ Synodo denuntiamus ſequentes propoſitiones, tanquam jam ab Eccleſiâ damnatas.

(1) Boſſ. Oper. poſth. tom. 3. V. l. 5. Hiſt. Var. art. 27. p. 206.

I.

On ne peut prouver par l'Ecriture Sainte, que J. C. ait donné la primauté à S. Pierre. On ne peut prouver la même chose par les sept premiers Conciles généraux, les seuls reçus par l'Eglise universelle, Grecque & Latine. P. 47.

Les principaux passages du Nouveau Testament que l'on apporte pour prouver la primauté & la supériorité de l'Evêque de Rome au-dessus des autres Evêques, ne peuvent être appliqués uniquement à S. Pierre, tous ces passages ayant été pris & expliqués par les Peres même les plus attachés à la primauté dans des sens tout-à-fait différens : d'où il résulte qu'ils ne peuvent jamais former un article de foi, c'est-à-dire une décision certaine, inébranlable & invincible, que S. Pierre ait eu de droit divin la primauté & la supériorité au-dessus des autres Apôtres, & que par conséquent l'Evêque de Rome lui ait succédé dans ses privileges, c'est-à-dire qu'il soit de droit divin le premier & le su-

I.

Probari non potest Scripturâ Sacrâ, Christum dedisse primatum S. Petro. Non potest probari idem per septem prima Concilia generalia, sola quæ sint recepta ab Ecclesiâ universali, Græcâ & Latinâ.

Præcipui textus Novi Testamenti qui afferuntur ad probandum primatum & superioritatem Episcopi Romani in alios Episcopos, non possunt applicari unicè sancto Petro, omnibus his textibus adhibitis & explicatis à Patribus, etiam primatui addictissimis, in sensu dissimili: inde sequitur textus illos non posse unquam constituere articulum fidei, id est, definitionem certam, inconcussam & invincibilem, quod sanctus Petrus habuerit Jure divino primatum & superioritatem in cæteros Apostolos; & proinde quod Episcopus Romanus ei successerit in suis privilegiis, id est, sit Jure divino primus & superior aliorum Episcoporum.

périeur des autres Evêques. P. 66.

On ne peut prouver solidement par l'Ecriture Sainte, que J. C. ait donné la primauté & la supériorité à S. Pierre, ni que ce Saint ait été décoré de ces prérogatives en quelque maniere que ce soit. P. 75.

Il est donc vrai qu'on ne peut pas prouver par l'Ecriture Sainte, que S. Pierre ait jamais eu la primauté & la supériorité au-dessus des autres Apôtres; & qu'au contraire on peut prouver par cette même Ecriture, qu'il n'a jamais été décoré de ces prérogatives. P. 80.

I I.

Nous n'avons aucune preuve solide que S. Pierre ait instruit les Romains, ni qu'il ait été à Rome. Il y a beaucoup plus d'apparence que les Evêques de Rome sont plutôt Successeurs de S. Paul que de S. Pierre. P. 144.

I I I.

Depuis le cinquieme siècle jusqu'au septième, Rome ne s'est pas oubliée pour faire reconnoître sa

Non poteſt probari ſolidis argumentis per Scripturam Sacram, Jeſum Chriſtum dediſſe primatum & ſuperioritatem ſancto Petro : neque illum decoratum fuiſſe his prærogativis, quoquomodo ſit.

Verum igitur eſt non poſſe probari per Scripturam Sanctam, quod ſanctus Petrus habuerit unquam primatum & ſuperioritatem in alios Apoſtolos : è contrario poſſe probari per hanc ipſam Scripturam, quod nunquam fuit decoratus his prærogativis.

II.

Nullum habemus argumentum certum, quòd S. Petrus docuerit Romanos, nec quod fuerit Romæ. Multò veriſimiliùs eſt quod Epiſcopi Romani ſunt potiùs Succeſſores ſancti Pauli quàm ſancti Petri.

III.

A quinto ſæculo uſque ad ſeptimum, Roma nihil omiſit ut ſua agnoſceretur prætenſa ſuperioritas in omnibus por-

prétendue ſupériorité dans toutes les portions de l'Egliſe Catholique : & elle eſt venue à bout par différens ſtratagêmes, & par l'autorité même des Empereurs, de ſubjuguer pluſieurs Métropolitains, ſur-tout en Illyrie. P. 129.

IV.

L'Evêque de Rome n'a pas la primauté de droit divin...... il ne l'a reçue qu'en conſéquence de ce qu'il étoit Evêque de la premiere Ville de l'Empire Romain.... Sa primauté conſiſte ſeulement à avoir la prérogative d'honneur, c'eſt-à-dire, à recevoir en premier les mêmes honneurs que les autres Evêques, dans une parfaite égalité. P. 48.

V.

L'Evêque de Rome eſt un Evêque particulier, auſſi-bien que tout autre ; & il n'a aucune juriſdiction, aucune ſupériorité, ni de Droit divin, ni de Droit eccléſiaſtique au-deſſus des autres Evêques. P. 92.

VI.

Il ſuit de tout ce que j'ai dit juſ-

tionibus Ecclesiæ Catholicæ ; & perfecit ut per varia stratagemata , & per auctoritatem etiam Imperatorum subjugaret plures Metropolitanos, præsertim in Illyriâ.

IV.

Episcopus Romanus primatum non habet Jure divino . . . . . . ideo illum accepit, quia erat Episcopus urbis Imperii Romani Capitis . . . . . . Primatus ejus in eo est tantum, ut habeat prærogativam honoris, id est, ut accipiat primariò eosdem honores quos cæteri Episcopi (accipiunt) in perfectâ æqualitate.

V.

Episcopus Romanus est particularis Episcopus, sicut quivis alius ; & nullam habet jurisdictionem , nullam superioritatem neque Jure divino, neque Jure ecclesiastico super alios Episcopos.

VI.

Sequitur ex his quæ dixi hactenus ;

qu'ici au ſujet de l'Evêque de Rome . . . . que ſa primauté, que ſa ſupériorité, que ſa juriſdiction ſur les autres Evêques eſt une pure fable ; & que les Canons qui bornent la juriſdiction des autres Evêques, bornent également la ſienne ; & que, ſelon les mêmes Canons, il doit renfermer ſes ordres, ſes Bulles, ſes Decrets, &c. dans les limites de ſon Diocèſe, & ne pas entreprendre d'exercer ſon autorité ſur ſes Confreres, non plus que ſur les Egliſes particulieres. P. 130.

VII.

Il ſuit encore que la primauté dont il jouit n'eſt pas une primauté de juriſdiction . . . . . mais ſeulement une primauté d'honneur . . . Il ſuit encore que toute la puiſſance & l'autorité qu'il a maintenant ſur les Evêques, ſur les Egliſes particulieres (& ſur l'Egliſe même univerſelle) ſont des uſurpations très-criminelles. P. 130.

VIII.

Concluons, 1°. que les Peres n'ont pas cru que l'Evêque de Ro-

quod primatus (Papæ), ejus ſuperioritas, ejus juriſdictio in alios Epiſcopos, eſt merum commentum; & quod Canones qui limitant juriſdictionem aliorum Epiſcoporum, limitant pariter ejus (auctoritatem): & quod ſecundum eoſdem Canones debet continere ſua mandata, ſuas Bullas, ſua Decreta intra limites ſuæ Diæceſeos, & non conari exercere ſuam auctoritatem in ſuos Collegas, nec in Eccleſias particulares.

VII.

Sequitur adhuc quod primatus quo fruitur non eſt primatus juriſdictionis.... ſed tantum primatus honoris ... Sequitur etiam omnem poteſtatem & auctoritatem quam habet nunc in Epiſcopos, in Eccleſias particulares (& in Eccleſiam etiam univerſalem) eſſe uſurpationes flagitioſiſſimas.

VIII.

Concludamus primò, quod Patres non crediderint Epiſcopum Romanum

me eût la primauté de Droit divin: 2°. Que par le nom de primauté ils n'ont entendu qu'une ſimple prérogative d'honneur, qu'ils ne lui ont donnée qu'en conſidération de la Ville de Rome, ſeulement de la maniere qu'ils ont donné la même prérogative d'honneur à l'Evêque de Conſtantinople, par la même raiſon, c'eſt-à-dire, parce que Conſtantinople étoit auſſi une Ville Impériale, une Ville regnante; d'où il réſulte une conſéquence néceſſaire, ſçavoir que, ſi par malheur Rome & Conſtantinople venoient à périr par quelque déſaſtre, ou à être emportées par l'héréſie, il n'y auroit plus d'Evêque dans l'Egliſe à qui la prérogative d'honneur fût déférée en conſidération des anciens Réglemens. P. 132.

habere primatum Jure divino: 2°. Quod per nomen primatûs non intellexerint nisi prærogativam honoris, quam ei non concesserunt nisi tantum in urbis Romæ respectum; eodem modo quo concesserunt eandem prærogativam honoris Episcopo Constantinopolitano; eâdem ratione, id est, quia Constantinopolis erat etiam urbs Imperialis, urbs regnatrix. Unde colligitur consequentia necessaria, scilicet quod si infeliciter Roma & Constantinopolis perirent aliquo infesto casu, aut hæresi abriperentur, nullus amplius esset Episcopus in Ecclesiâ, cui prærogativa honoris deferretur, juxtà antiquas constitutiones.

DECRETUM III.

Declarat ſancta Synodus :

I.

Apoſtolum Petrum à Chriſto Domino primatu ſuprà cœteros Apoſtolos donatum fuiſſe, *ut una Chriſti Eccleſia & Cathedra una monſtretur* (1).

II.

Sanctum *Petrum, in quo primatus Apoſtolorum tam excellenti gratiâ præeminet* (2), *propter* hunc *Apoſtolatûs ſui primatum, Eccleſiæ* geſſiſſe, *figu-*

(1) S. Cyprian. de Unit. Eccleſ.
(2) S. Cyprian. ibid.

ratâ generalitate, *perſonam* (1).

III.

Epiſcopum Romanum, tanquam Petri *Succeſſorem* (2), Jure divino eodem primatu frui ſuprà cœteros Epiſcopos.

IV.

Hunc primatum Romani Pontificis, tanquam Petri Succeſſoris, non eſſe tantum primatum honoris, ſed etiam eccleſiaſticæ *poteſtatis & auctoritatis* (3).

(1) S. Aug. l. 2. de bapt. & tract. 124. in Joann.

(2) Conc. Eph. œcum. act. 3.

(3) Conc. Eph. ſupra. Concil. Milevit. Epiſt. ad Innoc. I.

V.

Romanum Pontificem, tanquam Petri Successorem, esse Jure divino Caput visibile & *ministeriale* (1) Ecclesiæ fundatæ à Christo, qui est Caput ejus invisibile & vivificans; ac proinde ejusdem Christi primum esse in terris Vicarium, *cui totius Ecclesiæ cura commissa est* (2).

Ideo damnat sancta Synodus propositiones sibi denuntiatas, nempè:

I.

On ne peut prouver par l'Ecriture Sainte, que J. C. ait donné la primauté à S. Pierre. On ne peut prouver la même chose par les sept pre-

(1) Concil. Basil. œcum.
(2) S. Greg. l. 5. Epist. 20.

I.

Probari non poteſt Scripturâ Sacrâ; Chriſtum dediſſe primatum ſancto Petro. Non poteſt probari idem per ſeptem prima Concilia generalia, ſola quæ ſint

miers Conciles généraux, les seuls reçus par l'Eglise universelle, Grecque & Latine.

Les principaux passages du Nouveau Testament, que l'on apporte pour prouver la primauté & la supériorité de l'Evêque de Rome au-dessus des autres Evêques, ne peuvent être appliqués uniquement à S. Pierre; tous ces passages ayant été pris & expliqués par les Peres, même les plus attachés à la primauté, dans des sens tout-à-fait différens. D'où il résulte qu'ils ne peuvent jamais former un article de foi, c'est-à-dire, une décision certaine, inébranlable & invincible, que S. Pierre ait eu de Droit divin la primauté & la supériorité au-dessus des autres Apôtres; & que par conséquent l'Evêque de Rome lui ait succédé dans ses privileges, c'est-à-dire, qu'il soit de Droit divin le premier & le Supérieur des autres Evêques.

On ne peut prouver solidement par l'Ecriture Sainte, que Jesus-Christ ait donné la primauté & la supériorité à Saint Pierre; ni que

recepta ab Ecclesiâ universali, Græcâ & Latinâ.

Præcipui textus Novi Testamenti qui afferuntur ad probandum primatum & superioritatem Episcopi Romani in alios Episcopos, non possunt applicari unicè sancto Petro; omnibus his textibus adhibitis & explicatis à Patribus, etiam primatui addictissimis, in sensu dissimili. Inde sequitur textus illos non posse unquam constituere articulum fidei, id est, definitionem certam, inconcussam & invincibilem, quod S. Petrus habuerit Jure divino primatum & superioritatem in cæteros Apostolos; & proindè quod Episcopus Romanus ei successerit in suis privilegiis, id est, sit Jure divino primus & superior aliorum Episcoporum.

Non potest probari solidis argumentis per Scripturam Sacram, Jesum Christum dedisse primatum & superioritatem sancto Petro: neque illum de-

ce Saint ait été décoré de ces prérogatives en quelque maniere que ce soit.

Il est donc vrai qu'on ne peut pas prouver par l'Ecriture Sainte, que Saint Pierre ait jamais eu la primauté & la supériorité au-dessus des autres Apôtres ; & qu'au contraire on peut prouver par cette même Ecriture, qu'il n'a jamais été décoré de ces prérogatives.

II.

Nous n'avons aucune preuve solide que S. Pierre ait instruit les Romains, ni qu'il ait été à Rome. Il y a beaucoup plus d'apparence que les Evêques de Rome sont plûtôt Successeurs de S. Paul que de S. Pierre.

III.

Depuis le cinquieme siecle jusqu'au septieme, Rome ne s'est pas oubliée pour faire reconnoître sa prétendue supériorité dans toutes les portions de l'Eglise Catholique : & elle est venue à bout par différens stratagêmes, & par l'autorité même des Empereurs, de subjuguer plusieurs Métropolitains, sur-tout en Illyrie.

coratum

coratum fuisse his prærogativis, quoquomodo sit.

Verum igitur est non posse probari per Scripturam Sacram, quod sanctus Petrus habuerit unquam primatum & superioritatem in alios Apostolos : è contrario posse probari per hanc ipsam Scripturam, quod nunquam fuit decoratus his prærogativis.

II.

Nullum habemus argumentum certum quod S. Petrus docuerit Romanos, nec quod fuerit Romæ. Multò verisimilius est quod Episcopi Romani sunt potius Successores sancti Pauli quàm sancti Petri.

III.

A quinto sæculo usque ad septimum, Roma nihil omisit ut sua agnosceretur prætensa superioritas in omnibus portionibus Ecclesiæ Catholicæ. Et perfecit, ut per varia stratagemata & per auctoritatem etiam Imperatorum subjugaret plures Metropolitanos, præsertim in Illyriâ.

I V.

L'Evêque de Rome n'a pas la primauté de Droit divin ..... Il ne l'a reçûe qu'en conséquence de ce qu'il étoit Evêque de la premiere ville de l'Empire Romain. . . . Sa primauté consiste seulement à avoir la prérogative d'honneur, c'est-à-dire, à recevoir en premier les mêmes honneurs que les autres Evêques dans une parfaite égalité.

V.

L'Evêque de Rome est un Evêque particulier, aussi bien que tout autre, & il n'a aucune jurisdiction, aucune supériorité ni de Droit divin, ni de Droit ecclésiastique, au-dessus des autres Evêques.

V I.

Il suit de tout ce que j'ai dit jusqu'ici au sujet de l'Evêque de Rome... que sa primauté, que sa supériorité, que sa jurisdiction sur les autres Evêques est une pure fable : & que les Canons qui bornent la jurisdiction des autres Evêques bornent également la sienne ; & que,

IV.

Episcopus Romanus primatum non habet Jure divino . . . . . ideò illum accepit, quia erat Episcopus urbis Imperii Romani Capitis . . . primatus ejus in eo est tantùm ut habeat prærogativam honoris, id est, ut accipiat primariò eosdem honores quos cæteri Episcopi (accipiunt) in perfectâ æqualitate.

V.

Episcopus Romanus est particularis Episcopus, sicut quivis alius; & nullam habet jurisdictionem, nullam superioritatem, neque Jure divino, neque Jure ecclesiastico, super alios Episcopos.

VI.

Sequitur ex his quæ dixi hactenùs, quod primatus (Papæ), ejus superioritas, ejus jurisdictio in alios Episcopos, est merum commentum; & quod Canones qui limitant jurisdictionem aliorum Episcoporum, limitant pariter ejus (auctoritatem): & quod secundum eosdem Canones debet continere

ſelon les mêmes Canons, il doit renfermer ſes ordres, ſes Bulles, ſes Decrets, &c. dans les limites de ſon Diocèſe, & ne pas entreprendre d'exercer ſon autorité ſur ſes Confreres, non plus que ſur les Egliſes particulieres.

VII.

Il ſuit encore que la primauté dont il jouit n'eſt pas une primauté de juriſdiction, mais ſeulement une primauté d'honneur ... Il ſuit encore que toute la puiſſance & l'autorité qu'il a maintenant ſur les Evêques, ſur les Egliſes particulieres (& ſur l'Egliſe même univerſelle) ſont des uſurpations très-criminelles.

VIII.

Concluons, 1°. que les Peres n'ont pas cru que l'Evêque de Rome eût la primauté de Droit divin. 2°. Que par le nom de primauté, ils n'ont entendu qu'une ſimple prérogative d'honneur, qu'ils ne lui ont donnée qu'en conſidération de la ville de Rome, ſeulement de la maniere qu'ils ont donné la même préroga-

sua mandata, suas Bullas, sua Decreta intra limites suæ Diœceseos, & non conari exercere suam auctoritatem in suos Collegas nec in Ecclesias particulares.

VII.

Sequitur adhuc, quod primatus quo fruitur, non est primatus jurisdictionis .... sed tantum primatus honoris ... Sequitur etiam quod omnis potestas & auctoritas quam habet nunc in Episcopos, in Ecclesias particulares (& in Ecclesiam etiam universalem) esse usurpationes flagitiosissimas.

VIII.

Concludamus, 1°. quod Patres non crediderint Episcopum Romanum habere primatum Jure divino. 2°. Quod per nomen primatûs non intellexerint nisi prærogativam honoris, quam ei non concesserunt nisi tantum in urbis Romæ respectum, eodem modo quo concesserunt eamdem prærogativam honoris Episcopo Constantinopolitano, eâdem

tive d'honneur à l'Evêque de Conſtantinople, par la même raiſon, c'eſt-à-dire, parce que Conſtantinople étoit auſſi une Ville Impériale, une Ville regnante ; d'où il réſulte une conſéquence néceſſaire, ſçavoir, que ſi par malheur Rome & Conſtantinople venoient à périr par quelque déſaſtre, ou à être emportées par l'héréſie, il n'y auroit plus d'Evêque dans l'Egliſe à qui la prérogative d'honneur fût déférée en conſidération des anciens Réglemens.

Has propoſitiones damnat ſancta Synodus, tanquam falſas, ſchiſmaticas, verbo Dei ac conſtanti traditionis doctrinæ adverſas, erroneas, & etiam hæreticas ; eo quod doceant, Sanctum Petrum, ejuſque Succeſſores, à Chriſto Domino noſtro primatum honoris & eccleſiaſticæ auctoritatis non accepiſſe.

ratione, id eſt, quia Conſtantinopolis erat etiamurbs Imperialis, urbs Regnatrix. Unde colligitur conſequentia neceſſaria, ſcilicet, quod ſi infeliciter Roma & Conſtantinopolis perirent aliquo infeſto caſu, aut hæreſi abriperentur, nullus amplius eſſet Epiſcopus in Eccleſiâ, cui prærogativa honoris deferretur, juxta antiquas Conſtitutiones.

RELATIO IV.

De teſtimonio SS. Patrum, ac de Eccleſiæ diſperſæ auctoritate.

D. FRANCISCUS MEGANCK, ampliſſimus Eccleſiæ Metropolitanæ Ultrajectenſis Decanus, votum primæ Congregationis exponens, dixit :

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

IN tantâ errorum, ſophiſmatum, atque ultra modum critices ebullitione, quibus ſcatet liber cui titulus : *Précis d'un acte de dénonciation ſolemnelle, &c.* prætermittere non poſſumus quod Denuntiator docet circa Patrum teſtimonia, Eccleſiæ-

que, cùm diſperſa eſt, auctoritatem. Cùm inficiari non poſſit, SS. Doctorum teſtimonio, atque perpetuo univerſalis Eccleſiæ documento fundatum ac conſtitutum Summi Pontificis Jure divino primatum, perditè conatur graviſſimum ac perincommodum tantæ auctoritatis pondus excutere. Docet enim quod *etiamſi omnes ſimul Patres tenerent, ſancto Petro Jure divino conceſſum fuiſſe primatum, quantacumque illis debita ſit reverentia, non inde ſequeretur, ex his auctoritatibus ſimul conjunctis articulum fidei, id eſt, definitionem dogmaticam univerſalis Eccleſiæ poſſe conſtitui, cui ſub damnationis æternæ pœnâ adhærendum eſſet. Nam*, ut addit, *Eccleſia non pronuntiat ac ſtatuit, niſi congregata, penſato priùs, non ſolum an Patres unanimiter ſentiant, ſed etiam, ut ait Concilium generale quintum, an eorum ſententia conſentanea*

sit cum Scripturâ sacrâ, præcedentiumque Conciliorum generalium statutis. Atqui Ecclesia congregata nihil unquam statuit de primatu ac superioritate sancti Petri, ejusque Successorum. Ergo non danda est tanquam articulus fidei, de quo dubitari non liceat, sententia quæ declarat S. Petrum, ejusque Successores, Jure divino, ac etiam Jure ecclesiastico, habere primatum, aliisque Episcopis superiores esse. P. 82.

Denuntiator, cùm non omninò dedidicerit doctrinam quam in Catholicâ hausit Ecclesiâ, planè intellexit quantum hæc verba, *omnes simul Patres*, non solùm Theologos, sed simplices etiam Fideles possint offendere. Monet igitur, versus denuntiationis suæ finem, pro his verbis legendum esse : *multi Patres, ingens Patrum numerus.* Verum hæc verborum emendatio seu mitigatio, non minùs in sanctos Doctores inju-

riosa, exhibet potius hominem perplexum & irretitum, quàm Theologum qui ad meliorem frugem sé recipit, & Ecclesiæ doctrinam, unde exciderat, sincerè & humiliter profitetur.

Unanimis Patrum consensus, circà quæstiones quæ ad fidem & mores pertinent, habitus omni ætate fuit tanquam Catholicæ Doctrinæ certum testimonium. *Quod spectat ad dogma, ædificationem & mores*, inquit Illustrissimus Bossuetus, *quando Patres unanimiter sentiunt, sola eorum unanimitas, quæ certitudinis & evidentiæ est argumentum, suprema lex est non minus antiqua quàm est ipsa Ecclesia* (1). Sed ut exploratum

(1) Bossuet: » Pour les points de dogme, » d'édification & de mœurs, lorsque les » Peres sont unanimes, leur seule unanimité, qui est la preuve de la certitude & » de l'évidence, est une loi souveraine aussi » ancienne que l'Eglise «. Tom. 2. p. 494.

ſit nobis de hâc unanimitate ; *neceſſe non eſt*, juxta doctiſſimum Præſulem, *ut nominatim in teſtimonium adhibeatur maximus ſanctorum Patrum numerus. Hujus ſententiæ S. Auguſtini & Vincentii Lirinenſis meminiſſe ſat eſt, nempè, quod cùm ejuſdem fidei eſſent omnes SS. Patres, qui plures audit, omnes audit* (1). *Quod ſi aliqui inter eos*, pergit Auctor illuſtriſſimus, *ſeorſum ab aliis ſenſerint, aut ſententiam ſuam aliis verbis ſcripſerint, exinanita eſt eorum opinio, nec in partem venit Eccleſiæ traditionis : eam enim non à traditione acceperant, non in fonte traditionis hauſerant* (2). Pro-

(1) Boſſuet : » Il n'eſt pas néceſſaire de » citer toujours un grand nombre de Pe- » res : il ſuffit de ſe ſouvenir de cette ma- » xime de S. Auguſtin & de Vincent de » Lerins, que comme ils étoient tous d'une » même foi, qui en entend quelques-uns » les entend tous «. Tom. 2. p. 467.

(2) Idem. » Si quelques-uns d'eux ont » eu quelque choſe de particulier dans leurs

bandum igitur eſſet illi qui circa quandam dogmaticam quæſtionem de unanimi SS. Doctorum ſententiâ minime conveniret, Patres in eo dogmate diſcrepaſſe, continuamque fuiſſe eorum diſcrepantiam, tacente Eccleſiâ, ſive congregatâ, ſive diſperſâ. Quod certè locum non habet in quæſtione de Summi Pontificis primatu jure divino. Unanimis enim ſemper fuit de hâc re Patrum conſenſus, quemadmodum coram ſanctâ Synodo jam fuſiùs expoſitum eſt.

Sed neque plus unanimem Patrum quàm privatam quorumdam auctoritatem reveretur Denuntiator. Nam modò aſſerit *dubitari* poſſe de doctrinâ quæ ab Eccleſiâ univerſali non eſt definita; modò nihil ab

» ſentimens ou dans leurs expreſſions, tout
» cela s'eſt évanoui, & n'a pas fait tige
» dans l'Egliſe. Ce n'étoit pas là auſſi ce
» qu'ils y avoient appris, ni ce qu'ils avoient
» tiré de la racine «. Tom. 4. p. 121.

Ecclesiâ definitum pronuntiari, nisi cùm est in Concilium congregata. Nonne dicere est pleno ore, *dubitari* posse de unanimi Patrum doctrinâ, quando nondum est ab Ecclesiâ definita in Concilio œcumenico; proindeque hanc, quantumvis unanimem, non esse regulam certam ante Ecclesiæ congregatæ definitionem. Admissâ igitur verborum Denuntiatoris supradictâ emendatione, etiamsi ad pauciores Patres ab aliis dissentientes reduceretur, eadem semper remanet ejus doctrinæ perversitas. Protritus gravissimo SS. Doctorum auctoritatis pondere, eorum tentat testimonium elevare: sed frustra. Patrum Doctrina semper erit Ecclesiæ Doctrina. Denuntiator verò, dum fideles ejusdem doctrinæ testes ejurat, se sanctis Doctoribus adversari testificatur, prorsùsque omnium Novatorum morem æmulatur.

Neque his profanis novitatibus continetur Denuntiatoris temeritas: ultra procedit. Non ſatis ei, SS. Patrum teſtimonia recuſare, Eccleſiæ etiam auctoritatem attenuare conatur. *Plus dico*, inquit (1), *etiamſi ab omnibus in Eccleſiâ diſperſâ generatim quædam teneretur ſententia, nullo per multa ſæcula reclamante, non ideo dici poſſet hanc ſententiam definitam eſſe ab Eccleſiâ univerſali. Eccleſia enim, cum diſperſa eſt, nullam facit definitionem dogmaticam; exequendum curat tantum quod ipſamet ſtatuit congregata. Nihil enim ſtatuit niſi in Concilio generali.*

Expendantur Denuntiatoris verba; & ut pateat venenum, conferantur cum eo quod ſupra dixit. Non hic enim loquitur de opinione quæ diſcrepat inter Catholicos, verum de ſententiâ quam abſque ullâ

(1) P. 83.

reclamatione sequuntur omnes. Non de simplici conclusione theologicâ quæ adoptatur in Scholis, neque de piâ quadam sententiâ, quæ quidem non sine scandalo & temeritate impugnari potest, cui tamen inhærendum tamquam fidei articulo non præcipit Ecclesia; sed agit de doctrinâ qualis est Summi Pontificis primatus, nempè de doctrina quam omnes Ecclesiæ Pastores prædicant tamquam dogma quod ad revelationem pertinet, quod in Scripturâ continetur, quodque omni ætate creditum ad nos usque perpetuâ traditione translatum est. Si cuique homini privato de tali doctrinâ *dubitare* liceat, eo quod nihil de ea in Concilio generali definitum fuerit ab Ecclesiâ, quàm lata novatoribus patefit janua, ut impunè sanctissimæ nostræ Religionis certissimæ veritates impugnent! Frustra om-

nes Ecclesiæ Pastores, cum dispersi sunt, hoc aut illud dogma unanimi voce prædicabunt tamquam ad revelationem spectans; si fortè cuidam temerario & audaci displiceat, illud quidem habebit tamquam opinionem ab omnibus receptam, de quâ tamen dubitari potest, quia nulla fuit ab Ecclesiâ congregatâ facta definitio de eâ doctrinâ à nemine unquam impugnatâ.

Quis audiat hæc, nec perhorrescat? Ante primi Concilii Nicæni tempora nullum extabat de ullo dogmate ab Ecclesiâ congregatâ latum Decretum. Poterat ergo, ex Denuntiatoris principiis, quilibet homo catholicus omnia catholica dogmata in dubium revocare absque salutis æternæ detrimento. Poterat etiam post Concilium haberi tamquam obscurum & obnubilatum quodcumque in eo definitum non

fuerat. Idem de omnibus Conciliis œcumenicis dicendum erit, & fides pro objecto tantùm habebit pauca numero dogmata; nam Denuntiator non alia agnoscit Concilia generalia, nisi ea quibus adfuere Græci, septem videlicet prima Concilia (1). Unde necessariò inferre debet, alia dogmata, quæcumque definita sunt in posterioribus Conciliis, quæ pro œcumenicis habet Occidentalis Ecclesia, & speciatim in Concilio Tridentino, nòn esse fidei dogmata quibus sub damnationis pœnâ adhærere debeamus. Ingenia, quale est nostri Denuntiatoris, fœcunda sophismatibus, multa etiam objicienda reperient contra Conciliorum œcumenicitatem quæ ipse indubitanter pro generalibus habet. Ea tantùm agnos-

(1) *Nota.* Septem tantum Concilia generalia, in quibus Græci adfuerint, admittit Denuntiator. *Précis*, &c. p. 47.

cent quæ contra ſuos errores nihil decreverint. Quaſi prædæ erunt omnia catholica dogmata ; nec erit ampliùs, quæ ſemper fuit, regula credendorum, unanimis Paſtorum, ſive congregatorum, ſive diſperſorum conſenſus, ſed cujuſque privati hominis arbitrium.

Quam procaciter inſectantur Denuntiatoris horrenda principia Eccleſiæ infallibilitatem ! Jeſus-Chriſtus, priuſquam aſcenderet in cœlum, dixit Apoſtolis, & in eorum perſonâ omnium ſæculorum Paſtoribus, futurum ſe cum eis docentibus & baptiſantibus *uſque ad conſummationem ſæculi* (1). Quibus verbis communis fides eſt immutabiliter promiſſam eſſe Eccleſiæ infallibilem auctoritatem in omnibus quæ populo fideli ab Ordine Paſtorum univerſali credenda proponuntur circa fidem & mo-

(1) Matth. 28. 20.

res, ſive per modum inſtructionis; ſive per modum definitionis. Sed ſi verum ſit Denuntiatoris ſiſtema, quorſum evadit illud Chriſti promiſſum? Certè nullum aliud habet objectum præter id quod Eccleſia in Concilio generali congregata definiendo credendum proponit. Cùmque non neſciat rarò in Eccleſiâ Concilia œcumenica convocari, atque in his tantùm cauſis ubi definienda ſunt quædam dogmata, quæ à novatoribus impugnantur, evidens eſt à Denuntiatore non haberi Eccleſiam infallibilem, cùm ea docet de quibus nihil unquam in Concilio œcumenico ſtatutum fuit, quantumvis unanimis ſit in docendo Paſtorum conſenſus. Re quidem verâ, ſi Denuntiatori fides adhibeatur, *dubitari* legitimè poteſt de doctrinâ unanimiter acceptâ & prædicatâ, quæ nunquam in Concilio generali definita eſt.

Quomodo autem fieri poteſt ut infallibile habeatur documentum de cujus veritate legitime *dubitari* poteſt? tale documentum incertum eſt, ſi de eo poſſit *dubitari*. Proinde poteſt eſſe falſum ſicut poteſt eſſe verum. At ſi falſum eſt; ergo poterit error univerſaliter & abſque ullâ reclamatione in Eccleſiâ prædicari, tanquam veritas quæ ad revelationem ſpectat. Non ſolum illud ſupponit Denuntiator, ſed etiam ſatis apertè dicit quoties de Summi Pontificis primatu agit. Proinde Eccleſiæ diſperſæ, cùm ea docet quæ in Conciliis œcumenicis minimè definita ſunt, infallibilitatem prorſùs evertit.

Præterea, quo pacto Eccleſia congregata definire poſſet hanc vel illam doctrinam, univerſaliter in Eccleſiâ edoctam, in credito ſibi Catholicorum dogmatum depoſito contineri, ſi antè definitionem talis doctrina in-

certa maneret ac dubia. Tunc certè, cùm non poſſet, juxta Denuntiatoris ſiſtema, definitionem ſuam inſtituere tum ſacrarum Scripturarum atque apoſtolicarum traditionum doctrinâ quæ non priùs fuiſſet in Concilio generali definita, tum actuali omnium Eccleſiarum conſenſu, non ei ſufficeret promiſſum Spiritus Sancti adjutorium, ut veram doctrinam ſacris in fontibus contentam diſcerneret, imo opus eſſet ei novâ revelatione circa dogma quod definiendum vellet. Sic hallucinantur, ſic deerrant omnes qui ſanctas ac immutabiles deſerunt traditionis regulas. Fabricantes ſibi anteà inaudita & Patribus noſtris incognita principia, ex quibus falſas eruunt opiniones, ex alio in alium errorem ſe dant præcipites.

Denique, unde novit Denuntiator Eccleſiam diſperſam nunquam

judicare, nunquam pronuntiare; nunquam definire quæstiones quæ ad fidem & mores ſpectant? Quem ex ſanctis Patribus auctorem habet? Quem Scriptorem Eccleſiaſticum ſequitur? Docet S. Auguſtinus complures fuiſſe hæreſes, quæ in totâ Eccleſiâ damnatæ ſunt non convocato Concilio generali. Imo, juxta ſanctum Doctorem, *rarum* eſt incidere cauſas, pro quibus dirimendis neceſſe ſit univerſi orbis congregari Paſtores (1). Prorſus rem ita eſſe ſibi facilè perſuadebit qui non ſolum trium priorum ſæculorum, ubi haud facilè Concilia generalia indici poterant, ſed etiam omnium poſteriorum ætatum hiſtorica monumenta pervolvet. In hoc deceptus eſt Denuntiator, quod falſò exiſtimavit, cùm ſit generale Concilium Supremum totius Eccleſiæ Tribunal, ni-

(1) S. Auguſt. l. 4. ad Bonif. c. 12.

hil unquam eam ſtatuere, nihil pronuntiare, niſi cùm in unum eſt congregata. Sed poteſtne eum latere, Synodum generalem non eſſe Tribunal ordinarium, omnes plerumque Epiſcopos nonniſi urgente neceſſitate convocari; non eſſe huic neceſſitati locum niſi cùm Paſtores inter ſe diſcrepant, aut cùm non facilè manifeſtari poteſt communis illorum conſenſus; denique, cùm habitâ quarumdam circumſtantiarum ratione, res poſtulat ut congregentur? In Eccleſiâ ſuboritur error. Primùm à Sede Apoſtolicâ damnatur, vel in Concilio particulari in eâ règione habito ubi natus eſt error. Cœteræ omnes aſſentiuntur Eccleſiæ. Tunc verè dici poteſt Eccleſiam univerſalem, quamvis diſperſam, auctoritate non minus infallibili quàm cùm in unum congregatur, pronuntiaſſe.

Non deſunt exempla, imò verò permulta

permulta referri possunt, quæ probant in hunc modum, ab Ecclesiâ etiam dispersâ, latas fuisse dogmaticas definitiones. Unum proferre sufficiat, damnationem scilicet hæresis Pelagianæ. Summi Pontifices contra hanc hæresim jam anteà in Africâ & in Oriente damnatam pronuntiant; huic judicio cœteræ subscribunt Ecclesiæ. Jactant querelas Pelagiani; judicium aiunt esse tantùm provisorium quod reformari potest; indici postulant generale Concilium. Quid ad hæc S. Augustinus, qui verè dici potest totius hujus negotii caput & mens? Si in eâ, in quâ Denuntiator, fuisset opinione, nullum, Ecclesiâ non congregatâ, latum fuisse judicium confessus fuisset. È contrario contendit hac in causa non fuisse necessariam Concilii œcumenici convocationem. Et ratio est, ex Sancto Doctore, quod per

unanimem Pastorum, etiam dispersorum, consensionem irrevocabiliter prolatum fuerat judicium: ac proinde *causa finita* (1).

Item Semipelagianorum errores, quamvis invictis S. Augustini scriptis protriti, adhuc in Galliis spirabant. An ideo contra eos indici necesse fuit generale Concilium? Id ne ullus quidem cogitavit? Complures Episcopi Arausicæ ad Templi consecrationem congregati, doctrinæ capita adversus eorum hæresim statuerunt. Hujus Concilii Decretis ab Apostolicâ Sede confirmatis, omnes aliæ Ecclesiæ adhæserunt. Proinde eandem hactenus auctoritatem obtinuere ac si ab Ecclesiâ in Concilio œcumenico congregatâ lata fuissent. Et revera, omnes veræ definitionis caracteres, habent hæc Ecclesiæ dispersæ judicia. Dogmati-

(1) S. Aug. ibid.

cum Summi Pontificis, ſive Concilii particularis Decretum liberè omnes Eccleſiarum Paſtores recipiunt, ubi in his Scripturarum ac Traditionis doctrinam ſuis in Eccleſiis fideliter conſervatam agnoverint. Non ſolum circa Decreti verba, ſed etiam circa ſenſum quem verba continent, ipſi inter ſe unanimiter congruunt. Quid requiritur amplius ut tale Decretum habeatur tamquam Eccleſiæ definitio? Cùm Epiſtola S. Leonis ad Flavianum exhibita fuit Patribus in Concilio Calcedonenſi congregatis, in eâ omnes Epiſcopi agnoverunt fidem Petri. Si dogmatica hæc Epiſtola (poſito quod nullum potuiſſet haberi Concilium) fuiſſet ad omnes Epiſcopos diſperſos privatim miſſa, eamque cum illâ perfectâ concordiâ quam S. Leo appellat *univerſæ fraternitatis irretractabilem aſ-*

ſenſum (1) recepiſſent, quodnam diſcrimen apparuiſſet niſi in forma judicandi? Concilii quidem definitio ſplendidiùs ac ſolemniùs lata fuit; verum quis dubitet futurum fuiſſe ut judicium Paſtorum, etiam diſperſorum, habuiſſet quidquid Eccleſiæ definitioni proprium eſt ac eſſentiale? Unde doctiſſimus Boſſuetus ait: *Etiamſi nullum haberetur Concilium... conſenſus Eccleſiæ, etiam non congregatæ, certiſſima eſſet regula. Inficiari nemo poteſt, ſufficienter, nullo indicto Concilio generali, damnatos fuiſſe Novatianum, Paulum Samoſatenſem, Manichæos, Pelagianos, innumeraſque alias Sectas. Ergo*, addit Laudatus Epiſcopus, *ſimili modo damnari poterit omnis hæreticus, quicunque ſit, & in illa condemnatione erit Eccleſia*

(1) S. Leo Epiſt. 93. nov. edit. ad Theodor. Epiſc. Cyri.

infallibilis, quandoquidem unanimis ejus consensus credendorum erit regula (1).

Et ne quis existimet hâc nostrâ Sententiâ generalium Conciliorum auctoritatem elevari, absit ut velimus vel minimo quidem digito confugium intercludere ad Tribunal tam antiquum, tam utile, tamque in quibusdam causis Ecclesiæ necessarium. Sed ne prætereamus limites à Patribus nostris hac in re positos, distinguimus cum S. Augustino *obscurissi-*

(1) Bossuet: » Quand il n'y auroit point » de Concile... le consentement de l'E- » glise, même sans être assemblée, servi- » roit de regle certaine. On ne peut nier » que sans que toute l'Eglise fût assemblée, » elle n'ait suffisamment condamné Nova- » tien, Paul de Sâmosate, les Manichéens, » les Pélagiens, & une infinité d'autres » Sectes. Ainsi quelque Secte qui s'éleve, » on la pourra toujours condamner comme » on a fait celles-là.... Et l'Eglise sera » infaillible dans cette condamnation, puis- » que son consentement servira de regle.

mas quæstiones (1) quæ opportunè dirimi non possunt, nisi per consensum Ecclesiæ in Concilium congregatæ, ab erroribus palam communi doctrinæ adversantibus quos vocat *apertam perniciem* (2). Juxta sapientissimum Doctorem convocanda sunt Concilia generalia, cùm resolvendæ sunt primi generis quæstiones: sin minus perlongum esset, quænam sit vera doctrina discernere. Contra verò ubi sermonem simul conferunt convocati Pastores, ultrò citròque datis & acceptis consiliis, faciliùs possunt obscura illustrare, Patrum testimonia scrutari, traditionis volvere monumenta, doctrinam quam sua cujusque tenet Ecclesia comparare; ita cunctis sine acerbitate dispositis, veritas priùs tenebris invo-

(1) S. August. l. 2. de Baptism. c. 4. n. 5.
(2) S. Aug. l. 4. ad Bonif. c. 12.

luta illuſtratur. Quandoque etiam, cùm communi doctrinæ palam adverſatur error, convocatur generale Concilium, non quia cauſa abſolutè poſtulat convocari ut error damnetur & dogma definiatur, ſed ut efficaciùs & ſolemniùs coerceantur hæretici quidam qui, cum præpotentes ſint, facilè poſſunt commovere Populum, & Eccleſiam perturbare : ſeu ut confirmentur animi Fidelium ne Hæreticorum vi abducantur, aut ſubdolis artibus decipiantur ; ſeu denique, ut verbis D. Leonis utamur, *ne quid ultra remaneat vel in fide dubium, vel in caritate diviſum* (1). Cùm verò per opinionem à catholica fide apertè alienam levibus tantum motibus agitatur Eccleſia, errorque à paucis defenditur, qui, admotâ oculis veritatis luce,

(1) S. Leo Epiſt. ad Theod. Aug. tom. 4. Concil. p. 42.

eam pertinaciter repellunt & in sole caligant ; tunc , juxta SS. Patres , nulla est necessitas generale Concilium convocari , sufficit unanimis Pastorum etiam dispersorum consensus ut fugiendus error damnetur, & veritas credenda stabiliatur , eadem auctoritate , ac si in Concilio œcumenico facta fuisset definitio.

Itaque subsequentes Propositiones , excerptas ex Libro cui titulus : *Précis d'un acte de dénonciation solemnelle*, &c. sanctæ Synodi judicio subjicimus.

I.

Quand tous les Peres ensemble (ou beaucoup de Peres , un grand nombre de Peres) soutiendroient que S. Pierre est premier de droit divin , quoique ce fût une autorité respectable, il n'en faudroit cependant pas conclure que toutes ces autorités réunies formeroient un article de foi , c'est-à-dire , une décision dogmatique émanée du Tribunal de

I.

Etiamsi omnes simul Patres (aut multi Patres, ingens numerus Patrum) tenerent S. Petro jure divino concessum fuisse primatum, quantacumque illis debita sit reverentia, non inde sequeretur ex his auctoritatibus simul conjunctis, articulum fidei, id est, definitionem dogmaticam universalis Ecclesiæ posse constitui, cui sub damnationis æternæ pœnâ adhærendum esset. Nam

l'Eglise universelle, à laquelle il faudroit adhérer sous peine de damnation éternelle. Car l'Eglise ne prononce que quand elle est assemblée, & cela après avoir consulté non-seulement le sentiment unanime des Peres, mais encore après avoir examiné sur-tout, dit le cinquiéme Concile général, si ce sentiment est conforme à l'Ecriture & aux décisions des précédens Conciles écuméniques. Or l'Eglise assemblée n'a jamais rien fait de semblable en faveur de la primauté & de la supériorité de S. Pierre & de ses Successeurs. On ne peut donc pas donner comme un article de foi, dont il ne soit pas permis de douter, le sentiment qui déclare que S. Pierre & ses Successeurs sont de droit divin, & même de droit ecclésiastique, premiers & Supérieurs aux autres Evêques. Pag. 82. 83.

II.

Je dis plus. Quand même un sentiment seroit suivi généralement dans toute l'Eglise dispersée, sans aucune réclamation pendant beaucoup de siecles, il ne s'ensuivroit

Ecclesia non pronuntiat ac statuit nisi congregata, pensato priùs non solum an Patres unanimiter sentiant, sed etiam, ut ait Concilium generale quintum, an eorum sententia consentanea sit cum Scriptura sacra, præcedentiumque Conciliorum generalium statutis. Atqui Ecclesia congregata nihil unquam statuit de primatu ac superioritate S. Petri, ejusque Successorum. Ergo non danda est tanquam articulus fidei, de quo dubitare non liceat, sententia quæ declarat S. Petrum, ejusque Successores, jure divino, ac etiam jure ecclesiastico, habere primatum, aliisque Episcopis Superiores esse.

II.

Plus dico. Etiamsi ab omnibus in Ecclesiâ dispersâ generatim quædam teneretur sententia, nullo per multa sæcula reclamante. Non ideo dici posset hanc sententiam definitam esse ab Ec-

pas que ce ſentiment fût une déciſion de l'Egliſe univerſelle ; parce que l'Egliſe diſperſée ne fait pas de déciſions dogmatiques ; mais elle fait exécuter celles qu'elle a faites étant aſſemblée. Car elle n'en fait que quand elle eſt aſſemblée dans un Concile général. P. 83.

DECRETUM IV.

Declarat ſancta Synodus :

I.

Circa auctoritatem SS. Patrum : *credendum eſſe quidquid vel omnes ſancti Doctores* (in Eccleſiâ probati) (1), *vel plures uno eodemque ſenſu manifeſtè, frequenter, perſeveranter, velut quodam conſentiente ſibi*

(1) His elocutionibus vulgò utuntur Concilia generalia, cùm SS. Patrum auctoritatem commendant.

clesiâ universali. Ecclesia enim, cùm dispersa est, nullam facit definitionem dogmaticam. Exequendum curat tantùm quod ipsamet statuit congregata. Nihil enim statuit, nisi in Concilio generali.

Magistrorum Concilio accipiendo, tenendo, tradendo firmaverint, id pro indubitato certo ratoque habendum esse (1).

II.

Ecclesiam Catholicam esse infallibilem in omnibus quæ Corpus Pastorum proponunt credenda circà fidem & mores, sive per modum instructionis ac documenti, sive per modum judicii ac definitionis.

III.

Non minus infallibilem esse Ecclesiam in omnibus quæ Corpus Pastorum, cùm sunt dis-

(1) Vincentius Lirin. Commonit, c. 39.

persi, credenda proponunt circa fidem & mores, quàm in his quæ credenda proponunt cùm in Concilio generali congregantur.

Et ideo damnat sancta Synodus sequentes Propositiones, quæ sibi denuntiatæ sunt, nempè :

I.

Quand tous les Peres enſemble (ou beaucoup de Peres, un grand nombre de Peres) ſoutiendroient que S. Pierre eſt premier de droit divin, quoique ce fût une autorité reſpectable, il n'en faudroit cependant pas conclure que toutes ces autorités réunies formeroient un article de foi, c'eſt-à-dire, une déciſion dogmatique émanée du Tribunal de l'Egliſe univerſelle, à laquelle il fallût adhérer ſous peine de damnation éternelle. Car l'Egliſe ne prononce que quand elle eſt aſſemblée : & cela après avoir conſulté non-ſeulement le ſentiment unanime des Peres, mais encore après avoir examiné ſur-tout, dit le cinquiéme Concile général, ſi ce ſentiment eſt conforme à l'Ecriture & aux déciſions des précédens Conciles écuméniques. Or l'Egliſe aſſemblée n'a jamais rien fait de ſemblable en faveur de la primauté & de la ſupériorité de S. Pierre & de ſes Succeſſeurs. On ne peut donc pas donner comme un article de foi, dont il ne ſoit

I.

Etiamsi omnes simul Patres (aut multi Patres, ingens numerus Patrum) tenerent S. Petro, jure divino, concessum fuisse primatum, quantumcumque debita sit illis reverentia, non inde sequeretur, ex his auctoritatibus simul conjunctis, articulum fidei, id est, definitionem dogmaticam universalis Ecclesiæ posse constitui cui sub damnationis æternæ pœnâ adhærendum esset. Nam Ecclesia non pronuntiat ac statuit, nisi congregata, pensato prius non solum an Patres unanimiter sentiant, sed etiam, ut ait Concilium generale quintum, an eorum sententia consentanea sit cum Scripturâ sacrâ, præcedentiumque Conciliorum generalium statutis. Atqui Ecclesia congregata nihil unquam statuit de primatu ac superioritate Sancti Petri, ejusque Successorum. Ergo non danda est tanquam articulus fidei, de quo dubitari non liceat, sententia quæ declarat S. Petrum, ejusque Successores, jure divino, ac etiam jure ecclesiastico, habere primatum, aliisque Episcopis superiores esse.

pas permis de douter, le ſentiment qui déclare que S. Pierre & ſes Succeſſeurs ſont de droit divin, & même de droit eccléſiaſtique, premiers & Supérieurs aux autres Evêques.

II.

Je dis plus. Quand même un ſentiment feroit ſuivi généralement dans toute l'Egliſe diſperſée, ſans aucune réclamation, pendant beaucoup de ſiecles, il ne s'enſuivroit pas que ce ſentiment fût une déciſion de l'Egliſe univerſelle, parce que l'Egliſe diſperſée ne fait pas de déciſions dogmatiques, mais elle fait exécuter celles qu'elle a faites étant aſſemblée : car elle n'en fait que quand elle eſt aſſemblée dans un Concile général.

Has propoſitiones damnat ſacer Conventus, tanquam temerarias, falſas, in ſanctos Patres injurioſas, erroneas; ac etiam hæreticas, ſi hoc ſenſu intelligantur, quòd Eccleſia non ſit

II.

Plus dico. Etiamsi ab omnibus in Ecclesiâ dispersâ, generatim quædam teneretur sententia, nullo per multa sæcula reclamante, non ideo dici posset hanc sententiam definitam esse ab Ecclesia universali. Ecclesia enim cùm dispersa est, nullam facit definitionem dogmaticam. Exequendum curat tantùm quod ipsamet statuit congregata. Nihil enim statuit, nisi in Concilio generali,

infallibilis in Paſtorum ſuorum unanimi documento, ſed tantùm in ſuis dogmaticis definitionibus; aut quòd nihil proponat infallibili auctoritate quàm quod in Conciliis œcumenicis fuit definitum; denique quòd illam infallibilem auctoritatem non obtineat, cùm diſperſa eſt, ad judicia dogmatica ac immutabilia ferenda circa fidem & mores.



RELATIO V.

De Professione Fidei Pii Papæ IV.

D. FRANCISCUS MEGANCK, amplissimus Ecclesiæ Metropolitanæ Ultrajectensis Decanus, votum primæ Congregationis exponens, dixit :

REVERENDISSIMI PATRES AC VIGILANTISSIMI PASTORES,

DENUNTIATOR, consequenter ad falsa sua principia de Romani Pontificis auctoritate, ac de Ecclesiâ, aggreditur professionem fidei Pii Papæ IV. Asserit singulari impudentiâ illam *impietatibus plenam esse* (1); & simul contendit non potuisse Pium IV hanc fidei

(1) Précis, p. 180.

professionem Ecclesiæ proponere, quin *Ecclesiæ statuta violaret* (1).

Verùm quænam sunt illæ professionis fidei Pii IV prætensæ *impietates?* Quidquid argumenti loco in medium profert Denuntiator in suo Scripto cui titulus : *Précis d'un acte de dénonciation solemnelle*, &c. ad duo capita reducit. Primum est, quod exigit Papa *non solum ut credantur dogmata in hac fidei professione contenta, sed etiam ut credantur perfectè absque ullâ dubitatione & hæsitatione* (2). Secundum est, quod per hæc verba professionis fidei Pii IV : *sanctam, Catholicam & Apostolicam Ecclesiam, Romanam, omnium Ecclesiarum matrem & magistram agnosco, Romanoque Pontifici B. Petri Apostolorum Principis Successori, ac Jesu-Christi Vicario veram obedientiam spon-*

(1) Ibid. p. 180. 182.
(2) Ibid. p. 10.

deo & juro, effecit Papa ut ab orbe toto Christiano sibi præstetur fidelitatis juramentum (1). Hæ sunt impietates quas in hac fidei professione Denuntiator advertit.

Sed 1°. audirine potest absque stupore Scriptor, qui se catholicum profitetur, cum queritur quod ab his qui fidei professioni adhærent, exigatur ut perfectè & absque hæsitatione credant dogmata quæ in eâ continentur? Quàm extraordinaria esset fidei professio de cujus doctrinâ dubitari fas esset!

Frustrà probabitur professionem fidei Pii IV nihil continere præter doctrinam à Concilio Tridentino definitam, unanimiter ab Ecclesiâ receptam & prædicatam; Denuntiator nullo argumento à suâ sententiâ dimovebitur. Etenim, ex unâ parte, Concilii Tridentini œcumenicitatem

(1) Ibid. p. 10.

apertè rejicit ; quòd, ut ait, in eo ſuam dominationem Romani Pontifices cum imperio exercuerint, quòdque Græci, qui magnam Eccleſiæ partem conſtituunt, Concilio non adfuerint : & ex alterâ docet, quod tota in hac re Eccleſiæ diſperſæ auctoritas in eo eſt, ut exequendum curet quod in Conciliis generalibus définitum eſt. Sic omnia quibus petitur tela declinare ſibi videtur Denuntiator : non attendens ſe per ſua falſa principia ex errore in novos errores ire præcipitem.

2°. Aliud impietatis genus quod in profeſſione fidei Pii IV videre exiſtimat, illud eſt quod in eâ dicitur, *Romanam Eccleſiam eſſe omnium Eccleſiarum matrem & magiſtram*, quodque in eâ promitti oportet, ſub religionis juramento, *Summo Pontifici B. Petri Apoſtolorum Principis Succeſſori, ac Jeſu-Chriſti Vicario ve-*

ram obedientiam : » Quod est, inquit, » Pontificis Romani artificium, ut » sibi ab orbe toto præstetur fidei » sacramentum «. Perfacile est, talibus commentariis, omnibus aut dictis aut scriptis virus aspergere. De hac re audiamus illustrissimum Episcopum Meldensem, qui cum omnibus Catholicis nihil videt in his verbis nisi rationabile obsequium sacris Canonibus omninò conforme, atque in omnibus sæculis Summis Pontificibus præstitum. Ipsa verba doctissimi Præsulis sapientiæ & judicii plena, potentiora erunt & efficaciora quàm considerationes nostræ ad disjicienda nubila quibus gravem hanc quæstionem obscurare nititur Denuntiator.

» Quod in fidei (Pii IV) professione est scriptum, inquit Bossuetus, » nempè *Sanctam, Catholicam & » Apostolicam Romanam Ecclesiam,*

» *omnium Ecclesiarum matrem ac ma-*
» *gistram* esse, quidam ipsam uni-
» versalem Ecclesiam intelligunt,
» quæ proinde propriè ac strictè,
» ut aiunt, *catholica* sit; quæ verè *apos-*
» *tolica*, quod apostolicâ successio-
» ne gaudeat; quæ *omnium Ecclesia-*
» *rum* particularium, uti omnium
» Fidelium, *magistra & mater* meritò
» appelletur; quæ & Romana sit,
» vel maximè quod Sedem Roma-
» nam, ac Petri Cathedram, prin-
» cipem fidei & caput Communio-
» nis agnoscat. Alii Romanæ, Ca-
» tholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ
» nomine designatam volunt Sedem
» ipsam Romanam à Petro & Paulo
» fundatam, vereque Apostolicam,
» Catholicam quoque, eo sensu quod
» *ab eâ in omnes venerandæ Commu-*
» *nionis jura dimanent* (1): om-
» nium Ecclesiarum matrem ac ma-

(1) Epist. Concil. Aquileiens. anno 381.

» giſtram, quæ nos lacte alat doctri-
» næ ſalutaris, eamque tradat, quâ
» vivamus omnes, Romanam fi-
» dem. Quis hæc non fateatur? Quis
» pro his non fundat ſanguinem? Et
» utrumque ſenſum, ut ſummâ &
» ſententiâ unum, ſuâ Declaratione
» (ânni 1682) complexi Patres Gal-
» licani, *Sedis Apoſtolicæ in quâ fi-*
» *des prædicatur & unitas ſervatur Ec-*
» *cleſiæ, venerandam omnibus genti-*
» *bus majeſtatem* colunt; *& in fidei*
» *quoque quæſtionibus præcipuas Sum-*
» *mi Pontificis eſſe partes, ejuſque De-*
» *creta ad omnes & ſingulas Eccleſias*
» *pertinere* profitentur. »

Deinde Præſul doctiſſimus tranſit ad obedientiæ caput quæ in profeſſione fidei Pii IV promittitur Summo Pontifici. Primùmque refert tres doctrinæ articulos quos ſtatuit Theologiæ Facultas Pariſienſis anno 1552, ſcilicet.

» 1°. Tenetur quilibet Christianus » firmiter credere unam esse universalem Ecclesiam in terris visibilem, quæ in fide & moribus » errare non potest, cui omnes Fideles, in iis quæ sunt fidei & morum, obedire astringuntur.

2°. Certum est, Concilium generale legitimè congregatum, universalem repræsentans Ecclesiam, » in fidei & morum determinationibus errare non posse.

» 3°. Nec minus certum est, unum » esse jure divino Romanum in Ecclesiâ Christi militante Pontificem, » cui omnes Christiani parere tenentur «.

Quibus positis, illustrissimus Bossuetus sequentes addit considerationes. » Hæc fidei tessera ab Episcopis » & Ecclesiis Gallicanis tradita, regiâ quoque auctoritate atque omnium Ordinum consensu excepta,

» divulgata & custodita est. Vides » quàm diversis verbis de Ecclesiis » ac Synodis œcumenicis, deque » Summo Pontifice egerint. *Eccle-* » *siam & Synodos errare non posse* » dicunt : at *Summo Pontifici jure* » *divino ab omnibus Christianis esse* » *parendum*. Hæc sine consilio ita » distincta scilicet? Neutiquam. Non » condebant, sed tradebant fidem; » quæ cuique competerent, non » ex privatis opinionibus, sed ex » communi omnium sensu tribue- » bant. Sic factum, ut iisdem quo- » que verbis Romanus Pontifex » Pius IV Sedis suæ auctoritatem » astrueret, & quidem cætera omit- » teret, nihil verò aliud jure divi- » no quàm *veram obedientiam* postu- » laret «.

Pergit doctissimus Meldensis Episcopus. » At illa obedientia, inquis, » omnimodam superioritatem atque

» ipsam adeo infallibilitatem infert.
» Iterum atque iterum admoneo,
» ad communem fidem addis tua:
» ad ea quæ consequi putas, longâ
» nos & dubiâ, imo etiam falsâ ar-
» gumentatione deducis; atque id
» ex tuis quoque rationibus efficiam
» clarè. An enim contendes obe-
» diendum nemini, qui non sit in-
» fallibilis; non Episcopo, non Sy-
» nodo Provinciali, non Nationali,
» non Legato Apostolico, non de-
» nique ipsi Pontifici, ni de fide *ex*
» *Cathedrâ* decernenti? Absurdum.
» Nullumne ergo discrimen inter Pa-
» pam & alios? Certè maximum,
» nam aliis suus quisque grex; Papæ
» omnes obedire oportet, & id si-
» gnanter ipsa fidei professio ab om-
» nibus poscit. Quid si quis jam di-
» xerit, eo quod Romano Ponti-
» fici jure divino ab omnibus obe-
» dientia vera deberi fide catholicâ

» credatur, quidquid ille scripserit,
» edixerit, jusserit, quocunque in
» negotio, in jure, in facto, in Re-
» publicâ nihil nisi obediendum esse;
» neque unquam obrepi posse, aut
» mala suaderi, occupatissimo licet,
» sed standum ubique jubentis vo-
» luntati, in eoque veram reposi-
» tam esse pietatem ? insaniat, in-
» quis. Certè. Ergo illi obedientiæ
» tam justæ, tam necessariæ sua quo-
» que adhibenda cautio est. Quæ-
» nam illa sit ? quousque pateat ?
» Quid Concilia, quid Canones,
» quid ipsi Romani Pontifices, quid
» denique Scriptura & Scripturæ
» interpres traditio poscat ? Quo-
» niam ambigua res est, pacificè &
» amicè quærere, non statim omnia
» clamoribus miscere nos deceat.
» Atque interim certum est, à Pio
» IV Pontifice confessionem fidei
» requirente ea selecta esse verba

» quæ quæstiones omnes in Scholis » quidem Catholicis utrinque dis- » putatas relinquant integras; quæ » autem ad fidem spectent, apertè » & sine ullâ tergiversatione deci- » dant «.

Altera Denuntiatoris criminatio contra professionem fidei Pii IV adeo insulsa est, ut solâ rei expositione, omnibus falsò contexta videatur. Contendit hunc Pontificem, suam proponendo fidei professionem, seipsum fecisse reum evidentis Ecclesiæ decretorum infractionis. Et hoc paradoxum probare nititur his verbis ex sexto generali Concilio depromptis: *Definimus aliam fidem* (1) *nulli licere proferre aut conscribere, componereve, aut sapere, vel etiam aliter docere. Qui vero præsumpserint fidem alteram componere, vel proferre,*

(1) Loquitur sexta Synodus de Symbolo Nicæno & Constantinopolitano.

vel docere, vel tradere aliud ſymbolum volentibus converti ad agnitionem veritatis ex Gentilitate, vel Judaiſmo, aut ex qualibet hæreſi ..... Si Epiſcopi fuerint aut Clerici, alienos eſſe, Epiſcopos quidem ab Epiſcopatu, Clericos verò à Clero: ſin autem Monachi fuerint vel Laici, etiam anathematizari eos (1). Profectò intelligitis quàm fallaciter interpretetur Denuntiator hæc ſexti Concilii œcumenici verba. Sacroſancta Synodus prohibet doceri fidem aliam, id eſt, contrariam fidei à Nicæno & Conſtantinopolitano Conciliis definitæ, aut aliud componere fidei ſymbolum quàm illud quod ab his Conciliis eſt compoſitum. Quod veriſſimum eſt. His tamen ſexti Concilii verbis Denuntiator abutitur, quaſi dicerent Patres nefas eſſe, Summis etiam Pontifici-

(1) Concil. 6um. œcumenic. action. 18. tom. 6. Concil. Labb. p. 1028.

bus & Conciliis, ullam componere fidei professionem ad stabilienda dogmata quæ in posterum à Novatoribus impugnarentur; quod adeo evidenter falsum est, & constanti Ecclesiæ praxi ita oppositum, ut his diutiùs immorari omninò supervacaneum sit.

Ut autem temeritas Denuntiatoris magis ac magis demonstretur, hîc referre juvat verba duorum Conciliorum, quæ in Galliâ celebrata sunt, circa fidei professionem Pii IV.

Primum est Concilium Narbonense anni 1609, quod ut professionem Pianam suis actibus inserat, hanc rationem affert, scilicet ab hac fidei professione, *juxta receptum Ecclesiæ universalis ritum*, initium sumendum esse.

Secundum est Concilium Burdigalense anni 1624, quod de professione fidei Pii Papæ IV sic loquitur.

» Ut . . . . . sacrorum Conciliorum
» cum œcumenicorum, tum Provin-
» cialis Burdigalensis ultimi decretis
» inhærentes, *pretiosum hoc fidei*
» *fundamentum* adversus quæcum-
» que inimici tela ignita, undequa-
» que & quomodocumque contor-
» ta, *scutum inexpugnabile*, oppo-
» namus professionem fidei ortho-
» doxæ, ex præscripto Patrum sa-
» crosancti œcumenici Concilii Tri-
» dentini, & Pii IV Pont. Max.
» Constitutione conceptam & con-
» textam, à nobis & Reverendissi-
» mis Coepiscopis, cæterisque Con-
» cilii Delegatis, palam & publicè
» emissam, *& ab omnibus Catholicis*
» *emittendam*, præsertim iis quos
» tum cura regiminis ecclesiastici,
» tum publicè docendi munus per-
» tingit, conceptis verbis emitten-
» dam esse decernimus «.

Itaque judicio Synodi subsequen-

tes propositiones, è Libro cui titulus : *Précis d'un acte de dénonciation solemnelle*, &c. excerptas, submittimus.

I.

La profession de foi de Pie IV, & les autres dont je me plains, sont d'autant plus criminelles, qu'elles sont non-seulement remplies d'impiétés ; mais qu'elles sont encore une infraction palpable des Ordonnances solemnelles de l'Eglise. P. 179.

II.

La profession de foi de Pie IV est faite au mépris des Réglemens des Conciles les plus sacrés ; & outre cela elle renferme des iniquités palpables. P. 181.

III.

Je dénonce nommément la Bulle *Injunctum nobis*, du 9 Décembre 1564, par laquelle Pie IV ordonne à tous les Pasteurs d'exiger d'une multitude de personnes de tout état & de toute condition, mais surtout de tous ceux qui aspirent aux

I.

Fidei professio Pii IV, & aliæ quas reprehendo, eò magis sunt flagitiosæ, quò non solum pluribus impietatibus plenæ sunt, sed etiam quò evidentiores sunt infractiones solemnium Ecclesiæ Decretorum.

II.

Fidei professio Pii IV facta est in contemptum Decretorum sacratissimorum Conciliorum; & præterea includit iniquitates evidentes.

III.

Nominatim denuntio Bullam Injunctum nobis, 9 *Decembris anni 1564, quâ Pius IV præcipit omnibus Pastoribus, ut exigant à multitudine personarum omnium ordinum & conditionum, sed præsertim ab omnibus aspirantibus ad magnas dignitates quæ*

grandes dignités qui font dans l'Eglife, la *Profession de foi* qu'il a faite, & qu'il a inférée dans cette Bulle, & de leur faire jurer par le serment le plus terrible, non-feulement qu'ils croyent les dogmes, la doctrine, &c. de l'Eglise Catholique; mais encore qu'ils les croyent parfaitement, fans aucun doute, fans aucune anxieté, fans aucune peine, fans aucun embarras. P. 10.

I V.

Il y a plus. C'eft que ce Pontife, plus fin & plus rufé en ceci que fes Prédéceffeurs, a trouvé le fecret & le moyen, fous prétexte d'une Profeffion de foi, de fe faire prêter par tout l'univers, fans aucune réclamation, le ferment de fidélité. P. 10.

DECRETUM V.

Renovat fancta Synodus adhæfionem fuam Profeffioni Fidei Pii Papæ IV, in fecundo

ſunt in Eccleſiâ, Profeſſionem fidei *quam fecit*, *& inſeruit in hac Bullâ*, *& ut jurent terribiliori ſacramento*, *non ſolum ſe credere dogmata*, *doctrinam*, *&c. Eccleſiæ Catholicæ*, *ſed etiam credere illa perfectè*, *abſque ullâ dubitatione*, *anxietate & hæſitatione.*

IV.

Plus eſt. Hic Pontifex, *aſtutior & callidior quam ſui Prædeceſſores*, *invenit artem & modum efficiendi*, *ut*, *ſub fidei profeſſionis prætextu*, *à toto orbe*, *abſque ullâ reclamatione*, *præſtetur illi fidelitatis ſacramentum.*

Paragrapho tertii Decreti primæ partis factam.

Et ideo damnat propositiones quæ sibi denuntiatæ sunt, nempè :

I.

La profession de foi de Pie IV, & les autres dont je me plains, sont d'autant plus criminelles, qu'elles sont non-seulement remplies d'impiétés ; mais qu'elles sont encore une infraction palpable des Ordonnances solemnelles de l'Eglise.

II.

La profession de foi de Pie IV est faite au mépris des Réglemens des Conciles les plus sacrés ; & outre cela, elle renferme des iniquités palpables.

III.

Je dénonce nommément la Bulle *Injunctum nobis*, du 9 Décembre 1564, par laquelle Pie IV ordonne à tous les Pasteurs d'exiger d'une multitude de personnes de tout état & de

I.

Fidei professio Pii IV, & aliæ quas reprehendo, eò magis sunt flagitiosæ, quò non solum pluribus impietatibus plenæ sunt, sed etiam quò evidentiores sunt infractiones solemnium Ecclesiæ Decretorum.

II.

Fidei professio Pii IV facta est in contemptum Decretorum sacratissimorum Conciliorum; & præterea includit iniquitates evidentes.

III.

Nominatim denuntio Bullam Injunctum nobis, *9 Decembris anni 1564, quâ Pius IV præcipit omnibus Pastoribus, ut exigant à multitudine personarum omnium ordinum*

toute condition, mais ſur-tout de ceux qui aſpirent aux grandes dignités qui ſont dans l'Egliſe, la *Profeſſion de Foi* qu'il a faite, & qu'il a inſérée dans cette Bulle, & de leur faire jurer, par le ſerment le plus terrible, non-ſeulement qu'ils croyent les dogmes, la doctrine, &c. de l'Egliſe Catholique, mais encore qu'ils les croyent parfaitement, ſans aucun doute, ſans aucune anxieté, ſans aucune peine, ſans aucun embarras.

IV.

Il y a plus. C'eſt que ce Pontife, plus fin & plus ruſé en ceci que ſes Prédéceſſeurs, a trouvé le ſecret & le moyen, ſous prétexte d'une profeſſion de foi, de ſe faire prêter par tout l'univers, ſans aucune réclamation, le ſerment de fidélité.

Has propoſitiones damnat ſancta Synodus, tanquam falſas, ſcandaloſas, errori faventes, calumnioſas, in Summos Pontifices & in ipſam Eccleſiam injurioſas.

& conditionum, sed præsertim ab omnibus aspirantibus ad magnas dignitates quæ sunt in Ecclesiâ, Professionem fidei *quam fecit & inseruit in hac Bullâ; & ut jurent terribibiliori sacramento, non solum se credere dogmata, doctrinam, &c. Ecclesiæ Catholicæ, sed etiam credere illa perfectè, absque ullâ dubitatione, anxietate & hæsitatione.*

IV.

Plus est. Hic Pontifex, astutior & callidior quàm sui Prædecessores, invenit artem & modum efficiendi, ut, sub fidei professionis prætextu, à toto orbe, absque ullâ reclamatione, præstetur illi fidelitatis sacramentum.

RELATIO VI.

De Episcoporum superioritate.

D. FRANCISCUS MEGANCK, amplissimus Ecclesiæ Metropolitanæ Ultrajectensis Decanus, votum primæ Congregationis exponens, dixit:

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

POSTQUAM, adversante Traditionis auctoritate, asseruit Denuntiator, *nullam Episcopo Romano suprà cæteros Præsules jurisdictionem tribuendam esse, nullam jure divino aut ecclesiastico superioritatem, sed omnem quo fruitur simplicis honoris primatum, ex humano jure descen-*

dere (1) ; Episcopos deinde dignitate dejicit. Etenim contendit *Episcopatum institutionis divinæ non esse ; Christum, dum Sacerdotium institueret, nullum inter eos quibus dignitatis illius amplitudinem daret, discrimen posuisse, adeo ut ex eo Episcopi & Presbiteri omnes & singuli Sacerdotii plenitudinem integram, solidam, totam & prorsus individuam possideant, ac proinde nihil sit quo supra Presbiteros emineant Episcopi, cum his illi pares sint, ex omni respectu & juxta divinam illorum institutionem* (2).

Inter veteres Theologos, nonnulli docuerunt Episcoporum consecrationem non ordinem esse, nec Sacramentum ab eo distinctum quod Presbiteri dùm ordinantur accipiunt. Attamen subjungebant consecratio-

(1) Précis d'un acte de dénonciation solemnelle, &c. p. 31. 33. 92.
(2) Ibid. p. 145. 148. 149.

nem illam caracteris presbiteratûs extensionem quandam esse, aut ei saltem cui datur, Sacramentale aliquid (quod sit pars Sacramenti,) & auctoritatem presbiterali superiorem ad Ecclesiæ regimen conferre : quod si eam opinionem modestè, nec confidenter Denuntiator proposuisset, non eum dignum arbitraremur quem censoriâ notâ inureremus. Verum, ut temerarius est, & aperta fronte Ecclesiæ doctrinam contemnit, errorem Aërii renovare non pertimescit, qui in omnibus Episcopos Presbiteris exæquabat, cujus hæresis in pœnam, anathematis fulmine percussum quarto sæculo fuisse in Oriente pariter & Occidente (1), accepimus. Undè ipsâ luce clariùs patet, tunc temporis Episcoporum superioritatem, non pro nudâ tantum ha-

(1) S. Epiph. hær. 75. S. Augustinus. L. de hæres. c. 53.

beri juris ecclesiastitici disciplinâ, sed esse revera instar dogmatis à quo nemini liceret recedere, quin in errorem impingeret.

Quod si in novi Testamenti paginis nonnulla occurrunt ex quibus inferri posse videatur Episcopi nomen Presbiteris & Episcopis promiscuè à sacris Scriptoribus dari, non ideò tamen varios hierarchiæ ordines in Scripturis confundi, rectè ecclesiastici Doctores (1) observarunt. Imò apertè eo etiam loci videre est, quosdam Ecclesiis Apostolorum curâ fundatis præsidentes à quibus Presbiteri ordinentur & Diaconi (2), hi *ut mensis ministrent* (3),

(1) S. Chrysost. hom. 2. in Epist. ad Philipp. &c.

(2) Act. passim & Epist. ad Tim. & ad Tit.

(3) Tit. 1. 15. Act. 6. 2. & seq. 1. Tim. 3. 10.

&c. illi ut in sacris functionibus obeundis, ac in regendâ Ecclesiâ auxiliatrices manus primis Pastoribus porrigant : at inter multa jura, multa insignia quæ his Summis Sacerdotibus tribuunt Codices Sacri, illud præsertim, ut sint Presbiterorum judices (1), commemorant ; quod sanè insignem præstantiam complectitur.

Verum etiamsi dubitare Denuntiator potuisset, subordinationem hanc de quâ agitur certò in Scripturâ designari, quid non decuisset virum in Ecclesiæ catholicæ gremio educatum, traditionem adire, ejusque in fontibus rimari, quis verus foret sacrorum Codicum sensus, quam ipse amplecti deberet in re gravissimâ sententiam ? A primo jam Ecclesiæ sæculo distinctus occurrit Episcopo-

(1) 1. Tim. 5. 19.

rum, Presbiterorum & Diaconorum ordo (1). Qui tunc degebant Patres, cum Apostolis pars magna conversati, ii omnes cujuslibet Ecclesiæ particularis Pontificem exhibent, quasi eminentiore dignitate & auctoritate indutum, quasi *quid Presbitero præstantiùs* (2). Audiamus fideles illos Traditionis Apostolicæ testes. Quid jam est Episcopus ? *Summus*, inquiunt, *Sacerdos* (3) : *Princeps Senatûs Ecclesiastici* (4), *Præsidens* (5), *Dux*, *Dynastes*, *Terrenus Deus* * (6). Quid ejus dignitas ?

(1) S. Clemens Rom. Epist. 1. ad Cor. &c.

(2) S. Ignat. Martyr Epist. ad Philadelph. n. 9. Boni sunt Secerdotes, præstantiùs autem quid est Summus Pontifex.

(3) Idem ibid. &c. S. Hieron. Dial. adv. Lucifer.

(4) Origenes l. 3. cont. Cels. S. Hilar. l. 8. de Trin. n. 1. S. Basil. Epist. 62. S. Optat. l. 1. S. Hieron. ad cap. 62. Isaiæ.

(5) Constit. Apost. l. 2. c. 26.

(6) Ibid. l. 2. c. 26. * Id est qui Vices Dei gerit in terris.

O

Prima dignitas (1), *primaria Sedes* (2), *Principatus*, *culmen & apex Sacerdotii* (3). Cum eo quidem in sacri Ministerii partem Presbiteri veniunt, *sed Pontificatûs apicem non habent* (4): *secundi* tantùm & *inferiores* sunt *Sacerdotes* (5); *secunda ipsis in Ecclesiâ conceditur Sedes* (6); *secundus in Ecclesiastico ordine gradus* (7). Undè *non universæ solùm Plebi imperat* Episcopus, sed *Clero*

(1) S. Basil. Epist. 62.
(2) S. Greg. Naz. orat. 20. in laud. Basil.
(3) Idem Epist. 23. S. Basil. Epist. 10. ad Greg. theol. S. Optat. l. 1. S. Innocent. 1. Epist. ad Decent. S. Greg. Magnus l. 4. in 1. Reg. c. 6.
(4) S. Innocent. 1. Epist. ad Decent. S. Isidor. l. 7. etymol. c. 12.
(5) S. Innoc. ibid. S. Hieron. Epist. 27. ad Eustoch. & in Ezech. c. 45.
(6) S. Greg. Naz. Carm. de vitâ suâ.
(7) S. Hier. in Jer. c. 13. S. Cyrillus Alex. l. 13. de adorat. in spir. & ver. S. Optat. l. 1. S. Leo Epist. 84. ad Anast. c. 4. S. Isidor. l. 2. de div. off. c. 7. Bede, &c.

præeſt (1) : non ſolum *pro omni Eccleſia reddet rationem* (2), *quia concreditus eſt ei Populus Domini* (3) ; ſed *cunctis inſuper præſidet mortalibus Sacerdotibus, cunctis Doctoribus, qui omnes pariter ſubjecti ſunt* ipſi (4). Ideoque *Presbiteri & Diaconi nihil peragere debent abſque ſententia & voluntate Epiſcopi, cujus poteſtate omnia per eos diſpenſantur* (5), nullum *ſine Epiſcopi auctoritate* (6) munus exercere.

Ea videbatur Epiſcopi dignitas & præſtantia in proximâ Apoſtolis ætate. Nedum pro merè humanâ haberetur conſtitutione, quod Denuntiatori placet, eam contra *à Deo Pa-*

(1) Conſtit. Apoſt. c. 26.
(2) Orig. hom. 11. in Jer. Can. Apoſt. c. 40.
(3) Can. Apoſt. c. 40.
(4) Conſtit. Apoſtol. l. 2. c. 1.
(5) Can. Apoſt. c. 40. & 41.
(6) Tertull. de Baptiſmo, c. 17.

tre ordinatam (1), *ex Christi sententiâ & voluntate constitutam* (2), *divinâ lege fundatam* (3) fuisse docent expressis verbis sancti Doctores.

Addunt fidelissimi Traditionis testes, Episcoporum superioritatem auctoritate quâ pollebat Aaron in Presbiteros & Levitas adumbratam fuisse (4): quæ quidem auctoritas profectò à divinâ lege descendebat. Denique testantur eam esse simillimam auctoritati quam Christus concessit Apostolis, quibus succedunt Episcopi, in 70 Discipulos qui *formam & figuram* Presbiterorum exhibebant (5). Undè certissimis innixus testimoniis apprimè tradebat, sæculo præterito, Reverendissimus

(1) Orig. Hom. 20. in Luc.
(2) S. Ignatius Martyr. Epist. ad Eph. n. 1. & 6. & ad Philadelph. initio.
(3) S. Cypr. Epist. 27.
(4) S. Hier. Epist. 85. ad Evag. &c. Constit. Apost. l. 2. c. 25.
(5) S. Irenæus l. 3. c. 3. Bede, &c.

Rovenius, Ultrajectensis Antistes, *catholicam Ecclesiam semper docuisse Episcopos, jure divino, Presbiteris majores esse, non solum potestate ordinis, sed etiam jurisdictionis* (1).

Quicumque paulò attentiùs intuebitur quem in formandâ Ecclesiâ ordinem Deus secutus fuerit, huic facilè patebit ordinem illum, sublatâ inter Pastores subordinatione, stare nullo modo posse.

In Christi regno omnia ad unitatem vergunt & pertinent. Una mens, ejusdem fidei professione; unum cor, ejusdem caritatis vinculo; una ad salutem via, eorumdem Sacramentorum Communione; unum denique ministerium, ut in fideles populos omnia hæc commoda à Pastorum quibus parent concentu deriventur. Jam verò nisi in privatâ quâque Ec-

(1) Rovenius l. 1. Reipubl. Christianæ de offic. Episcopi c. 11. n. 3.

clesiâ Pastor quidam adesset præcipuus, cui cæteri ejusdem Ecclesiæ Pastores obsequerentur; nisi in universali Caput emineret visibile, in quo velut unitatis centro singulæ coalescerent Ecclesiæ : sanè cùm ex naturali hominum cupiditate, ad summam quisque libertatem ambitiosus assurgat, timendum prorsùs foret, ne, dissolutâ brevi unitate, tot in Ecclesiâ exurgerent *schismata, quot Sacerdotes* (1).

Verùm eheu! quorsum spectant Denuntiatoris sententiæ? Si, ut contendit, *pares* sint Episcopis Presbiteri, *ex omni respectu*, & *juxta divinam institutionem*, si in ordinatione *integram, solidam, totam, ac prorsùs individuam Sacerdotii plenitudinem* recipiunt; quid indè? Ergò in exercendis muneribus, ab Episcopis nullo modo pendebunt; ergò non so-

(1) S. Hieron, Dial. adv. Lucifer.

lium, contra Conciliorum dispositionem, Confirmationis Sacramentum, ut Ministri ordinarii, conferre potuerunt, imò & Presbiteros alios ordinare : quod quidèm postremùm ejus momenti est, ut mirum sit Denuntiatorem tantâ atrocitate perculsum non horruisse. Ut enim ejus fidem requiramus, qui poterat ignorare quid quarto sæculo contigerit; ut in Aërium, eadem ac ille nunc, propugnantem, tota protinùs insurrexerit Ecclesia; ut ejus argumenta retuderit illo veluti dogmate ab omnibus recepto, Episcopos à Christo specialiter constitutos fuisse *ad gignendos Patres*, negatâque Presbiteris eâdem potestate, *ab ipsis filios duntaxat Ecclesiæ regenerationis lotione produci, nullumque eos habere jus manuum imponendarum ad creandum Presbiterum* (1).

(1) S. Epiph. hær. 75. n. 4.

Re quidem verâ, cùm facrofanctum offerunt Presbiteri Hoftiæ falutaris Sacrificium, munus in Religione auguftiffimum exercent; fed in hoc etiam magis ac magis elucet Epifcoporum poteftas & præftantia, quòd auguftum illud Myfterium offerre non folùm poffunt, fed & eos confecrare qui adorandam victimam immolant. Quod difcrimen, ut præcipuum eft, ita femper Presbiteros inter & Epifcopos ab iis etiam Patribus pofitum eft, qui Presbiterorum ordinem fufiori laude extulerunt (1).

Undè in Ecclefiafticis Annalibus videre eft, factas à quibufdam Presbiteris ordinationes, non pro illicitis tantùm habitas fuiffe, fed pro debilibus ac nullis; eó folo quod qui

(1) S. Hier. Epift. 85. ad Evagr. S. Chryfoft. hom. 1. in Epift. ad Philipp. & hom. 2. in 1. Tim. &c.

eas fecerant, faciendi carerent potestate (1).

O lugendam Denuntiatoris cœcitatem! Non modo non summâ quâ deberet veneratione uberem agnoscit auctoritatum copiam, quam Traditionis monumenta offerunt, verùm è contrario huic uni incumbit ut earum lucem hebetet, si possit, oppositis paucissimorum quorumdam veterum textibus, obscuris sanè, & quos ex præconceptâ opinione interpretatur. Etiamsi hac in re Auctor quidam ecclesiasticus à communis doctrinæ tramite recessisset, quid ea privata auctoritas, ut indè frangi possit conspirans sacrorum Doctorum consensus? Nullam autem inter Patres dissensionis umbram admittimus; nullam & ipse Denuntiator admisisset, si textuum quos opponit intellectum à catholi-

(1) V. S. Athan. apol. c. 12. &c.

cis mutuatus esset Auctoribus, non à recentiorum ætatum heterodoxis. Sed omissâ illâ controversiâ, ea est Concilii Tridentini decisio, ut fluctuantem animum sola sistere debuisset. Expressis quippe verbis declarat sancta Synodus, *in Ecclesiâ Catholicâ esse hierarchiam divinâ ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbiteris & Ministris*; ac etiam anathematis fulmine percutit eos qui hoc dogma rejicientes, contendent *Episcopos non esse Presbiteris superiores, vel non habere potestatem confirmandi & ordinandi, vel eam quam habent illis esse cum Presbiteris communem* (1).

Nihil porrò hoc Decreto clarius, quod breviori sermonis compendio, Patrum omnium doctrinam complectitur. Verum ita crassæ sunt Denuntiatoris tenebræ, ut ne vividiori qui-

(1) Conc. Trid. sess. 23. can. 6. & 7.

dem lumine vinci possint. Acerrimus Græcorum propugnator, eos etsi in Ecclesiam contumaces ac schismaticos, Catholicorum tamen numero ita accenset, ut nullum œcumenici nomine dignetur Ecclesiæ Latinæ Concilium, nisi in quo Græci adfuerint; quo quidem deliramento vastum sanè sibi campum aperit, ut impunè ea dogmata oppugnet, quæ cum præjudicatis illius opinionibus non consonant. Eam porrò insaniam in superioribus jam statutis, quo meretur modo repressit sancta Synodus. Unum itaque notandum superest, Græcos illos suos cum Latinis de Episcoporum superioritate omnino consentire; ab ipso proinde doctrinam repudiari, non in Ecclesiâ tantum Catholicâ, sed apud eos schismaticos universè receptam (1), quos ita ha-

(1) Vide testimonia Ecclesiæ Græcæ schismaticæ circà hanc quæstionem relata in-

bet in deliciis, quorum teſtimonia requirit. Apertam profectò temeritatem, quâ ſe novatorem nullo pudore profitetur! Dignum ideò quem cenſuræ fulminibus percutiat Eccleſia cujus Decreta deſpicit vel certiſſimis monumentis conſignata.

Has igitur propoſitiones excerptas ex opere cui titulus eſt : *Précis d'un Acte de dénonciation ſolemnelle*, &c. ſancto Cœtui ſubmittimus.

I.

J'ai dit en pluſieurs endroits que les Evêques étoient d'inſtitution divine... mais la vérité exige de moi que je me corrige ſur ce point. P. 145.

II.

Jeſus-Chriſt en inſtituant le Sacerdoce, n'a mis ni établi aucune différence entre ceux qu'il a honorés de cette dignité ; en ſorte que les Evê-

Opere, cui titulus præfigitur : *La perpétuité de la foi de l'Egliſe Catholique touchant l'Euchariſtie*, t. 3. l. 8.

I.

Pluribus in locis Episcopos institutionis esse divinæ docui . . . at exigit veritas, ut in hac re memetipsum emendem.

I I.

Christus Sacerdotium instituendo, nullum discrimen posuit inter eos quos hâc dignitate auxit ; adeo ut Episcopi, id est, Patriarchæ, Primates, Archie-

ques, c'eſt-à-dire, les Patriarches, les Primats, les Archevêques, les Evêques & les ſimples Prêtres poſſedent tous & un chacun la plénitude du Sacerdoce en entier & d'une maniere indiviſible. P. 145.

III.

Ce Prêtre, ou plutôt cette multitude de Prêtres qui ſont mis à la tête du Clergé de chaque Diocèſe, abuſant de la place d'honneur à laquelle on les a élevés, s'imaginent être par leur caractere au-deſſus de leurs Conférers (les ſimples Prêtres), qui leur ſont égaux à tous égards, ſelon leur inſtitution divine. P. 148.

IV.

Jeſus-Chriſt a défendu expreſſément qu'il y eût (entre les Paſteurs de ſon Egliſe) aucune ſupériorité. P. 149.

DECRETUM VI.

Declarat ſancta Synodus, juxta doctrinam à ſacro-ſancto

piſcopi, Epiſcopi, ac ſimplices Presbiteri, poſſideant omnes ac ſinguli, integram ac prorſùs individuam Sacerdotii plenitudinem.

I I I.

Hic Presbiter, ſeu potiùs hæc multitudo Presbiterorum, qui Clero uniuſcujuſque Diœceſis præſunt, honore quo ſublimantur abutentes, ſuo caractere longiùs eminere putant, quàm Presbiteri ſimplices, qui tamen ipſis pares ſunt, ex omni reſpectu, juxta divinam eorum inſtitutionem.

I V.

Chriſtus expreſsè prohibuit, ne ulla ſit ſuperioritas (inter ſuæ Paſtores Eccleſiæ).

Concilio Tridentino definitam :

I.

In Ecclesiâ Catholicâ esse Hierarchiam divinâ ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbiteris & Ministris.

II.

Episcopos Presbiteris superiores esse ; & eam potestatem confirmandi & ordinandi quam habent, (non) *illis esse cum Presbiteris communem* (1).

Ideo damnat sancta Synodus propositiones sibi denuntiatas, nempè :

I.

J'ai dit en plusieurs endroits que les Evêques étoient d'institution divine... mais la vérité exige de moi que je me corrige sur ce point.

(1) Conc. Trid. sess. 23. can. 6. & 7.

I.

Pluribus in locis, Episcopos institutionis esse divinæ, docui... at exigit veritas, ut in hac re memetipsum emendem.

II.

Jesus-Christ en instituant le Sacerdoce . . . n'a mis ni établi aucune différence entre ceux qu'il a honorés de cette dignité ; en sorte que les Evêques, c'est-à-dire, les Patriarches, les Primats, les Archevêques, les Evêques & les simples Prêtres possedent tous & un chacun la plénitude du Sacerdoce en entier & d'une maniere indivisible.

III.

Ce Prêtre, ou plutôt cette multitude de Prêtres qui sont mis à la tête du Clergé de chaque Diocèse, abusant de la place d'honneur à laquelle on les a élevés, s'imaginent être par leur caractere au-dessus de leurs Confreres (les simples Prêtres), qui leur sont égaux à tous égards, selon leur institution divine.

IV.

Jesus-Christ a défendu expressément qu'il y eût (entre les Pasteurs de son Eglise) aucune supériorité.

Has propositiones damnat

II.

Christus, Sacerdotium instituendo, nullum discrimen posuit inter eos quos hâc dignitate auxit; adeo ut Episcopi, id est, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, ac simplices Presbiteri, possideant omnes ac singuli integram ac prorsùs individuam Sacerdotii plenitudinem.

III.

Hic Presbiter, seu potiùs hæc multitudo Presbiterorum, qui Clero uniuscujusque Diœcesis præsunt, honore quo sublimantur abutentes, suo caractere longiùs eminere putant, quàm Presbiteri simplices, qui tamen ipsis pares sunt, ex omni respectu, juxta divinam eorum institutionem.

IV.

Christus expressè prohibuit ne ulla sit superioritas (inter suæ Pastores Ecclesiæ).

ſancta Synodus, tanquam falſas, in ſacrum Epiſcoporum ordinem contumelioſas, erroneas, ac etiam hæreticas, quatenùs ſacram Hierarchiam à Chriſto inſtitutam funditùs ſubvertunt.



RELATIO VII.

De Indulgentiis & Excommunicatione, ac de Traditione.

D. FRANCISCUS MEGANCK, ampliſſimus Eccleſiæ Metropolitanæ Ultrajectenſis Decanus, votum primæ Congregationis exponens, dixit :

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

CENSEMUS à ſancto Cœtu declarandum eſſe ſe non tantum intendere damnare propoſitiones excerptas è libello inſcripto : *Précis d'un Acte de dénonciation ſolemnelle*, &c. hactenùs ſibi denuntiatas, ſed etiam plures alias opiniones ejuſdem operis, quæ ad minus falſæ, ſcandaloſæ & temerariæ ſunt ; necnon

convicia quæ evomit in Sanctam Sedem, Summos Pontifices & Episcopos; atque verborum atrocitatem quâ plurimos abusus insectatur: quæ quidem atrocitas eum non exhibet pacis amorem qui decet Catholicum virum, sed illam potiùs arrogantiam atque impotentiam quâ solent efferri Novatores, & Ecclesiam perturbare. Has autem opiniones &c. summatim in ipsomet opere perlegendas, sacro Cœtui tradimus.

Censemus præterea circa materiam indulgentiarum & excommunicationis, ad submovenda omnia probra & convicia in Sanctam Sedem à Denuntiatore congesta, publicanda esse duo Decreta Concilii Tridentini hanc doctrinam spectantia.

Denique sancto Cœtui examinandas submittimus subsequentes propositiones, excerptas ex Epistolâ encyclicâ, quam paulò ante hujus Syno-

di inchoationem misit Denuntiator ad omnes Ecclesiæ Batavæ Pastores nobis adhærentes, atque etiam ad hanc Synodum jam actualiter congregatam; in quibus propositionibus novum & gravissimum errorem præcedentibus erroribus adjicit, absolutè repudiando Traditionis auctoritatem, id est, doctrinam popularem in Concilio Tridentino definitam, & ab omnibus Catholicis creditam.



Propoſitiones excerptæ ex. Libello cui titulus : *Lettre circulaire & Dénonciation adreſſée à Meſſieurs les Paſteurs de l'Egliſe de Hollande, tant du diſtrict de l'Archevêché d'Utrecht, que des Evêchés de Haarlem & de Deventer.*

I.

Je réponds que les Traditions Apoſtoliques non écrites, que S. Auguſtin reconnoît avec d'autres Peres, ne regardent aucunement la doctrine, mais ſeulement des coutumes, des uſages, & d'autres choſes indifférentes par elles-mêmes. P. 79.

II.

Saint Auguſtin .... croyoit que toutes les vérités de doctrine que nous devons croire & profeſſer étoient contenues tant dans l'ancien Teſtament que dans l'Evangile,

Reſpondeo

I.

Respondeo quod Traditiones Apostolicæ non scriptæ, quas S. Augustinus agnoscit cum aliis Patribus, nullo modo spectent Doctrinam, sed tantum consuetudines, ritus, & alias res per seipsas indifferentes.

II.

S. Augustinus .... credebat omnes doctrinæ veritates quas credere & profiteri debemus, contineri tàm in veteri Testamento quàm in Evangelio & in Scriptis Apostolorum.... Forsan, Do-

P

& dans les Ecrits des Apôtres ... Peut-être, Messieurs, que les préjugés qui sont nés avec nous, & qui se sont fortifiés par la lecture de nos Théologiens, vous empêcheront de sentir toute la force de ce raisonnement, quelque invincible qu'il soit; & que vous continuerez de croire que Saint Augustin favorise ou autorise la doctrine de nos Théologiens & du Concile de Trente, qui enseigne & qui ordonne de croire, sous peine d'anathême, qu'il y a deux sortes de parole de Dieu sur la doctrine, qui sont également regle de foi & également adorables: l'une écrite, & l'autre non écrite. Mais voici, Messieurs, de quoi vous détromper puissamment, & de quoi vous convaincre que rien n'est plus opposé à la doctrine de S. Augustin que cette doctrine, que le Concile de Trente & nos Théologiens nous donnent pour une doctrine de foi. P. 80.

III.

Toute Tradition qui est conforme à l'Ecriture, est par cela même écrite dans l'Ecriture. P. 84.

mini, præjudicia nata nobiscum, & quæ firmata sunt nostrorum Theologorum lectione, impedimento erunt, ne totam hujus ratiocinationis vim sentiatis, quantumvis invincibilis sit; & semper credetis S. Augustinum favere & auctoritatem dare doctrinæ nostrorum Theologorum, & Concilii Tridentini docentis & præcipientis ut credatur, sub anathematis pœnâ, duo esse genera verbi Dei circa doctrinam, quæ pariter sunt regula fidei, & pariter adoranda: aliud scriptum, aliud non scriptum. Sed ecce, Domini, unde errorem vestrum deponatis potenter, & undè persuasum habeatis, nihil esse magis oppositum doctrinæ Sancti Augustini doctrinâ illâ quam Concilium Tridentinum & nostri Theologi dant pro doctrinâ fidei.

III.

Omnis Traditio quæ Scripturæ conformis est, ex eo ipso est scripta in Scripturâ.

IV.

Mais, me direz-vous, le Concile de Trente enſeigne que les vérités que l'on doit croire ne ſont pas toutes contenues dans l'Ecriture ſainte, qu'il en a paſſé de main en main, depuis Jeſus-Chriſt juſqu'à nous, qui ne ſont point écrites dans les Livres ſacrés : que ces vérités non écrites ont la même autorité que les vérités écrites, & qu'il faut les croire les unes & les autres avec le même reſpect, ſous peine d'anathême. J'aurois bien des choſes à répondre à cette objection.... En attendant, voici une courte réponſe, qui ſeule ſuffit pour infirmer abſolument tous les nouveaux dogmes de foi que le Concile de Trente a faits, ſous prétexte qu'ils ſont de Tradition Apoſtolique. 1°... 2°... Ce Concile n'eſt & ne peut être un Concile général. P. 92.

V.

Les Decrets & les déciſions (de ce Concile) ne doivent pas nous en impoſer, ſur-tout ſi nous y trouvons une doctrine qui n'a été prêchée ni

I V.

Sed, inquies, Concilium Tridentinum docet, veritates quæ credendæ ſunt, non omnes contineri in Scripturâ ſacrâ, ſed multas traditas eſſe de manu ad manum, à Jeſu-Chriſto uſquè ad nos, quæ non ſunt ſcriptæ in Libris ſacris : illas veritates non ſcriptas eandem habere auctoritatem quam (habent) veritates ſcriptæ, & has & illas credendas eſſe cum eâdem veneratione, ſub anathematis pœnâ. Multa haberem reſpondenda ad hanc objectionem ... Interim, en brevis reſponſio, quæ ſola ſufficit ad infirmanda abſolutè omnia nova fidei dogmata quæ Concilium Tridentinum fecit, ſub prætextu quod ſunt Traditionis Apoſtolicæ. 1°..... 2°..... *Concilium hoc nec eſt, nec eſſe poteſt Concilium generale.*

V.

(Hujus Concilii) Decreta & ejus deciſiones non debent nobis imponere, præſertim, ſi in eo reperiamus doctrinam quæ neque à Chriſto, neque ab

par Jeſus-Chriſt ni par les Apôtres, & qui eſt oppoſée diametralement à la doctrine des plus célebres Peres. Tel eſt le Decret ſur la Tradition, que l'on qualifie de parole de Dieu non écrite. P. 93.

V I.

Une Profeſſion de Foi ne doit contenir que des vérités de foi (révélées &) contenues littéralement dans l'Ecriture. P. 98.

V I I.

Toute Tradition ſur la doctrine qui n'eſt pas écrite dans les Livres ſaints, ne peut point être appellée Tradition évangélique ni Tradition apoſtolique. P. 98.

DECRETUM VII.

Licet Propoſitiones duntaxat quæ ſex præcedentibus Decretis damnantur, cenſurâ notaverit ſancta Synodus, non ideò intendit approbare aut intactas re-

Apostolis fuit prædicata, & quæ opposita est ex diametro doctrinæ celeberrimorum Patrum. Tale est Decretum de Traditione, quæ vocatur verbum Dei non scriptum.

VI.

Professio Fidei nihil debet continere nisi veritates fidei (revelatas &) contentas ad litteram in Scripturâ.

VII.

Omnis Traditio circa doctrinam quæ non est scripta in Libris sanctis, non potest vocari Traditio evangelica, nec Traditio apostolica.

linquere plures alias propoſitiones ſibi ſummatim denuntiatas, in quibus varios detexit errores & falſas opiniones; necnon convicia impudenter congeſta tàm in ſanctam Sedem & in Summos Pontifices, quàm in Epiſcopos: & immoderatum ac acerbum zelum, cùm loquuntur de Indulgentiis Romæ conceſſis, & Excommunicationibus quæ identidem contorquentur. Circa hæc duo capita Synodo placuit hîc inſerere duo Concilii Tridentini Decreta, in quibus non obſcurè continetur quod circa hos duos catholicæ Doctrinæ Articulos, ab omnibus Catholicis credendum eſt.

Decretum Concilii Tridentini, de Indulgentiis (1).

Cùm poteſtas conferendi indulgentias à Chriſto Eccleſiæ conceſſa ſit, atque hujuſmodi poteſtate divinitùs ſibi traditâ, antiquiſſimis etiam temporibus illa uſa fuerit : ſacroſancta Synodus indulgentiarum uſum Chriſtiano Populo maximè ſalutarem & ſacrorum Conciliorum auctoritate probatum, in Eccleſiâ retinendum eſſe docet & præcipit, eoſque anathemate damnat, qui aut inutiles eſſe aſſerunt, vel eas concedendi in Eccleſiâ poteſtatem eſſe negant ; in his tamen concedendis moderationem juxta veterem & probatam in Eccleſiâ conſuetudinem, adhiberi cupit, ne nimiâ facilitate eccleſiaſtica Diſciplina enervetur.

(1) Seſſ. 25. Conc. Trid. œcum.

Decretum Concilii Tridentini, de Excommunicatione (1).

Quamvis excommunicationis gladius nervus ſit eccleſiaſticæ Diſciplinæ, & ad continendos in officio Populos valdè ſalutaris, ſobriè tamen, magnâque circumſpectione exercendus eſt; cùm experientia doceat, ſi temerè aut levibus ex rebus incutiatur, magis contemni quàm formidari, & perniciem potiùs parere quàm ſalutem.

Deniquè quod ſpectat ad propoſitiones ultimò & ſpecialiter ſanctæ Synodo denuntiatas, ſcilicet.

I.

Je réponds que les Traditions Apoſtoliques non écrites que Saint Auguſtin reconnoît avec d'autres Pe-

(1) Seſſ. 25. cap. 3. Conç. Trid.

I.

Respondeo quod Traditiones Apostolicæ non scriptæ, quas S. Augustinus agnoscit cum aliis Patribus, nullo mo-

res, ne regardent aucunement la doctrine, mais seulement des coutumes, des usages, & d'autres choses indifférentes par elles-mêmes.

II.

Saint Augustin .... croyoit que toutes les vérités de doctrine que nous devons croire & professer, étoient contenues tant dans l'ancien Testament, que dans l'Evangile, & dans les Ecrits des Apôtres..... Peut-être, Messieurs, que les préjugés qui sont nés avec nous, & qui se sont fortifiés par la lecture de nos Théologiens, vous empêcheront de sentir toute la force de ce raisonnement, quelque invincible qu'il soit, & que vous continuerez de croire que Saint Augustin favorise ou autorise la doctrine de nos Théologiens & du Concile de Trente qui enseigne & qui ordonne de croire, sous peine d'anathême, qu'il y a deux sortes de parole de Dieu sur la doctrine, qui sont également regle de foi & également adorables; l'une écrite, & l'autre non écrite.

do spectent doctrinam, sed tantùm consuetudines, ritus & alias res per seipsas indifferentes.

I I.

S. Augustinus .... credebat omnes doctrinæ veritates quas credere & profiteri debemus, contineri tàm in veteri Testamento quàm in Evangelio & in Scriptis Apostolorum.... Forsan, Domini, præjudicia nata nobiscum, & quæ firmata sunt nostrorum Theologorum lectione, impedimento erunt ne totam hujus ratiocinationis vim sentiatis, quantumvis invincibilis sit, & semper credetis S. Augustinum favere & auctoritatem dare doctrinæ nostrorum Theologorum & Concilii Tridentini docentis & præcipientis ut credatur, sub anathematis pœnâ, duo esse genera verbi Dei circa doctrinam, quæ pariter sunt regula fidei, & pariter adoranda: aliud scriptum, aliud non scriptum. Sed ecce, Domini, undè errorem vestrum deponatis potenter, & undè persuasum habeatis nihil esse magìs oppositum doctrinæ Sancti Augustini, doctrinâ

Mais voici, Messieurs, de quoi vous détromper puissamment, & de quoi vous convaincre que rien n'est plus opposé à la doctrine de Saint Augustin, que cette doctrine que le Concile de Trente & nos Théologiens nous donnent pour une doctrine de foi.

III.

Toute Tradition qui est conforme à l'Ecriture, est par cela même écrite dans l'Ecriture.

IV.

Mais, me direz-vous, le Concile de Trente enseigne que les vérités que l'on doit croire ne sont pas toutes contenues dans l'Ecriture sainte, qu'il en a passé de main en main, depuis Jesus-Christ jusqu'à nous, qui ne sont point écrites dans les Livres sacrés : que ces vérités non écrites ont la même autorité que les vérités écrites, & qu'il faut les croire les unes & les autres avec le même respect, sous peine d'anathême. J'aurois bien des choses à répondre à cette objection .... En attendant, voici une courte réponse, qui seule

illâ quàm Concilium Tridentinum & nostri Theologi dant pro doctrina fidei.

III.

Omnis Traditio quæ Scripturæ conformis est, ex eo ipso est scripta in Scripturâ.

IV.

Sed, inquies, Concilium Tridentinum docet veritates quæ credendæ sunt, non omnes contineri in Scripturâ sacrâ, sed multas traditas esse de manu ad manum, à Jesu-Christo usquè ad nos, quæ non sunt scriptæ in Libris sacris : illas veritates non scriptas eandem habere auctoritatem quam (habent) veritates scriptæ, & has & illas credendas esse cum eâdem veneratione, sub anathematis pœnâ. Multa haberem respondenda ad hanc objectionem... Interim, en brevis responsio, quæ sola sufficit ad infirmanda absolutè omnia nova fidei dogmata quæ Concilium Tridenti-

ſuffit pour infirmer abſolument tous les nouveaux dogmes de foi que le Concile de Trente a faits, ſous prétexte qu'ils ſont de Tradition Apoſtolique. 1°... 2°. Ce Concile n'eſt & ne peut être un Concile général.

V.

Les Decrets & les déciſions (de ce Concile) ne doivent pas nous en impoſer, ſur-tout, ſi nous y trouvons une doctrine qui n'a été prêchée ni par Jeſus-Chriſt ni par les Apôtres, & qui eſt oppoſée diamétralement à la doctrine des plus célebres Peres. Tel eſt le Decret ſur la Tradition, que l'on qualifie de parole de Dieu non écrite.

VI.

Une Profeſſion de Foi ne doit contenir que des vérités de foi (révélées &) contenues littéralement dans l'Ecriture.

VII.

Toute Tradition ſur la doctrine, qui n'eſt pas écrite dans les Livres ſaints, ne peut point être appellée Tradition évangélique, ni Tradition apoſtolique.

num fecit, sub prætextu quod sunt Traditionis Apostolicæ. 1°. . . 2°. Concilium hoc nec est, nec esse potest Concilium generale.

V.

(Hujus Concilii) Decreta, & ejus decisiones non debent nobis imponere, præsertim, si in eo reperiamus doctrinam quæ neque à Christo, neque ab Apostolis fuit prædicata, & quæ opposita est ex diametro doctrinæ celeberrimorum Patrum. Tale est Decretum de Traditione, quæ vocatur verbum Dei non scriptum.

V I.

Professio Fidei nihil debet continere nisi veritates fidei (revelatas &) contentas ad litteram in Scripturâ.

V I I.

Omnis Traditio circa doctrinam, quæ non est scripta in Libris sanctis, non potest vocari Traditio evangelica, nec Traditio apostolica.

Has propoſitiones damnat ſancta Synodus tanquam falſas, ſcandaloſas, calumnioſas, temerarias, offenſivas piarum aurium, injurioſas in SS. Concilium Tridentinum œcumenicum, quod accuſant fabricaſſe nova dogmata, & propoſuiſſe tanquam Eccleſiæ fidem, fabulas toti Antiquitati incognitas, unanimi Patrum teſtimonio, & conſtanti Eccleſiæ catholicæ Doctrinæ contrarias, deniquè, tanquam hæreticas, in quantum abſolutè rejiciunt auctoritatem Traditionis, id eſt, verbi Dei non ſcripti, & docent nihil tanquam de fide credendum, niſi quod in Scripturâ ſacrâ ad litteram continetur.

Atque ut magis ac magis præmuniantur Fideles contra hanc doctrinam heterodoxam, placuit Synodo hîc inſerere, circa hanc materiam, Decretum Concilii Tridentini œcumenici, cujus doctrina cum magnâ reverentiâ recipienda eſt, ſicut revera ubique recepta eſt ab his qui ſunt verè & ſincerè Catholici.

Decretum Concilii Tridentini; de canonicis Scripturis (1).

Sacro-ſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus in Spiritu ſancto legitimè congregata, Præſidentibus in eâ eiſdem tribus Apoſtolicæ Sedis Legatis, hoc ſibi perpetuò antè oculos proponens, ut, ſu-

(1) Seſſ. 4. Conc. Trid.

blatis erroribus, puritas ipſa Evangelii in Eccleſiâ conſervetur : quod promiſſum ante per Prophetas in Scripturis ſanctis, Dominus noſter Jeſus Chriſtus, Dei Filius, proprio ore primùm promulgavit, deindè per ſuos Apoſtolos, tanquam fontem omnis & ſalutaris veritatis, & morum diſciplinæ, omni creaturæ prædicari juſſit : perſpicienſque hanc veritatem & diſciplinam contineri in libris ſcriptis, & ſine ſcripto traditionibus, quæ ipſius Chriſti ore ab Apoſtolis acceptæ, aut ab ipſis Apoſtolis, Spiritu ſancto dictante, quaſi per manus traditæ ad nos uſque pervenerunt ; orthodoxorum Patrum exempla ſecuta, omnes libros, tam veteris quam novi Teſtamenti, cùm utriuſque unus Deus ſit auctor, necnon traditiones ipſas, tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam vel ore tenus à Chriſto,

vel à Spiritu sancto dictatas, & continuâ successione in Ecclesiâ Catholicâ conservatas, pari pietatis affectu ac reverentiâ suscipit, & veneratur.

REQUISITIO

D. Procuratoris Synodi, contra errores Harduini & Berruyerii.

REVERENDISSIMI PATRES AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

ERRORES operis cui titulus est: *Précis d'un Acte de dénonciation solemnelle*, &c. hactenùs censoriâ virgulâ notastis. Quas in Ecclesiâ Batavâ spargere conabatur tenebras tam perversæ lucubrationis auctor, lux veritatis discussit. Verùm hac æquissimâ censurâ omnibus quibus affligimur malis nondùm sufficienter

occurriſtis. Multæ & magnæ prioribus ſæculis ſubortæ ſunt hæreſes, multa ſcandala ; ſed majora & plura quàm quæ ætati noſtræ reſervabantur, nulla unquam ætas vidit. Falſis principiis innitentes, olim in diverſos errores prolapſi ſunt famoſi Hæreſiarchæ. Alii circa ſanctiſſimæ Trinitatis, alii circà Verbi divini Incarnationis, alii circà Spiritûs ſancti à Patre & Filio procedentis Myſteria erravêre : nunc verò temerarii, imo apertè *errantes* infeſtiſſimi homines, ac *in errorem mittentes*, collectas omnium ſæculorum hæreſes, unum quaſi corpus fecêre hæreſeon. Non jam ut aliquandò impugnantur quidam Chriſtianæ doctrinæ Articuli diſputationum nubibus obumbrati, ſed totum convellitur ad fundamentum uſquè Religionis ædificium. Hîc *Berruyerium*, ejuſque Magiſtrum *Harduinum*, Jeſuitas, denotari facilè in-

telligitis. *Pseudo-doctores mente corruptos, veritate privatos, qui spiritibus erroris attendentes & doctrinis dæmoniorum, circà fidem naufragaverunt* (1).

Berruyerius, secutus *Harduinum*, quem Vir quidam peritissimus describit tamquam παραδοξίτατον, *venerandæ antiquitatis destructorem, doctè febricitantem, scepticum, credulitate puerum, audaciâ juvenem, deliriis senem* (2), *Berruyerius*, inquam, librum edidit cui titulus : *Histoire du Peuple de Dieu* (3), aberrantis animi deliramentis scatentem, ac innumeris erroribus ebullientem. Prima pars hujus operis à doctissimo Montispessulani Episcopo primùm prof-

(1) 1. Tim. 6. 5. 4. 1. 1. 19.
(2) D. De Boze, Academiæ Parisiensis, ad Linguæ Gallicanæ perfectionem institutæ, Scriba perpetuus. Hæc verba excerpsit Vir doctissimus ex quodam Harduini Epitaphio, quod Francisco Atterburi, Episcopo Roffensi, adscribunt litterati.
(3) 1728.

cripta (1): ſecunda, ab illuſtriſſimo Pariſienſium Archiepiſcopo, necnon à quibuſdam aliis Præſulibus damnata fuit ac prohibita. Cui damnationi, Jeſuiticâ fide, cum Superioribus ſuis ſuſcribens *Berruyerius*, ſtatim varias edidit ejuſdem doctrinæ quam damnaverat defenſiones, in quarum alterâ minæ jactantur, ſi fortè quis Epiſcopus in librum & auctorem inſurgere attentaret. Sed neque majorem reverentiam & obedientiam præſtitit ſanctiſſimo felicis memoriæ Papæ Benedicto XIV, cujus Decretò eadem doctrina damnata eſt (2). Vix enim fuit lata ſententia, cùm juſtè indignans ſupradictus Summus Pontifex quod quis repertus eſſet tam audax tamque inſolens, ut quaſi inſultans, eundem librum typis mandandum Italico

(1) 1. Martii 1731.
(2) 17. Aprilis 1755.

idiomate

idiomate daret, tantam improbitatem retundi necessarium existimans, renovato superiori Decreto, aliud solemniùs tulit (1) cujus verba hîc referre pretium operis est.

» Ad futuram rei memoriam. . . Nos demùm lectis atque perpensis dic-
» torum Theologorum consultatio-
» nibus scripto exaratis, auditisque
» eorumdem Cardinalium consiliis,
» per has nostras Apostolicas Litte-
» ras, sæpè dictum opus tàm Gallico
» quàm Italico, aliove quolibet idio-
» mate conscriptum, translatum aut
» typis impressum, necnon disserta-
» tiones & apologiam superiùs enun-
» ciatas, propterea quòd in illo &
» in illis continentur propositiones
» respectivè falsæ, temerariæ, scan-
» dalosæ, faventes hæresi, atque
» hæresi proximæ & à communi &
» unanimi SS. Patrum & Ecclesiæ

(1) 17. Febr. 1758.

» sensu in divinarum Scripturarum
» interpretatione alienæ, damna-
» mus & reprobamus; ipsumque li-
» brum legi, retineri, & quocum-
» que idiomate denuò typis imprimi
» prohibemus.

Quis non credat, post tam solemnem damnationem, mortuo *Berruyerio*, sodales ejus, ex illâ Societate quæ speciali voto obligata, tenetur omnem Summo Pontifici præstare obedientiam, tandem conversos ad pœnitentiam, humili confessione errores *Berruyerii* retractaturos. At contra evenit. Non multo postquàm Decretum Benedicti XIV notum factum est in Galliâ, ex tam fætido errorum puteo afflata est pestis alia superioribus gravior, tertia scilicet ejusdem operis pars, quam SS. Papa Clemens XIII, qui etiam nunc regit Ecclesiam, ubi Sedem Petri conscendit, confirmato per Prædecef-

forem suum lato judicio, cum iisdem notis damnavit (1). » Quod opus, » inquit, ob doctrinæ fallaciam, & » contortas sacrarum litterarum in- » terpretationes, offusis etiam te- » nebris super eos Articulos quos » Christiani Populi fides ac pietas » præcipuè profitetur & colit, *scan-* » *dali mensuram implevit* «. Quam doctrinam eo periculosiorem idem Pontifex judicavit, quo minùs qui eam combibunt cavent ab illis auctoribus, qui dum Religionis causam videntur defendere, eam de facto pervertunt; dùm sese exhibent tamquam Verbi divini interpretes, illud enixè adulterare student. Sic enim ait in eâdem damnatione (2): » sa- » lutaribus veterum Patrum docu- » mentis instruimur, novis petu-

(1) Damnatio & prohibitio operis cui titulus: *Histoire du Peuple de Dieu*, 3. Pars, die 2. Decemb. 1758.

(2) Ibidem.

» lantium ingeniorum interpretatio-
» nibus verum sacrarum Scriptura-
» rum sensum interverti, idque in
» Populi seductionem potiùs quàm
» in instructionem cedere, si præ-
» sertim sacrarum Litterarum expo-
» sitionis obtentu, offendicula pa-
» rentur incautis, & catholicæ veri-
» tati aut præjudicium inferatur, aut
» auferatur præsidium quo potissi-
» mùm roboratur.

Illustrissimus ac doctissimus Suessionensis Episcopus videns mortiferum ejus doctrinæ venenum per Jesuitas, spretis Summorum Pontificum & Episcoporum damnationibus, ubique spargi, & ipsum librum maximè in Monialium Monasteria distribui, & publicè ac privatim legi, muneris sui esse duxit, quoniam prior medicina imbecillior esset quàm malum, pastorale documentum ad Fideles suos dare, in quo damnatis

Joannis *Harduini* commentario in Novum Teſtamentum, *Berruyerii* toto opere in tres partes diſtributo, ejuſque defenſionibus & apologiis, fusè ac dilucidè fidem chriſtianam adſtruit & confirmat, de verâ Scripturas interpretandi ratione, de Trinitatis, Incarnationis, Redemptionis ac Divinitatis Jeſu Chriſti Myſteriis, de auguſtis Meſſiæ functionibus tanquam Salvatoris & Pontificis, de peccati originalis veritate, & pluribus aliis fidei dogmatibus, contra *Harduini* & *Berruyerii* circa eadem capita erroneas propoſitiones, quas damnat » tamquàm ſpectantes ad deſ-
» truendam immutabilem fidei regu-
» lam in Scripturis, traditione, per-
» petuâque Eccleſiæ prædicatione
» contentam, Sedis Apoſtolicæ auc-
» toritati derogantes, Concilii Tri-
» dentini de interpretandis Scriptu-
» ris legi contrarias, Sabellianorum,

» Neſtorianorum, Pelagianorum, » Socinianorum hæreſi, ac Deiſta» rum impietati faventes, « &c. cujus vigilantiſſimi Epiſcopi exemplo, ac piorum virorum querulis incitata ſacra Theologiæ Pariſienſis Facultas, tandem primam cenſuræ ſuæ partem edidit omni laude digniſſimam, in quâ ſapientiſſimi Doctores præter notas *Berruyerianæ* doctrinæ ſupra inflictas, plurimas propoſitiones arguunt & damnant tamquam hæreticas & blaſphematorias.

Denique non minori fidei puritatis ſtudio incenſus illuſtriſſimus Archiepiſcopus Lugdunenſis, eâdem ratione & viâ procedens quâ præfatus Epiſcopus Sueſſionenſis, propoſitâ omnium ſæculorum fide, catholicâque doctrinâ, ejuſdem *Berruyerii* errores in pulverem, ut ita dicam, conterit, atquè iiſdem notis condemnat.

At ne quis exiſtimet nihil ad nos pertinere *Berruyerii* errores, ut-potè qui in externas ac longinquas Eccleſiæ partes diſſeminantur; ut hoc ſanè ſit, an unum corpus non eſt Eccleſia? An, ſicut ipſius bona, ita & mala ſingulis ejus membris non ſunt communia? De hac re Baſilium audiamus : » Dominus noſter Jeſus » Chriſtus (inquit) (1) cùm ſuum » ipſius corpus dignatus ſit appellare » univerſam Dei Eccleſiam... dedit » & nobis omnibus ad omnes neceſ- » ſitudinem habere ſecundùm mem- » brorum concordiam; quapropter » etſi quam longiſſimè ab invicem » ſejuncti ſimus habitationibus, con- » junctionis habitâ ratione vicini in- » ter nos ſumus.

Sed nedùm verum ſit *Berruyerii* errores non ad nos uſque penetraſſe, Joannis *Harduini* Commenta-

(1) Ep. 243. t. 1.

rius in Novum Teſtamentum dicitur in frontiſpicio Amſtelodami impreſſus anno 1741. Secunda & tertia pars libri Joſephi *Berruyerii* rursùs Amſtelodami annis 1753 & 1758 typis impreſſa inſcribitur. Tandem novimus multa pernicioſorum horum librorum exemplaria per has Provincias ad perniciem animarum ſparſa.

Quid? ſi hæc noſtræ Eccleſiæ portio minùs ſcandalis, minùs erroribus eſt afflicta, nùm ideò, dùm omnia circa nos velut continenti ardent incendio, dùm fidei lumen extinguitur, dùm ſpiritualia templa evertuntur, ac mores depravantur, hæc cognita nobis, inertes, otioſi, ac vix ſtupentes audiemus, videbimus, nec metuemus ne malum fallaciter increſcens ac ſerpens (quod abſit) ad Fideles noſtros uſque perveniat.

Itaquè cum exigat muneris noſtri ratio ut munitiſſimis aggeribus op-

pofitis, graffantes lupos totis viribus ab ovilibus noftris repellamus, enixè poftulamus ut in Congregatione à fanctâ Synodo defignatâ, textus impii ac heterodoxi tum *Harduini*, tum *Berruyerii*, quos feorfim multo labore jam annotavimus, diligens ad examen vocentur.

RELATIO VIII.

De Harduini & Berruyerii Jefuitarum erroribus.

Illuftriffimus ac Reverendiffimus Epifcopus Daventrienfis, votum fecundæ Congregationis exponens, dixit :

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

GRAVES adeò & horrendi funt *Harduini* & *Berruyerii* errores, adeò apertè offendunt fingula fidei

capita, ut nullâ jam confutatione indigeant. Tot numero sunt, ut nihil in Religione sanum, nihil integrum sinant remanere; vixque unum volumen fuerit satis, si singulos ipsissimet Auctorum verbis simus expposituri. Præterea, ut de Theologis sileamus, tantâ vi, tantâ sagacitate à pluribus illustrissimis Præsulibus explicati sunt, ut eos summatim perstringere, censurasque in eos immissas adoptare sufficiat.

Religionis Christianæ necessitas; inconcussa veritatis ejus argumenta; Ecclesia ejusque caracteres; regula fidei, Scriptura scilicet & Traditio; Mysterium SS. Trinitatis; æterna Patris paternitas; Verbi consubstantialitas; divinitas Spiritûs Sancti; hominis innocentis status; lapsus illius; peccatum originale; Baptismi necessitas; Mysterium Incarnationis; unitas personæ in Christo;

ejus divinitas & æterna generatio ; gratuita in unionem hypoſtaticam humanitatis electio ; Myſterium Redemptionis ; Chriſti ſatisfactio pro omnium hominum peccatis ; divina Mariæ Virginis maternitas ; gratiæ & prædeſtinationis dogmata ; evangelica moralis ; quid plura ? omne Religionis ædificium dirutum eſt : nec jam Chriſti Religio ulla eſt ; huic nova & commentitia ſuccedit ab audacibus & nefandis , imò & apoſtatis viris excogitata.

I.

Chriſtianæ Religionis neceſſitas.

Chriſti Religio , ſi duobus illis Auctoribus credas , nullâ unquam ætate fuit , nec etiam noſtrâ eſt neceſſaria. Quatuor annorum millibus , homines , ne exceptis quidem Patriarchis & Prophetis , *juſtificati ſunt per legem*

naturalem (1); ex quâ abſurdè volunt oriri omnem Religionis affectum, *ſpiritum fidei, ſpei & caritatis* (2). Porrò illa fides, non fides in Chriſtum, ſed *in unum Deum creatorem, remuneratorem & vindicem* (3). Religio naturalis Legi Moſaïcæ vim addebat ad juſtitiam & beatitudinem perducendi (4). Tunc temporis ſalutem obtinebant homines, etſi Chriſtiani non eſſent, etiam per anticipationem, nec Chriſti membra, neque in illo adoptati, neque ex numero fratrum ejus & cohæredum (5); abſ-

(1) Berruy. 1. P. tom. 1. Præf. p. 21. 2. P. t. 1. p. 122. tom. 5. p. 194. t. 8. p. 218.

(2) Berr. 2. P. t. 8. quæſt. 4.

(3) Harduin. in Joann. 8. 56. in Heb. 11. 1. 4. 5. 26. Berr. 2. p. t. 4. p. 86. t. 8. p. 217. 3. P. t. 2. p. 64.

(4) Hard. in Act. 9. 2. Berr. 2. P. t. 8. p. 212. 3. P. t. 1. p. 247. nov. def. p. 111. 112.

(5) Hard. in 1. Cor. 15. 23. Berr. 1. P. t. 1. Præf. p. 21. 2. P. t. 8. p. 219. 235. 236.

que Salvatore ſalvi facti ſunt. Naturalis hæc Religio etiam nunc ſubſiſtit eorum reſpectu quibus Chriſti Evangelium non fuit ſufficienter promulgatum (1) : imò valdè conſequens & probabile eſt unicuique liberum eſſe naturalem inter & Chriſtianam Religionem, alteram quam voluerit eligere. Chriſtiana ad perfectiònem tantum valet, & ſcenicam, ut vera loquamur, oſtentationem (2). Excellentiorem juſtitiam, ac proindè gloriam perfectiorem impertitur, ita ut minimus Chriſtianorum major ſit Patriarchis, Moyſe, Prophetis, ipſoque Joanne Baptiſtâ, etſi inter natos mulierum non ſurrexerit major (3). Naturalis verò Religio ad

(1) Hard. in Rom. 8. 19. in 1. Cor. 15. 22. Berr. 2. P. t. 1. p. 57. &c. t. 3. p. 143.

(2) Berr. 2. P. t. 1. p. 294.

(3) Berr. 2. P. t. 8. p. 222. 223. t. 5. p. 194. 200. 201.

veram juſtitiam, veramque beatitudinem ſufficit.

I I.

Argumenta veritatis Religionis Chriſtianæ.

1°. Prophetiæ, ex novorum Scriptorum principiis, veritatis Religionis Chriſtianæ non ſunt argumenta. Patriarchæ, Moyſes & Prophetæ cùm non cognoverint adoranda Trinitatis & Incarnationis Myſteria (1), nullus Prophetarum prænuntiare potuit Meſſiam ut æternum Dei Filium, ad hominum ſalutem in carne venturum (2). Hoc generali nituntur principio, nempè volunt omnia Prophetarum loca quæ ſemper de Chriſto intellecta ſunt in ſenſu proprio, genuino, & immediato, aliud ſpec-

(1) Berr. 2. P. t. 8. p. 80. 81. 151. 238. t. 2. l. 3. p. 248. t. 4. l. 8. p. 60.
(2) Harduin. in Joan. 1. 18.

tare objectum : nec jam in eis reperire est præcipuas Messiæ Conceptionis, Nativitatis, Vitæ, Mortis, Resurrectionis & Ascensionis circumstantias (1) ejusque miracula (2).

2°. Christi divinitas miraculis ejus non astruitur, quæ, ut aiunt, *non potentiâ sibi propriâ, sed prece aut postulatione efficiebat*; *eò unicè sensu dicitur Jesus Christus miraculorum effector* (3).

3°. Filii Dei Resurrectio, quâ tanquam basi Religio superstruitur, nullam jam habet certitudinem, ruitque Religio, si cum perversis illis hominibus dicatur, leviter & inconsideratè huic Christi Resurrectioni fidem adhibuisse Apostolos, unoque adductos esse ad illam credendam Pe-

(1) Hard. Chron. Vet. Test. p. 593. &c. in 1. Petr. 1. 10. 11. 12.

(2) Berr. 3. P. t. 5. p. 66. 67. 68. &c.

(3) Berr. 2. P. t. 8. p. 13. 14. t. 2. p. 3. 4. 5. &c. Hard. Comm. p. 247. &c.

tri teſtimonio qui nec ipſe teſtis fuerat (1).

4°. Chariſmata primis Eccleſiæ temporibus adeo communia, omniumque prodigiorum certiſſima, utpotè quæ in ſeipſo unuſquiſque experiebatur, *ſermo ſapientiæ*, *gratia ſanitatum*, *operatio virtutum*, *diſcretio ſpirituum*, *genera linguarum*, *interpretatio ſermonum*, omnes illæ operationes Sancti Spiritûs evaneſcunt, ab hiſque Scriptoribus habentur tanquàm operandi facultates vel naturâ inſitæ, vel ſtudio ac labore comparatæ (2). *Genera linguarum*, exempli gratiâ, nihil aliud ſunt, quàm litteris hebraïcis perdiſcendis opera data: *Prophetia* verò nihil aliud quàm

(1) Hard. in Luc. 24. 33. 34. in Joan. 20. 5. 7. &c. Berr. t. 6. p. 29. 30. 57. 68.

(2) Hard. in 1. Cor. 12. 10. 28. 30. in Act. 21. 9. in 1. Theſſ. 5. 20. Berr. 3. P. t. 2. p. 342. 348. 361. 363. 375. 380. t. 4. p. 52. 2. P. t. 7. p. 194.

elaborata oratio ad Populum habita; aut laudes Domini decantatæ (1).

5°. Non jam Apoſtolorum opus dicendum erit orbis ad Deum converſi ingens miraculum. Chriſtus dixit eis : *Euntes in mundum univerſum, prædicate Evangelium omni creaturæ* (2) : quod feciſſe illos è ſacris Litteris conſtat : *profecti* enim *prædicaverunt ubique* (3). Novorum autem dogmatum Magiſtris placet horum nihil eſſe ab Apoſtolis factum, imò nec illos unquam è Paleſtinâ exiviſſe (4). Chriſtum Gentibus prædicavit unus Apoſtolorum Paulus, nec conſpirante quidem cæterorum conſenſu, quem tamen conſenſum aper-

(1) Berr. 3. P. t. 2. p. 342. 388. 360, &c. 2. P. t. 7. l. 20. p. 194.

(2) Marc. 16. 15.

(3) Marc. 16. 20.

(4) Hard. in Matth. 10. 7. in Act. 1. 8. Berr. 2. P. t. 6. p. 233. 3. P. t. 1. p. 32. t. 5. p. 1. 2. 8. 152. 207. 208. 214.

Mosaïca discedens, diis alienis inservierit (1). Quæ sanè apostasia merum est petulantium ingeniorum commentum.

III.

Ecclesia ejusque caracteres.

Cùm sit Ecclesia Societas exterior quæ Religionem Christi profitetur, quo ictu Religio, eodem Ecclesia corruit. Jam non est unica illa Arca quæ à diluvio eripit, & extrà quam nulla est salus, quandoquidem in illorum Scriptorum mente, quovis tempore ac loco, mediante solâ Lege naturali, nec Christo, nec ejus Ecclesiâ cognitis, ad justitiam salutemque perventum est, & etiam nunc pervenitur. Inde sequitur eam non esse *Unam*, *Sanctam*, cùm ubicumque foris *Sanctitas* reperiatur : jam

(1) Berr. 3. P. t. 4. p. 61. 62. 63.

non eſt neceſſarium in Eccleſiâ recipi, nec tantæ utilitatis in illius ſinu vivere. Quis tunc erit gratus animus in miſericordiam Dei Patris, *qui eripuit nos de poteſtate tenebrarum & tranſtulit in regnum filii dilectionis ſuæ* (1)? Non illa *Catholica*, ſeu Univerſalis; non ad omnes ætates extenditur: Juſti enim qui ante Chriſti tempora vixerunt, non ſunt ejus. Non omnia loca complectitur; ſolâ enim Lege naturali ſalus obtinetur in quavis Societate hæreticâ, ſchiſmaticâ, mahumetanâ, imò & idololatrâ. Non eſt *Apoſtolica*, cùm ex ipſis Scriptoribus *noluerit Chriſtus Eccleſiam gentium conſtitui, niſi poſt completum urbis Jeroſolimitanæ excidium* (2). Supponunt etiam tunc temporis vitâ functos eſſe Apoſtolos, ita ut impoſ-

(1) Coloſſ. 1. 3.
(2) Berr. 2. P. t. 3. l. 6. p. 195. t. 4. l. 9. p. 226.

ſibile ſit *Apoſtolos* Eccleſiæ gentium conditores fuiſſe.

I V.

Regula Fidei.

Quod ad fidei regulam pertinet, eam penitùs evertunt perverſi illi errorum opifices. Sua Eccleſiæ arma adimunt, ita ut nullum deinde dogma contra Novatorum aſſultus tueri ac propugnare poſſit. Nihil aliud eſt regula fidei quàm revelatio, aut verbum Dei in Libris ſanctis & Traditione contentum, cujus interpres infallibilis & cuſtos incorrupta eſt ſancta Mater Eccleſia. Sed, ut ſomniant duo noſtri Auctores, nulla ex Scripturâ & Traditione deduci poſſunt valida myſteriorum & dogmatum noſtrorum argumenta. » Circa innumera, inquit *Berruyerius*, quæ nos ab » Eccleſiâ edocti, .. credimus, rara

» (fuit) in publicis Jesu Christi ad
» Populum concionibus mentio, at-
» que illa certè non aperta, non
» evoluta, sed... implicita & sub-
» obscura : non ex instituto, nun-
» quàm nisi ex occasione brevis &
» quasi furtiva expositio « (1). Primævos præterea Scripturæ textus tanquam adulterinos expressè rejicit *Harduinus*, & circa nonum aut undecimum sæculum confictos asserit. Traditionis verò primarium fontem uterque obscurant, dùm dogmatum & mysteriorum rudimenta repetunt à privatâ quâdam institutione, quam Christus, Apostolorum gratiâ, condidit, & ab aliâ non minus secretâ & obscurâ, quam ad prioris normam fundaverunt Apostoli : de quâ quidem institutione nihil unquam in vulgus emanavit, quamque sibi finxerunt nostri Auctores contrà

(1) Berr. 2. P. t. 8. p. 164. 169.

expressum sermonem Christi, coram Pontifice & omni Consilio dicentis: *Ego palam locutus sum mundo, ego semper docui in Synagogâ & in Templo, quo omnes Judæi conveniunt, & in occulto locutus sum nihil* (1). Eâ etiam aguntur insaniâ, ut omnia SS. Patrum opera; ipsaque Conciliorum generalium Decreta tanquam ficta & commentitia habeant (2).

Judicia aut definitiones Ecclesiæ, ait eorum alter, *minimè influunt in assensum à Fideli exhibitum, & non sunt unum ex eis motivis quæ intellectum revelationi subjiciant* (3). Ut simplicium sic & Pastorum conditio (4). Non aliam habet fidei suæ regulam Ecclesia quàm *hodiernum documentum*, neque aliud veritatis

(1) Joan. 18. 20.
(2) Def. Berr. 1755. 1759. p. 10.
(3) Berr. op. inscrip. *Réflexions sur la Foi*, p. 72.
(4) Ibid. p. 43, 44. 45.

hujus documenti argumentum, quàm publicitatem ejusdem documenti, cujus objectum non ad multa extenditur. Eas tantum veritates complectitur, quas nemo unquam negavit aut obscuravit, quas ab Ecclesiâ definiri nunquam fuit necessarium, quæque recipiuntur ab universis Societatibus quæ Christiano nomine gloriantur, ne Socinianis quidem exceptis (1). Hoc merum est Tolerantismi systema.

V.

Sanctissima Trinitas.

Quis posteà miretur, quod totis viribus omnia Mysteria tentent evertere? Nullum eorum, juxta systema *Berruyerii*, est objectum hodierni documenti; attamen omnia hæc Mysteria complectitur hodiernum Eccle-

(1) Ibid. p. 217. 218. 182.

ſiæ Romanæ documentum. Ergo de illo non agitur documento in mente *Berruyerii*. Hodiernum documentum vocat illud quod commune eſt omnibus Societatibus quæ ſe Chriſtianas inſcribunt. Ex illis Societatibus ſuam conflat Eccleſiam ; & cum eâ rejicit Trinitatis Myſterium quod , ut & Myſterium Incarnationis, ante Chriſtum *nulli hominum revelatum* fuit & *cognitum* (1), ac de quo nunquam ex *inſtituto* , *ſed ex occaſione tantùm brevis & quaſi furtiva expoſitio* à Chriſto facta eſt (2). Una eſt in Deo perſona , quæ tùm primùm Pater fuit ; cùm ipſa ſibi Filium in tempore fecit , creatâ unitâque ſibi Jeſu Chriſti humanitate (3). Non eſt æterna ge-

(1) Berr. 2. P. t. 8. p. 80. 81. 151. 258. t. 2. p. 248. t. 3. p. 80. 81. t. 4. p. 60. &c.
(2) Berr. 2. p. t. 8. p. 165. 166. 167. 169.
(3) Hard. in Joan. 1. adnot. ad v. 1. p. 428. col. 2. & in Rom. 1. p. 434. 804. 808.

neratio, non æternus Dei Filius, ſed tantum Filius factus in tempore, & hic Filius humanitas Chriſti eſt, cui ſoli propriè *& in recto* convenit Filii Dei appellatio (1). Cum Eunomio, Eunomeorum duce, aſſerunt iidem Auctores, *impoſſibile* eſſe *Patrem ad Verbum loqui* (2); & cum Arianis, ſtilo quidem SS. Scripturarum, *aliud* eſſe *Verbum, aliud Filium Dei* (3). Nihil aliud eſt Verbum, niſi decretum ab æterno in mente divinâ conçeptum producendi humanitatem quamdam, vel hominem quem faceret ſibi Filium (4). Non aliud eſt Spiritus Sanctus, niſi *virtus & efficientia divina*, vel *dona* ſpiritualia

(1) Berr. 2. p. tom. 8. quæſt. 2. Hard. Comm. p. 252. Berr. def. p. 99.
(2) Hard. Comm. p. 649.
(3) Hard. Comm. p. 248. 433. 808. Berr. 2. P. t. 8. quæſt. 2.
(4) Hard. in 1. Joan. 1. 2. & 3. p. 711. Idem in Evang. Joan. cap. 1. Adnot. ad v. 1. p. 149. Berr. 3. P. tom. 5. p. 154. & ſeq.

quæ Deus hominibus largitur, vel *Spiritus creatus* : cùmque de eo loquitur Scriptura, ut de personâ ; tropicè tantum ac per *prosopopeiam* loquitur (1). Hæc igitur verba : *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, sensum istum exhibent : *in nomine unius veri Dei*, secundum unitatem naturæ suæ spectati, qui in tempore factus est *Pater Jesu-Christi*, & *humanitatis Jesu-Christi*, quam solus verus Deus Filium sibi fecit in tempore ; & Spiritus Sancti qui, ex eo quod nomen ejus nomini humanitatis Christi postponatur, esse non potest nisi *Spiritus creatus* (2).

(1) Hard. in Epist. ad Rom. c. 5. v. 6. p. 559. In Epist. ad Gal. c. 4. v. 6. p. 559. in 1. Joan. c. 4 v. 15. p. 717. in 1. Pet. c. 4. v. 14. Berr. 3. P. tom. 3. p. 213. & t. 5. p. 104. Hard. in 1. Joann. c. 4. v. 26. p. 457. Adnot. ad v. 14. Joan. v. 13. p. 310. Adnot. ad v. 15. p. 311. Berr. 3. P. tom. 2. p. 187.

(2) Berr. 2. P. t. 8. p. 150. 154. 155. Nov. def. p. 109. 110.

V I.

Hominis lapſus : Originale peccatum.

Completa in tempore myſteria, non magis illibata reliquerunt Novatores illi, quàm æterna myſteria. Homo innocens, homo lapſus, homo reparatus, hæc Religionis ſumma eſt. Ex illorum autem principiis, homo propriè non fuit innocens, non lapſus eſt, non erectus & reparatus. È manibus Creatoris prodiit (licet ſupernaturali juſtitiâ donatus) noſtris miſeriis & infirmitatibus, ignorantiæ, concupiſcentiæ, defatigationi, morbis, ipſi morti obnoxius (1). Si non peccaſſet, *exemiſſet eum Deus à neceſſitate mortis naturalis* (2). Sed peccati reus factus eſt;

(1) Hard. Comm. p. 248. 435. 444. Berr. 1. P. t. 1. p. 29. 30. 33. 34. 38. 2. P. t. 8. p. 233. 3. P. t. 1. p. 168. 221. 240.
(2) Berr. 3. P. t. 1. p. 130. 131. 219.

in necessitatem mortis naturalis reincidit, effrænisque facta est ejus concupiscentia (1). Nascuntur posteri ejus infelices, at non miseri ac peccatores, quia *miser non est quisquam nisi culpâ propriâ; infelix potest esse, etiam alienâ, ut sunt Adæ posteri :* atque hoc est originale peccatum (2). Si vitiosi sumus, *id oritur tantum ex eo quod naturæ humanæ inserimus vitia quæ in sinu matrum non contraximus* (3).

2°. » Per unum hominem, ait » Paulus, peccatum in hunc mun- » dum intravit, & per peccatum » mors, & ita in omnes homines » mors pertransiit, in quo omnes » peccaverunt (4) «. At quidquid dicat Apostolus, cum Pelagianis &

(1) Berr. 3. P. t. 1. p. 151. 168. 221. 240. &c.
(2) Hard. Comm. p. 452. col. 2.
(3) Berr. 2. P. t. 7. p. 305. 306.
(4) Rom. 5. 12.

Socinianis contendunt *Harduinus* & *Berruyerius* non loqui Paulum de originali peccato, neque de illâ morte toti naturæ communi ac neceſſariâ, quæ peccati eſt ſtipendium, ſed de peccatis actualibus quorum rei fiunt homines ad exemplum Adæ, necnon de mortibus extraordinariis, ut diluvio, incendio Sodomæ, &c. in pœnas ſcelerum & hominum diſciplinam à Deo immiſſis (1).

Nec minus adulterant illud Apoſtoli dictum : *omnes in Adam moriuntur* (2), cujus ſenſus non eſt, juxta eos, omnes homines mori, *quia in Adam peccaverunt*, ſed *ideo morituros quòd primus homo peccaverit* (3). Concilium Tridentinum (4), omniſque Eccleſia, de peccato originali ſem-

(1) Hard. in cap. 5. Epiſt. ad Rom. Berr. 3. P. Obſerv. de hoc capite.
(2) 1. Cor. 15. 22.
(3) Berr. 3. P. t. 2. p. 392.
(4) Seſſ. 6. de Juſtif. c. 1.

per intellexit alia hæc Apoſtoli verba : *Eramus naturâ filii iræ ſicut & cæteri* (1) *:* quia *peccante primo homine*, aït Auguſtinus (2), *vitium pro naturâ inolevit.* His autem Auctoribus videtur non agi in laudato Apoſtoli loco niſi de actualibus peccatis, aut *pravis conſuetudinibus in naturam quaſi converſis* (3).

3°. Innumera hæc cujuſcumque generis mala, quibus intùs foriſque torquemur, quorumque finis mors, ab Apoſtolo dicta *ſtipendium peccati* (4), quodammodo tractabile reddunt originale peccatum, licet humanæ mentis captum ſuperet. Illud autem argumentum nobis tollitur, dum Pelagianum illud inſtaurant, mala hæc humanæ naturæ eſſe an-

(1) Eph. 2. 3.
(2) Tract. 44. in Joan. n. 1.
(3) Berr. 2. P. t. 3. p. 269.
(4) Rom. 6. 33.

nexa; *naturalemque esse hominis conditionem* (1).

4°. Non demonstratur originale peccatum ex infantium baptismate. Institutum est enim, aiunt fideles illi Pelagianorum asseclæ, ut ex minùs perfectâ ad perfectiorem vitam transeamus. Non ob delendum peccatum per se primò institutum est (2); quamvis in Symbolo dicamus, *Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum.* Cum iisdem hæreticis subjiciunt, necessarium quidem esse hoc Sacramentum ut in Ecclesiam Messiæ recipiamur, non verò ut intremus in Regnum cœlorum (3).

Filius *Dei qui non venit nisi quærere & salvum facere quod perierat*, sicut adultorum, ita & parvulorum Sal-

(1) Berr. 1. P. t. 1. p. 16.

(2) Berr. 2. P. t. 2. Hard. Act. 1. 5.

(3) Hard. in Joan. 3. 5. Berr. 2. P. t. 2. p. 240. 241. 244.

vator eſt. Infantes ergò concluduntur omnes ſub peccato. Sed cùm peccatum propriâ voluntate nullum poſſint admittere, neceſſe eſt ut originalis culpæ rei ſint. Atque ita Incarnatio Chriſti ejuſque mors pro omnibus hominibus, originalis & in omnes diffuſæ corruptionis indicium manifeſtum eſt, rurſùmque hæc corruptio Incarnati Redemptoris neceſſitatem probat. Sed horum utrumque deſtruunt *Harduinus & Berruyerius*, cum naturæ noſtræ depravationem ita extenuant & elevant, ut nulla prorsùs ſit. Ergo *gratìs Chriſtus mortuus eſt* (1).

VII.

Incarnatio.

Quid docent novi iſti Magiſtri de Incarnationis Myſterio? Quidquid hac de re docet fides, evertunt. Jeſus-

(1) Gal. 2, 21.

Chriſtus jam non eſt Deus, Dei Filius à Patre miſſus, quando quidem *Pater in divinis* mittere Filium non poteſt (1). Non jam ipſum verbum æternum, *cum in formâ ac naturâ Dei eſſet, ſemetipſum exinanivit formam ac naturam ſervi accipiens, habitavit in nobis* (2); ſed humiliat ſeſe natura humana facta Deus, atque æqualis Deo, & ad abjectiſſima quæque deſcendit (3). Jam non dicendum, Filius Dei caro factus eſt; Filius enim Dei, ſecundum iſtos, ipſa eſt Chriſti humanitas : quod humanitas Chriſti homo facta fuerit, abſurdum hoc eſſet dictu. » Si diceret Joannes, Fi-
» lius Dei factus eſt caro, dicere ex
» uſu loquendi crederetur, *humani-*

(1) Nov. def. de Nancy. p. 204. Berr.
(2) Ad Philipp. 2. 7. Joan. 14.
(3) Berr. 2. P. t. 8. p. 25. 26. 27. 3. P. t. 3. p. 339. 340. Hard. Comm. p. 582. p. 289. &c. Berr. 2. P. t. 8. p. 26. 27. 3. P. t. 8. p. 339. 340.

» *tas Christi*, sive *Christus homo factus* est homo. Quod quàm ineptum sit... nemo est qui non sentiat (1). Non strictè accipienda sunt Scripturæ verba dicentis : *Verbum caro factum est*, vel Verbum persona Christi est : nam, ex Berruyerio *formalitas hæc sive ratio considerandi Verbum præscindit à proprietatibus personæ divinæ notionalibus attributisque essentialibus* (2) ; id est, ut benè intelligas : in Christo Verbum non ut Deus, nec secunda Trinitatis persona considerandum est, sed ut vacuus sonus, ac merum ens rationis. Christus verè non est Verbum aut Dei Filius : *hujus enim personalis proprietatis communicatio impossibilis est* (3), sed humanitas ipsa Christi persona est, & tamen secunda de di-

(1) Berr. 1. P. t. 8. p. 105.
(2) Berr. 2. P. t. 8. p. 6. 30.
(3) Nov. def. p. 100.

vinis personis (1) nuncupatur, sive inferioris & secundi ordinis divina persona, prout Deo arctissimè conjuncta, sive Deum repræsentans (2). Hæc humanitas habet propriam sibi subsistentiam & personalitatem quæ maximè designatur hac voce : *Ego* (3); sola suas actiones ac passiones independenter à suâ cum Verbo unione producere tanquam principium completum potest (4). *Hæreticum est dicere hanc humanitatem à Verbo regi, determinari, gubernari, moveri* (5) : denique priùs donis supernaturalibus sanctificata fuit quàm unita Verbo (6).

(1) Hard. Comm. in Joan. 1. 18. p. 252. ibid. ad v. 18. *qui est in sinu Patris.*

(2) Hard. in Rom. 1. 4. Berr. 2. P. t. 8. p. 109. 110.

(3) Berr. def. p. 44.

(4) Hard. Comm. p. 248. 249. Berr. 2. P. t. 8. p. 2. 97. &c. Def. p. 36.

(5) Berr. def. p. 19. 20. 64. 65.

(6) Berr. 2. P. t. 8. quæst. 2. p. 56. &c. 73. 101, Hard. in Act. 2. Adnot. ad v. 13.

Quid hoc eſt, niſi clariſſimè aſſerere Chriſtum nihil aliud eſſe quàm merum hominem. Verbum quidem eſt, juxta illos, ſed proprietatibus perſonæ divinæ notionalibus attributiſque eſſentialibus caret. Filius Dei eſt, at non æternus, ſed *in tempore factus eſt Filius.* Ante mortem Filius fuit : per trium dierum mortem non fuit : in reſurrectione eſſe iterum cœpit. Æternam non habet à Deo generationem, ſed temporalem ab utero Virginis incœptam; nec Virgo jam Deipara. Ceſſavit generatio in tempore ſepulturæ. Exiens de ſepulchro iterum genitus eſt. Cùm æternus non eſſet, mundum creare non potuit, imò nec incarnationem ſuam operari : » neque enim Chriſtus qui » non erat ante unionem, & qui » poſt unionem factus eſt, poteſt » dici divinam unionem operatum

„ esse (1). « Nomen Dei fert, at Deus factitius. Divinis attributis, ac primò æternitate caret : *ante Incarnationem suam non erat, nisi promissus & prædestinatus ut Filius Dei fieret* (2) : sed ex quo Deus cœpit esse, semper in hoc gradu honoris permanebit (3). Immensitatem non habet (4) ; scientiam divinam non habet, sed nescio quam scientiam creatam, infusam, & ita finitam, ut dies illa & hora judicii novissimi & eversionis Hierosolimitanæ non fuerit ei cognita. Creator non est (5), nihil per ip-

(1) Berr. def. p. 202.
(2) Berr. 2. P. t. 8. p. 71. 72. Def. p. 202.
(3) Hard. adnot. in Joan. 3. 13. & paraph. p. 246. col. 2. Berr. 2. P. t. 2. l. 3. p. 246. 247. 248.
(4) Berr. 2. P. t. 8. p. 256. 257. 258. 261. t. 3. p. 139.
(5) Hard. Comm. p. 265. 310. 585. Berr. 2. P. t. 2. p. 237. 255. t. 5. p. 21. 22. t. 8. p. 147. 148. Def. p. 58. 59.

ſum factum eſt : ſed mundus & ſæcula, hoc eſt, ut aiunt, Synagoga & Reſpublica Judæorum *propter ipſum & intuitu ipſius* facta ſunt (1). Propriâ virtute miracula operandi poteſtatem non habet, ſed ea precibus à Deo elicit ; *eo unicè ſenſu dicitur Jeſus-Chriſtus miraculorum effector*. (2). Sanctificare non valet animas per ſuam operationem, ſed tantum gratiam meritis ſuis obtinet (3) ; & *eo unicè ſenſu dicitur in Scripturis Jeſus-Chriſtus Sacramentorum inſtitutor* (4). Denique Chriſtus non habet divinam operationem, ergò nec naturam. Merus homo eſt (5).

(1) Berr. 2. P. t. 8. p. 123. 135. 136. 3. P. t. 3. p. 375. Def. p. 29. Nov. Def. p. 19. Hard. Comm. p. 646. 591. 592.
(2) Berr. 2. P. t. 8. p. 13. 14.
(3) Berr. 2. P. t. 3. p. 25.
(4) Berr. 2. P. t. 8. p. 16. 17. t. 5. 193.
(5) Ibid. p. 22. 23. 29. 97. Def. p. 3. 101.

VIII.

Redemptio.

Talis Salvator noſter eſt, juxta utrumque Scriptorem. Quod ſi, ut ex eorum blaſphemiis patet, Chriſti expiatio infiniti pretii non fuit (1), manifeſtum eſt totum corruere Redemptionis ædificium. Quid verò, ſi Chriſtus, ut iſti contendunt, concupiſcentiæ obnoxius fuit? Cujus motus, etſi refrænabantur, in eo tamen, ipſo invito, recalcitrabant. Si magno animo vitia reprimebat, attamen non ſine vi ac pugnâ. Aliquandò anima ejus ſcindebatur ac dilacerabatur duobus deſideriis ſibi invicem adverſantibus (2). Quid ſi impeccabilis non fuit, ſi à peccato non abſtrahebatur niſi ſerie gratia-

(1) Berr. 2. P. t. 8. p. 17. 18.
(2) Berr. 3. P. t. 1. p. 238. 2. P. t. 2. p. 142. t. 5. p. 250.

rum *electarum* quæ peccandi nunquam potestatem tollebant (1). Si prævidit Deus Christum non peccaturum, prævidit peccandi facultatem habiturum, & reipsà peccaturum fuisse, nisi talibus gratiis fuisset adjutus.

Adde etiam, Jesum-Christum, pro hominibus justitiæ divinæ satisfaciendo, exolvisse tantum *debitum pœnale*, quod, juxta præfatos Auctores, suâ humanâ nativitate contraxerat, & *præceptum naturale* implesse *in rigore justitiæ* fundatum (2) : ex quo sequitur, Christi satisfactionem non liberam & gratuitam, sed necessariam, & non ex indebitis ; & idcircò incompletam nec perfectam fuisse.

Ex his videre est, 1°. quomodo

(1) Berr. Def. p. 47. 48. 49.

(2) Berr. 2. P. t. 8. p. 204. 205. Nov. def. de Nancy. p. 154.

satisfactionis Christi naturam & essentiam pessumdent.

2°. Ejusdem necessitatem evertunt, sive cùm originalem culpam ad nihilum reducunt, sive cùm homines per legem naturalem sine fide in Christum salvos fieri posse contendunt.

3°. Redemptionis realitatem annihilant, cùm docent Religionis effectum non esse homines Justos facere, sed tantum perfectiorem, Deo digniorem nobilioremque cultum instituere, revelatarum veritatum fidem, Religioni, ut aiunt, naturali superaddendo sine ullâ necessitate, sed tantum ad magnificentiam cultûs, operisque divini perfectionem (1).

4°. Universalitatem Redemptionis destruunt, cùm asserunt Christum pro nullo mortuum esse eorum

(1) Berr. 2. P. t. 1. p. 242. 243. 244. 248. 249.

qui ante ejus adventum vixerunt; ſed tantum ob id paſſum eſſe Chriſtum, ut poſt ipſum venturis magna præberentur ad ſalutem adjumenta (1).

5°. Proprium & immediatum Redemptionis effectum, id eſt, Chriſti de diabolo victoriam delent. Quod ſancta dicit Scriptura: *Chriſtus per Crucem ſuam expolians Principatus & Poteſtates, traduxit confidenter, palam triumphans illos in ſemetipſo* (2), & his ſimilia, quid hæc ſignificant? non inferni Poteſtates, ut iſti reſpondent, ſed temporales Synagogæ & Gentilitatis Principatus, quorum Chriſtus ablatam auctoritatem ſeipſum induit (3).

(1) Berr. 2. P. t. 1. p. 126. t. 8. p. 239. 240. 3. P. t. 4. p. 235.
(2) Coloſſ. 2. 15.
(3) Hard. in Joan. 12. 31. 32. in 14. 30. in Eph. 1. 20. 21. in Coloſſ. 2. Berr. 2. P. tom. 4. p. 312. 313. t. 5. p. 191. 3. P. t. 3. p. 389. 390.

Talis eſt, juxta illos, inclytus ille Chriſti triumphus ex quo liberationis noſtræ fons depromitur.

IX.

Gratia Redemptionis fructus.

Denique pretioſum Chriſti Redemptionis fructum diſſipant *Harduinus & Berruyerius*, Eccleſiæ de gratiâ doctrinam Pelagianis ſuis erroribus abnegando; cujus gratiæ cùm naturam ignorent, neceſſitatem ejus prorſùs tollunt, necnon vim & gratuitatem.

1°. Gratiâ quam ad ſingulos actus noſtros neceſſariam eſſe ſtatuerunt Concilia, ſecundum novos Doctores, non egemus. Jam vidimus quomodò ante Chriſti adventum & mortem, ſine Mediatoris auxilio ejuſque meritorum applicatione, Juſti veteres Deo placuerint: *ex lege naturali*,

id eſt, ex naturâ ipsâ Religionis affectus, *fidei*, *ſpei*, *caritatis ſpiritum*, in quibus omnes virtutes continentur, haurientes.

2°. Dant eandem quam Pelagius de gratiâ Chriſti notionem ; talem eam confingentes gratiam quæ doctrinâ & exemplis (1), miraculorum aſpectu (2), prædicationibus (3), Dei animadverſionibus (4), lumine mentibus affulgente (5), motibus intùs ad bonum hortantibus & invitantibus (6) tantummodò conſtat. Ex quo fit ut veluti *errorem vulgarem*,

(1) Hard. Præf. in Epiſt. ad Rom. p. 429. in 6. Joan. 37. 39. in 17. 2. 6. 9. Berr. 2. P. 3. p. 141. 142, 145. 3. P. t. 4. p. 396.t

(2) Hard. in Joan. 15. 24. Berr. 2. P. t. 3. p. 145. 146. t. 4. p. 89.

(3) Berr. 1. P. t. 5. p. 354. 2. P. t. 2. p. 214. 229. 272. 273. 277. 278.

(4) Berr. 1. P, t. 5. p. 148.

(5) Hard. in Joan. 15. 2. p. 307. Berr. 2. P. t. 5. p. 197.

(6) Hard. Digreſſ. de prædeſtin. p. 465. in 1. Cor. 1. 4.

sed magnum certè habeant, si quis Spiritum Sanctum *Consolatorem* vocet: quia illud vocabulum efficacem operationem exprimit; sed *adhortatorem* tantum dici præcipiunt (1). Cum his gratiis tam exiguis tantæ sunt liberi arbitrii vires, ut per eas sine peccato, nec veniali quidem, homo in hâc vita esse possit, & reipsâ multi reperiantur Christiani ab omni prorsùs peccato alieni (2), quo quidem errore tenebantur Pelagiani.

3°. Non solùm gratiam per se efficacem quæ *velle & perficere in nobis operatur*, non admittunt, verùm etiam in *hæreticorum* numerum eos referunt, quicumque hanc gratiam per se efficacem defendunt, gratiamque versatilem veluti unicam Eccle-

(1) Hard. in Joan. 14. 16.
(2) Hard. in Philipp. 4. 8. in Coloss. 1. 10. in Eph. 5. 27. p. 574. in 1. Epist. Joan. 1. 8. p. 711. Berr. 3. P. t. 5. p. 159.

ſiæ doctrinam oſtentant (1). Iſtâ verò gratiâ quam vocant *ſufficientem*, ſummus ut arbiter utitur homo, ſicut & eâ gratiâ quam vocant *gratiam electam* (*grace de choix*) ſive efficacem, eo ſcilicet ſenſu, quod Deus eam largitur prævidens hominem ſubitâ voluntate eam efficacem redditurum. Sed hæc electa gratia ad bonum operandum neceſſaria non eſt : ad hoc ſatis eſt ſola gratia ſufficiens, quia electa gratia non datur niſi his qui ad eam obtinendam benè uſi fuerint ſufficiente, cùm è contrariò electa gratia alteram electam gratiam mereri non poſſit. Et ſapienter quidèm Doctores iſti hæc ita ordinaverunt ; alioquin electa gratia ſemel conceſſa quam infallibilis ſequitur effectus, neceſſe eſſet ut hæc prima ſecundam, ſecunda tertiam, ter-

(1) Hard. Digreſſ. de prædeſt. p. 461, col. 2. 462. col. 1. in 2. Cor. 6. 1.

triaque consequenter omnes usque ad finalem perseverantiam attraheret : ac per hoc de æternâ hominum sorte, quod isti abhorrent, Deus statueret (1). Omnis gratia liberi arbitrii ludibrium est, nec satis potens Deus est in movendis hominum voluntatibus, ut eas, illæsâ libertate, ad id amandum quod vult perducat. *Sapientia Dei nullam ei viam suppeditat* eos *servandi*, *qui* quamvis potenter adjuti *perire malunt* (2). Omni industriâ tentante Deo ut Pharaonem *ad agnitionem veritatis* adduceret, semper adversùs Deum *incassum luctantem* cor suum obduravit Pharao (3). *Judam Jesus missum fecit*, *cùm eum ad se convertere frustrà tentasset* (4).

(1) Hard. Digress. de præd. p. 459. 460. 461. 462. 465.

(2) Berr. 1. P. t. 1. p. 58. 59. 60. t. 2. p. 73. t. 3. p. 2. 2. P. t. 5. p. 88. 161.

(3) Berr. 1. P. t. 2. l. 2. p. 73. 74.

(4) Berr. 2. P. t. 5. l. 12. p. 161.

4°.

4°. Gratiæ qualitas ſpecialis ac præcipua, ut verbum ſonat, eſt ejus *gratuitas*; gratuitas autem omne debitum excludit; quam proprietatem, ſicut & cæteras ambo Scriptores oppugnant. Si gratiæ generales, quas ſufficientes vocant, nullo hominis merito præceduntur, nihilominùs contendunt nobis *eas debere Deum*, illudque *eſſe dogma catholicum* (1). Sed *gratiæ electæ* quarum Deus effectum ab homine proventurum prævidit, hæ ſemper præcedentis meriti mercedes ſunt. Semper gratia, vel omnium prima, meritis datur, veluti fidei gratia, quæ janua ſa'utis eſt: (2) vel etiam in parvulis Baptiſmi gratia, quam ſi ipſi obtinere non potuerunt, hanc pro eis impetravere

(1) Hard. in Luc. 15. 12.
(2) Hard. Digreſſ. de præd. p. 460. 462. in Act. 13. 48. in Joan. 6. 44. in 1. Tim. 12. & 13. Berr. 2. P. t. 6. p. 349. 3. P. t. 3. p. 270.

vel eorum parentes, vel alii fideles. Quod ad infantes attinet qui ſine Baptiſmo moriuntur, prævidit Deus eos propter nequiſſimam vitam, ſi fortè ad maturam ætatem perveniſſent, æternis ſuppliciis fore damnandos; atque ita eos à mundo & à peccato eruens, miſericorditer agit, ſæpè ad remunerandam parentum pietatem (1). Hac miſericordiâ Deus aliquandò ad aliquos Populos Evangelii præcones non mittit, prævidens neminem ex eis fidem apprehenſurum (2). Si Chriſtus apud Tyrios & Sydonios miracula non fecit, ex quibus in ipſum credituri fuiſſent, id factum eſt quod poſt pœnitentiam eos in fide non permanſuros noverat (3). Eximium finalis perſeverantiæ donum, nec ipſum

(1) Hard. Digreſſ. de præd. p. 462, 463.
(2) Hard. ibid. p. 464.
(3) Hard. ibid.

gratuitum est : illud enim humana merita semper præcedunt (1).

Inter gratiam & prædestinationem hoc tantum interest, ut ait S. Augustinus (2), quod *prædestinatio est gratiæ præparatio, gratia verò est ipsius prædestinationis effectus*. Ergò si hæc gratuita est, altera quoque erit. Quod si autem gratia meritis donatur, impossibile est ordinationem Dei ad gratiam esse gratuitam : sicque evanescit Sanctorum prædestinatio gratuita. Hæc suis principiis *Harduinus* & *Berruyerius* contendunt; nusquam, nec in B. Pauli Epistolis, nec in toto novo Testamento agi de electorum quorumdam ad æternam gloriam prædestinatione, ante meritorum prævisionem factâ, sed tantùm de ordinatione ad gloriam ex

(1) Hard. ibid. p. 462. 464. 465.
(2) L. de præd. SS. c. 10.

prævisis meritis consequente (1). Prædestinatos quoque de quibus agit Scriptura, non alios esse quàm Christianos omnes qui *propter fidem suam* digni habiti sunt qui Ecclesiam Christi componerent, *quique dummodo perseverare velint*, ad vitam æternam præordinati sunt (2). Sic Scripturas interpretantur Sociniani, qui nullam prædestinationem nisi eam quæ sine mysterio est, admittunt (3).

Sed Scriptores isti eò usque pervadunt ut prædestinationem Christi,

(1) Hard. ibid. p. 458. Berr. 2. P. t. 8. p. 2. 31, 3. P. t. 1. p. 29.

(2) Hard. Præf. in Epist. ad Rom. p. 428. 429. Digress. de præd. p. 464. Berr. 2. P. t. 8. 230. 231, 3. P. t. 1. p. 30. 284. 286. Nov. Def. p. 75. Hard. in Matth. 20. 16. 22. 14. Præf. in Epist. ad Rom. p. 429. in 2. Tim. 2. 10. 1. in 1. Pet. 1. in Apocal. 17. 14. &c. Berr. 2. P. t. 4. p. 228. &c. t. 5. p. 32, 3. P. t. 1. p. 20. t. 2. p. 12. 14. 15. t. 4. p. 148. 172. Nov. Def. p. 75.

(3) Hard. Digress. de præd. p. 464. Berr. 2. P. Præf. p. 17. 18.

quæ nostræ prædestinationis exemplar & causa est, gratuitam esse negent. Conveniens erat, juxta hos Novatores, ut Deus Christi humanitatem sibi præ omnibus cœteris in Filium assumeret, eò quod Jesus jure nativitatis humanæ primogenitus esset ex omnibus, & hoc nomine *Rex* totius terræ, *Christus*, *Messias*, *Pontifex* & *Mediator hominum* (1). Sed cùm primogeniti titulus cœteris qui ipsum antecesserant communis esset, Christus ideò præ cœteris his primogenitis electus est, quod à Deo prævidebatur Messiæ Mediatorisque sublimia munera aptiùs impleturus (2).

Denique illud dogma catholicum gratuitæ Prædestinationis & ante

(1) Hard. in Joan. 1. 51. Comm. p. 38. 169. 255. Berr. 2. P. t. 8. p. 181. 189. 202.

(2) Hard. Comm. p. 255. 256. Berr. 2. P. t. 8. p. 188. 189.

ulla prævisa merita, quod ex Bellarmino, post SS. Augustinum, Fulgentium, &c. *non quorumdam Doctorum opinio, sed ut fides Ecclesiæ catholicæ dici debet* (1), non tantum impugnant *Harduinus & Berruyerius*, sed inter hæreses impudenter adscribunt.

V.

Moralis.

Christi gratia cùm sit bonorum ac virtutum omnium fons & origo, fieri nequit ut doctrina de gratiâ in doctrinam morum non influat; utque errores circà illam, plures circa hanc errores non gignant. Quod si una ex his doctrinis homini revelat naturæ suæ corruptionem, voluntatis à Deo derelictæ imbecillitatem, Dei gratiæ ad singulos actus

(1) Bellarmin. l. 2. de gratiâ & lib. arb. c. 11.

bonos necessitatem ; exinde inspirat virium humanarum diffidentiam, salutarem humilitatem, spei & in divinam misericordiam confidentiæ sanctos affectus, gemitus denique orationis, amoris, gratitudinisque spiritum ; altera è contrariò doctrina quæ vires hominis exaltat, necessariò præsumptionem, ingrati animi sensum, duritiam superbiamque in ejus corde nutrit ; inopiæ, indignitatis, perpetuæ erga Deum dependentiæ sensum eradicat, orationis & gratiarum actionis spiritum extinguit ; & in veræ justitiæ locum, pharisaïcæ justitiæ larvam supponens, de angustâ cœli semitâ in spatiosam infernalis abyssi viam miserum abducit.

Nequè solum per præfatos Auctores intima sanctitatis pietatisque semina suffocantur, actus etiam morales per alia principia prorsùs atte-

nuant. Nam primo ictu *legem æternam* subvertunt, quæ prima est & suprema morum regula, cùm negant esse *veritates æternas*, immutabiles, *ab omni institutione independentes* (1). Deindè per ignorantiam admissa peccata excusantes, ab omni legis vinculô homines liberant : nullum peccatum, nisi cùm contra conscientiam agitur, admittunt, nullas virtutis actiones, nisi quas conscientia probat, sive sit, sive non sit secundum legem ordinata (2). Quas laxas vitiis habenas permittunt, sub bonæ intentionis prætextu, peccata excusando teterrima (3)! Nec minùs labefactatur magnum illud & primum legis principium, amoris Dei

(1) Berr. 2. P. t. 1. p. 30. 31. 32.
(2) Berr. 1. P. t. 3. p. 210. 2. P. t. 3. p. 373. 3. P. t. 1. p. 167. 224. 225. t. 4. p. 53. t. 5. p. 175.
(3) Berr. 1. P. t. 1. p. 107. &c. t. 2. p. 13.

& Proximi præceptum, quod summis viribus summoque nisu oppugnant. Sed dùm illud præceptum ita constringunt, effrænam vagari permittunt concupiscentiam, seu allegando *non omnes concupiscentiæ motus pravos esse* (1), seu per mendacium impudentissimum, asserendo non damnare Christum in terrestria bona propensionem, sed tantùm hujus propensionis *nimiam vim*, *nimiam in temporalibus bonis* præ spiritualibus *curam & sollicitudinem* (2). Addunt etiam Christum *magnificas epulas profusionesque* bonorum non culpasse (3). Denique *ipsum voluptatibus quas non damnabat, interfuisse* (4). Immanem Filiorum Jacob in Sichimitas vindictam audacter lau-

(1) Berr. 3. P. t. 1. p. 240.
(2) Berr. 2. P. t. 2. p. 345. 347. t. 4. p. 252.
(3) Berr. 2. P. t. 2. p. 402. t. 4. p. 286.
(4) Berr. 2. P. t. 2. p. 220.

S v

dant, afferuntque, contra Scripturæ teftimonium (1), de hac nefariâ ftrage eos approbatos à fancto Patriarchâ fuiffe (2). Quid, quòd Saülem de fuicidio laudant! mendacium, fi ipfis credere fas eft, peccatum non eft, quoties deceptus decipientem fufpectum habere potuit (3). Deniquè peccatoribus falutis januam occludunt cùm eis falfam pro verâ converfionem proponunt; dùm *tanquam finceras ac folidè fundatas converfiones*, *tanquam cœlo ac Deo digna fpectacula* jactitant nefcio quæ pœnitentiæ phantafmata, quæ proximè fequuntur graviffimi relapfus, velut, verbi gratiâ, idololatria (4). Tam ignavæ pravitatis B. Paulum

(1) Gen. 34. 30. & 49. 5. 6. 7.
(2) Berr. 1. P. t. 1. p. 288. 294. 295. in-4°.
(3) Berr. 1. P. t. 2. p. 13. t. 3. p. 10. t. 5. p. 274. 275.
(4) Berr. 1. P. t. 3. p. 321.

conſcium monſtrare conantur, dùm contendunt Apoſtolum inflictam inceſtuoſo Corinthio pœnitentiam, quaſi nimis longam non probaſſe; ac *quodammodò voluiſſe* Corinthiorum *Eccleſiam ſeveritatis ſuæ pœnitere* (1). Sic ſacram Scripturam ad ſententiam ſuam adducentes miſerè diſtrahunt ac lacerant.

Nota. *His præmiſſis, Reverendiſſimus Daventrienſis Epiſcopus perlegit atque ſanctæ Synodo obtulit quoſdam ex præcipuis* Harduini *&* Berruyerii *textibus ſuâ in Relatione recenſitis: & addidit.*

In tantâ blaſphemiarum diluvie, quis non ſæpiùs exhorruit in hac ſanctâ Synodo? Quis Patrum aures ſuas obturare non voluiſſet? Corrumpunt bonos mores colloquia

(1) Berr. 3. P. t. 3. p. 20. 27. 29. 30.

mala, ait Apoſtolus. In mentem ideò, Deputatorum venit ut

1°. Horrendo huic ſcandalo ſummatim opponere dignetur Synodus certam ac ſanctam Eccleſiæ Catholicæ doctrinam quâ tam pravi errantium niſus invictè in ejus ſinu quotidie retunduntur.

2°. Ut poſthac commendet Synodus præcipua Paſtorum documenta quibus, præſertim in Galliâ, victrix emicuit veritas ; notiſſimum nempè & manibus noſtris verſatiſſimum illuſtriſſimi Epiſcopi Sueſſionenſis opus, quod invictum, noſtris temporibus, Eccleſiæ propugnaculum eſt, & poſteris erit pretioſiſſimum. Eximium etiam illuſtriſſimi Archiepiſcopi Lugdunenſis documentum paſtorale, recens opus, & çertè dignum quod vetuſtiſſimæ illius nobiliſſimæque apud Deum & homines Eccleſiæ venerabilem futuris ſæculis

exhibeat traditionem ; doctissimam denique sacræ Facultatis Parisiensis Censuræ primam partem Catholicis Theologis gratissimam.

3°. Ut tandem disponatur Decretum, concludendo paucis solemnem absolutamque damnationem operis *Berruyerii*, quod ab Eminentissimo *Migazzi*, Archiepiscopo Vindebonensi, tam aptè in Decreto Pastorali die 3 Julii dictum fuit *opus impium & scelestum ;* simulque & *Harduini*, quibus operibus essent præcipua fidei mysteria penitùs destructa, & tota Religio Christiana funditùs eversa.

DECRETUM VIII.

Ad hos innumeros ac monstruosos errores *Harduini & Berruyerii*, qui sacro huic Cœtui denuntiati sunt, retundendos,

declarat sancta Synodus juxta catholicam & apostolicam fidem :

I.

Esse in uno ac vero Deo tres personas consubstantiales & coæternas, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum : quod est adorandum sanctissimæ Trinitatis Mysterium.

I I.

Filium Dei esse Verbum Patri coæternum : & hoc Verbum Filium Patris non esse merum decretum ab æterno in mente divinâ conceptum producendi Filium in tempore : nec Spiritum Sanctum esse virtutem ac

efficientiam divinam, vel dona ſpiritualia hominibus collata; ſed Patrem, Filium & Spiritum Sanctum tres eſſe Perſonas inter ſe verè ac realiter diſtinctas, *non* quidem *naturis, ſed proprietatibus* (1), non ſolâ denominatione, ſed verâ quæ ſingulis competit hypoſtaſi, ſeu ſubſiſtentiâ.

III.

Patrem æternum ab æterno gignere Filium ſibi conſubſtantialem; & Spiritum Sanctum Patri & Filio conſubſtantialem ab utroque *procedere tanquam ab uno principio & unicâ ſpiratione* (2); ita ut non confuſis

(1) S. Greg. Naz.
(2) Concil. Florent. in formulâ unionis.

personis, neque substantiâ separatâ, Patris, Filii & Spiritus Sancti una sit divinitas, æqualis gloria, coæterna majestas.

IV.

Filium Dei, secundam in Trinitate personam, corpus & animam assumpsisse in castissimo Virginis Mariæ sinu, operante Spiritu Sancto: ac post hanc carnis assumptionem Deum esse simul & hominem Dominum nostrum Jesum-Christum, ab æterno *Deum verum de Deo vero, lumen de lumine* (1); hominem verò in tempore; quâ unione ineffabili in unâ eâdem-

(1) Symb. Constantinop.

que perſonâ, quæ eſt perſona Filii æterni & conſubſtantialis Dei, naturam divinam & humanam hypoſtaticè conjunxit.

V.

Jeſum-Chriſtum Dominum noſtrum nec eſſe purum hominem, nec hominem à ſolo & vero Deo Filium Dei ac Deum ipſum factum in tempore; ſed eſſe Filium æternum æterni Patris, *genitum, non factum, conſubſtantialem Patri, per quem* (& non propter quem, aut cujus intuitu) *omnia facta ſunt* (1): qui cùm habeat naturam Dei ac perfectam cum Patre æqualitatem, *ſeipſum exinanivit for-*

(1) Symb. Conſtantinop.

mam servi accipiens (1), *ut nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi Populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum* (4).

V I.

Humanitatem Christi à Verbo in omnibus efficacissimè regi, dirigi ac determinari. Et cùm habeat Christus Filius Dei eandem naturam cum Patre & Spiritu sancto, eandem habet æternitatem, eandem scientiam infinitam, eandem omnipotentiam, eandem operationem; ita ut cùm miracula patravit, suâ virtute ea operata fuerit, non

(1) Ad Philipp. 2. 7.
(2) Ad Tit. 2. 14.

prece tantum & poſtulatione obtinuerit : Cùm gratiam infundit, non eam tantum infundat tanquam cauſa moralis & meritoria, ſed etiam tanquam cauſa phyſica & efficiens.

VII.

Omnem Adami poſteritatem in eo peccaſſe, & homines hoc peccato originali non ſolum ſanctitate & juſtitiâ orbari, ſed etiam vero ac propriè dicto peccato inquinatos eſſe & factos *filios iræ* (1) & vindictæ. Unde illud graviſſimum jugum impoſitum ſuper filios Adam (2), nempè, ignorantia, concupiſ-

(1) Ad Eph. 2. 3.
(2) Eccli. 40. 1.

centia, ærumnæ, morbi, mors ipſa, quæ non magis pœnæ ſunt ac ſupplicia, quàm evidentiſſima hujus peccati originalis teſtimonia.

VIII.

Jeſum-Chriſtum ex propriis & ex indebitis, tam pro peccato originali quàm pro omnibus aliis à filiis Adam ſuperadditis, doloribus ac morte ſuâ verè & ſuperabundè ſatisfeciſſe. Quæ cùm ſint paſſiones & dolores Dei ipſius incarnati, infiniti ſunt valoris & pretii; eundemque Deum incarnatum Redemptorem eſſe non tantum hominum qui poſt ejus incarnationem nati ſunt, ſed & eorum

qui ejus adventum præcesserunt : uno verbo, pro omnibus hominibus sanguinem fudisse.

IX.

Neque per legem naturalem, neque etiam per legem Mosaïcam, ullum unquam hominum justificatum fuisse, aut etiamnùm posse justificari ; sed tantùm per fidem in Jesum-Christum, unicum Mediatorem Dei & hominum ; cujus sanguine & meritis omnes Justi tàm veteris quàm novi Testamenti remissionem peccatorum, veram filiorum adoptionem & gratiam, ad implenda divina mandata requisitam, acceperunt.

X.

Hanc gratiam abſolutè neceſſariam ſive ad inchoandum bonum, ſive ad proficiendum & uſque in finem in juſtitiâ perſeverandum, eſſe omninò gratuitam, nec ullis humanis obtineri poſſe meritis : eandemque gratiam non tantum in adhortationibus, exemplis, & excitationibus externis aut internis poſitam eſſe, ſed in *inſpiratione dilectionis quâ cognita ſancto amore faciamus* (1). *Deus eſt enim* qui, abſque libertatis humanæ detrimento, *operatur* in nobis *velle & perficere pro bonâ volun-*

(1) S. Aug. l. 4. cont. 2. Epiſt. Pelag. n. 11.

tate (1). Similiter prædestinationem Sanctorum ad gloriam, cujus exemplar eximium est ipsamet Christi capitis nostri prædestinatio, prorsùs esse gratuitam, & ante prævisa merita: doctrinam certissimam quam Sancti Patres ad fidem catholicam pertinere testantur (2).

XI.

Esse legem æternam & incommutabilem, quæ est *ipsamet voluntas divina ordinem naturalem conservari jubens, perturbari vetans* (3), quamque Deus indelebili caractere in mentibus

(1) Ad Philipp. 2. 13.
(2) S. Aug. l. de dono persev. n. 48. &c.
(3) S. Aug. l. 19. de Civit. Dei, c. 15.

hominum inſcripſit : quidquid liberè fit contrà hanc morum regulam invariabilem, ſive per ignorantiam, ſive per inadvertentiam & oblivionem, ſive per conſcientiam erroneam, ſubjacere peccato. Tandem concupiſcentiam, quæ eſt à peccato & in peccatum inclinat, (etſi non ſit peccatum, niſi ei conſentiatur) ac omnes ejus motus, per ſe malos eſſe ac inordinatos : proindè totam vitam chriſtianam in eo ſiſtere ut cupiditatem eradicemus, & toto pectore nitamur in adimplendo caritatis præcepto, quo tenemur diligere Deum ex totâ mente, ex toto corde, ex totis viribus ;

bus, & omnes noſtras actiones ad eum; tanquam ad finem ultimum, referre.

XII.

Regulam fidei eſſe verbum Dei revelatum, in ſacris Scripturis exaratum, aut continuâ ſucceſſione Traditionis ad nos uſque perductum; cujus verbi Dei revelati interpres infallibilis & cuſtos incorrupta eſt ſancta, Catholica & Apoſtolica Eccleſia.

Quibus expoſitis damnat ſancta Synodus *Harduini & Berruyerii*, Jeſuitarum, doctrinam omnibus his catholicis dogmatibus oppoſitam, nec-non & alios

eorum errores, hæreſes, blaſphemias, novaſque & falſas ſacrarum Scripturarum interpretationes, quæ omnia hîc enumerare longiùs eſſet, quæque in propatulo poſita, fortiter refutantur in Paſtorali Documento Illuſtriſſimi Epiſcopi Sueſſionenſis, dato die primâ Auguſti anno 1759, & in alio Documento Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Lugdunenſis, dato die vigeſimâ quartâ Decembris anno 1762, quæ adoptamus; hortamurque omnes in hac Eccleſiâ curam animarum habentes, & cœteros Clericos, ut hæc præclara Eccleſiæ monumenta, nec, non primam partem Cenſuræ

Sacræ Facultatis Parisiensis anni 1762 accuratiùs evolvant, nihilque negligant, ut Fideles quibus præsunt, muniantur ab innumeris erroribus qui in detestandis & impiis *Harduini & Berruyerii* libris perfunduntur: qui libri plures ex antiquis hæresibus plus minusve renovant, quales sunt Sabellii, Arii, Nestorii, Monothelitarum, Pelagii, & his ultimis temporibus, Socinianorum; quique ad nihil aliud tendunt quàm ut callidis artibus præcipua fidei mysteria destruant, totamque Christianam Religionem funditùs evertant.

REQUISITIO

D. Procuratoris Synodi, circa errores Jesuitarum Pichonii, &c. de dispositionibus ad Sacramenta requisitis.

REVERENDISSIMI PATRES AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

JAM sacræ Synodo innumeros *Harduini* & *Berruyerii* errores denuntiavimus, sed & alii sunt non minus perniciosi à vobis damnandi, quos temerariè proferre non eruбuit *Pichonius*, alter Jesuita, in libro cui titulus: *l'Esprit de Jesus-Christ & de l'Eglise sur la fréquente Communion*, in quo eversis omnibus regulis in administratione Sacramentorum Pœnitentiæ & Eucharistiæ servandis, laxiorem doctrinam substi-

tuit, delictorum confessionem ludum versatilem facit, Communionem tanquam efficax ac præsens peccati, cujuscunque sit naturæ & gravitatis, remedium indicat: quam detestabilem doctrinam insectatus damnavit illustrissimus Archiepiscopus Turonensis, quem secuti pariter damnarunt plusquam viginti alii Galliæ Episcopi, quorum vestigiis insistere peculiari ratione tenemur.

Similes vel eosdem errores inimicus homo in agro Dominico Ecclesiæ Batavæ jamdiù seminavit per Catechismum cui titulus: *Onderwys voor de eerste Communie, dat is de geestelyke bruyloft van de Jonge Kinderen, gemaeckte door een Priester vau de Societeyt Jesu, &c.* pluries quidem tùm in Provinciis Catholicis vicinis, tùm in hac nostrâ Patriâ impressum & editum. Quinque hujus operis editiones novimus, quarum ultima ty-

pis expressa est Amstelodami apud *Joannem Stichter in de Kalverstraat*, anno 1695. Etiamsi jam à pluribus annis Clerus noster venenum istius Catechismi patefecerit, publicis Scriptis refutaverit, atque è Fidelium manibus eripuerit; etiamsi Romæ fuerit condemnatus per Decretum 17 Januarii 1703; attamen nullomodo dubitandum est quin sit adhuc in plurimorum Fidelium manibus; ejusque laxiora ac perniciosa principia tanquam norma seu regula morum in praxi habeantur.

Quam dudum enim lugemus per Sacerdotes qui Episcopos suos non agnoscunt, irritam dari falsis Pœnitentibus pacem, & ad sacrosancti Corporis Christi participationem; etiamsi sancta nonnisi Sanctis debeantur, quosque corruptissimos admitti. Unde Sancti Caroli documenta tam sancta tamque hoc tem-

pore neceſſaria monita ſapientiſſima ex viſceribus antiquiſſimæ diſciplinæ &·ſanioris doctrinæ arcanis, aut potiùs ex ipsâ Sacramenti Pœnitentiæ naturâ deprompta renovare, Eccleſiæ noſtræ decor poſtulare videtur.



RELATIO IX.

De erroribus Jesuitarum Pichonii, &c. circa dispositiones ad Sacramenta suscipienda.

D. FRANCISCUS DE HAAN, ad Sanctos Apostolos Petrum & Paulum Rotterodami Pastor vigilantissimus, votum tertiæ Congregationis exponens, dixit:

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

A Synodo Provinciam accepimus discutiendi errores laxasque opiniones, quæ continentur in operibus quorum tituli sunt; *Onderwys voor de eerste Communie, dat is, Geestelyke Bruiloft van de Jonge Kinderen, gemaeckte door een Priester van de So-*

cieteyt Jesu , &c. Id est : *Catechismus pro primâ Communione* , &c. *ab uno Presbitero Societatis Jesu*, &c. & l'*Esprit de Jesus-Christ & de l'Eglise sur la fréquente Communion , par le P. Pichon de la Compagnie de Jesus.* Id est : *Mens Christi & Ecclesiæ de frequenti Communione , auctore P. Pichon , è Societate Jesu.*

In primo libello , primùm typis impresso Lovanii anno 1658. & ultimùm Amstelodami anno 1695 , quem ad usum ab initio adhibuerunt , omnesque etiam adhibent Patres Jesuitæ hîc degentes , ut ad primam Communionem præparent pueros , perniciosa dogmata in ipso contenta populo propinant , licet multoties Clerus , & Antistites hujus Ecclesiæ palàm conquesti sint (1) ,

(1) Resp. ad Mem. breve ; causa Sebast. p. 24. & 53. Decl. Sebast. ibid. p. 24. justæ querelæ Ecclesiæ Batavorum Romano-Catholicæ 1701.

& ipſemet libellus Romæ 17 Januarii 1703 damnatus ſit. In hoc libello, inquam, duo generatim notavimus. 1°. Præniamiam plerorumque Confeſſariorum in concedendâ promiſcuè Pœnitentibus abſolutione facilitatem, quam falſis pietatis coloribus prætexunt. 2°. Crudelem benignitatem, quâ ad Corporis Chriſti participationem admittuntur multi, *quamvis amore ſui non minùs videantur pleni eſſe, ac ſi adhuc menſæ idolorum aſſiderent.*

Hi duo plorabiles abuſus, de quibus olim querebatur Clerus Gallicanus (1), traduntur quaſi eſſent *Spiritus Chriſti & Eccleſiæ* in ſecundo libello noſtro examini propoſito. Hic primo Pariſiis anno 1745, & deinde multis aliis in locis, ac ſpeciatim

(1) Epiſt. Conventûs gen. Cleri Gall. ad Ill. Galliæ Epiſc. data anno 1656. quâ S. Caroli Inſtructiones commendantur.

Leodii anno 1747 cum consuetis licentiis prælo datus est.

Callidè & subtiliter in hoc opere omne antiquorum & novorum Casuistarum virus colligitur, circà dispositiones ad Sacramenta suscipienda necessarias.

Hujus enim operis Auctor, ut omnibus, etiam maximis peccatoribus, viam quæ ducit ad vitam, aperiat facilem, latam & spatiosam, omissis & ad nihilum redactis dispositionibus ad Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ cum fructu suscipienda necessariò requisitis, totam Religionem ad solam utriusque perceptionem reducit. Nihil enim postulare videtur ad reconciliationem peccatoris in Pœnitentiæ Sacramento, nisi nudam declarationem peccatorum, quibus conscientia stimulatur; sine morum emendatione aut emendationis spe, sine sincerâ & internâ cor-

dis conversione, sine novæ vitæ proposito & inchoatione; imò cum *desperatione* cessationis à peccato. Si fortè aliquem exigit dolorem de peccatis, is est iste dolor qui sinceram & intimam peccandi voluntatem non excludit, sed tantum actualem, & quæ non in eâ cordis parte, quæ soli Deo est cognita resideat, sed in solâ superficie voluntatis.

Absolutio, quæ profectò sic dispositis præproperè & intempestivè datur, juxtà Auctorem, in pœnitentem infundit *sanctitatem*, sed eam tantùm quam *solam imperatam* vocat (1): quæ, etsi eam quasi perfunctoriè conjunctam dicat *cum summâ detestatione peccati commissi & committendi, & cum eo mentis affectu quo Christus creaturis omnibus anteponatur* (2), tota tamen sistit, sicut alibi insinuat

(1) XII. Entretien & alibi passim.
(2) P. 247. & 248.

Auctor, in dispositione quâdam habituali & sterili, quæ tantum *odium Dei excludit* (1), non autem *imperium amoris sui ipsius* in corde regnantis (2): qui amor, licet ementitè justificatos *in omnia scelerum genera præcipites agat* (3), nec illos *patiatur in bono stabiliri* (4), non impedit quominùs iterùm ad Communionem accedant.

Hæc falsa sanctitas sola videtur Auctori necessaria, ut omnes qui absolutione sacerdotali donati sunt, Sacramentum Eucharistiæ dignè percipiant, & quod pejus est, nihil ampliùs exigit, non dico, ut unâ vice, sed etiam ut sæpè, imò, ut quotidiè huic sacræ mensæ participetur (5): quin ad hanc frequentem & quoti-

(1) P. 257.
(2) P. 292.
(3) P. 277.
(4) P. 277. & 274.
(5) P. 378.

dianam participationem omnes omninò Chriſtianos invitat, eamque in præceptum expreſſum & *formale* (1), ut vocat, transfert.

Rurſùs contendit ex præcepto Chriſti & Eccleſiæ, neminem eſſe repellendum à quotidianâ Communione, etiamſi *affectum* habeat *ad peccatum veniale*, quod definit *voluntatem deliberatam* in culpis perſeverandi (2).

Ulteriùs progreditur: hanc frequentem aut quotidianam Euchariſtiæ ſumptionem tradit, quaſi unicum ſit ſalutis medium infirmitati humanæ accommodatum (3), tanquam perfectiorem pœnitentiam (4), velut totam Religionem includentem (5), &c.

(1) P. 387.
(2) P. 254.
(3) P. 307. 388.
(4) P. 278. 407.
(5) P. 303. 414.

Nova hæc dogmata audaciſſimus ille Auctor, non ut privatas ſententias, ſed ut Eccleſiæ Catholicæ doctrinam prædicat; & quamvis quandoque fateri cogatur ea à quibuſdam Catholicis impugnari (1), nihilominùs ſatanæ tradit & anathemati quæcumque doctrinæ ſuæ adverſantur, ſive dogmata, ſive libros, ſive Auctores ſibi inviſos (2).

Tali ſyſtemate tota Religio, totaque divinæ ſapientiæ œconomia, in ſanctificatione peccatoris & Sacramentorum inſtitutione, prorsùs disjiciuntur. Juſtitia chriſtiana ad ſimulachrum juſtitiæ reducitur, quod vix æquiparari poteſt juſtitiæ quæ ex lege erat, quâ in carne ſanctificabatur homo per Sacramenta, quæ utpote *infirma & egena*, ſola *non poterant auferre peccata*, neque *perfec-*

(1) P. 236.
(2) P. 157. 207. &c.

tos facere, neque *emundare conscientiam ab operibus mortuis* (1).

Tali systemate homo adultus immunis asseritur à necessitate præparationis ad justificationem, aut saltem ab eâ quæ cordis mutationem, fidem, spem, & Dei dilectionem tanquam omnis justitiæ fontis comprehendit : dispositionesque ad Sacramenta dignè suscipienda præviè necessariæ dantur tanquam effectus Sacramentorum ; nec sanctior præparatio ad Communionem exigitur, quàm præcedens Communio (2).

Quæ ut clariùs intelligantur, multa vobis exponenda circà dispositiones ad veram justitiam in Sacramentis assequendam, & circà ejusdem justitiæ naturam & caracteres, necessarium ducimus.

(1) Heb. X. 1. 4. IX. 14.
(2) P. 326.

Æternâ & incommutabili lege tenetur homo hunc certum ordinem ſervare, ut non diligat quod non eſt diligendum, ut ampliùs diligat quod ampliùs eſt diligendum, ut æquè diligat quod eſt æquè diligendum, ut ſuper omnia diligat quod eſt ſuper omnia diligendum (1), id eſt, ſanctum & juſtum Deum, ut ſummum hominis bonum & finem ejus ultimum. Sic diſpoſitus homo innocens, erat ſanctus, juſtus & acceptus Deo; ſed hanc ſanctitatem & juſtitiam per tranſgreſſionem divini mandati amiſit, non ſolùm ſibi, verùm etiam ſuæ propagini. Nemo enim eſt quin naſcatur non ſolum orbatus eâ ſanctitate & juſtitiâ in quâ conſtitutus fuerat Adam, ſed etiam naturâ filius iræ; quique per peccatum originale, quod ineſt unicui-

(4) V, S, Aug. lib. 1. de Doct. Chriſt. c. 27.

que proprium, non incurrerit iram & indignationem, cum morte corporis & animæ, quæ eſt pœna peccati (1). At ut homo lapſus in primum ſtatum reſtituatur, neceſſe eſt ut non ſolum peccatum originale deleatur, & quæcumque adulti admiſerint ignoſcantur, ſed etiam ut deſtruatur lethalis affectus peccati, quo Creatori creatura, bona tranſitoria æternis, mendacium veritati, juſtitiæ iniquitas anteponitur. Creat enim Deus in eis, quos *propter nimiam caritatem ſuam convivificat in Chriſto* (2), cor novum & Spiritum novum, ut ad ea quæ credenda in lege ac revelatione divinâ proponuntur, intellectus captivetur, ut diſcuſsâ mentis caligine, per Spiritum Sanctum corda accendantur, ſeque ſuavi juſtitiæ jugo ſpontè ſubjiciant.

(1) Conc. Trid. Seſſ. v. c. 1.
(2) Eph. II. 4. 5.

Si per naturam, si per legem hæc justitia, ergo gratis Christus mortuus est; sed quid dicit Scriptura? *Nec aliud nomen est sub cælo datum hominibus in quo oporteat nos salvos fieri* (1). Verus enim ille Redemptor noster est, unus Salvator noster: omnia fecit, omnia passus est, ut hominem lapsum repararet.

Igitur per gratiam Christi confertur justitia, id est, remissio peccatorum, & omnes christianæ virtutes, uno verbo, interioris hominis renovatio per caritatem diffusam à Spiritu Sancto in cordibus nostris; quâ innocentes, immaculati, puri, innoxii ac Deo dilecti efficimur. Sunt tamen media quædam, quæ ad justificationem disponunt; homo nempè per exteriorem Religionis cultum, per potestatem Sacerdotibus datam, per Sacramenta quæ

(1) Act. 4. 12.

Christus instituit ædificando Ecclesiam suam, ad sanctitatem veramque justitiam, quæ omnibus semper necessaria fuit, perducitur. Deus enim omnipotens & misericors, quamvis sola sit justificationis per merita dilectissimi Unigeniti sui causa efficiens, voluit tamen Sacramenta esse causam instrumentalem, & quasi canales sine quibus nulli contigit justificatio (1).

Omnis vera justitia, sive incipiat, sive cœpta augeatur, sive aucta consummetur, sive amissa reparetur, Sacramentorum efficaciæ tribuenda est; quia per hæc placuit Deo gratiam homini communicari. Porro si temerarium sit & insanum media negligere, per quæ in cordibus nostris Spiritûs Sancti gratia diffunditur, quanto magis, si omissa cordis conversione, media ad justi-

(1) Conc. Trid. Sess. VI. c. 7.

ficationem obtinendam credamus sufficere.

Non minùs certum est quod Deus, dum voluit homines per Sacramenta justificari, voluit etiam Sacramenta non operari in adultis nisi præparatis ac ritè dispositis. » Disponuntur au-
» tem ad ipsam justitiam (in Baptis-
» mi & Pœnitentiæ Sacramentis
» suscipiendam) dum excitati divi-
» nâ gratiâ & adjuti, fidem ex au-
» ditu concipientes, liberè moven-
» tur in Deum, credentes vera esse
» quæ divinitùs revelata & promissa
» sunt, atque illud imprimis, à Deo
» justificari impium per gratiam
» ejus, per redemptionem quæ est
» in Christo Jesu, & dum pecca-
» tores se esse intelligentes, à divi-
» næ justitiæ timore, quo utiliter
» concutiuntur, ad considerandam
» Dei misericordiam se conver-
» tendo, in spem eriguntur, fiden-

» tes sibi Deum propter Christum » propitium fore, illumque tamquàm omnis justitiæ fontem diligere incipiunt. Ac propterea moventur adversus peccata per odium » aliquod & detestationem (1) »; quæ omnia sunt impulsus Spiritûs Sancti, *nondum quidem inhabitantis, sed moventis*, sicque præparantis ad Sacramentorum perceptionem, quâ accipimus remissionem peccatorum, quâ Spiritus Sanctus habitat in cordibus nostris, quâ fit homo justus, eâ quæ propriè dicitur justitia inhærens & sanctificans.

Qui prædictis dispositionibus instructum se existimat, dum tantùm exterioribus ac levibus pietatis exercitationibus vacat, ut est nuda peccatorum declaratio (2), nescit quan-

(1) Conc. Trident. Sess. 6. c. 6.
(2) S. Greg. Mag. l. 2. in c. 3. lib. I. Reg.

tum distet cultus evangelicus, qui præcipit adorandum Deum in spiritu & veritate, à judaïco cultu, qui cùm totus esset in baptismatibus & justitiis carnis, inquinatos sanctificabat ad solam carnis emundationem (1). Si quis ad nihil aliud teneri peccatorem credit, ut reconcilietur Deo, nec esse necessariam cordis mutationem, atque ante justificationem, amore Dei super omnia, qualis per primum divinæ legis mandatum præcipitur, hominem vacare posse, is nescit quæ sit humani cordis dignitas aut depravatio; nec magis justificato quàm pœnitenti hoc jugum imponet, quod leve & suave dicit æterna veritas.

Contra verò sacro-sanctum Concilium Tridentinum, secundum Apostolorum doctrinam quam perpetuâ traditione ad nos usque propagatam

(1) Heb. IX. 13.

Catholica Ecclesia semper retinuit, declarat hanc præparationem ad Pœnitentiæ Sacramentum, non simplici peccatorum confessione constare, quæ in casu necessitatis suppleri potest, sed verâ & sincerâ cordis conversione (1); quæ mutatio fieri non potest, nisi per odium & detestationem peccati, quæ voluntatem peccandi excludat; & per inchoationem novæ vitæ, cum proposito non peccandi de cœtero, justitiæ Dei satisfaciendi & servandi Dei mandata omnibus diebus vitæ suæ. Etenim nullus peccator sufficienter præparatur ut cum Deo redeat in gratiam,
» nisi ab eâ cesset injuriâ quâ Crea-
» tor suæ creaturæ posthabetur,
» dùm ille minùs quàm hæc amatur,
» dum minus conditoris quàm rei
» conditæ offensa timetur, dumque
» Deo quàm mundo mundique bo-

(1) Sess. VI. c. 6. & Sess. XIV. c. 4.

» nis carere minus reformidat, at» que proindè quantumvis à Deo » damnari pertimescat ; nisique il» lum magis quàm ejus diligat crea» turam (1) «.

Qui harum dispositionum necessitatem agnoscit, facilè intelliget, juxta communem rerum ordinem & dispensationem consiliorum Dei, non in momento sed per gradus fieri cordis conversionem, maximè cùm peccator pravæ & antiquæ consuetudinis pondere premitur, & *voluntas nova quæ ipsi esse cœpit ut Deum gratis colat, nondum est idonea ad superandam priorem vetustate roboratam* (2). Licet enim potens sit Deus facere omnia quæ vult & quomodo vult, cùm sit summè sapiens, exigit ut diu ac impensè postuletur justificatio : qui ordo cùm etiam locum

(1) Epist. Cast. ad Cler.
(2) S. Aug. Conf. l. 8. c. 5.

habeat in his in quibus ab infidelitate ad christianam Religionem fit translatio : quanto magis in his qui fidem in Baptismo datam violârunt, & Filium Dei conculcârunt, qui ad pristinum statum redire non possunt, *sine magnis fletibus & laboribus* (1). Per hæc ardua & difficilia experimenta doceri vult Deus peccatorem, quantum sit amissæ justitiæ pretium, quantum justificationis beneficium, quantâque curâ & studio conservandum sit bonum quod tanto negotio recuperandum fuerit. Etenim dum adhuc sumus in viâ, justitia quam in vasis fragilibus servamus amitti potest. Exhibet nobis Scriptura Justos qui ex statu justitiæ exciderunt ; idque non tantum Scripturâ & Ecclesiæ monumentis, sed ipsâmet experientiâ constat.

Verum ex eo quod non dignatus

(1) Conc. Trid. Sess. 14. c. 2.

eſt Deus, Juſtis qui ſunt ſuper terram juſtitiæ immutabilitatem tribuere, nonne inde ſequitur, quod eorum juſtitia ſit ſicut arundo vento agitata, & ſicut domus ſuper arenam ædificata ? Si quis ita ſentit, planè ignorat & quæ ſit natura juſtitiæ, & quæ ſint Dei promiſſa magnifica & fidelia. *Natura juſtitiæ*, Caritas diffuſa per Spiritum Sanctum in cordibus noſtris, iiſque inhærens : *at fortis eſt ut mors dilectio.* Qui ſincerè amat, nihil tam reformidat quàm ab objecto quod amat & cui inhæret, ſeparari. *Promiſſa Dei magnifica & fidelia* expreſſis verbis declarantur in Scripturis, Spiritu Sancto dicente : *in perpetua caritate dilexi te* (1) ; *dabo vobis cor novum ; percutiam cum eis fœdus pacis, pactum ſempiternum ; dabo ſanctificationem meam in medio eorum*

(1) Jer. 31. 3.

in perpetuum (1) *& usque ad canos ego portabo* (2). Hujus veræ & stabilis justitiæ Christus non solum est fons & efficiens causa, sed etiam typus; dicit enim Apostolus quod *Christus resurgens ex mortuis jam non moritur, mors illi ultrà non dominabitur; ut quomodò surrexit à mortuis, ita & nòs in novitate vitæ ambulemus* (3). Unde certius indicium quod quis surrexerit cum Christo, illud est, *ut quæ sursùm sunt sapiens, non quæ super terram*, cesset à peccatis saltem mortiferis, & incedat fideliter in viâ justitiæ.

Hæc est *probatio* de quâ agit Apostolus, cùm ait, *probet autem seipsum homo*, ne judicium sibi manducet & bibat; quod ita accipiendum est ut homo antequam cœlesti pane ves-

(1) Ezech. 36. 26. 37. 26.
(2) Isaiæ 46. 4.
(3) Rom. 6. 4.

catur, exploret an ſit ita corde præparatus, ſic ſpiritualiter mortuus peccato, ut dignus ſit corporalem Chriſti mortem annuntiare. Ideò inſtitutum eſt hoc Sacramentum ut repræſentet hanc duplicem mortem. Quiſquis eſt in quo adhuc vivit & regnat vetus homo, huic inſtitutioni contradicit, Jeſum-Chriſtum contumelioſè conjungit cum Belial. Hujus igitur myſterii ſanctitas & divinitas exigit à Chriſtiano, ut ad illud accedat cum magnâ reverentiâ & ſanctitate. Communio enim imago eſt ac ſymbolum unionis quæ nobis eſt cum Chriſto, ſimul & via quam elegit Salvator noſter Jeſus-Chriſtus quâ intimiùs cum illo conjungamur. Communionis uſus frequentior eſt ſignum exterius arctioris vinculi, quo velut conglutinamur cum Chriſto per abundantiorem ſpiritûs ejus participationem. Tollit hujus ſigni

institutionem, qui rem significantem separat à re significatâ. In hoc peccant qui ad Communionem Corporis Christi accedentes, nullam habent veram fiduciam quod in corde illorum vivat Christus & regnet per spiritum suum; quique etiam frequenter communicant, nec spiritûs Christi partem accipiunt abundantiorem. Cùm sit præcipuum ac necessarium Christianorum officium omni desiderio & labore ad id tendere; ut magis ac magis crescant in gratiâ; nihil prætermittere debent, ut digni efficiantur, qui frequenter communicent, » memores semper tantæ
» majestatis & tam eximii amoris
» Jesu-Christi Domini nostri, qui
» dilectam animam suam in nostræ
» salutis pretium, & carnem suam
» nobis dedit ad manducandum.
» Hæc sacra mysteria corporis &
» sanguinis ejus, eâ fidei constan-

» tiâ & firmitate, eâ animi devo-
» tione ac pietate venerantes, ut
» panem illum supersubstantialem
» frequenter suscipere possint (1).

Sacro-sanctum Concilium Tridentinum severè damnavit eorum temeritatem, qui cùm sibi conscii sint peccati mortalis, quantumvis sibi contriti videantur, ad sacram Eucharistiam accedere audent absque præmissâ sacramentali confessione & absolutione, cùm non desit illis copia Confessoris; quantò severiùs damnasset eos qui absque sincerâ cordis contritione, præviâ tantùm peccatorum confessione & absolutione, Sacramentum illud suscipiunt; cùm constet in casu necessitatis contritione suppleri confessionem, nullatenùs vero confessione posse suppleri contritionem?

Cùm verò doctrina quam propo-

(1) Conc. Trident. Sess. 13. c. 8.

nimus maximi ſit momenti, cenſemus à ſancta Synodo adhortandos eſſe Sacramentorum Miniſtros, ut, ſpretis quorumdam recentiorum ſcriptis, ea legant, & quidem aſſiduè, quæ acceptam à SS. PP. doctrinam integram ſervaverunt poſteritati tradendam: & inter hæc exquiſita documenta, præcipuè Catechiſmum Concilii Tridentini, Patrum juſſu concinnatum & editum; & opus inſcriptum *Amor Pœnitens*, cujus Auctor eſt piæ memoriæ Reverendiſſimus Epiſcopus Caſtorienſis, qui noſtræ Eccleſiæ præfuit; opus omni laude noſtrâ digniſſimum, à Pontificibus, Cardinalibus, Epiſcopis, celeberrimiſque Theologis laudatum & approbatum (1); à cu-

(1) *Amor Pœnitens, ſive de divini amoris ad pœnitentiam neceſſitate & recto clavium uſu*, &c. auctore J. Epiſc. Caſtorienſi. 2. edit. auctior 1685.

jiis lectione deterreri debet nemo; ex eo quod ab ejus doctrinæ adversantibus vehementissimè impetitum fuerit, quorum conatus incœpti ut condemnaretur, hunc exitum habuêre, ut Deus, quo volente, ex malo ducitur bonum, hanc mentem præfato Episcopo dederit, ut alteram publicaret ejusdem operis editionem adeo accuratam, ut nequidem eo tempore quo adversarii maximè auctoritate pollebant, nullâ potuerit censurâ notari. Præter trium sanctitate & doctrinâ illustrium Episcoporum, & celebrium Theologorum plusquam triginta approbationes amplissimas, quæ in capite hujus secundæ editionis leguntur, habemus in Grammatophylacio nostro ampla testimonia ab Innocentio XI, tribus Eminentissimis Cardinalibus, & illustrissimis ultimi sæculi Episcopis & Theologis, ad confirman-

dam hujus operis doctrinam concessa (1).

(1) Papa Innocentius XI. ubi magno cum stupore audivit subreptum fuisse Congregationi cuidam Romanæ, vocum pluralitate, quoddam Decretum ad suspendendam primam editionem donec corrigeretur, sibi de hàc re statuendum reservavit, exclamans, *optimum esse opus, auctoremque sanctitatis plenum: il libro è buono, il autore è sancto* *.

Illustrissimus Cardinalis *Grimaldi*, hujus libri patrocinium apud Summum Pontificem contra Denuntiatores apertè suscepit, plenoque ore prædicavit, *opus esse admirabile, à peritissimis Theologis comprobatum, cujus doctrina haberetur ut omninò consentanea sacris Canonibus, Sententiis, & praxi S. Caroli, omniumque Galliæ Episcoporum qui rectè sentirent.*

D. Casoni, postea Cardinalis, eam appellabat *sanctissimam Patrum & Ecclesiæ doctrinam, quæ oppugnabatur nonnisi machinationibus improborum hominum, qui dicunt lucem tenebras, & tenebras lucem.*

Eminent. Card. *Le Camus*, Episc. Gratianopolitanus, dum maximâ cum lætitiâ eumdem librum legeret, animadverterat superstructum esse *doctrinâ solidâ*, quam,

* Epist. D. du Vaucel ad Episc. Castoriensem, Romæ scripta 16. Martii 1686.

Addenda etiam censemus egregia documenta S. Caroli Borromæi de

ait, *quicumque antiquitatem tantisper sapiunt & quodam amore in Ecclesiam afficiuntur, certè admirabuntur.*

Archiepiscopus Mechliniensis, Alphonsus de *Berghes*, Auctori gratias agendo pro secunda editione quâ eum donaverat, testatur se eam cum gaudio suscepisse, *ex alto confidens morum emendationem quam prior liber induxerat, per hunc novissimum perficiendam & solidandam.*

Eruditissimus D. *Bossuet*, Episcopus Meldensis, hoc opus definivit, *doctissimam & suavissimam lucubrationem: & doctrinam quam exprimit de amoris divini, saltem incipientis, in Pœnitentiâ necessitate, doctrinam præclaram atque hoc tempore maximè necessariam, quâ quidem*, ut pergit, *veræ pietatis studiosos obstrictos tibi habes.* Deinde Auctori nuntiat *fortasse aliquos adversarios non ei defuturos, qui ea de re*, inquit, *numquam quieturi esse videntur.*

D. Gilbert. *de Choiseul*, Episcopus Tornacensis, idem opus vocat *opus aureum, eximium opus.*

D. Guy *de Seve*, Episcopus Atrebatensis, cujus Epistolæ Pastorales circa hanc materiam à triginta Galliæ Episcopis probatæ sunt, alludens operi de quo agitur; D. de Castorie mortuum deflebat *ut præstantissimum Pastorem, qui Ecclesiæ causam tanto*

Sacramento Pœnitentiæ ; quorum ſupradictus liber eſt tantum interpre-

animo tuitus eſſet, & *cujus morte Eccleſia magnanimum defenſorem amiſiſſet.*

D. Genet, Epiſcopus Vaſionenſis, Româ ſcribebat ad D. *de Caſtorie*, quem vocabat *Epiſcopum prioribus ſæculis dignum*, *ſe miratum eſſe in ejus libro cui titulus eſt*, Amor Pœnitens, *doctrinam & zelum, ut Sacramentum Pœnitentiæ ad ſalutem animarum dignè adminiſtraretur.*

D. *Leyburn*, Auditor Cardinalis de Norfolk, deinde Epiſcopus Adramitenſis, & in Angliâ Vicarius Apoſtolicus, poſtquam legiſſet librum de quo agitur *maximâ cum lætitiâ*, legit pariter hujus *Apologiam* ad Cardinales miſſam, quam appellat *eruditiſſimam ſanè & ſolidiſſimam quâ pleniori calamo objecta contra Amorem Pœnitentem, non tam confutata quàm contrita & prorsùs disjecta.*

Illuſtriſſimis illis Epiſcopis ſubjungere poſſemus plùrimos ſanctos Abbates, Theologos, alioſque graviſſimos Viros, qui illud opus altiùs etiam præ cœteris extulerunt (*a*): ſed ne prolixior fiat oratio, eos omittimus. Non poſſumus tamen prætermittere Litte-

(*a*) Abbates d'*Orval* & de *Chaſtillon*. D. *Dorat* Archipresb. Diœceſis Apam. P. *Maluc*, Dominic. ejuſd. Diœc. D. *du Suel*, Can. & Pœnitentiarius Atrebatenſis. P. *Honoré le Blanc*, Presb. Orat. Jeſu. DD. *Arnaud*, *Nicole*, *Duguet*, &c.

tatio : quæ documenta anno 1657 Confeſſariis commendavit Clerus Gallicanus, tamquam *efficacius remedium*, ſeu antidotum contra novas Caſuiſtarum propoſitiones ſibi delatas, quas pro temporum circumſtantiis expendere non potuit, nec cenſurâ notare ; & quæ vocat *documenta tam ſancta, tamque hoc tempore*, ut ait, *quod meritò fæx & finis ſæculorum dici poteſt, neceſſaria.*

Hiſce demum ſalutaribus regulis ; antiqui Cleri noſtri praxim confor-

ras Paſtorales datas 2 Novembris 1687 à Reverendiſſimo Patre *Joanne Cerle*, Canonico & Præcentore Cathedralis Apamienſis, qui ſe Vicarium Generalem & Officialem hujus Diœceſis, Sede vacante, *auctoritate apoſtolicâ* præferebat, ubi commendat omnibus Diœceſis Paſtoribus, opus inſcriptum *Amor Pœnitens*, *ut librum eximium auro caritatis deſcriptum*, & ut aptiſſimum ad retinendum firmandumque quod circa pœnitentiæ diſciplinam tot laboribus & tot certaminibus optimus Præſul (Fran. Caulet Ep. Apam.) inſtituit.

mem esse testificatus est illustrissimus Coddæus noster initio hujus sæculi, sicuti & documentis Eminentissimorum Cardinalium Grimaldi, d'Aguirre, d'Enhoff, le Camus, &c. Idem sæpè testati sunt de Clero hodierno cæteri Antistites hujus Ecclesiæ. Horum vestigiis insistentes, hæc omnia documenta omnibus curam animarum gerentibus sedulò commendanda existimamus, sicut & probatissima opera deinceps in lucem edita optimorum Magistrorum sacræ Scripturæ & SS. PP. indivulsè adhærentium; ac præsertim celeberrimum illud Documentum Pastorale Reverendissimi Archiepiscopi Turonensis (D. de Rastignac), *de Justitiâ Christianâ*, hisce ultimis temporibus, perniciosis dogmatibus, quæ licet pluriès resecta quotidiè repullulabant, opportunissimè oppositum. Hoc Documentum Italicè redditum,

ſummas laudes habuit à ſapientiſſimo Pontifice Benedicto XIV, & à celebrioribus Italiæ Theologis.

His expoſitis tria ad Synodum proponenda duximus.

1°. Ut declaret brevi & clarâ expoſitione Eccleſiæ doctrinam circa diſpoſitiones ad Sacramenta Pœnitentiæ & Euchariſtiæ ritè ſuſcipienda.

2°. Ut commendet opera præcipua in quibus hæc ſana doctrina, juxta Scripturæ & Traditionis normam, fuſiùs traditur & explanatur; præſertim opus illuſtriſſimi Neercaſſel, cui titulus, *Amor Pœnitens*; & Documentum Paſtorale Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Turonenſis, *de Juſtitiâ Chriſtianâ*.

3°. Ut damnet propoſitiones quaſdam excerptas ex libellis ſuprà citatis, quas propoſitiones ſub Synodi oculis ponimus.

I.

De dispositionibus ad Absolutionem & Communionem requisitis.

Propositiones excerptæ ex Libro inscripto : *L'Esprit de Jesus-Christ & de l'Eglise*, &c.

I.

La Communion étant instituée pour être l'infaillible application des mérites de Jesus-Christ sur la Croix, ne mettez point d'obstacle par aucun péché mortel. *Ce Sacrement, par sa propre vertu, operera une grace victorieuse de vos affections déréglées.*

Theophile. C'est donc *comme le Baptéme*, qui agit sur les enfans & leur donne la grace, *sans autres dispositions de leur part ?*

Le Docteur. Oui, &c. P. 293 ; 294. edit. Leod.

I.

Cum Communio instituta sit ad infallibilem applicationem meritorum Christi crucifixi, nullum impedimentum per mortale peccatum interponas. Hoc Sacramentum propriâ virtute pravas tuas affectiones gratiâ victrici reprimet.

Theoph. (*Communio*) *ergo similis est* Baptismo, *qui operatur in parvulis, eisque gratiam communicat* absque aliâ eorum dispositione.

Doctor. Ita *est, &c.*

I I.

Experimur multos variis & gravissimis peccatis irretitos, ex frequenti Com-

III.

(L'Eglise) a toujours cru &.... croit encore qu'à force de les recevoir (les pécheurs, c'est-à-dire, de leur *réitérer l'absolution*), ils se *corrigeront* de leurs fautes & se sanctifieront. P. 274.

IV.

L'Abbé : N'est-il pas plus décent & plus convenable d'attendre qu'un homme soit fortifié dans le bien, & ne peche plus (mortellement), & qu'il ait acquis toutes les vertus avant la Communion, que de le faire communier tandis qu'il est encore foible, infirme, sujet à retomber ?

Le Docteur : C'est comme si vous disiez : ne convient-il pas mieux de laisser sans nourriture un malade convalescent ? P. 274.

V.

Voulez-vous donc *corriger un pécheur*, & après son repentir le faire

munione sic esse ad Dominum conversos, *ut nunquam vel parum in vitâ peccasse videantur.* (Ex Tolet.) Ibid. p. 107.

III.

(*Ecclesia*) *semper credidit & adhuc credit* (*peccatores*) sese emendaturos, *sanctitatemque consecuturos, si sæpissimè recipiantur* (*id est*, iterùm atque iterùm absolutionem impetrent.

IV.

Abbas : *Nonne decentiùs ac satiùs est expectare hominem in bono corroboratum esse, à peccato* (*mortali*) *jam immunem esse, omnesque virtutes acquisivisse ante Communionem ; quàm si eum ad Communionem admittas, cùm adhuc debilis, infirmus & ad relabendum propensus est ?*

Doctor : *Idem istud est ac si dicas : nonne meliùs est à morbo convalescentem sine cibo relinquere ?*

V.

Vis ergò peccatorem corrigi, & post resipiscentiam in gratiâ ac virtute eum

persévérer dans la grace & la vertu; faites le communier souvent? P. 276.

V I.

C'est la très-fréquente Communion (trois fois la semaine par exemple) qui les *fixera* dans le bien (les pécheurs *plongés dans toutes sortes de crimes*). P. 277.

V I I.

Les *plus grands pécheurs* restent dans leurs crimes par un désespoir insensé de devenir des Saints. Ils s'imaginent que la sainteté leur est impossible : & ils se trompent. Ce Sacrement adorable leur donneroit une force souveraine & une facilité entiere pour *se corriger*, s'ils vouloient se disposer à le recevoir. P. 333.

V I I I.

La fréquente Communion est le moyen & le plus efficace & le plus abrégé de *conversion* & de sanctification, & le frein le plus puissant contre les vices & *les mauvaises habitudes*. P. 407.

perseverare, sæpè communicet?

V I.

Frequentissima Communio (veluti tribus per hebdomadem vicibus) eos (id est peccatores in omni criminum genere mersos) in bono consolidabit.

V I I.

Maximi peccatores . . . . . *in suis criminibus ideò manent, quia insani desperant Sanctos fieri posse. Sibi ipsis sanctitatem arduam & impossibilem fingunt : & in hoc errant. Hoc adorandum Sacramentum eis præstaret robur summum & maximum*, ad seipsos corrigendos *facilitatem, si se ad illud recipiendum disponere vellent.*

VIII.

Frequens Communio & brevissimum & efficacissimum est ad conversionem *& sanctificationem auxilium, & potentissimum contra vitia &* pravas habitudines *frænum.*

IX.

La gloire de Jesus-Christ dans l'Eucharistie, n'est-ce pas ...... d'y *détruire tous les vices?*

X.

A peine Dieu sera-t'il dans votre cœur (par la Communion) qu'il *détrônera* l'amour propre, & détruira *son empire*, en lui portant à chaque Communion un coup meurtrier. P. 292.

II.

De Confessione.

Ex Opere inscripto: *Onderwys voor d'eerste Communie*, &c.

I.

Iste. Vraag. Wat is de Biegte ofte Pœnitentie?

Antw. Het is een bat van het dierbaer bloed Christi, tot zuiveringe van alle smetten der zonden, zoodat men van allen die gebiegt heb-

IX.

Christi in Eucharistiâ gloria, *nonne est* . . . vitia omnia destruere ?

X.

Vix Deus in corde tuo (*per Communionem*) *erit*, *cùm amorem proprium* ejiciet, *ejusque* imperium destruet, *illi mortale ad singulas Communiones vulnus impingens*.

I.

1. *Interr. Quid est Confessio ?*

Resp. Est lavacrum pretiosi sanguinis Christi, *in ablutionem ab omnibus peccatorum maculis* ; *ita ut de omnibus qui confessi sunt dici queat* ; lave-

ben mag zeggen : *zy hebben hunne clederen gewasschen in 't bloed van 't Lam.* (Apoc. VII. 14.) P. 5.

I I.

2. Vr. Is de Biegte een moeyelyke zaake.

Antw. Neen. Want de wonden onzer zielen worden genezen, met die eens te zeggen. P. 9.

I I I.

3. Vr. Dat 'ev een Chirurgyn of Medicyn ware, die de wonden en ziekten, met die alleen te zien ofte hooren zeggen, konde genezen, zoude men hem voor eenen straffen meester houden?

Anw. Neendog : en voorwaar zoodaemgen Medicyn is de Biegtvader, P. 9.

Ex Opere inscripto : *L'Esprit de Jesus-Christ & de l'Eglise*, &c.

I V.

Avant de communier tous les jours, à quoi il (Saint Paul) exhorte, examinez bien si vous êtes

runt ſtolas ſuas in ſanguine Agni. *Apoc. 8. 14.*

II.

2. *Interr. An Pœnitentiæ Sacramentum res ſit difficilis?*

Reſp. Non. Nam vulnera animæ noſtræ illic ſanantur, dummodo declarentur.

III.

3. *Interr. Si Chirurgus aut Medicus aliquis vulnera morboſque* ſolâ inſpectione, *vel auditâ eorumdem relatione ſanare poſſet, habereturne tanquam Medicus durus?*

Reſp. Non profectò: jam verò talis Medicus eſt Confeſſarius.

IV.

Antequam quotidie communices, quod (B. Paulus) ſuadet, examina cum curâ an peccati mortalis immunis

exempt de péchés mortels . . . . . . &
si vous ne l'êtes pas, purifiez-vous *au plûtôt* (par la confession), afin de ne pas manquer à la Communion quotidienne. P. 226.

III.

De Contritione.

Ex Opere inscripto : *Onderwys voor d'eerste Communie*, &c.

I.

Een onvolmaekt berow is een droefheil van de zonden om de leelykheid der zonden, vreese der helle, uitsluitinge van de glorie, iae ook waerschynlyk uit de vreeze van tydelike straffen, als verlies van goed, eere, staat, ziekten en een voortydige doot, voor zooveel die van god komen, ofte gevreest vorden, als van een regtraerdigen ende strengen regter.

Het volmaekt berow verwerft volle vergiffenisse, ende herstelt ons in de gratie en de liefde gods. *Maer*

ſis . . . ſi non es, ſtatim *ablue te (per confeſſionem) ne quotidiana Communio omittatur.*

I.

Contritio imperfecta eſt dolor de peccato ob turpitudinem peccati, timorem gehennæ, excluſionem à gloriâ; imò etiam probabiliter ob metum pœnarum temporalium, veluti amiſſionis bonorum, honoris vel ſtatus, aut morborum vel prœmaturæ mortis; quatenùs immittuntur aut timentur à Deo juſto & ſevero judice.

Perfecta contritio plenam remiſſionem obtinet, & nos in gratiam & Dei caritatem reſtituit; ſed imperfecta con-

het onvolmaekt en is daar toe niet kragtig genoeg, zonder het Sacrament van de Biegt.

Ex Opere inſcripto : *L'Eſprit de Jeſus-Chriſt & de l'Egliſe*, &c.

II.

L'Abbé ... Vous fixez pour tous une ſainteté commandée, une ſainteté que tous peuvent aiſément avoir. Car qui voudroit communier *en haïſſant Dieu?* P. 257.

IV.

De ſacrâ Communione.

Ex Opere inſcripto : *L'Eſprit de Jeſus-Chriſt & de l'Egliſe, &c.*

I.

La ſeule néceſſaire & indiſpenſable diſpoſition pour recevoir dignement Jeſus-Chriſt, c'eſt l'exemption de tout péché mortel ..... C'eſt là une vérité catholique.

tritio sufficientem ad hoc vim non habet sine Sacramento Confessionis. *Lect.* 3.

II.

Abbas ... *Statuis omnibus sanctitatem* imperatam, *quam quisque facilè acquirere potest. Quis enim* cum Dei odio *communicare vellet?*

I.

Sola absolutè necessaria dispositio ad recipiendam Eucharistiam, est exemptio omnis peccati mortalis ... Hæc est veritas catholica.

II.

L'Abbé : S. François de Sales ordonne que pour communier souvent, & même tous les huit jours, on soit exempt de tout péché mortel, & même de toute affection au péché véniel.

Le Docteur : Jesus-Christ ni l'Eglise ne l'ordonnant pas, ce Saint n'avoit garde de le faire .... mais il le conseille. Cette affection est une volonté délibérée de persévérer dans ses fautes. P. 254.

III.

Theophile : Ne faut-il pas être plus saint pour communier souvent, & même tous les jours, que pour communier une fois?

Le Docteur : Pour l'un & pour l'autre, il faut toujours être en état de grace. C'est la même sainteté commandée : mais pour la sainteté conseillée il faut faire en sorte qu'elle augmente. P. 378.

IV.

Ne nous flattons point. Pour la plûpart des Chrétiens, il n'y a gue-

II.

Abbas : *S. Franciscus Salesius præcipit ut ad sæpè vel singulâ semel hebdomade communicandum, ab omni peccato mortali, & ab omni ad veniale peccatum affectione liber sis.*

Doctor : *Neque Christus, nec Ecclesia hoc præcipiunt : neque S. Salesius committere potuit ut hoc præciperet.... sed tantùm suadet. Hæc affectio deliberata voluntas est in culpis perseverandi.*

III.

Theoph. *Nonne major requiritur sanctitas ad sæpè vel quotidiè, quàm ad semel communicandum?*

Doctor : *Ad utrumque gratiæ status requiritur. Hæc est eadem sanctitas imperata, quod ad sanctitatem consilii pertinet, id agi debet ut semper crescat.*

IV.

Ne decipiamus nos. Nulla sunt vulgò, moraliter loquendo, plerisque Chris-

res, moralement parlant, d'autre moyen de ſalut que la fréquente & très-fréquente Communion. P. 388. V. p. 307.

V.

Prêcher & faire pratiquer la Communion fréquente, c'eſt prêcher & faire pratiquer *toute* la Religion. Nous autres Prêtres & Paſteurs, nous ne ſommes que pour adminiſtrer les Sacremens. P. 303. V. p. 414 & 415.

VI.

Elle eſt donc commandée (la Communion fréquente) comme un moyen moralement néceſſaire au ſalut, comme le moyen le plus efficace pour le ſalut. P. 387.

DECRETUM XI.

Regulas ſequentes ut veras, certas, ac Eccleſiæ intentioni & doctrinæ conſentaneas decernit ſancta Synodus.

tianis salutis media quàm frequens & frequentissima Communio.

V.

Prædicare & imperare praxim frequentis Communionis (nihil aliud) est quàm prædicare & imperare praxim totius *Religionis. Nos Sacerdotes & Pastores, sumus (Sacerdotes & Pastores) tantùm ad administranda Sacramenta.*

V I.

Imperata est igitur (Communio frequens) tanquam medium moraliter saluti necessarium, tanquam medium saluti efficacissimum.

I.

Prima eſt, ut adulti, antequam ad Sacramentorum receptionem admittantur, non ſolùm non ignorent præcipua Religionis Chriſtianæ myſteria, quæ in Symbolo Apoſtolorum continentur, ſed etiam ut ſeſe abſtineant *à ſæcularibus deſideriis* (1), ac præſertim ab his peccatis *quæ* animam *uno ictu perimunt* (2), & excludunt à regno Dei.

II.

Fuit quidem virtus pœnitentiæ omnibus hominibus quovis tempore ad gratiam & juſtitiam

(1) Tit. 2. 12.
(2) S. Aug. Ser. 18.

assequendam necessaria ; cujus principium est *secundum Deum tristitia*, quæ *pœnitentiam in salutem stabilem operatur* (1).

III.

Ille Sanctorum Patrum documentis ac regulis christianæ pietatis contradicit, qui putat absolvi posse peccatores in quibus prædominatur adhuc amor sui, & quibus satis est non odisse Deum ; seu qui moventur ad odium aliquod peccati solo metu pœnarum temporalium, vel etiam solo timore gehennæ, non amore justitiæ (2).

(1) 2. Cor. 7. 10.
(2) S. Aug. passim.

IV.

Ad Sacramenta Baptiſmi & Pœnitentiæ dignè recipienda, in adultis requiritur, præter fidei & ſpei actus, ac timorem quo utiliter concutiuntur, initium ſaltem amoris Dei ſuper omnia, quo diligitur Deus tanquam omnis juſtitiæ fons (1).

V.

Has prævias diſpoſitiones juſtificatio conſequitur Sacramenti perceptione, aut aliquandò ejus voto : quæ quidem juſtificatio conſiſtit non in ſolâ remiſſione peccatorum, ſed in ſanctificatione & renovatione

(1) Conc. Trid. ſeſſ. 6.

interioris hominis, qui ſecundum Deum creatus eſt in juſtitiâ & ſanctitate veritatis (1).

VI.

Quamvis juſtitia ſit amiſſibilis, non tamen deſultoria, ita ut identidem amittatur & recuperetur, ſed conſtans & ſtabilis eſt (2). *Qui enim mortui ſumus peccato, quomodo adhuc vivemus in illo? Conſepulti ſumus cum* Chriſto *per Baptiſmum* in ſimilitudinem *mortis & reſurrectionis* ejus, *ut quomodo Chriſtus reſurgens ex mortuis jam non moritur, ita & nos in novitate vitæ ambulemus* (3).

(1) Eph. 3. 16, & 4. 24.
(2) S. Aug. Expoſit. quar. prop. ex Epiſt. ad Rom. n. 13. & in Pſal. 45. n. 3.
(3) Rom. 6.

VII.

Rursùs hæc ſanctitas vera & non ficta, acquiſita non acquirenda, tanquam præparatio ac diſpoſitio neceſſaria requiritur, ut dignè quis ſacram Euchariſtiam percipiat: *ſancta* enim nonniſi *ſanctis* concedenda ſunt: *& quò magis ſanctitas & divinitas hujus cœleſtis Sacramenti viro chriſtiano comperta eſt, eò diligentiùs cavere ille debet, ne abſquè magnâ reverentiâ & ſanctitate ad id percipiendum accedat* (1).

VIII.

Sit igitur homo in ſtatu juſ-

(1) Conc. Trid. ſeſſ. 13. c. 7.

titiæ, ut ſacram Euchariſtiam percipiat; ſit ſanctior, ut ſæpiùs communicet; ſit ſanctiſſimus, ut quotidiè ad ſacram menſam accedat. Hanc regulam docuere Sancti priorum ſæculorum Patres, quam etiam à ſanctis poſteriorum ætatum Doctoribus traditam accepimus.

IX.

Quod ſpectat ad Confeſſarios:

Non ſatis eſt Confeſſario ut agnoſcat in Pœnitente ceſſationem ab actibus externis peccati: exigat præterea ut in eo ſit verum, efficax & conſtans *propoſitum non peccandi de cæ-*

tero (1), exploratum non tantùm per ſigna dubia, qualia ſunt lachrimæ, promiſſa, peccatorum vel integra & ſincera declaratio; ſed per *vitæ novæ inchoationem* (2), & præmiſſa quædam opera pœnalia aliquando ad ſanandos morbos neceſſaria (3).

X.

Confeſſarius antequam Pœnitentem abſolvat, quandam certitudinem moralem habeat, conſtans *non peccandi propoſitum*, *ceſſationem à peccato*, *novæque vitæ inchoationem* (4),

(1) Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 4.
(2) Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 4.
(3) Card. d'Aiguirre Diſſert. 8. in Can. 11. & 12. Conc. Tolet. 3. Excur. 2.
(4) Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 4.

ab amore justitiæ in corde Pœnitentis prædominante, procedere.

XI.

Cum ipsâ constet experientiâ, non solere peccatores, præsertim eos qui duro pravæ consuetudinis pondere premuntur, repentè, sed gradatim (1) & post maximos labores ab amore prædominante creaturæ ad amorem prædominantem Dei & ad cordis & vitæ mutationem transire, non potest facilè Confessarius illam habere certitudinem moralem, nisi priùs, post sufficiens temporis spatium, sibi constet

(1) S. Aug. Serm. 278. n. 3. Enarr. in Psal. 6. n. 4. & l. 8. Confess. c. 5.

de Pœnitentis amoris ſinceritate per fructus dignos pœnitentiæ.

Hæ regulæ tanti ſunt ponderis ac pretii, ut ſatis animo verſari non poſſint. Ideo neceſſarium duxit ſancta Synodus impensè hortari eos quibus cura animarum incumbit, ut ad ampliorem earum expoſitionem inveniendam adeant ſanctos libros, SS. Patrum monumenta, & ſcripta juxta eorum mentem concinnata; ut inſtructiones Sancti Caroli Borromæi, &c. ac ſpeciatim opera quæ hæreditario jure Eccleſia Batava poſſidet, qualia ſunt *Conſtitutiones ſervandæ à Presbiteris in fœde-*

rato Belgio laborantibus, à piæ memoriæ Præsule DD. de Neercassel anno 1668 editæ; & ejusdem Antistitis eximium opus anno 1685 publicatum, cui titulus, *Amor Pœnitens*, &c. *editio secunda auctior*; quod opus à Summis Pontificibus, Cardinalibus, Episcopis, celeberrimisque Theologis, doctrinæ antiquitatis addictissimis, maximè laudatum est & approbatum.

Hortatur eos pariter sacer Conventus, ut legant & meditentur lectissimorum Galliæ Episcoporum Documenta, non adeò antiquitùs in lucem edita contra laxiora & perniciosa principia quæ continentur in li-

bro qui inscribitur : *L'Esprit de Jesus-Christ & de l'Eglise*, &c. : & imprimis celebre Documentum *De Justitiâ Christianâ*, DD. *de Rastignac*, Archiepiscopi Turonensis, quod Italicè redditum summas laudes habuit à SS. Pontifice Benedicto XIV, & à sapientissimis Italiæ Theologis.

Itaque sancta Synodus damnat propositiones sibi denuntiatas : nempè :

I.

De dispositionibus ad Absolutionem & Communionem requisitis.

I.

La Communion étant instituée pour être l'infaillible application des mérites de Jesus-Christ sur la Croix, ne mettez point d'obstacle par aucun

I.

Cum Communio instituta sit ad infallibilem applicationem meritorum Christi crucifixi, nullum impedimentum per mortale peccatum interponas.

péché mortel. *Ce Sacrement, par sa propre vertu, operera une grace victorieuse de vos affections déréglées.*

Theophile. C'est donc *comme le Baptême*, qui agit sur les enfans & leur donne la grace, *sans autres dispositions de leur part?*

Le Docteur. Oui.

III.

(L'Eglise) a toujours cru &.... croit encore qu'à force de les recevoir (les pécheurs, c'est-à-dire, de leur *réïtérer l'absolution*), ils se *corrigeront* de leurs fautes & se sanctifieront.

IV.

L'Abbé : N'est-il pas plus décent & plus convenable d'attendre qu'un homme soit fortifié dans le bien, & ne peche plus (mortellement), & qu'il ait acquis toutes les vertus

Hoc Sacramentum propriâ virtute pravas tuas affectiones gratiâ victrici reprimet.

Theoph. (*Communio*) *ergo similis est* Baptismo, *qui operatur in parvulis, eisque gratiam communicat* absque aliâ eorum dispositione.

Doctor. Ita *est*, *&c.*

II.

Experimur multos variis & gravissimis peccatis irretitos, ex frequenti Communione sic esse ad Dominum conversos, *ut nunquam vel parum in vitâ peccasse videantur.* (Ex Tolet.)

III.

(*Ecclesia*) *semper credidit & adhuc credit* (*peccatores*) sese emendaturos, *sanctitatemque consecuturos, si sæpissimè recipiantur* (*id est*, iterùm atque iterùm absolutionem impetrent.

IV.

Abbas: *Nonne decentiùs ac satiùs est expectare hominem in bono corroboratum esse, à peccato* (*mortali*) *jam immunem esse, omnesque virtutes acquisivisse ante Communionem; quàm*

avant la Communion, que de le faire communier tandis qu'il eſt encore foible, infirme, ſujet à retomber ?

Le Docteur : C'eſt comme ſi vous diſiez : ne convient-il pas mieux de laiſſer ſans nourriture un malade convaleſcent ?

V.

Voulez-vous donc *corriger un pécheur*, & après ſon repentir le faire perſévérer dans la grace & la vertu ? faites le communier ſouvent.

V I.

C'eſt la très-fréquente Communion (trois fois la ſemaine par exemple) qui les *fixera* dans le bien (les pécheurs *plongés dans toutes ſortes de crimes*).

V I I.

Les *plus grands pécheurs* reſtent dans leurs crimes par un déſeſpoir inſenſé de devenir des Saints. Ils s'imaginent que la ſainteté leur eſt impoſſible : & ils ſe trompent. Ce Sacrement adorable leur donneroit une force ſouveraine & une facilité entiere pour *ſe corriger*, s'ils vouloient ſe diſpoſer à le recevoir.

ſi

si eum ad Communionem admittas; cùm adhuc debilis, infirmus & ad relabendum propensus est?

Doctor : *Idem istud est ac si dicas: nonne meliùs est à morbo convalescentem sine cibo relinquere?*

V.

Vis ergò peccatorem corrigi, & post resipiscentiam in gratiâ ac virtute eum perseverare, sæpè communicet?

VI.

Frequentissima Communio (veluti tribus per hebdomadem vicibus) eos (id est peccatores in omni criminum genere mersos) in bono consolidabit.

VII.

Maximi peccatores..... *in suis criminibus ideò manent, quia insani desperant Sanctos fieri posse. Sibi ipsis sanctitatem arduam & impossibilem fingunt : & in hoc errant. Hoc adorandum Sacramentum eis præstaret robur summum & maximum*, ad seipsos corrigendos *facilitatem, si se ad illud recipiendum disponere vellent.*

VIII.

La fréquente Communion eſt le moyen & le plus efficace & le plus abrégé de *converſion* & de ſanctification, & le frein le plus puiſſant contre les vices & *les mauvaiſes habitudes.*

IX.

La gloire de Jeſus-Chriſt dans l'Euchariſtie, n'eſt-ce pas ...... d'y *détruire tous les vices?*

X.

A peine Dieu ſera-t'il dans votre cœur (par la Communion) qu'il *détrônera* l'amour propre, & détruira *ſon empire*, en lui portant à chaque Communion un coup meurtrier.

Has propoſitiones damnat ſancta Synodus ut falſas, ſcandaloſas, pernicioſas, Scripturarum & Traditionis doctrinæ adverſas, ac erroneas, eo ſenſu intellectas quod diſpoſitiones

VIII.

Frequens Communio & breviſſimum & efficaciſſimum eſt ad converſionem *& ſanctificationem auxilium, & potentiſſimum contra vitia &* pravas habitudines *frænum.*

I X.

Chriſti in Euchariſtiâ gloria, nonne eſt... vitia omnia deſtruere ?

X.

Vix Deus in corde tuo (per Communionem) erit, cùm amorem proprium ejiciet, *ejuſque* imperium deſtruet, *illi mortale ad ſingulas Communiones vulnus impingens.*

internæ, semper ab Ecclesia requisitæ pro suscipiendis cum fructu Sacramentis non sint absolutè in adultis necessariæ.

II.

De Confessione.

I.

Iste. Vraag. Wat is de Biegte ofte Pœnitentie?

Antw. Het is een bat van het dierbaer bloed Christi, tot zuiveringe van alle smetten der zonden, zoo-dat men van allen die gebiegt hebben mag zeggen: *zy hebben hunne clederen gewasschen in 't bloed van 't Lam.* (Apoc. VIII. 14.)

I I.

2. Vr. Is de Biegte een moeyelyke zaake.

Antw. Neen. Want de wonden onzer zielen worden genezen, met die eens te zeggen.

I.

1. *Interr. Quid est Confessio?*

Resp. Est lavacrum pretiosi sanguinis Christi, in ablutionem ab omnibus peccatorum maculis; ita ut de omnibus qui confessi sunt dici queat: laverunt stolas suas in sanguine Agni. *Apoc. 8. 14.*

II.

2. *Interr. An Pœnitentiæ Sacramentum res sit difficilis?*

Resp. Non. Nam vulnera animæ nostræ illic sanantur, dummodo declarentur.

III.

3. Vr. Dat 'ev een Chirurgyn of Medicyn ware, die de wonden en ziekten, met die alleen te zien ofte hooren zeggen, konde genezen, zoude men hem voor eenen straffen meester houden?

Anw. Neendog: en voorwaar zoodaemgen Medicyn is de Biegtvader.

IV.

Avant de communier tous les jours, à quoi il (Saint Paul) exhorte, examinez bien si vous êtes exempt de péchés mortels..... & si vous ne l'êtes pas, purifiez-vous *au plûtôt* (par la confession), afin de ne pas manquer à la Communion quotidienne.

Has propositiones damnat sacer Conventus tanquam falsas, scandalosas, sacrilegiis faventes, dispositiones ad Sacramentum Pœnitentiæ requisitas ad

III.

3. *Interr. Si Chirurgus aut Medicus aliquis vulnera morbosque* solâ inspectione, *vel auditâ eorumdem relatione sanare posset, habereturne tanquam Medicus durus?*

Resp. Non profectò : jam verò talis Medicus est Confessarius.

IV.

Antequam quotidie communices, quod (B. Paulus) suadet, examina cum curâ an peccati mortalis immunis sis... si non es, statim *ablue te (per confessionem) ne quotidiana Communio omittatur.*

solam externam Confessionem reducentes.

III.

De Contritione.

I.

Een onvolmaekt berow is een droefheil van de zonden om de leelykheid der zonden, vreese der helle, uitsluitinge van de glorie, iae ook waerschynlyk uit de vreeze van tydelike straffen, als verlies van goed, eere, staat, ziekten en een voortydige doot, voor zooveel die van god komen, ofte gevreest vorden, als van een regtraerdigen ende strengen regter.

Het volmaekt berow verwerst volle vergiffenisse, ende herstelt ons in de gratie en de liefde gods. *Maer het onvolmaekt en is daar toe niet kragtig genoeg, zonder het Sacrament van de Biegt.*

II.

L'Abbé... Vous fixez pour tous

I.

Contritio imperfecta est dolor de peccato ob turpitudinem peccati, timorem gehennæ, exclusionem à gloriâ ; imò etiam probabiliter ob metum pœnarum temporalium, veluti amissionis bonorum, honoris vel status, aut morborum vel præmaturæ mortis ; quatenùs immittuntur aut timentur à Deo justo & severo judice.

Perfecta contritio plenam remissionem obtinet, & nos in gratiam & Dei caritatem restituit ; sed imperfecta contritio sufficientem ad hoc vim non habet sine Sacramento Confessionis. *Lect.* 3.

I I.

Abbas . . . Statuis omnibus sancti-

une sainteté commandée, une sainteté que tous peuvent aisément avoir. Car qui voudroit communier *en haïssant Dieu ?*

Has propositiones sacra Synodus damnat ut falsas, piarum aurium offensivas, perniciem animarum inferentes, nec-non & erroneas, eo quòd asserant in Sacramento Pœnitentiæ sufficere vel non odisse Deum, vel de peccato dolere, solo metu pœnarum temporalium.

I V.

De sacrâ Communione.

I.

La seule nécessaire & indispensable disposition pour recevoir dignement Jesus-Christ, c'est l'exemption de tout péché mortel..... C'est là une vérité catholique.

tatem imperatam, *quam quisque facilè acquirere potest. Quis enim* cum Dei odio *communicare vellet?*

I.

Sola absolutè necessaria dispositio ad recipiendam Eucharistiam, est exemptio omnis peccati mortalis... Hæc est veritas catholica.

II.

L'Abbé : S. François de Sales ordonne que pour communier souvent, & même tous les huit jours, on soit exempt de tout péché mortel, & même de toute affection au péché véniel.

Le Docteur : Jesus-Christ ni l'Eglise ne l'ordonnant pas, ce Saint n'avoit garde de le faire .... mais il le conseille. Cette affection est une volonté délibérée de persévérer dans ses fautes.

III.

Theophile : Ne faut-il pas être plus saint pour communier souvent, & même tous les jours, que pour communier une fois?

Le Docteur : Pour l'un & pour l'autre, il faut toujours être en état de grace. C'est la même sainteté commandée : mais pour la sainteté conseillée il faut faire en sorte qu'elle augmente.

IV.

Ne nous flattons point. Pour la plûpart des Chrétiens, il n'y a gue-

II.

Abbas : *S. Franciscus Salesius præcipit ut ad sæpè vel singulâ semel hebdomade communicandum, ab omni peccato mortali, & ab omni ad veniale peccatum affectione liber sis.*

Doctor : *Neque Christus, nec Ecclesia hoc præcipiunt : neque S. Salesius committere potùit ut hoc præciperet.... sed tantùm suadet. Hæc affectio deliberata voluntas est in culpis perseverandi.*

III.

Theoph. *Nonne major requiritur sanctitas ad sæpè vel quotidiè, quàm ad semel communicandum?*

Doctor : *Ad utrumque gratiæ status requiritur. Hæc est eadem sanctitas imperata, quod ad sanctitatem consilii pertinet, id agi debet ut semper crescat.*

IV.

Ne decipiamus nos. Nulla sunt vulgò, moraliter loquendo, plerisque Chris-

res, moralement parlant ; d'autre moyen de salut que la fréquente & très-fréquente Communion.

V.

Prêcher & faire pratiquer la Communion fréquente, c'est prêcher & faire pratiquer *toute* la Religion. Nous autres Prêtres & Pasteurs, nous ne sommes que pour administrer les Sacremens.

V I.

Elle. est donc commandée (la Communion fréquente) comme un moyen moralement nécessaire au salut, comme le moyen le plus efficace pour le salut.

Has propositiones damnat sancta Synodus, ut falsas, scandalosas, ad profanationem sacro-sanctæ Eucharistiæ Sacramenti inducentes, ac etiam erroneas ; quatenùs statuunt Religionem perfectam, pietatem

tianis salutis media quàm frequens & frequentissima Communio.

V.

Prædicare & imperare praxim frequentis Communionis (nihil aliud) est quàm prædicare & imperare praxim totius *Religionis. Nos Sacerdotes & Pastores, sumus (Sacerdotes & Pastores) tantùm ad administranda Sacramenta.*

V I.

Imperata est igitur (Communio frequens) tanquam medium moraliter saluti necessarium, tanquam medium saluti efficacissimum.

ac pœnitentiam totas esse in usu externo Communionis frequentis ; atque ad eam frequentiam asserunt eas sufficere dispositiones quæ nec sufficerent quidem ad communicandum semel.

REQUISITIO

D. Procuratoris sanctæ Synodi, pro damnandis recentiorum Casuistarum erroribus circà morum regulam.

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

DAMNATIS à sanctâ Synodo *Pichonii* & aliorum erroribus circa dispositiones ad Sacramenta cum fructu suscipienda necessarias,

restat adhuc alia errorum classis quos necessariò ad vos deferre muneris nostri ratio postulat : illam dico fallacium opinionum illuviem quæ partim antiquatas iterum suscitari, partim noviter prodire, non sine magno omnium Christianorum mœrore quotidiè audimus.

Quot scandala nostis his præsertim temporibus exorta in Ecclesiâ ex iteratis editionibus librorum quorum doctrinam in Christiani nominis dedecus commenti sunt laxiores Theologi, ac præsertim ex editionibus Theologiæ moralis *Hermanni Busembaum* à *Claudio Lacroix*, Societatis Jesu, pluribus partibus auctæ, & Coloniæ typis datæ anno 1757; necnon & *Nicolai Mazotta*, ejusdem Societatis Jesu Theologo, Venetiis anno 1760 impressæ; item ex sermone linguâ germanicâ edito à P. *Francisco Neumayer*, Societatis Jesu,

in quo Probabilismi defensionem suscipit : quique Romæ damnatus die 29 Maii 1760, rursùs 3. Julii sequentis ab illust. D. nunc Eminentissimo Cardinali *Migazzi*, Archiepiscopo Viennensi in Austriâ, prohibitus est.

Hujus doctrinæ singula capita ; quam Clerus Gallicanus *infandam* vocat, si pro temporum & locorum circumstantiis exponere & damnare non licet, liceat tamen prava elementa unde tanquam ex amarâ radice proferuntur amari fructus, damnare ; illam scilicet novam methodum quâ nullâ legis divinæ, quæ immutabilis est, habitâ ratione, temerarii homines tanquam tutissimam morum regulam indicant conscientiam, aut Doctorum opinionem.



RELATIO X.

De erroribus recentiorum Casuiſtarum circa morum regulam.

D. WYNANDUS-JOANNES BRONS, Paſtor Amisfurti, nec-non Seminarii Præſes digniſſimus, votum quartæ Congregationis exponens, dixit :

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

CUM ſacra Synodus hanc Provinciam nobis detulerit, ut inveſtigaremus quid agendum expediret circa morum regulam his poſtremis temporibus pravâ ingeniorum licentiâ & ſubtilitate corrup-

tam, ad munus nostrum implendum quæ sequuntur proponenda duximus.

1°. Tam multi sunt pravi isti Casuistæ & ad tanta malorum incrementa pervenit summa illorum licentia, ut ratio temporum & locorum sinere non videatur omnes illas opiniones *christianæ disciplinæ relaxativas* singulatim attingere.

2°. Licet Summi Pontifices, celeberrimi orbis christiani Pastores primi & secundi ordinis, necnon celebriores Theologicæ Facultates, &c. pro officio suo, gliscentem in dies novandi libidinem variis temporibus represserint, mala pluries resecta repullulant, quotidièque eduntur libri in quibus illæ opiniones animarum perniciem inferentes, partim antiquatæ, iterum suscitantur, partim novæ prodeunt, præ-

tertim à Theologis Societatis Jesu (1), cujus membra, licet per omnes orbis angulos disperſa, *idem omnes ſentiunt*, ut ipſi gloriantur (2),

(1) Id palam teſtantur ipſimet Jeſuitæ; Buſembaum & Lacroix, *Theologia moralis*, &c. Coloniæ 1757, Nic. Muzka de actib. hum. Viennæ Auſtriæ 1757, Mazotta, Venetiis. 1760. &c.

(2) Imago primi ſæculi Societatis Jeſu, Antuerpiæ 1640, cum facultate excudendi & publicandi librum, conceſſâ à *Joan. de Tollenare*, Provinciali Societatis Jeſu per Flandro-Belgiam, poteſtate ad hoc ipſi factâ à *Mutio Vittelleſco* Generali, cum tres Societatis Jeſu Theologi relegerint, & edi poſſe cenſuerint.

Idem videre eſt in Opere gallico idiomate exarato, cui titulus : *Remontrance à Monſeigneur l'Evêque d'Auxerre au ſujet de ſon Ordonnance & Inſtruction Paſtorale, portant condamnation de pluſieurs propoſitions extraites des cahiers dictés au College d'Auxerre par le P.* le Moine, *de la Compagnie de Jeſus, 1726, avec permiſſion de N...* Ribourg, *Provincial de la Compagnie de Jeſus, après que l'Ouvrage a été revu par trois Théologiens de ladite Compagnie.* » Graces à la bonté divine, l'eſprit qui ani» ma les premiers Jéſuites vit encore chez » nous ; & par la même miſéricorde, nous

Latinus & Græcus, Lusitanus & Brasilus, Hibernus & Sarmata, Iber &

» espérons ne le point perdre : & ce n'a
» pas aussi été un léger témoignage en notre
» faveur, que dans ces tems nébuleux *au-*
» *cun de nous n'a varié ni chancelé. L'uni-*
» *formité en ce point sera toujours égale* ».
Id est : gratias divinæ bonitati, mens & indoles priorum Jesuitarum adhuc apud nos vigent : ac eâdem misericordiâ nos idem ingenium ad finem usque servaturos esse confidimus : nec leve fuit nostri consensûs indicium, quod his in temporibus nebulosis, *ne unus quidem ex nostris variaverit, vel animo titubaverit. In hac parte semper constans erit uniformitas.*

Vide etiam *Institutum Societatis Jesu*, *auctoritate Congregationis generalis XVIII. meliorem in ordinem digestum, auctum, & recusum*, Pragæ 1757.

Doctrinæ differentes non admittantur, nec verbo in concionibus vel lectionibus publicis, nec scriptis libris; qui quidem edi non poterunt in lucem sine approbatione atque consensu Præpositi generalis, qui eorum examinationem saltem tribus committat, sanâ doctrinâ & claro judicio in eâ facultate præditis. Imò *& judiciorum de rebus agendis diversitas*, quæ mater esse solet discordiæ, & inimica unionis voluntatum, quantum fieri potest, *evitari debet. Unio* verò & *conformitas* mutua diligentissimè curanda est,

Gallus, Britannus & Belga; atque in tam disparibus geniis . . . , nullum certamen, nulla contentio; nihil ex quo sentias plures esse. Officium ergò hujusce Synodi esse putamus ut vocem suam exaltet in viis Sion, his gravissimis incommodis occurrat, quantum Dominus ex alto concesserit, & unanimitatem suam in spiritu caritatis tantis malis opponat,

nec, quæ ei adversantur, permittenda. Const. part. 3. c. 1. n. 18. p. 372.

Si quis aliquid sentiret quod discreparet ab eo quod *ECCLESIA* & ejus Doctores communiter sentiunt, suum sensum *definitioni ipsius Societatis* debet subjicere. In opinionibus in quibus Catholici Doctores variant inter se vel contrarii sunt, ut *conformitas* etiam in Societate sit, curandum est. Ibid. Declar. in cap. 1. p. 375.

Curandum est ut *omnes* (ut plurimum) eandem doctrinam quæ in Societate fuerit electa, *ut melior & convenientior nostris*, sequantur. Const. p. 8. Declar. in caput. 1, p. 426.

Vide etiam Decret. 50. quintæ Congreg. n. 2. p. 556. &c.

expectando fore ut tantum opus more majorum & canonico ordine ab omni Ecclesiâ tandem perficiatur. Jam enim, quasi frustrà illas morum corruptelas damnarunt non unâ vice doctiores & sanctiores Ecclesiæ Antistites, ac ipsa etiam Sancta Sedes, toto licet applaudente orbe christiano; atque utinam Sanctissimi Pontifices Decretorum formulis antiquo ac probatiori usu receptis quæ ad universas Ecclesias pertinerent, infandam doctrinam proscripsissent! Fortasse metas posuissent perniciosissimæ illi ac falsi nominis scientiæ, quâ instructi homines, ut olim Clerus Gallicanus loquebatur: *non jam accommodant mores suos ad Evangelicæ doctrinæ normam, sed & ipsam potius regulam ac sancta mandata ad cupiditates suas inflectunt ac detorquent: novâque & inani philosophiâ christianam*

christianam disciplinam in academicas quæstiones, ac dubias fluctuantesque sententias vertunt (1).

3°. Satis tamen videtur, veluti uno ictu, illas omnes opiniones damnari à Synodo, statuendo veram & immutabilem morum regulam, legem scilicet & voluntatem Dei æternam, *cujus æquitas inflexibilis est* (2); cujus iota unum, aut unus apex non præteribit; quæque judicabit vivos & mortuos in novissimo die.

Cum ergò Moralis christiana (ut animadverterunt quatuor celeberrimi ætatis hujus Præsules) in duobus principiis tota vertatur, quorum unum mentem, alterum cor spectat; unum legem Dei tanquam facem nobis præfert, alterum ejus

(1) Epist. Conventus Cleri Gallic. ad Episc. Gall. præfixa editioni libri cui titulus: *Instructions de Saint Charles aux Confesseurs.*

(2) D. Castor. Const. 1668.

amorem nobis præſcribit, tanquam ſacrum illum ſpiritum quo vivimus & movemur, neceſſe videtur ut ſtabilitâ neceſſitate amoris Dei ſuper omnia ad cor corrigendum & convertendum ad Deum, regula morum & actionum noſtrarum pariter ſtatuatur. Sunt enim hæc duo principia adeo inter ſe connexa, ut, uno everſo, corruat etiam alterum. Etverò ſi Deus non eſt per ſe ultimus cordis noſtri & actionum noſtrarum finis, cur ille primaria vitæ noſtræ regula diceretur? Cur mens noſtra magis à veritate æternâ penderet, quàm à ſummâ bonitate cor noſtrum? Hinc maximo cum luctu Eccleſiæ, in hac ſæculorum fæce emerſerunt mendaces illi Doctores, *habentes ſpeciem quidem pietatis, virtutem autem ejus abnegantes* (1), qui juſtitiam quandam amore Dei vacuam com-

(1) 2. Tim. 3. 5.

menti, jugum etiam ſupremæ atque indeclinabilis legis fregerunt, ut alteram quamdam verſatilem, omnique cupiditatum generi accommodam inducerent.

» Jam non inveſtigatur (ait in Con» ventu Eccleſiaſtico quidam Cardinalis celeberrimus *) quidnam » ſit verum aut falſum; quidnam » jubeat aut vetet æterna veritas; » ſed tantùm quid ſit probabile aut » non probabile; id eſt, ſepoſitâ » lege Dei, ſolùm quæritur quid de » divinis mandatis effutiant homi» nes: unde ſenſim morum doctrina » in traditiones hominum & phari» ſaica mandata dilabitur « (1).

Hinc initium malorum, hinc omnium corruptelarum caput, id eſt, hujuſce methodi quæ veritatem non

* Card. Noall.

(1) Inter Oper. *Boſſueti.* tom. 20. p. 94. 95.

jam tenens ut ſupremam & inconcuſſam morum noſtrorum normam, à pœnâ immunem jactitat quiſquis inſcienter, aut inattentè, aut erroneâ conſcientiâ inductus, aut quorumdam opinione quam *probabilem* vocant, deceptus, contrà legem peccaverit. Videre eſt etiam quoſdam qui *ponentes tenebras lucem*, auſi ſunt affirmare conſcientiam, etſi legi æternæ repugnantem, eſſe legem Dei ſecundariam, quam dicunt *reflexam;* cujus legis beneficio, cœlum patet ei qui vetita quoad ſe patrat, ſed quæ falſò putat ut à Deo imperata. Hinc in ultimâ die, nefandi illi plurimos electos ſic appellantem Chriſtum inducunt : *Veni benedicte Patris mei, quia mentitus es, &c. invincibiliter putans me in tali caſu præcipere mendacium* (1).

(1) *C. A. Caſnedi* è Soc. Jeſu criſis Theol, &c. Uliſſippne 1711. p. 176. 178. & ſeq.

De hoc horrendo syſtemate ſic augurabatur jam ab integro ſæculo acutiſſimus ac eruditiſſimus probabiliſmi inſectator (1) his verbis : » Nihil » in totâ probabilitate pernicioſius » eſt quàm quod latiſſimum ad omnem impietatem adytum pandit... » nemo illis quæ jam prodierunt » opinionum portentis Eccleſiam » defunctam putet : imminent alia » longè majora pericula ; nec hîc » conſiſtet iſta pernicies. Tam latè » funduntur ſcelerati dogmatis rami, ut in totius Religionis aper-

Iſaac de Bruyn. ejuſd. Societ. Conſcientiam erroneam invincibiliter ſequi non tantum licet, ſed etiam oportet. Theol. prop. Lovan. 1687. p. 14.

Buſembaum & *Lacroix*. Abſurdum eſt dicere quod voluntas mentiendi poſſit, per ſe loquendo, à Deo exigere præmium ; concedo : per accidens ſi mendacium repræſentetur ut bonum & obligatorium, nego. Theol. Moralis. Coloniæ 1757.

(1) *Nicole* in Epiſt. 5. Montal. ſect. 3. §. 5. n. 1.

» tè grassentur exitium, & in om-
» nium denique Religionum per-
» mixtionem tendant. Caveant JE-
» SUITÆ, qui alios negatæ Incar-
» nationis nefariè accusant, ne præ-
» ter mentem & propositum suum
» (aiebat auctor nimiâ forsan beni-
» gnitate) » quandoque dicantur
» DEISTARUM PRINCIPES (1) «.

Ut truncum & ramos hujus doctrinæ uno ictu radicitùs eruamus, admoveamus morum nostrorum regulam, qualem exhibent Scriptura & Traditio, omnis & salutaris veritatis fontes ac morum disciplinæ; qualemque exhibuerunt Summi Pontifices totque illustrissimi Præsules, necnon Conventus Ecclesiastici, qui hanc morum luem, jam ab integro

(1) Consule suprà doctrinam *Harduini* & *Berruyerii*, & D. Procuratoris circa hanc doctrinam requisitionem.

sæculo, variis decretis depellere conati sunt.

Ut Deus creator eſt hominum; ſic etiam eſt & magiſter & legiſlator & judex, ex cujus ſolâ voluntate promanant cujuſvis ordinis leges, per quem & *Reges regnant & legum conditores juſta decernunt* (1). Quævis igitur creatura rationalis ita à divinâ & æternâ lege pendet, ut nunquam ejus imperium effugere poſſit. Enimverò quidni de nobis dicatur quod de ipſis etiam Angelis dicit Auguſtinus : » ab eis, inquit, » conſulitur incommutabilis veritas » tanquam lex æterna .... neque » enim ipſi ſunt veritas, ſed creatricis participes veritatis. Ad illam moventur tanquam ad fontem vitæ, ut quod non habent ex ſe ipſis, capiant ex ipsâ « (2). Cùm

(1) Prov. 8. 15.
(2) S. Aug. de Civit. Dei. l. 16. c. 6. n. 1.

neſtum ſit, ſola ſtatuit. In hoc jacet peccatum, ut huic legi diſſona aut dicamus, aut agamus, aut expetamus. *Peccatum* enim, inquit Auguſtinus, *eſt factum, vel dictum vel concupitum aliquid contra legem æternam* (1). De eâdem hac lege dicit Tertullianus : *nuſquam & nunquam excuſatur quod Deus damnat.* Unde illud axioma Theologicum : quidquid legi naturali adverſatur prohibitum eſt, quia malum, non verò malum quia prohibitum.

Itaque quaſdam ex operibus Caſuiſtarum de quibus agitur propoſitiones excerptas, ſanctæ Synodi judicio relinquimus.

De ignorantiâ juris naturalis.

I.

Obſervatio legis naturalis poteſt

(1) S. Auguſt. l. 22. contr. Fauſtum. c. 27.

esse impossibilis homini justificato : Ergò non peccat illam transgrediendo. Probatur antecedens. Potest puer baptisatus à Barbaris rapi, & cùm adeptus fuerit rationis usum, legem naturalem invincibiliter ignorare, & simul contra illam agere ; quia tunc legis observatio est illi impossibilis. *Cabrespine*, è Soc. Jesu. Cod. dictat. in Collegio Ruthenensi anno 1722.

II.

Est nunc certissimum quod ignorantia invincibilis, etiam juris naturæ, & pro statu naturæ lapsæ, excuset à peccato formali. Ita communissimè docent omnes (Casuistæ) cum Moya. *R. P. Herm. Busembaum, Soc. Jesu, Theologia moralis, nunc pluribus partibus aucta, à R. P. Claudio Lacroix, Soc. Jesu, &c.* tom. 1. p. 104. Coloniæ, 1757.

III.

De Deo communiter docetur quod non possit ignorari invincibiliter, *saltem non diu.* Quod si supponamus invincibiliter ignorari verum & unicum Deum, contra hunc non peccabit formaliter Ethnicus *adorando idola.* Hinc etiam dicam; si in aliquo homine daretur invincibilis ignorantia planè omnis Dei, talem hominem non peccaturum *theologicè*, sed ad summum *philosophicè.* Ibid.

IV.

Possibilis est (ignorantia invincibilis) relatè ad plures veritates ex illis primis legis naturalis principiis, mediatè saltem, nec adeò clarè deductas : puta quod non liceat .... occidere Judicem à quo certè imminet iniqua sententia. *R. P. N. Mazotta*, è Soc. Jesu, *Theologia moral.*

&c. ad mentem præcipuè R. P. Cl. Lacroix. &c. t. 1. tract. 1. q. 2. p. 27. Venetiis, 1760.

De inadvertentiâ ad malitiam peccati.

V.

Nemo plus peccat, nisi in quantum scit & intelligit malitiam peccati. *Cath. pro primâ Comm.* lec. 4. (suprà.)

V I.

Ut à Calvino, quantum possumus, recedamus, dicendum est nunquam posse peccari sine advertentia ad malitiam, nunquam cum bonâ intentione. *Car. Ant. Casnedi*, è Soc. Jesu, *Crisis Theolog.* Ulissip. 1711. Disp. 8. sect. 2.

V I I.

Cùm peccatum mortale sit gravissimum malum quo Deus offenditur

usque ad dissolutionem amicitiæ, & homo redditur dignus æternæ gehennæ, dici non debet incurri, nisi sit perfectè voluntarium; nec potest esse perfectè voluntarium, nisi sit plena advertentia ad ejus malitiam. *Joan. Bapt. Taberna*, è Societ. Jesu, *Synopsis Theol. practicæ, &c.* Tract. 3. c. 6. p. 141. 3. prop.

VIII.

Ad peccatum mortale plena consideratio malitiæ gravis requiritur ...: quia, cùm peccato lethali dissolutio amicitiæ divinæ & pœna æterna debeatur, alienum est à rectâ ratione credere, tanto & tam pleno supplicio hominem absque plenâ & perfectâ consideratione obnoxium fieri. *Richardus Arsdekin*, è Societ. Jesu, *Theol. tripartita universa.* Colon. 1744. tom. 2. part. 2. tract. 1. c. 1. p. 80.

IX.

Ad contrahendum peccatum quodcunque, ſeu veniale, ſeu etiam mortale, non ſufficit habere ſcientiam habitualem de malitiâ actus, id eſt, non ſufficit cognoviſſe aliquando, verbi gratia, heri, vel ante complures dies, actum iſtum malum eſſe; ſed neceſſe eſt ut advertentia ſit actualis : & quidem tunc cùm actio voluntatis peccaminoſa committitur aut incipit committi. Imò nemo unquam dicendus eſt peccare eo momento quo non habet actualem cognitionem malitiæ moralis, etſi paulò antè præceſſerit. A peccato ergò excuſat actualis inadvertentia malitiæ in objecto. *Matth. Stoz*, è Soc. Jeſu, *Trib. pœnit.* Bamberg. 1756. l. 1. part. 5. q. 2. a. 1. n. 13. p. 342.

De conſcientiâ erronea.

X.

Men kan god niet grootelyks vergrammen als men ſinceerlyk ende opregtelyk meend dat 't geen groot quaad en is dat men doet.

X.

Non poſſumus Deum offendere graviter, quando ſincerè & prorsùs putamus non magnum malum eſſe quod facimus.

Corn. Haſart, è Soc. Jeſu, *mag. Catech.* tom. 2. p. 456.

X I.

Proxima regula humanæ actionis eſt conſcientia; lex enim divina & naturalis reſpicit operationes noſtras quatenus liberas: libera autem eſt quando procedit à principio cognoſcente. Quare non imputabitur culpæ operatio quæ eſt contra legem naturalem aut divinam, niſi quatenus cognoſcitur à nobis ita

esse. *Vincentius Fillucius*, è Soc. Jesu. *Quæst. mor.* Lug. 1633. tom. 2. tract. 21. c. 4. de consc. n. 116.

X I I.

Conscientia circa illicitum intrepida, excusat à peccato. *P. Beon*, è Soc. Jesu. Thes. propug. Aquens. 1686.

X I I I.

Conscientiæ dictamen est fallibile speculativè, concedo. Practicè, nego..... Unde homo honestè agit quando sequitur id quod conscientia dictat tanquam honestum, licet fortè non sit. *P. Lemoine*, è Soc. Jesu, l. 2. c. 1. lect. 3. art. 3. *De conscientiâ.*

X I V.

Lex naturalis docet non quidem esse mentiendum, sed conscientiæ obtemperandum quæ ex invincibili

ignorantiâ docere poteſt eſſe mentiendum. Idem. ibid. 1724.

XV.

Nihil autem eſt peccatum quod non ſit contra obligationem in conſcientiâ, eamque agnitam. *Nicolaus Muzka*, è Soc. Jeſu, *de Legib.* Viennæ Auſtriæ, 1756. l. 2. diſp. 1. §. 1. n. 14. p. 324.

XVI.

Dum actu operamur ſecundum ultimum dictamen (conſcientiæ), certi ſumus quod ea operatio ſit licita, ſeu non ſit peccatum. *Buſemb. & Lacroix.* t. 1. l. 1. n. 52. cit. à *Nicol. Mazotta*, è Soc. Jeſu. *Theol. mor. ad mentem præcipuè R. P. Claudii Lacroix.* Venetiis, 1760. tom. 1. tract. 1. de conſc. rectâ. diſp. 1. q. 1. c. 1. p. 4.

XVII.

Neque dicas primò legem Dei esse primariam regulam : nàm hæc non applicatur nisi per dictamen conscientiæ ..... Quandoque actus est contra aliquam legem, & tamen est formaliter bonus ; si nimirùm proponatur per conscientiam invincibiliter erroneam, ut conformis legi putatæ. *Nicolaus Mazotta*, è Societate Jesu. Ibid. cap. 11. p. 5.

XVIII.

Licitum est agere juxta conscientiam invincibiliter erroneam. Et ità communissimè Doctores Catholici contra Luther. Jansf. Synnich & aliquos Doctores Lov. Hinc non peccat qui mentitur, invincibiliter putans esse licitum mendacium jocosum ; qui se polluit, invincibiliter putans id non esse illicitum ; qui ac-

celerat mortem agentis animam, putans eum ſic alleviari à cruciatu. Ibid. p. 32.

XIX.

Conſcientiam erroneam invincibiliter ſequi non tantùm licet, ſed etiam oportet. *Iſaac de Bruyn Theol.* &c. Lov. 1687. p. 14.

XX.

Abſurdum eſt dicere quod voluntas mentiendi poſſit *per ſe* loquendo à Deo exigere præmium, concedo. *Per accidens*, ſi mendacium invincibiliter repræſentetur ut bonum & obligatorium, nego. *Buſemb. & Lacroix.* ſuprà. t. 1. p. 4. 1757.

De opinione probabili.

XXI.

Licitum eſt ſequi ſententiam alienam & minus probabilem contra

propriam probabiliorem, etiam retentam. *Matthæus Stoz*, è Soc. Jesu. *Tribun. pœnit.* Bamberg. 1756. l. 1. part. 5. q. 2. a. 3. n. 112.

XXII.

Etiam in administratione Sacramentorum licitum est sequi minus probabilia, relictis probabilioribus. Idem. ibid. n. 118.

XXIII.

Si in materiâ morum occurrant duæ opiniones certò probabiles; non datur obligatio semper sequendi probabiliorem & tutiorem. Licet proinde aliquando agere secundum minùs probabilem, ac etiam minùs tutam. *Nic. Muszka*, è Soc. Jesu; *de actib. humanis.* Viennæ Austriæ. 1757. l. 1. p. 366.

XXIV.

Absque peccato licet sequi opinio-

nem probabilem, etiam alienam, & minus tutam (hoc eſt, quæ minus remota videatur ab omni ſpecie peccati quàm altera,) relictâ probabiliore & tutiore propriâ, ſeclusâ tamen omni injuriâ & periculo proximi; & dummodo opinio quæ eligitur adhuc ſit probabilis. *Buſemb. & Lacroix.* ſuprà. 1757. t. 1. p. 11.

XXV.

Quær. Quibus argumentis probetur licitum eſſe ſequi opinionem probabilem, relictâ probabiliore?

Reſp. ſeqq. &c.

§. 1. Auctoritate SS. Canonum & Pontificum....

§. 2. Communi conſenſu Doctorum... Accedunt.... item Auctores *ferè omnes* è Societate Jeſu. Ibid, tom. 1. p. 34.

XXVI.

Non peccat qui operatur juxtà

opinionem minùs probabilem de licentiâ actionis, relictâ probabiliore & tutiore. Ita Doctores communissimè plusquam 200 apud Teril. Gob. & Lacroix.... contra paucos antiquiores & rigidissimos probabilioristas. *Nic. Mazotta*, è Soc. Jesu, suprà. 1760. tom. 1. tract. 1. q. 4. c. 4. p. 55.

DECRETUM X.

Declarat sancta Synodus :

I.

Legem æternam in omnium mentibus naturaliter insitam, nonnisi propter cæcitatem & corruptionem cordis ignorari posse : proindeque hujuscemodi ignorationem propriè, plenè & omninò nunquam in adultis,

rationis uſu fruentibus, invincibilem eſſe, nec à peccato excuſare. Unde cum lacrimis dicebat Pſalmiſta: *delicta juventutis meæ & ignorantias meas ne memineris* (1). *Quod genus delictorum, ſi non imputaret Deus juſtus, non ea ſibi dimitti poſceret homo fidelis* (2).

II.

Cùm legis naturalis ignoratio à peccato non eximat, multò minus ſimplicem *inadvertentiam*, ſeu *non reflexionem* ad peccati malitiam excuſare. Unde quidquid diſconveniens eſt

(1) Pſal. 24.
(2) S. Aug. l. 1. oper. imperf. c. 105.

naturæ rationali & rectæ rationi in adulto qui, deliberatè agens, vel Deum ignoraret, vel de Deo actu non cogitaret, est formale peccatum ac offensa Dei, & non merum, ut aiunt, peccatum philosophicum.

III.

Conscientiam falsam & erroneam, quantumvis intrepidam, nunquam excusare à peccato, quotiescunque legi æternæ adversatur. *Est* enim *via quæ videtur homini recta, & novissima illius deducunt ad mortem* (1). Itaque *sive malum putes bonum quod fortè agis, sive*

(1) Prov. 5. 4.

bonum, malum quod operaris, utrumque peccatum est (1).

IV.

Cùm nulla possit esse vera, recta & tuta opinio, si à veritate dissentiat, licet à gravissimis viris teneatur; *cœcus* enim *si cœco ducatum præstet, ambo in foveam cadent* (2); summoperè cavendum ne opinio falsa & legi naturali opposita, sed quæ videtur probabilis, in praxi tuta censeatur: vel in delectu opinionum minus tuta tutiori, minus probabilis probabiliori, minus probabilis & minus tuta

(1) S. Bern. l. de præc. & disp. c. 14. S. Aug. Ep. 47. n. 4.
(2) Matth. 15. 14.

tutiori & probabiliori præferatur. *Lex* enim Dei *veritas* (1), non consuetudo, non probabilitas, non Magistrorum opinio.

Itaque damnat sancta Synodus propositiones sibi denuntiatas, nempè :

Dè ignorantiâ juris naturalis.

I.

Observatio legis naturalis potest esse impossibilis homini jûstificato : Ergò non peccat illam transgrediendo. Probatur antecedens. Potest puer baptisatus à Barbaris rapi, & cùm adeptus fuerit rationis usum, legem naturalem invincibiliter ignorare, & simul contra illam agere ; quia tunc legis observatio est illi impossibilis.

(1) Psal. 118.

II.

Eſt nunc certiſſimum quod ignorantia invincibilis, etiam juris naturæ, & pro ſtatu naturæ lapſæ, excuſet à peccato formali. Ita communiſſimè docent omnes (Caſuiſtæ) cum Moya.

III.

De Deo communiter docetur quod non poſſit ignorari invincibiliter, *ſaltem non diu.* Quod ſi ſupponamus invincibiliter ignorari verum & unicum Deum, contra hunc non peccabit formaliter Ethnicus *adorando idola.* Hinc etiam dicam; ſi in aliquo homine daretur invincibilis ignorantia planè omnis Dei, talem hominem non peccaturum *theologicè*, ſed ad ſummum *philoſophicè.*

IV.

Poſſibilis eſt (ignorantia invinci-

bilis) relatè ad plures veritates ex illis primis legis naturalis principiis, mediatè saltem, nec adeò clarè deductas: puta quod non liceat .... occidere Judicem à quo certè imminet iniqua sententia.

De inadvertentiâ ad malitiam peccati.

V.

Nemo plus peccat, nisi in quantum scit & intelligit malitiam peccati.

V I.

Ut à Calvino, quantum possumus, recedamus, dicendum est nunquam posse peccari sine advertentia ad malitiam, nunquam cum bonâ intentione.

V I I.

Cùm peccatum mortale sit gravissimum malum quo Deus offenditur usque ad dissolutionem amicitiæ, &

homo redditur dignus æternæ gehennæ, dici non debet incurri, nisi sit perfectè voluntarium; nec potest esse perfectè voluntarium, nisi sit plena advertentia ad ejus malitiam.

VIII.

Ad peccatum mortale plena considerațio malitiæ gravis requiritur... quia, cùm peccato lethali dissolutio amicitiæ divinæ & pœna æterna debeatur, alienum est à rectâ ratione credere, tanto & tam pleno supplicio hominem absque plenâ & perfectâ consideratione obnoxium fieri.

IX.

Ad contrahendum peccatum quodcunque, seu veniale, seu etiam mortale, non sufficit habere scientiam habitualem de malitiâ actus, id est, non sufficit cognovisse aliquando, verbi gratia, heri, vel ante com-

plures dies, actum istum malum esse; sed necesse est ut advertentia sit actualis: & quidem tunc cùm actio voluntatis peccaminosa committitur aut incipit committi. Imò nemo unquam dicendus est peccare eo momento quo non habet actualem cognitionem malitiæ moralis, etsi paulò antè præcesserit. A peccato ergò excusat actualis inadvertentia malitiæ in objecto.

De conscientiâ erronea.

X.	X.
Men kan god niet grootelyks vergrammen als men sinceerlyk ende opregtelyk meend dat't geen groot quaad en is dat men doet.	*Non possumus Deum offendere graviter, quando sincerè & prorsùs putamus non magnum malum esse quod facimus.*

X I.

Proxima regula humanæ actionis

eſt conſcientia ; lex enim divina & naturalis reſpicit operationes noſtras quatenus liberas : libera autem eſt quando procedit à principio cognoſcente. Quare non imputabitur culpæ operatio quæ eſt contra legem naturalem aut divinam , niſi quatenus cognoſcitur à nobis ita eſſe.

XII.

Conſcientia circa illicitum intrepida , excuſat à peccato.

XIII.

Conſcientiæ dictamen eſt fallibile ſpeculativè , concedo. Practicè , nego..... Unde homo honeſtè agit quando ſequitur id quod conſcientia dictat tanquam honeſtum , licet fortè non ſit.

XIV.

Lex naturalis docet non quidem

esse mentiendum, sed conscientiæ obtemperandum quæ ex invincibili ignorantiâ docere potest esse mentiendum.

XV.

Nihil autem est peccatum quod non sit contra obligationem in conscientiâ, eamque agnitam.

XVI.

Dum actu operamur secundum ultimum dictamen (conscientiæ), certi sumus quod ea operatio sit licita, seu non sit peccatum.

XVII.

Neque dicas primò legem Dei esse primariam regulam: nam hæc non applicatur nisi per dictamen conscientiæ..... Quandoque actus est contra aliquam legem, & tamen est formaliter bonus; si nimirùm proponatur per conscientiam invinci-

biliter erroneam, ut conformis legi putatæ.

XVIII.

Licitum eſt agere juxta conſcientiam invincibiliter erroneam. Et ità communiſſimè Doctores Catholici contra Luther. Janſ. Synnich & aliquos Doctores Lov. Hinc non peccat qui mentitur, invincibiliter putans eſſe licitum mendacium jocoſum; qui ſe polluit, invincibiliter putans id non eſſe illicitum; qui accelerat mortem agentis animam, putans eum ſic alleviari à cruciatu.

XIX.

Conſcientiam erroneam invincibiliter ſequi non tantùm licet, ſed etiam oportet.

XX.

Abſurdum eſt dicere quod voluntas mentiendi poſſit *per ſe* loquendo

à Deo exigere præmium, concedo. *Per accidens*, si mendacium invinciбiliter repræsentetur ut bonum & obligatorium, nego.

De opinione probabili.

XXI.

Licitum est sequi sententiam alienam & minus probabilem contra propriam probabiliorem, etiam retentam.

XXII.

Etiam in administratione Sacramentorum licitum est sequi minus probabilia, relictis probabilioribus.

XXIII.

Si in materiâ morum occurrant duæ opiniones certò probabiles, non datur obligatio semper sequendi probabiliorem & tutiorem. Licet proinde aliquando agere secundum minùs probabilem, ac etiam minùs tutam.

XXIV.

Absque peccato licet sequi opinionem probabilem, etiam alienam, & minus tutam (hoc est, quæ minus remota videatur ab omni specie peccati quàm altera,) relictâ probabiliore & tutiore propriâ, seclusâ tamen omni injuriâ & periculo proximi; & dummodo opinio quæ eligitur adhuc sit probabilis.

XXV.

Quær. Quibus argumentis probetur licitum esse sequi opinionem probabilem, relictâ probabiliore?

Resp. seqq. &c.

§. 1. Auctoritate SS. Canonum & Pontificum....

§. 2. Communi consensu Doctorum.... Accedunt.... item Auctores *ferè omnes* è Societate Jesu. Ibid. tom. 1. p. 34.

XXVI.

Non peccat qui operatur juxtà opinionem minùs probabilem de licentiâ actionis, relictâ probabiliore & tutiore. Ita Doctores communissimè plusquam 200 apud Teril. Gob. & Lacroix.... contra paucos antiquiores & rigidissimos probabilioristas.

Has propositiones damnat sancta Synodus tanquam falsas, scandalosas, erroneas, Legis æternæ & totius moralis Evangelicæ destructivas.

Cùmque ex his tanquam ex radice profluat illuvies illa innumerabilium opinionum fallacium quâ facies totius pariter Ecclesiæ immutata & comma-

culata videtur (1); damnat ſancta Synodus omnes illas opiniones quæ quotidiè repullulant, quæque à ſatis notâ Societate, velut novum Religionis corpus gregatim & concorditer propugnantur circa virtutes theologicas, & cætera Decalogi præcepta, diſpoſitioneſque ad Sacramenta ſuſcipienda; ac ſpeciatim circa ſimoniam, blaſphemiam, ſacrilegium, magiam, aſtrologiam, irreligionem, idololatriam, impudicitiam, perjurium, Judicum prævaricationes, furtum, compenſationes occultas, homicidium, parricidium, ſuicidium, regici-

(1) Vinc. Lirin. comm. c. 3.

dium, &c. easque omnes damnat quæ jam damnatæ sunt à Summis Pontificibus Alexandro VII, Innocentio XI & Alexandro VIII, nec-non ab illustrioribus Archiepiscopis & Episcopis, ac celebrioribus Theologiæ Facultatibus tùm Belgii tùm Galliæ, quibus adhæret sancta Synodus; eorumque censuras, in quantum opus esset, renovat & amplectitur.



INSTANTIA

D. Procuratoris ſanctæ Synodi, pro damnandâ doctrinâ Caſuiſtarum circa debitum principibus obſequium.

REVERENDISSIMI PATRES AC VIGILANTISSIMI PASTORES,

INTER deteſtanda Caſuiſtarum dogmata jam cenſuris notata, unum eſt ad quod potiſſimum attendere, cuique reclamare debemus. Nihil enim ſanctæ quam profitemur Religioni majus dedecus, graviuſque detrimentum afferre poteſt: dogma, inquam, abominandum, quod ſequendo, cuique homini licet obedientiam detrahere Poteſtati à Deo ordinatæ, quodque docet incidere

interdum causas, ubi non peccat qui vitæ Regum insidiatur. Hanc doctrinam vidimus ipsi, nostris temporibus, non solum renovatam, sed iteratis facinoribus confirmatam, quæ horrendum in modum execratus est universus orbis, quæque meminisse semper horrebit.

Itaque nostrum est peculiariter, qui semper omnem & perfectam omni Potestati à Deo ordinatæ obedientiam professi sumus, testificari palàm quantum hæc scelera detestemur, simul & eos qui hæc conficienda moliuntur.



RELATIO XI.

Circa debitum Principibus obſequium.

D. JOANNES-BAPTISTA-EUGENIUS GYSELINCK, ad Sanctum Vitum, in Hilverſum, Paſtor vigilantiſſimus, votum ejuſdem Congregationis exponens, dixit:

REVERENDISSIMI PATRES, AC VIGILANTISSIMI PASTORES.

LICET non intendat ſancta Synodus omnes omninò circa deteſtandam Caſuiſtarum doctrinam propoſitiones quæ ad mores ſpectant, ſigillatim proſequi, attamen videtur notandam vobis eſſe neceſſariò hanc eorum doctrinæ moralis partem, quâ non ſolùm cauſas præ-

texunt ſolvendi ſubditos debitâ Poteſtatibus obedientiâ, ſed etiam proferre auſi ſunt, incidere caſus in quibus licet vitæ earum inſidiari. Unâ eâdemque audaciâ, & in primam Majeſtatem, quæ Deus eſt, & in ſublimiores Poteſtates, quæ *ſecunda Majeſtas* nuncupantur, Vicariamque à Deo poteſtatem in temporalibus ſortitæ ſunt, inſurgitur. Inde tot libri olim & nuper in lucem editi nihil niſi furorem fanaticum ſpirantes. Hinc tam variæ à recentioribus Magiſtris excogitatæ artes, non ut ſubditis obedientia, ſed cujuſvis potiùs auctoritatis contemptus ſuadeatur: nempè ſuperbi illi & elati homines, nulli, niſi fortè propter iram, ſive Papæ, ſive Præſuli, ſive Regi, ſive Judici, parere volunt, *dominationem ſpernunt, Majeſtatem blaſphemant* (1), Principibus Populi ma-

(1) Jud. 8.

ſedicunt (1). Inde etiam horrenda illa tot Caſuiſtarum impudentia qui Chriſtos Domini ſicariis necandos permittunt, quoties illis venit in mentem, ſe aut Populum tyrannicè oppreſſos, vel Fidem ſub injuſto Principe in periculum adduci.

Quibus ex principiis ſuas de regicidio opiniones hauſerint, quoſque iſti ignotos antiquitùs fontes aperuerint, breviter indicare juvat. Primùm, ſi eis fides adhibeatur, Papa Reges è ſolio detrudendi jus habet; jus habent Nationes tyrannos ſuos occidendi; deinde præcipit Chriſtianis lex divina, ne eum imperare ſibi ſinant quem alieni cultus ſuaſorem noverint. Quid multa? Quod exquiſitiſſimum ipſi ſoli repererunt: ſi famæ, ſi bonorum vel leviſſimorum detrimentum immineat, non ſecùs ac ſi vitæ diſcrimen agatur, nocen-

(1) Exod. 22. 28.

tem occidere tibi licebit; immò si aggreditur te Rex tuus, Rex mactetur. Sola tam nefandarum impietatum expositio tanto horrore percutit animum, ut confutatione prorsùs non indigeant.

Quantùm discrepat hæc seditiosa doctrina ab apostolicis documentis priorumque Christianorum exemplo! Quàm aliena à Salvatoris nostri mansuetudine ac præceptis, qui *cùm pateretur non comminabatur, tradebat autem judicanti se injustè* (1); qui jubet ut *quæ Cæsaris sunt, Cæsari* (2) reddantur; qui suo & Ministrorum suorum nomine dixit: *Regnum meum non est de hoc mundo* (3)! Quisquis ergò à Domino Deo nostro ejusque Ecclesiâ institutus est, absit ut malitiosa hominum mente

(1) 1. Pet. 2. 23.
(2) Matth. 22. 21.
(3) Luc. 18. 36.

corruptorum inventa sanctissimæ Fidei nostræ præponat. Hæc Ecclesia Catholica semper horruit, hæc & nos cùm Antecessoribus nostris detestari non desinèmus : ab eis nempè edocti *quod ipsissima catholicæ fidei regula sit ab initio etiam nascentis ac primitivæ Ecclesiæ usurpata, & ad posteros traditione dilapsa usuque ac consuetudine recepta, ut catholici Superioribus ac Magistratibus Patriæ in quâ habitant & tolerantur, in iis omnibus quæ conscientiam non lædunt, fideliter obediant* (1).

Inter innumeras quas sanctæ Synodo offerre possemus propositiones, maximè circa regicidium, per-

(1) Deductio brevis & modesta de privato catholicæ Religionis exercitio in Fœd. Belgii Provinciis tolerato post annum 1640, Magistratibus oblata à quibusdam Canonicis Ultrajectinis.

Hanc videre est in Tractatu historico de Capitulo Ultraject. n. 23. p. 313.

paucas tantùm damnandas selegimus. Tanta est inter Casuistas in malum conspiratio, ut qui nonnullos audit, omnes audiat.

I.

Clericos civilibus legibus non obligari directè seu præcisè ex virtute ipsarum legum aut Potestatis legislatricis civilis; quippe à quâ omni jure prorsùs exempti sunt. *Paulus Layman*, è Soc. Jesu, *Theol. moral.* l. 1. tr. 4. *de Legibus*, cap. 13. n. 6.

II.

Quæ de tributis Apostolus memorat, pertinent ad illos qui potestati sæculari subjiciuntur; non autem ad non subjectos..... Sic & Clerici pendere non debent, quia non sunt civili Magistratui subjecti. *Jacob. Gretser*, è Societ. Jesu, opera omnia, &c. tom. 7. l. 1. consid. p. 477.

col. 1. & 2. litt. D & E. Ratisbonæ, 736.

III.

Ut Principes ſibi ſubdant Clerum quoad bona & perſonas ſuas, id ſine animæ diſpendio fieri nequit. Nam & Principes peccant qui hæc tentant; peccatque Clerus tanquam eccleſiaſticæ libertatis & immunitatis à Deo ſibi conceſſæ prôditor. Idem, ibid. p. 468. col. 1. litt. D.

IV.

Tam timidi & trepidi non ſumus, ut aſſerere palam vereamur, Rom. Pontificem poſſe, ſi neceſſitas exigat, ſubditos Catholicos ſolvere juramento fidelitatis, ſi Princeps tyrannicè illos tractet, veramque Religionem extirpet: & addimus: ſi hoc à Pontifice prudenter & circunſpectè fiat, eſſe opus meritorium,

Idem, tom. xj, *Defensio Societatis Jesu.* Ratisbonæ, 1738. *Vespertilio hæreticus*, p. 882. col. 2.

V.

Ad defensionem vitæ & integritatis membrorum, licet etiam *filio*, *religioso* & *subdito* se tueri, si opus sit, cum occisione contra ipsum *parentem*, *Abbatem*, *PRINCIPEM*, nisi *fortè*, propter mortem hujus secutura essent nimis magna incommoda, ut bella, &c. *Sylv. Bonac.* p. 8. *Herm. Busembaum & Lacroix*, è Soc. Jesu, *Theologia moralis*, &c. Coloniæ, 1757, tom. 1. p. 295. n. 98.

VI.

Quodcunque quis, juxta supradicta, habet jus alium occidendi, potest etiam alius pro eo præstare: cùm id suadeat caritas. *Fill. Tann.* Disp. 4. q. 8. *Molina*, D. 18. &c. *Herm. Busembaum* & *Lacroix*, ibid.

VII.

Si injuſtus agreſſor ſit *Princeps*; qui ſit maximè neceſſarius Reipublicæ, ita ut ex ejus morte multa bella & diſſenſiones ſequerentur, tenetur aggreſſus non adeò utilis pati mortem ad bonum commune, ex pietate tamen, non ex juſtitiâ. Unde non eſſet injuſtus homicida, ſi illum occideret. Reliquos autem, etiam *Dominum*, *Parentem*, *Principem*, omninò licitè occideret. *Nicol. Mazotta*, ſuprà 1760. tom. 2. tract. 4. Diſp. 2. q. 3. c. 1. p. 329. 330.

VIII.

Si amiſſio ſit etiam unius aurei, imò etiam acûs, ſine quâ tamen non poſſet quis ſe ſuſtinere, poteritis furem, ut ſuprà, occidere. *Nicol. Mazotta*, ibid.

IX.

Jus naturæ permittit ut vim vi repellas, & aggressorem qui iniquè eripere tibi conatur vitam, aut quæ ad eam honestè agendam tibi sunt necessaria, ut bona temporalia, honores, pudicitiam, membrorum integritatem, prævenias & occidas; ita tamen ut id fiat animo te defendendi, & cum moderamine inculpatæ tutelæ. *Herm. Busembaum* & *Lacroix*, suprà, 1757. tom. 1. p. 295. n. 98.

DECRETUM XI.

Cùm, docente Scripturâ sacrâ, *qui resistit Potestati, Dei ordinationi resistat, & damnationem sibi acquirat* (1), Ministris

(1) Rom. 13. 2.

Christi satis commendare non potest sancta Synodus, ut Fideles summoperè & assiduè doceant:

I.

Ex Apostolo *omnem animam Potestatibus sublimioribus subditam esse* (1) debere: quod ideo *Sacerdotibus etiam & Monachis imperatur, non Sæcularibus tantùm* (2).

II.

Hîc solùm legem obsequii non vigere, ubi mandata Principis cum divinis præceptis pugnant: quo casu *non utique con-*

(1) Rom. 13. 1.
(2) S. Chrys. Hom. 23. in Epist. ad Rom.

temnunt Poteſtatem, ſed eligunt majori ſervire (1).

III.

Neceſſe eſſe nos Dominis noſtris ſubditos eſſe, *non tantum bonis & modeſtis, ſed etiam diſcolis* (2) *; non ſolum propter iram, ſed etiam propter conſcientiam* (3).

IV.

Omnes, nullo excepto, *etſi ſit Apoſtolus, etſi Evangeliſta & Propheta, etſi quivis alius* (4), debere illis *tributum, vectigal*,

(1) S. Aug. Serm. 62. de verbis Evang.
(2) 1. Pet. 2. 18.
(3) Rom. 13. 5.
(4) S.Chryſoſt. ſuprà.

timorem, honorem (1) & obedientiam.

V.

Precibus incumbendum *pro Regibus & omnibus qui in sublimitate sunt, ut quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate* (2).

VI.

Principes auctoritatem suam immediatè à Deo solo acceptam referre ; nullâque aliâ in terris Potestate, etiam spiritali, sive directè, sive indirectè, aut Principem destitui, aut subditos fidelitatis sacramento, quâcunque de causâ, solvi posse.

(1) Rom. 13. 7.
(2) 1. Tim. 2. 2.

VII.

Omni execratione dignos esse, quicunque leges tùm divinas, tùm humanas, ac sacratissima secundæ Majestatis jura conculcantes, non timent *mittere manum* suam *ut occidant Christos Domini*, quorum *sanguis super caput* (1) eorum; & non tantum eos qui hoc nefandissimum scelus admittunt, sed & qui jubent, vel suadent, vel certis casibus licitum docent.

Itaque damnat sancta Synodus propositiones sibi denuntiatas, nempè :

(1) 2. Reg. 1. 14. 16.

I.

Clericos civilibus legibus non obligari directè seu præcisè ex virtute ipsarum legum, aut potestatis legislatricis civilis: quippe à quâ omni jure prorsùs exempti sunt.

II.

Quæ de tributis Apostolus memorat, pertinent ad illos qui Potestati sæculari subjiciuntur; non autem ad non subjectos... Sic & Clerici pendere non debent, quia non sunt Civili Magistratui subjecti.

III.

Ut Principes sibi subdant Clerum quoad bona & personas suas, id sine animæ dispendio fieri nequit. Nam & Principes peccant, qui hæc tentant; peccatque Clerus, tanquam ec-

clesiasticæ libertatis & immunitatis à Deo sibi concessæ proditor.

IV.

Tam timidi & trepidi non sumus, ut asserere palàm vereamur, Romanum Pontificem posse, si necessitas exigat, subditos Catholicos solvere juramento fidelitatis, si Princeps tyrannicè illos tractet, veramque Religionem extirpet : & addimus : si hoc à Pontifice prudenter & circunspectè fiat, esse opus meritorium.

V.

Ad defensionem vitæ & integritatis membrorum, licet, etiam *filio*, *Religioso* & *Subdito*, se tueri, si opus sit, cum occisione contra ipsum *Parentem*, *Abbatem*, *PRINCIPEM*, nisi *fortè* propter mortem hujus secutura essent nimis magna incom-

moda, ut bella, &c. *Sylv. Bonac.* p. 8.

V I.

Quodcunque quis, juxta supradicta, habet jus alium occidendi, id potest etiam alius pro eo præstare; cùm id suadeat caritas.

V I I.

Si injustus aggressor sit *Princeps* qui sit maximè necessarius Reipublicæ, ita ut ex ejus morte multa bella, dissentiones sequerentur, tenetur aggressus non adeò utilis, pati mortem ad bonum commune; ex pietate tamen, non ex justitiâ. Unde non esset injustus homicida si illum occideret. Reliquos autem, etiam *Dominum*, *Parentem*, *Principem*, omninò licitè occideret.

V I I I.

Si amissio sit etiam unius aurei;

imò etiam acûs, ſine quâ tamen non poſſet quis ſe ſuſtinere, poteritis furem, ut ſuprà, occidere.

IX.

Jus naturæ permittit ut vim vi repellas, & aggreſſorem qui iniquè eripere tibi conatur vitam, aut quæ ad eam honeſtè agendam tibi ſunt neceſſaria, ut bona temporalia, honores, pudicitiam, membrorum integritatem, prævenias & occidas; ita tamen ut id fiat animo te defendendi & cum moderamine inculpatæ tutelæ.

Has propoſitiones damnat ſancta Synodus ut falſas, ſcandaloſas, ſeditioſas, ordini caritatis divinitùs inſtituto ac juri naturali, divino poſitivo & gentium contrarias, nefandis cæ-

cibus & fanatiſmo viam ſternentes, Societatis humanæ perturbativas, rebus publicis injurioſas, Regum quoque & Principum vitæ præſentiſſimum periculum inferentes.

Ut autem præceptum apoſtolicum accuratiùs adimpleamus, omnibus Paſtoribus injungit ſancta Synodus, ut & ipſi orent & Parochianos ſuos impensè adhortentur ad preces aſſiduas & fervidas coram Deo fundendas pro potentiſſimis Dominis noſtris, ac pro pace & tranquillitate publica.

DECRETUM XII.

Sancta Synodus *in nomine*

Domini nostri Jesu-Christi congregata, *cum virtute Domini nostri Jesu*, memor hujus apostolici moniti : *Si is qui frater nominatur ... est maledicus* (1), &c. & rursùs : *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum* (2) :

Judicat eos qui in posterum (quod Deus avertat) adulterantes verbum Dei, *pertinaciter* tuerentur omnes aut quosdam ex erroribus & hæresibus à sanctâ Synodo damnatis, indignos esse participatione Sacramentorum, donec *expurgato veteri* errorum *fermento*, *Pascha nostrum immolare & epulari possint*, *non*

(1) 1. Cor. 2. 6.
(2) 2. Joan. 10. 11.

in fermento malitiæ & nequitiæ; sed in azymis sinceritatis & veritatis (1).

ACTA ET DECRETA

Synodi Provinciæ Metropolitanæ Ultrajectensis.

PARS TERTIA.

Decreta disciplinæ circa septem Ecclesiæ Sacramenta.

De Sacramento Baptismi.

Cum per benignitatem Dominorum nostrorum temporalium nobis jam liberum sit in Ecclesiis nostris baptisare,

(1) 1. Cor. 7. 8.

volumus secundùm ritum Ecclesiæ Catholicæ neminem alibi baptisari quàm in Ecclesiâ, nisi gravis causa aliud exigat.

II.

Summi momenti est ut nomina baptisatorum in registro ad hoc destinato inscribantur. Ideoque sacer hic Conventus præcipit ut habeant Pastores, vel qui Pastorum vices gerunt in hisce Provinciis Regulares, registri hujus accuratum exemplar, in quo summâ diligentiâ annotent juxta hanc formam baptisatos: *die . . . mensis . . . anni . . . baptisatus est N. filius legitimus N. & N. conjugum*,

ſuſcipiente N. à me N. N. Parocho, &c. Et ſi infans ſit illegitimus, illud annotent; eorumque (baptiſatorum, &c.) catalogum ſingulis annis, cum ſacra olea petunt, per Archipresbiterum in integro folio ad Epiſcopum deferant ſervandum.

III.

Cùm hæc Eccleſia proprium non habeat Rituale, & Reverendiſſimus ac piæ memoriæ Præſul Rovenius adoptaverit Rituale Romanum, atque ediderit, ad commodiorem uſum Sacerdotum, Rituale contractum ſive abbreviatum, quod & Succeſſor Neercaſſelius confirmavit; ſacer hic Conventus præ-

cipit ut omnes Sacerdotes, ſive Sacramentum Baptiſmi, ſive alia Sacramenta adminiſtrent, ſive benedictiones aliquas faciant, non alio utantur, pro hoc tempore, quàm Romano. Et ſi pro commoditate ſuâ prædicto compendio uti velint, tamen in dubiis ad ipſum Rituale Romanum recurrant ſemper, ſicuti huc uſque in uſu fuit.

V I.

Optandum ſummoperè eſt, ut Fideles ſolidè inſtruantur de effectibus Sacramenti Baptiſmi, & de obligationibus in eo contractis; ut *agnoſcant* in ſe *dignitatem* filiorum Dei, & nolint *in veterem vilitatem degeneri con-*

versatione redire (1) ; utque sæpiùs cum summâ gratitudine tanta à Deo accepta beneficia recolant. Quam ob causam sancta hæc Synodus hortatur omnes curam animarum gerentes, & jubet ut sedulò in suis instructionibus doceant populum : quis Baptismi fructus, quæ benè vivendi ex eo nascatur obligatio. Ingerant illis sæpè illud Ambrosii (2). Recognosce quid interrogatus sis : renuntiasti *diabolo & operibus ejus*, mundo & luxuriis ejus ac *voluptatibus. Memor esto sermonis tui, & nun-*

(1) S. Leo Serm. 1. de Nat. Dom.

(2) Const. Castor, 1668. p. 9.

quam tibi excidat tuæ ſeries cautionis (1). *

De Sacramento Confirmationis.

I.

Cùm ſit de neceſſitate præcepti recipere Sacramentum Confirmationis, hortatur hæc ſancta Synodus Parochos aut illorum vices gerentes, ut Fideles doceant, quanta divini Spiritus abundantia & robur

(1) L. 1. de Sacr. c. 2.

* Hic textus à D. Caſtorienſi laudatus ſic jacet apud Ambroſium : » Quando te » interrogavit : abrenuntias diabolo & ope- » ribus ejus, quid reſpondiſti ? abrenuntio. » Abrenuntias ſæculo & voluptatibus ejus, » quid reſpondiſti ? abrenuntio «. Memor eſto ſermonis tui, & nunquam tibi excidat tuæ ſeries cautionis.

in Sacramento Confirmationis conferatur, ne, ignoratâ hujus Sacramenti utilitate, illud ſuſcipere negligant; quod quidem omninò periculoſum eſſet. Nam ſicuti in Baptiſmo remiſſio peccatorum recipitur; ita per manuum impoſitionem Spiritus Sanctus Paracletus datur. Illic gratia tribuitur ad remiſſionem peccatorum; hîc gratia datur ad Confirmationem & pugnam. Quid enim prodeſt, ſi lapſu erigeris, niſi ad ſtandum confirmeris. Propterea timendum eſt his qui, amiſsâ per negligentiam præſentis Epiſcopi occaſione, non ſuſcipiunt Confirmationis Sacramentum, ne for-

tè propterea damnentur (1).

II.

Præscribit Rituale Romanum, & plurimas ob causas necessarium videtur, ut & nomina Confirmatorum in registro inscribantur. Hinc præcipit sancta Synodus ut idem observetur quod suprà memoratum est in Canone secundo de Baptismo. Adjungant quoque Pastores nomina familiæ Confirmatorum; item Patrini, Matrinæ; præterea nomen Episcopi confirmantis, tempus & locum Confirmationis, cum attestatione

(1) Constit. Castor. 1668. p. 9.

vel ſubſcriptione ſui nominis.

Formula Confirmationis.

Die... menſis... in Feſto... in Eccleſiâ.... confirmati ſunt ab illuſtriſſimo N. Archiepiſcopo, vel Epiſcopo, hi ſequentes N.N. quod atteſtor. N.N.

De ſacro-ſancto Euchariſtiæ Sacramento.

I.

Sacerdotes qui ſæpiſſimè tremendum offerunt Euchariſtiæ Sacrificium, recordentur hæc verba : *Sanctificamini qui fertis vaſa Domini* (1). Et iterùm : *Sacerdotes incenſum Domini &*

(1) Levit. c. 21, 6.

panes Dei sui offerunt. Ideo Sancti erunt ... Sint ergò Sancti quia ego Sanctus sum Dominus qui sanctifico eos (1). Si ergò tantam sanctitatem requirebat Deus à Sacerdotibus & Levitis veteris Testamenti, qui tam *infirma & egena elementa* (2) tractabant vel offerebant; quanto major sanctitas requiritur à Sacerdotibus novi Testamenti, qui corpus & Sanguinem Domini offerunt, sumunt & dant Fidelibus. Hinc illud Sancti Chrysostomi : Necesse est Sacerdotem *sic esse purum, ut si in ipsis Cœlis collocaretur, inter*

(1) Ibid. v. 8.
(2) Gal. 4. 9.

cœlestes illas virtutes medius staret (1).

II.

Pastores & vice-Pastores non tantum exemplo ostendant sanctitatem ad sanctè percipiendum Eucharistiæ Sacramentum ; verum etiam instruant populum, ut quo magis sanctitas & divinitas Sacrificii & Sacramenti sibi comperta est, eò diligentiùs caveat, ne absque magnâ sanctitate & reverentiâ ad illud accedat. Contremiscat ad hæc Apostoli verba : *Qui manducat & bibit indignè, judicium sibi manducat & bibit, non dijudicans*

(1) S. Chrysost. l. 3. de Sacerdotio, cap. 4.

corpus Domini (1). Moneatur itaque populus ne imitetur eos qui, attentâ magis Feſtorum ſolemnitate quàm animi puritate, ſumunt corpus Domini; neſcientes panem angelicum eſſe ſtipendium vitæ angelicæ. Sciat inſuper quæ ſigna ſint Communionis benè aut malè perceptæ. Qui benè manducat, manet in Chriſto, ambulat conſtanter ſicut ipſe ambulavit. Hæc noverit ut aliquatenùs judicare valeat, an panem vitæ acceperit ad vitam. *

(1) 1. Cor. 11. 29.
* Conſtit. Caſtor. 1668. p. 10. 11.



De

De Sacrificio Missæ.

I.

Tantæ esse debent Sacerdotes vitæ puritatis, ut toties celebrare possint, quoties illud Populi devotio aut necessitas postulare videtur. Quando autem seipsos probabunt num idonei sint ut pro Populo *offerant dona & Sacrificia* (1), non respiciant tantummodò ad *confessionis folia* (2), sed an imitentur quod tractant, & ita Dominicæ Passionis memoriam celebrent & annuntient, ut membra sua ab omnibus vitiis mortificare pro-

(1) Heb. 5. 1.
(2) S. Greg. Magn. l. 6. c. 2. in 1. Regum, cap. 15.

curent. Quod si istam Domini mortis æmulam in se non invenerint mortificationem, timeant ne de illorum numero sint quos dicit S. Cyprianus, stipes & oblationes & lucra desiderare; nec tam Religioni quàm ventri & quæstui profanâ cupiditate servire (1).

II.

Nobis consentaneum videtur Ecclesiæ intentioni, ut in elevatione corporis & sanguinis Jesu-Christi & post, usque dum cantatur *Pater noster*, sileant organa & omnis cantus; sed silenter quisque, flexis genibus, passionis & mortis Christi com-

(1) Const. Castor. 1668. p. 16.

memorationem faciat, ac Redemptori gratias agat pro beneficiis per mortem ipſius largiſſimè acquiſitis.

III.

Jam à longo tempore tam à Conciliis quàm à Præſulibus hujus Eccleſiæ prohibitum eſt Sacerdoti, ne bis in die celebret. Quapropter ſancta hæc Synodus de novo præcipit ut nemo bis in die celebret, niſi in graviſſimis & urgentiſſimis caſibus. Et ſi tempus ſit adeundi vel ſcribendi ad Ordinarium, exponat ei cauſas ob quas exiſtimat ſibi neceſſariam eſſe diſpenſationem, ut de hac gravitate poſſit Ordinarius judicare.

IV.

Desiderat sancta Synodus, ut deinceps SS. Altaris Sacramentum rariùs exponatur publicè, exceptis SS. Corporis Christi festivitate & ejus Octavâ; necnon cùm laudes singulariter instituentur in honorem & adorationem Jesu-Christi in hoc sanctissimo Altaris Sacramento.

I.

De Sacramento Pœnitentiæ.

Cùm hisce miserrimis temporibus multi amatores sint viæ spatiosæ quæ ducit ad perditionem, & sectentur principia laxiorum Casuistarum; sancta hæc Syno-

dus omnes Paſtores & Confeſſarios hortatur in Domino, atque eis præcipit, ut in abſolvendis aut ligandis peccatoribus, magis attendant ad Evangelii leges quàm ad Caſuiſtarum corruptas opiniones, quarum non paucas SS. Alexander Papa VII damnavit : nec ſtudeant Evangelii rectitudinem ad curvas hominum cupiditates inflectere ; ſed totò corde nitantur, ut diſtortas voluntates ad divinæ legis inflexibilem dirigant æquitatem. Habeant etiam inſtructionem ad Confeſſarios, quam ſanctiſſimus & ſapientiſſimus Carolus Borromæus in eorum uſum compoſuit : hancque volumus

diligentiſſimè legi & diſci ab omnibus, ut juxta ſanctiſſimi viri doctrinam ſolvant aut ligent (1).

II.

Sciunt Confeſſarii jam à principio mutatæ Religionis in hac Patriâ, non eſſe caſus Epiſcopo reſervatos. Meminerint tamen moniti piæ memoriæ Præſulis Rovenii his verbis loquentis: » Monemus Confeſſarios, ne » temerè quibuſvis abſolutionis » munus impendant, & quam- » vis, pro hoc tempore, nul- » la, quantumvis enormia, pec- » cata nobis reſervemus, me-

(1) Conſt. Caſtor. 1668. p. 21. 22.

» minerint tamen Confeſſarii
» in gravioribus iſtis ſubinde
» ad nos recurrere vel peritio-
» res conſulere » (1).

De Extremæ - Unctionis Sacramento.

I.

Cùm Fideles nullo tempore majore ac frequentiore adjutorio & miniſterio Sacerdotum indigeant quàm tempore infirmitatis, hortatur Paſtores hæc ſancta Synodus eiſque præcipit, ut omnes infirmos frequenter viſitent, & ſalutis eorum curam habeant, ut tempeſtivè Sacramentis Eccleſiæ muniantur (2).

(1) Conſt. Caſtor. p. 23.
(2) *Ibid.* p. 26.

II.

Piæ memoriæ Epiſcopus noſter Neercaſſelius obſervat, nonnullos Fideles refugere Sacramentum Extremæ-Unctionis, quia ſibi perſuaſerunt quaſi hoc Sacramentum redderet morbum immedicabilem, certamque perniciem afferret : meritòque declarat hanc opinionem eſſe fidei adverſam. Quapropter monet hæc ſancta Synodus Paſtores, ne talibus in caſibus nimis ſe indulgentes oſtendant, falſamque illam opinionem nutriant. Conſtat enim ad uberiorem Sacramenti gratiam percipiendam plurimùm valere, ſi ægrotus, cùm in eo adhuc integra mens

& ratio viget, fidemque & religiosam animi voluntatem afferre potest, sacro oleo ungatur. Quare Parochis invigilandum est, ut eo potissimùm tempore cœlestem medicinam adhibeant.

III.

Cùm aliquis ex Parochianis obierit, præcipit hic sacer Conventus ut Pastores annotent in registro ejus nomen, annum & diem obitus, & omnia observent eodem modo quo suprà in Baptismi secundo Canone dictum est.

De Sacramento Ordinis.

I.

Qui ad majores Ordines evo-

cantur, ſuo tempore ante ordinationem Epiſcopum adeant, qui Parocho aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat ut nominibus eorum publicè in Eccleſiâ propoſitis, de ipſorum Ordinandorum natalibus, ætate, moribus & vitâ, à viris fide dignis diligenter inquirat, & litteras teſtimoniales ipſam inquiſitionem factam continentes, ad ipſum Epiſcopum quamprimùm tranſmittat. Archidiaconus in ſingulis majoribus Ordinationibus ad omnes de Diœceſi Archipresbiteros, Archipresbiteri verò ad omnes Paſtores in ſchedulis mittat nomina Ordinandorum, ut pro illis oretur.

II.

Ad uberiorem Seminarii inſtructionem adoptat ſacer Conventus (ſervatis ſervandis) regulas domus SS. Willibrordi & Bonifacii, quas celeberrimus piæ memoriæ Præſul noſter Neercaſſelius edidit, & quarto Octobris anni 1683 Cathedrale Capitulum (Ultrajectenſe) adoptavit.

De Sacramento Matrimonii.

I.

Declarat hæc ſancta Synodus ſe, ſine ullâ hæſitatione, ſaltem in ratione contractûs, omninò pro validis habere ma-

trimonia ſecundum leges hujus Patriæ contracta inter Acatholicos ; necnon illa matrimonia quæ contrahuntur inter Catholicos & Acatholicos, licet forma à Tridentino Concilio præſcripta non fuerit in iis celebrandis ſervata.

II.

Cùm equidem multùm abſit ut licita credat Synodus matrimonia illa inter Catholicos & Acatholicos contracta (quæ matrimonia ipſis etiam Magiſtratibus inviſa ſunt) (1) ; injungit hic ſacer Conventus Curatori-

(1) In partibus Hollandiæ hæc matrimonia contrahi non poſſunt niſi tranſactis octodecim hebdomadis ; & eorum proclamatio fieri debet ſextâ quâque hebdomadâ.

bus animarum, ut, meliori quo poterint modo, inducant conjugem Catholicum, ſive virum, ſive fæminam, ut pro graviſſimo ſcelere quod commiſit pœnitentiam agat, ac veniam à Deo deprecetur.

Porrò ad uberiorem Fidelium inſtructionem, & ne hæc definitio quibuſdam ut minus tuta videatur, cenſuit ſancta Synodus huic ſuæ definitioni adjungendam eſſe declarationem quam circa hanc materiam edidit quarto Novembris 1741 piæ memoriæ Summus Pontifex Benedictus XIV quæ ſic habet.

DECLARATIO

S.S. DOMINI NOSTRI

BENEDICTI P.P. XIV.

CUM Instructione super dubiis respicientibus matrimonia in Hollandiâ & Belgio contracta, & contrahenda, edita die quarta Novembris anni 1741.

MATRIMONIA, quæ in locis fœderatorum Ordinum Dominio in Belgio subjectis iniri solent, sive inter H. ex utraque parte, sive inter H. ex unâ parte virum, & catholicam fæminam ex aliâ, aut vice versâ, non servatâ formâ à sacro Tridentino Concilio præscriptâ, utrum valida habenda sint, necne, diu multumque disceptatum est, animis ho-

minum ac ſententiis in diverſa diſ-
tractis. Id quod ſatis uberem anxie-
tatis ac periculorum ſementem per
multos annos ſubminiſtravit, cùm
præſertim Epiſcopi, Parochi, atque
illarum regionum Miſſionarii nihil
certi hac ſuper re haberent, nihil
verò inconſultâ ſanctâ Sede auderent
ſtatuere ac declarare. Cùm autem
proximè evolutis annis, in tam an-
cipiti gravique causâ Apoſtolicæ Se-
dis judicium vehementiùs expoſce-
retur, urgeretque ad id imprimis vi-
gilantiſſimus Iprenſis Epiſcopus, dùm
pro debito officii ſui, & ſua erga B.
Petri Cathedram obſervantiâ de Ec-
cleſiæ ſibi concreditæ ſtatu ad Ro-
manum Pontificem referebat, po-
nendumque omninò eſſe tam pro-
lixæ dubitationi finem, graviſſimis
verbis ac rationibus perſuaderet;
Clemens XII. id temporis Romanus
Pontifex, qui rei gravitatem quanti

oportebat, æſtimaret, ſacræ Congregationi Eminentiſſimorum Cardinalium Concilii Tridentini interpretum in mandatis dedit, ut de totâ controverſiâ diligenter more ſuo cognoſceret. In re itaque tanti momenti volens eadem ſacra Congregatio quam accuratiſſimè procedere, commiſſæ ſibi cognitionis initium ab exquiſitis aliorum quoque Belgii Epiſcoporum relationibus atque ſententiis, quas deſuper explorari ſategit, petendum duxit : eodemque tempore audire voluit præſtantes aliquot hujus almæ urbis Theologos quibus injunxit, ut rem totam eâ quâ decet maturitate diſcuterent, ſuamque opinionem proferrent.

At dùm hæc maximè agerentur, ſuperſedendum per aliquot menſes fuit ab iſtius modi cauſæ expeditione, propter viduitatem quæ intercidit Romanæ Eccleſiæ, donec ad

Summum Pontificatum feliciter evectus, Sanctissimus Dominus noster BENEDICTUS XIV. inter primas regiminis sui curas, causæ hujus cognitionem repeti jussit à memoratâ sacrâ Congregatione Concilii, quam voluit coram se haberi, ut auditis Eminentissimorum Patrum sententiis, ipse demum quid hâc in re tenendum foret, supremo suo pronuntiaret oraculo. Cùm igitur Congregatio præfata sub diem 13 Maii currentis anni 1741. coram Sanctitate suâ fuerit habita, idem Sanctissimus D. N. spatio aliquo temporis ad rem secum expendendam accepto, hanc nuper declarationem, & instructionem exarari præcepit, quâ, veluti certâ regulâ ac normâ omnes Belgii Antistites, Parochi, earumque regionum Missionarii, & Vicarii Apostolici deinceps in hujusmodi negotiis uti debeant.

Primò ſcilicet, quod attinet ad matrimonia ab H. inter ſe in locis fœderatorum Ordinum Dominio ſubjectis celebrata, non ſervatâ formâ per Tridentinum præſcriptâ, licet Sanctitas ſua non ignoret aliàs, in caſibus quibuſdam particularibus & attentis tunc expoſitis circumſtantiis, ſacram Congregationem Concilii pro eorum invaliditate reſpondiſſe; æquè tamen compertum habens, nihil adhuc generatim & universè ſuper ejuſmodi matrimoniis fuiſſe ab Apoſtolica Sede definitum, & alioquin oportere omninò ad conſulendum univerſis Fidelibus in iis locis degentibus, & plura avertenda graviſſima incommoda, quid generaliter de hiſce matrimoniis ſentiendum ſit declarare: negotio maturè perpenſo, omnibuſque rationum momentis hinc inde ſedulò libratis, declaravit, ſtatuitque, matrimonia in

dictis fœderatis Belgii Provinciis inter H. usque modo contracta, quæque imposterum contrahentur, etiamsi forma à Tridentino præscripta non fuerit in iis celebrandis servata, dummodò aliud non obstiterit canonicum impedimentum, pro validis habenda esse. Adeoque si contingat utrumque conjugem ad Catholicæ Ecclesiæ sinum se recipere, eodem, quo antea, conjugii vinculo ipsos omninò teneri, etiamsi mutuus consensus coram Parocho Catholico ab eis non renovetur; sin autem unus tantum ex conjugibus, sive masculus, sive fæmina convertatur, neutrum posse, quandiu alter superstes erit, ad alias nuptias transire.

Quod verò spectat ad ea conjugia, quæ pariter in iisdem fœderatis Belgii Provinciis, absque formâ Tridentino statuta, contrahuntur à Catholicis cum H., sive Catholicus vir

H. fæminam in matrimonium ducat; five Catholica fæmina H. viro nubat; dolens imprimis quam-maximè Sanctitas fua, eos effe inter Catholicos, qui infano amore turpiter dementati, ab hifce deteftabilibus connubiis, quæ S. Mater Ecclefia perpetuò damnavit atque interdixit, ex animo non abhorrent, & prorsùs fibi abftinendum non ducunt; laudanfque magnoperè zelum illorum Antiftitum qui feverioribus propofitis fpiritualibus pœnis, Catholicos coercere ftudent, ne facrilego hoc vinculo fefe H. conjungant: Epifcopos omnes, Vicarios Apoftolicos, Parochos, Miffionarios & alios quofcumque Dei, & Ecclefiæ fideles Miniftros in his partibus degentes, feriò graviterque hortatur & monet, ut Catholicos utriufque fexûs, ab hujufmodi nuptiis in propriarum animarum perniciem ineundis, quan-

tum possint, absterreant, easdemque nuptias omni meliori modo intervertere atque efficaciter impedire satagant.

At si fortè aliquod hujus generis matrimonium, Tridentini formâ non servatâ, ibidem contractum jam sit, aut imposterum (quod Deus avertat) contrahi contingat, declarat Sanctitas sua, matrimonium hujusmodi, alio non occurrente canonico impedimento, validum habendum esse, & neutrum ex conjugibus, donec alter eorum supervixerit, ullatenus posse, sub obtentu dictæ formæ non servatæ, novum matrimonium inire; id verò debere sibi potissimè in animum inducere conjugem catholicum, sive virum, sive fæminam, ut pro gravissimo scelere quod admisit, pœnitentiam agat, ac veniam à Deo precetur, coneturque pro viribus alterum conjugem à verâ

ſide deerrantem ad gremium catholicæ Eccleſiæ pertrahere, ejuſque animam lucrari, quod porrò ad veniam de patrato crimine impetrandam opportuniſſimum foret, ſciens de cætero, ut mox dictum eſt, ſe iſtius matrimonii vinculo perpetuò ligatum iri.

Ad hæc declarat Sanctitas ſua, ut quidquid hactenus ſancitum dictumque eſt de matrimoniis, ſive ab H. inter ſe, ſive inter Catholicos & H. initis, in locis fœderatorum Ordinum Dominio in Belgio ſubjectis, ſancitum, dictumque intelligatur etiam de ſimilibus matrimoniis extra fines Dominii eorumdem fœderatorum Ordinum contractis ab iis qui addicti ſunt Legionibus, ſeù Militaribus copiis, quæ ab iiſdem fœderatis Ordinibus tranſmitti ſolent ad cuſtodiendas muniendaſque arces conterminas, vulgò dictas *di Bar-*

riera, ita quidem, ut matrimonia ibi præter Tridentini formam, ſive inter H. utrinque, ſive inter Catholicos & H. inita, valorem ſuum obtineant, dummodò uterque conjux ad eaſdem copias ſive Legiones pertineat; & hanc declarationem vult Sanctitas ſua complecti etiam civitatem Moſætrajectenſem à Republica fœderatorum ordinum, quamvis non jure Dominii, ſed tantum oppignorationis, ut aiunt, nomine poſſeſſam.

Tandem circa conjugia quæ contrahuntur vel in regionibus Principum Catholicorum ab iis qui in Provinciis fœderatis domicilium habent, vel in fœderatis Provinciis ab habentibus domicilium in regionibus Catholicorum Principum, nihil Sanctitas ſua de novo decernendum aut declarandum eſſe duxit, volens ut de iis juxta canonica juris communis

principia, probataſque in ſimilibus caſibus aliàs editas à ſacrâ Congregatione Concilii reſolutiones, ubi diſputatio contingat, decidatur; & ita declaravit ſtatuitque, ac omnibus impoſterum ſervari præcepit. Die 4 Novembris 1741.

A. Card. GENTILI, S. Congreg. Concilii Præf.

C. A. Archi. Philippen. Secret.

III.

Cùm Supremi hujus Reipublicæ Moderatores nullos declarent contractus matrimoniales inter Catholicos, ſi non ineantur coram Magiſtratu, atque ita plurimæ difficultates ſint, & oboriri poſſint, ſi Paſtores ante peractum contractum civilem

vilem coram Magiſtratu administrent Sacramentum Matrimonii : inhibet hic ſacer Conventus omnibus Paſtoribus dare alicui benedictionem matrimonialem, niſi poſt peractum, ſecundum Leges Patriæ, contractum.

IV.

Præcipit etiam ſancta Synodus, ut Paſtores omni curâ ac diligentiâ annotent nomina & cognomina eorum quibus benedictionem nuptialem adminiſtraverint ; idque in regiſtro ad hoc deſtinato ; catalogumque quotannis exhibeant ſuo Epiſcopo, ut ſuprà dictum eſt de regiſtro baptiſmali Can. 2.

Formula Matrimonii.

Die ... mensis ... anni ... matrimonio juncti sunt N. N. præsentibus testibus N. N. à me N. N. Parocho, &c.

D. Procurator petiit : *Placet-ne ut Decreta Synodi promulgentur ?*

Responderunt omnes : *placet.*

DD. Archiepiscopus Præses dixit : *Prælegantur Decreta Synodi.*

His prælectis, DD. Archiepiscopus Præses, dixit :

Placet-ne vobis, ad Dei gloriam & honorem & Catholicæ Ecclesiæ amplificationem, Decreta hujus Synodi Provinciæ Ultrajectensis vobis prælecta approbari, & Concilium ipsum finiri & concludi ?

Responderunt omnes : *placet.*

Subscriptiones Patrum sanctæ Synodi.

† Ego Petrus-Joannes, Archiepiscopus Ultrajectensis, Præses, omnibus supra scriptis Decretis circa fidem, mores & disciplinam, judicans subscripsi.

† Ego Joannes, Episcopus Harlemensis, judicans subscripsi.

† Ego Bartholomæus-Joannes, Episcopus Daventriensis, judicans subscripsi.

Ego Franciscus Meganck, Ecclesiæ Metropolitanæ Ultrajectensis Decanus, judicans subscripsi.

Ego Nicolaus de Wolff,

ejusdem Ecclesiæ Canonicus, judicans subscripsi.

Ego Sibrandus Faber, ejusdem Ecclesiæ Canonicus & Archidiaconus, judicans subscripsi.

Ego Wynandus-Bonifacius Van Sonsbeek, Canonicus, judicans subscripsi.

Ego Henricus-Josephus Van Zeller, Canonicus, judicans subscripsi.

Ego Gerardus Kenens, ejusdem Ecclesiæ Canonicus, judicans subscripsi.

Ego Franciscus de Haan, Pastor ad Sanctos Apostolos Petrum & Paulum Rotterodami, Deputatus ex Archipres-

biteratu Schielandiæ, judicans ſubſcripſi.

Ego Wilhelmus Van Vianen, Paſtor ad Sanctum Pancratium Enkhuſæ, Deputatus è Clero Harlemenſi, judicans ſubſcripſi.

Ego Antonius Van Werckhoven, Paſtor ad Sanctum Willibrordum Goudæ, Deputatus ex Archipresbiteratu Schielandiæ, judicans ſubſcripſi.

Ego Joannes Hoddé, Paſtor Amſtelodami, Deputatus è Clero Harlemenſi, judicans ſubſcripſi.

Ego Joannes-Henricus Van Binkom, Paſtor ad Sanctum Gummarum Enkhuſæ, Depu-

tatus Cleri Harlemensis, judicans subscripsi.

Ego Joannes-Baptista-Eugenius Gyselinck, Pastor ad S. Vitum in Hilversum, Deputatus ex Archipresbiteratu Ultrajectino, judicans subscripsi.

Ego Wynandus - Joannes Brons, Pastor Amisfurti, Deputatus ex Archipresbiteratu Ultrajectino, judicans subscripsi.

Ego Andreas Schravelaar, Pastor ad Sanctum Bonifacium in Ryswyk, Deputatus ex Archipresbiteratibus Rhenolandiæ & Delphlandiæ, judicans subscripsi.

Ego Arnoldus Van Schendel, Pastor ad Sanctam Mariam

minorem Ultrajecti, Deputatus ex Archipresbiteratu Ultrajectino, judicans subscripsi.

De mandato sanctæ Synodi,

NICOLAUS VAN MAEREN, Pastor ad Sanctum Jacobum Ultrajecti, Secretarius Synodi.

HENRICUS MILIUS, Pastor ad Sanctum Josephum Amstelodami, Secretarius Synodi.

EPISTOLA

SYNODI PROVINCIALIS

ULTRAJECTENSIS,

AD SUMMUM PONTIFICEM.

SS. D. N. CLEMENTI XIII, Pontifici maximo.

BEATISSIME PATER,

CUM unaquæque teneatur Ecclesia, secundùm voluntatem Dei, ministerii partem tueri & implere sibi commissam à Christo Capite & Salvatore nostro, qui promisit se futurum esse nobiscum us-

que ad consummationem sæculi; debeatque etiam intra suæ Jurisdictionis fines, catholicam fidem, evangelicam morum doctrinam, pretiosum externæ Communionis vinculum, in quâ unâ est salus, ac necessarias ecclesiasticæ Disciplinæ leges religiosè conservare; Ecclesia Batava ab Illustrissimo Ultrajectensi Archiepiscopo canonicè congregata est, ut eâ fidelitate, quâ semper quantum potuit, & per tempora licitum fuit, muneris sui partes adimpleret. Synodalibus suis Decretis, omni quâ par fuit maturitate prolatis, sacrum illud fidei & morum depositum præstitit tutum ab exundante errorum flumine in omnes Ecclesiæ partes undequaque superfuso; quod quidem à Populo fidei nostræ commisso, arcere nunquam possemus, nisi tot tantaque mala, firmissimis aggeribus opposi-

tis, juxta [illegible]tatas omnium ſæculorum formulas amoliremur.

Dignetur SANCTITAS VESTRA, BEATISSIME PATER, totius Orbis chriſtiani tùm bonis tùm malis medullitùs commota, ut par eſt eum affici qui viſibile Eccleſiæ catholicæ Caput eſt; dignetur, inquimus, eâ benignitate immensâque caritàte, quâ ei à Chriſto mandatur *confirmare fratres ſuos in fide*, hujus Synodi in Spiritu Sancto congregatæ accipere acta fidelia. Dignetur Beatitudo Veſtra, cui totius Eccleſiæ cura commiſſa eſt, omnibus coram Deo ritè perpenſis, eadem Primatûs veſtri auctoritate & poteſtate confirmare & ſtabilire.

Hæc acta perlegendo facilè intelliget SANCTITAS VESTRA, quàm ſedulò, tantis urgentibus periculis

ſumpſerimus ſcutum fidei ; ad tot tantaſque veritates propugnandas ; & ſpeciatim divinam hanc inſtitutionem quâ Primatus Apoſtolicus ad uſque veſtram Sanctitatem pervenit ; quique, qualis & quantus in Sancto Petro, in Beatitudine veſtrâ tam excellenti gratiâ præeminet.

His conſideratis, confidimus & ſperamus veſtram Sanctitatem, auctoritate cui adhæſimus ſemperque adhærebimus, quam tuemur ſemperque tuebimur, abſque ullâ hæſitatione confirmaturam quæ in Domino ſecundum Eccleſiarum noſtrarum firmam certamque Traditionem ſtatuimus ; ſive contra novos errores ab alienigenâ in noſtram Patriam irrepentes, quibus non damnatis dubia facta fuiſſet noſtra in catholicâ fide integritas ; ſive contra jam pluries à Sancta Sede Apoſtolicâ atque

in pluribus Ecclesiis damnatos *Harduini & Berruyerii* errores, fidem totamque Religionem subvertentes; seu denique contra laxiorum Casuistarum multitudinem, quos non immeritò suspicamur in perniciem animarum conjurasse.

Liceat nos etiam nunc in Synodo congregatos & concordibus animis ad vestræ Beatitudinis pedes provolutos, SANCTISSIME PATER, deprecari vos, ut tandem Clero tam fideliter tamque religiosè Sancti Petri Cathedræ omnibusque Catholicis dogmatibus adhærenti, hujus vestræ benignitatis signa demonstretis, quam confidimus & scimus vos in corde paterno gestare; sicut fraternæ caritatis testimonia omni ætate à florentissimis Ecclesiæ catholicæ partibus, opitulante Deo, accepimus; ut denique vestram impertiamini

nobis Apoſtolicam Benedictionem ; quam humiliter ac impenſiſſimè poſtulamus. Omni quâ par eſt animi reverentiâ permanemus ,

BEATISSIME PATER,

SANCTITATIS VESTRÆ,

Humillimi Famuli & obſequentiſſimi Filii,

† PETRUS-JOANNES, Archiepiſcopus Ultrajectenſis, Præſes.

De mandato Synodi ;

NICOLAUS VAN MAEREN, Paſtor ad S. Jacobum Ultrajecti, Secretarius Synodi.

HENRICUS MILIUS, Paſtor ad S. Joſephum Amſtelodami , Secretarius Synodi.

Datum Ultrajecti die 21 Septemb. 1763.

FINIS.

CORRIGENDA.

PAG. 4. *lin.* 17. *lege:* animo præsentiens.
P. 15. *l.* 4. *post* ut *pone* virgulam.
P. 16. *l.* 14. *leg.* sapientissimis Decretis.
P. 27. *l.* 2 & 3. *leg.* Metropolitanæ.
P. 30. *l.* 3. *leg.* arguere * & infra tit. 1. 9.
P. 38. *l.* 6. *dele* (1) *l.* 10. *pone* (1) *l.* 12. *post* divisum *pone* (2).
P. 73. *l.* 7. *leg.* Antonius.
P. 74. *l.* 2. *leg. ad saniorem doctrinam inducti.*
Ibid. l. 22. *leg. sanam.*
P. 75. *l.* 5. *leg. per Cornelium à Craneberg.*
P. 78. *l.* 10, &c. *leg. dilige*, &c.
P. 84. *l.* 2. *leg.* conjugalis.
P. 91. *l.* 8. *leg.* reos non esse.
P. 97. *l.* 16. *fuerint leg.* fuerunt.
Ibid. l. 17. & 18. *leg.* ita futuros in nobis Doctores.
P. 98. *l.* 16. *leg. Pastores &.*
P. 99. not. (2) *post* 1. Tim. 6. 3. *leg.* 2. Tim. 4. 14.
Ibid. n. (3) *dele* 2. Tim. IV. 14.
P. 102. *l.* 1. qui *leg.* quæ.
P. 122. *l.* 3. *leg.* consensione.
P. 131. *l.* 4. *leg. per se.*
P. 159. *l.* 12. *leg.* horum.
P. 196. *l.* 13. *leg.* Antiochianæ.
P. 206. *l.* 17. *leg.* successori.
P. 231. *l.* 11. *in suos Collegas* &c. *leg. in suos Confratres plusquàm in Ecclesias particulares.*

P. 245. *l.* 4. ead. corr.
P. 247. *l.* 2. *leg.* etiam urbs.
P. 256. *l.* 22. *leg.* certiſſimas.
P. 260. *l.* 19. *leg.* quidem verâ.
P. 266. *l.* 5. *leg.* errore.
P. 269. *l.* 14. *leg.* Boſſuet tom. 3. p. 671. 672.
P. 311. *l.* 7. *leg. Epiſcopi.*
P. 359. *l.* 1. *leg.* intelligitis : *Pſeudodoctores.*
P. 368. *l.* 2. *leg.* in fronte operis.
P. 394. *l.* 5. *leg. formâ* ac naturâ *Dei.*
Ibid. l. 6 & 7. *leg. formam* ac naturam *ſervi.*
P. 395. *l.* 13. *leg.* nec ut ſecunda.
P. 396. *l.* 7 & 8. *leg. Ego* (3). Sola.
P. 406. *l.* 15. *leg.* nobis.
P. 439. *l.* 5. *leg.* deprompta renovari.
P. 445. *l.* 18. *dele* huic.
P. 446. *l.* 10 & 11. *leg. in culpis perſeverandi.*
P. 457. *l.* 13. & voluntas : *leg.* quo voluntas.
P. 459. *l.* 15. *leg. fidelia* ;.
P. 469. *l.* 26. *leg.* inſtituerat.
P. 477. *l.* 14. *leg. maximam* ad.
P. 487. l. 19. *leg. imperata ;*
P. 488. tit. *leg.* Decretum IX.
P. 505. *l.* 23. *leg. maximam* ad.
P. 517 *l.* 19. *leg. imperata ;*
P. 521. *l.* 4. quæ *leg.* quas.
P. 524. *l.* 13. *leg.* nec non.
P. 586. *l.* 17. *leg.* ſeditioſas, legi & ordinationi Dei æternæ, ordini.
P. 588. *l.* 7. *doctrinam leg.* fidem.
P. 594. *l.* 18. *pone Citationis notas uſque ad verbum* Cautionis ».
P. 610. *l.* 18. *leg.* mittant.



